

Til Ragnhild

FORORD	5
<hr/>	
LITT OM MYE	6
<hr/>	
LITTERATUR:	8
<u>...UKRENKELIG OG PRIVAT - RELIGIONENS ROLLE...</u>	8
<hr/>	
JØDENE OG KIRKEN	9
STEINKASTING I GLASSHUS	10
KRISTENDOMMEN	10
RELIGION I POLITISKE ORGANISASJONER	13
OPPSUMMERING:	14
LITTERATUR:	14
<u>...BOKEN SOM FIKK MARTIN LUTHER TIL Å SE RØDT - TALMUD...</u>	15
<hr/>	
OPPSUMMERING:	21
LITTERATUR:	21
<u>...MED NORGE PÅ BRYSTET OG ISRAEL I SINE HJERTER - JØDENE OG DEN NORSKE NASJONALSTATEN...</u>	22
<hr/>	
OPPSUMMERING:	25
LITTERATUR:	25
<u>...FLERINSTITUSJONEN FRA GAMMELT AV - FUNKSJONSTAPPING AV FAMILIEN I INDUSTRIAMFUNNET...</u>	25
<hr/>	
FEMINISERING	28
DELVIS OVERTAKELSE AV FAMILIENS SOSIALISERINGSFUNKSJON	32
OVERTAKELSE AV ELDTREOMSORG	37
OPPSUMMERING	38
LITTERATUR:	38
<u>...MED SOSIAL NØD SOM RESULTAT - DEN LIBERALISTISKE ØKONOMISKE ORDEN...39</u>	
<hr/>	
ET SVAKT POLITISK SYSTEM SOM FØRER TIL AVMAKTSFØLELSE BLANT BEFOLKNINGEN OG POLITIKERFORAKT	46
DEN NÅVÆRENDE ØKONOMISKE ORDENS KOLLAPS	47
HVA KAN GJØRES?	49
OPPSUMMERING:	50
LITTERATUR:	51
<u>...DET SKJER NOE HELT ANNET NÅR DET ER EUROPEERE INVOLVERT - NASJONALISME BLANT HVITE...</u>	51
<hr/>	

HVOR VANLIG ER DISKRIMINERING?	53
INKONGRUENTE HOLDNINGER	67
LITTERATUR:	71
<u>...DET SYKE SAMFUNNET - SAMFUNNSMEDISIN...</u>	72
OPPSUMMERING:	78
LITTERATUR:	78
<u>...KOMPLEKSE ÅRSAKER - ØKNING I KRIMINALITET...</u>	79
OPPSUMMERING:	82
LITTERATUR:	82
<u>...ET UBETINGET ONDE - RUSMIDLER...</u>	83
ALKOHOL	83
NARKOTISKE STOFFER	97
CANNABISSTOFFER	98
SKADEVIRKNINGER AV CANNABIS	99
SKILSMISSE OG RUSMISBRUK	101
OPIATENE	102
SKADEVIRKNINGER AV OPIATER	102
SENTRALSTIMULERENDE MIDLER	103
SKADEVIRKNINGER AV SENTRALSTIMULERENDE MIDLER	103
HALLUSINOGENER	105
SKADEVIRKNINGER	106
PLACEBO?	106
KONKLUSJON	107
OPPSUMMERING:	111
LITTERATUR:	112
<u>...NÅR FAR OG MOR FORLATER HVERANDRE - SKILSMISSE...</u>	113
OPPSUMMERING:	119
LITTERATUR:	120
<u>...NÅR EN TREKKER I ALLE RETNINGER STÅR EN STILLE - ORGANISERING BLANT NASJONALSOSIALISTER...</u>	121
SPLITT OG HERSK	130
GRUPPEARBEID	132
DEN DESTRUKTIVE GRUPPETENKNINGEN	133
OPPSUMMERING:	135
LITTERATUR:	136
<u>...Å TILPASSE BUDSKAPET TIL MÅLGRUPPEN - HOLDNINGSPÅVIRKNING...</u>	136
OPPSUMMERING:	141

LITTERATUR:	142
<u>...MER ARVELIG BETINGET ENN MANGE VIL INNRØMME - INTELLIGENS...</u>	<u>142</u>
HVA ER INTELLIGENS?	145
PSYKOMETRISK TILNÆRMELSESMÅTE	145
INFORMASJONSBEHANDLENDE TILNÆRMELSESMÅTE	146
TEORIEN OM INTELLIGENS SOM TREDELT	146
MULTIPLE INTELLIGENSER	146
INTELLIGENS OG ARV	149
KORRELASJONSKOEFFISIENTEN	149
HVA ER SOSIOØKONOMISK STATUS?	152
HVORFOR ER INTELLIGENS VIKTIG?	154
LAV INTELLIGENS OG RISIKO FOR ARBEIDSLEDIGHET	156
LAV INTELLIGENS OG KRIMINALITET	158
INTELLIGENS OG BRUK AV SOSIALE TJENESTER	161
MYTEN OM AT MOTSETNINGER TILTREKKER HVERANDRE	164
MOTARBEIDER INDUSTRI SAMFUNNET EVOLUSJON?	165
IK OG ETNISK TILHØRIGHET	169
DET FARGERIKE FELLESKAPET - 2/3 SAMFUNNET I PRAKSIS	171
APARTHEID	171
LITTERATUR:	179
<u>...VÅR HELLEGE KU - DEMOKRATIET...</u>	<u>180</u>
ANARKI	182
KASTEVESENET I INDIA	184
PRESSEN I DEMOKRATIET	189
OPPSUMMERING:	192
<u>...ET LAND SOM ER VILLIG TIL Å BETALE FOR SIN EGEN DESTRUKSJON - NORGE OG FREMTIDEN...</u>	<u>193</u>
ER NORDMENN EN URBEFOLKNING?	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
FREMTIDSSCENARIUM:	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
SCENARIO 1.	199
SCENARIO 2.	199
SCENARIO 3.	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
SCENARIO 4.	200
SCENARIO 5.	200
FREMTIDEN?	200
REPATRIERING	201
SAMMENDRAG:	201
LITTERATUR:	202
<u>VEDLEGG: ADOLF HITLERS POLITISKE TESTAMENTE:</u>	<u>203</u>

Forord

Denne boken er delt inn i flere deler. Disse delene kan nok ved første øyekast se ut som om de ikke har noe med hverandre å gjøre, men du vil nok likevel finne en viss sammenheng. De enkelte kapitlene kan derfor både leses hver for seg og sammen med de andre.

Denne boken er på ingen måte noen slags fasit på nasjonalsosialistisk tankegang. Det er heller et innblikk i min egen tankeverden. Selv om den er helt og holdent nasjonalsosialistisk, holder jeg det som svært sannsynlig at du kan reagere på innholdet - uansett om du er nasjonalsosialist eller ikke. Jeg må vel kanskje også innrømme at jeg har skrevet litt her og der for å provosere. Kanskje gjelder dette først og fremst i artikkelen om rus.

Jeg vil benytte anledningen til å takke Ragnhild og Ellen for tips underveis. Takk også til Helge for tittel på boken. Spesiell takk til B&H og NNSB for henholdsvis trykk og nasjonalsosialistisk materiale.

Ålesund, 1. februar 1999
Jan Hansen

Litt om mye

Det finnes en vanlig stereotypi om nasjonalsosialister. Kanskje har du en stereotypi selv? Det er ikke lett for meg å svare på det, siden jeg ikke kjenner deg. Før du leser videre, vil jeg at du skal være med på et praktisk forsøk: Tenk på ordet «nasjonalsosialist». Deretter lukker du øynene og ser for deg en nasjonalsosialist visuelt. Hvordan ser han/hun ut?

Så du for deg en snauklipt person med bomberjakke, militærstøvler med hvite lisser og sort bukse? I alle fall representerer du nok den jevne nordmann på dette området. Dette viser også at du har en stereotyp holdning overfor nasjonalsosialister. Grunnene til det kan være så mange: Kanskje har du sett noen i aviser eller på tv som har sett slik ut og som du umiddelbart tenker tilbake på når du hører ordet. Kanskje har du sett noen selv som kler seg slik og ser slik ut.

En stereotypi er ikke nødvendigvis et onde, bare for å ha sagt det. Det er bare en måte hjernen vår forsøker å skape orden på i en ellers så kaotisk verden. Hjernen vår kan nemlig ikke behandle så mange inntrykk samtidig; tenk bare på alle sansene vi har. Dersom hjernen skulle ta imot alle sanseinntrykkene på en gang, ville den kanskje bryte helt sammen. Derfor velger den ut bare litt av informasjonen. Jeg må legge til at dette er en prosess som skjer ubevisst. Vi kaller det persepsjon.

På grunn av dette, kan altså hjernen skape et bilde av en person som i alle fall ligner på mannen på bildet. Problemet er altså hjernens egen tilkortkommenhet på dette feltet, fordi det er den som skaper disse stereotypiene. *Det er kun ved å bli oppmerksom på dem selv at en har muligheten til å bli kvitt dem, for det er slett ikke alltid de er riktige:*

Det inntrykket jeg har fått, er at stereotype oppfatninger om nasjonalsosialister er ganske vanlige blant folk flest. De blir karakterisert som voldsfikserte, alkoholiserende, uintelligente, historieløse mennesker med rare klær! Selvsagt finnes det noen få slike elementer - men det finnes overalt. Det finnes mennesker med slike karakteristika - ikke bare i nasjonalsosialistenes leir - men i praktisk talt enhver politisk gruppering i Norge. For eksempel hadde det vært merkelig hvis det ikke var noen som kunne beskrives slik som stemte Arbeiderpartiet i dette landet. Men så sier du sikkert for deg selv - er det ikke slik at praktisk talt *alle* nasjonalsosialister er slik? Dette feilaktige inntrykket kommer etter all sannsynlighet av at du dømmer etter det du ser - langt mindre etter det du ikke ser. Og når det gjelder mennesker som tør å stå fram og fortelle om sine meninger - enten de vet hva de snakker om eller ikke - så er det nettopp mennesker som føler at de ikke har så fryktelig mye å tape; de fleste andre holder klokkelig munn.

La oss tenke oss at det var kommunistene som ble så dårlig behandlet som nasjonalsosialistene blir i dag. La oss tenke oss at det var nok til at en kunne miste jobben på grunn av det. La oss tenke oss at det var nok til at deres egne samboere eller ektefeller truet med skilsmisse hvis de ikke forandret mening. La oss tenke oss at det førte til sosial isolasjon fordi ingen ville ha noe med dem å gjøre. Det var kanskje så dårlig kommunistene ble behandlet i USA på 1950-tallet, men det er slik nasjonalsosialistene av i dag har det! Jeg sier igjen - det er de med minst å tape fra før en kan «se» er nasjonalsosialister. Personlig vil jeg si at kommunistene den gang hadde det litt bedre, fordi de i det minste hadde en domstol å gå til - nasjonalsosialistene blir straffet uansett - og praktisk talt alle er enige i at det er det riktige å gjøre. Det er bare slik Kari og Ola Nordmann har blitt lært opp til å tenke i det norske sosialdemokratiet.

Jeg kan like godt si det med en gang - jeg er en nasjonalsosialist. Jeg er det på tross av at jeg vet at jeg kan bli behandlet på en av måtene over hvis jeg snakker for høyt om det. Kanskje er det akkurat behovet om å snakke som har fått meg til å skrive denne boken. Det er en måte å formidle mine tanker til andre - mine forbudte tanker.

Nasjonalsosialister blir ofte omtalt i media som «høyreekstremister». Dette er feilaktig. En kan ikke presse nasjonalsosialismen inn i den tradisjonelle høyre-venstreaksen. Vi representerer et tredje standpunkt.

Jeg krasjer kanskje med din egen stereotypi av en nasjonalsosialist: Det er helt umulig å se det på meg; jeg ser ut som den vanlige mann i gata. Jeg er ikke voldsfiksert, jeg drikker ikke alkohol, jeg er ikke uintelligent, siden intelligenstestene jeg har tatt sa det stikk motsatte, og jeg er heller ikke historieløs. Jeg har lest noen tusen sider i historie, så jeg ser ikke på meg selv som særlig historieløs, heller. Jeg vet at historieskriving er preget av ståsted - og er således intet unntak fra andre fagområder. Den eneste forskjellen er at jeg har lest historie med forskjellige vinklinger. Slik kan jeg velge mitt eget ståsted. Jeg regner med at min interesse for historie ikke blir delt av absolutt alle andre - likevel er det som regel de som vet minst som har de mest bombastiske meningene om meg. Men disse angrepene tar jeg med knusende ro. Jeg vet at jeg har lest noenlunde det samme som de har gjort på skolen, men jeg vet også at en sak alltid har to sider. Merkelig nok så ser ikke dette ut til å gjelde historiefaget. I denne boken har jeg tatt frem et eksempel hvor jeg tar en historiebokforfatter i å lyve. Jeg har selvsagt også den nødvendige dokumentasjonen for å vise dette. Det er trist at historiefaget skal bli så til de grader preget av en kamp om å «eie» den - da kan det dessverre gå på bekostning av sannheten, slik tilfellet jeg skal vise er et eksempel på.

I boken bruker jeg uttrykket «liberale» og «liberalekstremister» for å beskrive for å beskrive enkelte elementer i norsk politisk liv. De liberale har enkelte fellestrekk når det gjelder politiske oppfatninger. Dette er eksempler på typisk liberale oppfatninger:

1. For provosert abort
2. For strengere våpenlov
3. Støtter homofile partnerskap
4. For liberalisering av alkoholpolitikken
5. For sensur (så lenge det ikke rammer dem selv)

Du vil finne at disse faktorene samsvarer en god del med de andre; med andre ord: Sier en seg enig i en av tingene over, er sannsynligheten stor for at en også støtter de andre jeg har listet opp (og flere). En person som gjør det, er liberal.

Faktisk er disse sidene mer vanlige blant våre politikere enn ellers i befolkningen, selv om de også øker blant den jevne mann og kvinne på grunn av lovgivningens normative funksjon. Det har seg nemlig slik at endringer av politikken forandrer de sosiale normene på sikt. I den grad mennesker har gjort seg opp oppfatninger fordi meningene tjener som en sosial tilpasningsfaktor, vil de også forandre mening. Resultatet blir at liberalismen øker i omfang.

(Atkinson, Atkinson & Smith 1998)

De jeg kaller liberalekstreme er mennesker som er svært ytterliggående i sine liberale oppfatninger. Et par eksempler kan være at homofile bør få adoptere barn, eller at de ikke kan se noe galt i at det norske folk forsvinner på sikt på grunn av innvandring.

På grunn av denne normative funksjonen, vil det altså være mulig for politikerne å få gjennomført en ekstrem politikk på lang sikt, siden motstanden mot den i befolkningen blir sterkt redusert.. Samtidig med at dette skjer, tror de fleste velgere at det er dem som styrer den politiske kursen i landet ved å stemme.

Litteratur:

Atkinson, Atkinson & Smith (1998): USA: *Hilgard's Introduction to Psychology*. Harcourt Brace & Company.

...ukrenkelig og privat - religionens rolle...

Jødene og Kirken

En gang jeg var inne på Vatikanets hjemmeside på Internett, så jeg at en av fanesakene var kampen mot antisemittisme. Jeg syntes at dette var merkelig siden jeg hadde lest litt om hva jødene skriver om kristendommen i Talmud. Jeg kan love deg at det som står i Talmud om kristendommen og kristne var sterk kost, noe jeg kommer til å vise med eksempler senere. Noen av de tidlige pavene hadde åpenbart skjønnet dette. De forstod at den største trusselen mot deres lære ikke var legemliggjort i form av antikrist, men i form av jødedommen.. Meningene deres ble derfor et resultat av dette.

I senere tid har paver som har vært kritiske overfor jødene fått et frynsete rykte. De blir sett på som uvitende mennesker, eller rett og slett onde. Siden det først og fremst var jødene selv som tradisjonelt sett mente dette, var det trolig fra dem selv denne stereotypien kom. Av flere grunner, deriblant antisemittismens lenke til Hitlers Tyskland og selvransakelsen som fulgte Den Annen Verdenskrig, har også mange kristne inntatt dette standpunktet. Tyskerne som levde den gangen ble en negativ referansegruppe som ingen vil sammenlignes med, og følgelig vil den jevne mann og kvinne gi uttrykk for det stikk motsatte Antisemittisme blir nå sett på som noe av det aller ondeste som finnes. Fra å være noe de aller fleste europeere var enige om var en god ting for et par hundre år siden, er det nå få som mener det samme. Den Katolske Kirke har også snudd i dette spørsmålet. Her er et eksempel på hva som ble sagt om jødene av en pave før Kirken snudde:

«Hele verden lider på grunn av jødenes utbytting, deres monopoler og bedrag. De har brakt mange uheldige mennesker inn i fattigdom, spesielt bøndene, arbeiderklassen og de svært fattige.

Da som nå må jødene minnes på at de nyter godt av rettigheter i alle land de har vært i siden de har forlatt Palestina og den arabiske ørkenen, og deres etiske og moralske doktriner fortjener derfor å bli satt under lupen uansett i hvilket land de velger å bosette seg.»

-Pave Clement VIII

Hadde Pave Johannes Paul II sagt noe slikt, hadde jeg for å si det mildt blitt svært forbauset. Det kan virke som om den katolske kirke har gjort helomvending i dette spørsmålet. Fra å være modige nok til å åpne munnen om den uretten de så, og modige nok til å belyse uretten i verden, har den katolske kirke bare blitt mer og mer tannløs med årene. Paven har i større grad blitt en nikkedukke og en marionett.

Også i den protestantiske kirken har en gjort helomvending når det gjelder jøder: Martin Luther, (det er vel unødvendig å si hvilken rolle han spilte for den lutheranske kirke) var svært antisemittisk - og samtidig en god kristen. Martin Luther var modig nok til å si fra om jødenes utbytting av andre, noe som spesielt gikk utover de

dårligst stilte. Det var ingen som syntes at det å være antisemitt kolliderte med noen kristne prinsipper - heller tvert imot. Noe av dette kan en se i bibelen selv. (Jeg snakker da om Det Nye Testamente.) Noen få jøder konverterte til kristendommen, men mange hatet Jesus, fordi de fryktet at Jesus ville ta fra dem mye av makten de hadde opparbeidet seg. Spesielt gjaldt dette den religiøse eliten. Det gjorde heller ikke saken noe bedre at Jesus fordømte den muntlige versjonen av Det Gamle Testamente. Denne muntlige tradisjonen ble samlet i Misjna (tidlig Talmud) av rabbinere som Akiva og Juda. Jesus fordømte disse muntlige tradisjonene og dem som forkynte dem fordi de la større vekt på tolkningen av bibelen enn på bibelen selv. (Rian og Eidhamar 1995)

Moderne prester og paver har fjernet seg fra linjen om å fordømme Talmud, og har derfor fjernet seg lenger bort fra Jesus selv. Det er kun jødene som bruker den boken i dag, med unntak av de etiopiske jødene, som bare bruker Det Gamle Testamente. Enhver kristen bør fordømme den blasfemiske boken Talmud er, og enhver som forkynner den. Jeg vet at dette er svært sjelden kost, og at nesten alle «kristne» som vokser opp i dag, ser på jødene som et slags hellig folk som Gud har ment skal herske over verden. Jeg har selv møtt mange som har vært av den oppfatningen, og som har hatt en kristendom som ligger nærmere opp til sionisme enn noe annet. Det verste er at det finnes mange av dem - svært mange. Personlig er jeg av den oppfatning at en «kristen» sionist kan minne om en landssviker, fordi han ikke har noen kjærlighet overfor sitt eget land og folk, men sviker det i stedet og dolker det i ryggen hvis han må.

Steinkasting i glasshus

Jeg bruker ikke den samme definisjonen på «landssviker» som de liberale eller jøden Jo Benkow, som tydeligvis mener at det er «landssvik» å være patriot. Han presterte til og med å kalle de tapre frontkjemperne for «landssvikere».

Kanskje er det også av tilsvarende interesse å vite at Benkows egne foreldre stakk av da Tsar-Russland krevde innsats i Første Verdenskrig.

Kristendommen

Kristendommen har ikke bare gjort godt i Europa - det er jeg den første til å innrømme. Kristendommen har fungert som en direkte undertrykker overfor diverse intellektuelle. Det var for eksempel straffbart å si at jorda var rund, siden kirken mente noe annet. Alle andre meninger kunne derfor bli sett på som blasfemiske - noe som

kunne kvalifisere til dødsstraff. Jeg ble fortalt en episode om Gallileo Gallilei, som ble innkalt til Paven fordi han skulle ha sagt at jorda var rund, og ikke flat, som kirken mente. Jeg tror faktisk han fikk valget mellom å bli drept eller å be om unnskyldning. Han valgte å be om unnskyldning fordi han hadde sagt noe så kjettersk, men da han kom ut igjen etterpå, sa han: «Den er fremdeles rund!» Det finnes sikkert mange andre slike historier.

I vårt eget land gjorde også kristendommen stor skade i sin begynnelse, det vil si: Jeg tror ikke det var selve kristendommen som gjorde den største skaden, men heller utøverne av den. For så vidt jeg vet sier ikke Bibelen at en skal gjøre som enkelte av våre første «kristne» gjorde: Ga deg valget mellom å bli kristen eller å bli drept. Jeg tror nok at de fleste som ble slikt overfor et slikt valg, valgte å bli kristne, selv om en i dag vet at hedenske og kristne tradisjoner ble praktisert side om side, selv om førstnevnte ble praktisert mer i skjul.

Problemet var egentlig at det fantes mange mennesker som brukte religion som et redskap for å oppnå noe, som oftest rikdom og makt. Så lenge det finnes slike mennesker, kan ikke en religion fungere bra.

Jeg har hørt noen komme med det bombastiske synet at de er «mot» religion. For meg kan det se ut som om verden fortoner seg som sort-hvitt for dem. De mangler evnen til å se saken fra to sider, og det er ikke særlig hensiktsmessig. Verden er ikke så enkel. Det finnes selvsagt noe godt i alle religioner, men det finnes ikke alltid gode mennesker som er religiøse ledere. Kirkens grove forbrytelser for å skaffe politisk makt kan være et skrekkeeksempel.

Jerngrepet den katolske kirken hadde på Europas befolkning løsnet etterhvert, spesielt på grunn av reformasjonen og renessansen: Martin Luther startet et teologisk opprør mot enkelte læresetninger i den katolske kirke. Reformasjonen startet i Tyskland, og spredte seg raskt til Nord-Europa. Men dette ble en blodig affære. Ett eksempel på dette er Tredveårskrigen (1618-48). Tredveårskrigen begynte som en ren religionskrig, men gikk etter hvert over til å bli en krig om makt. Krigen ble katastrofal for Tyskland, og folketallet gikk ned til det halve av hva det var før krigens begynnelse.

Renessansen var en kulturell oppblomstring som begynte i Nord-Italia på slutten av 1300-tallet. På 14- og 1500-tallet spredte den seg nordover i Europa. Den røde tråden var at en skulle tilbake til kildene, noe som førte til at antikkens kultur ble og kunst ble gjenfødt.

Renessansen førte også til et helt nytt menneskesyn i Europa. Mennesket ble nå sett på som både et enkeltindivid og som svært verdifullt. Dette var jo på mange måter det stikk motsatte av det som tidligere ble sagt, der mennesket ble sett på som syndige vesener som var til fordi Gud ville det, og ikke for vår egen del.

(Gaarder 1996)

Resultatet av renessansen var blant annet at mennesket fikk utfolde seg friere, noe som førte til et markert skille mellom teologi og vitenskap. Dette førte igjen til et skred av oppfinnelser, noe som

satte Europa i verdenstoppen blant annet når det gjaldt våpen, folkeopplysning på grunn av boktrykkerkunsten, og oppdagelsesreiser på grunn av oppfinnelsen av kompasset.

(Gaarder 1996)

I renessansen tok også hekseprosessene seg opp. Heldigvis var ikke dette så vanlig i Norge, noe av grunnen til dette kan være at bruk av tortur ikke var fullt så vanlig som i f. eks. Tyskland. Der kunne en risikere å bli torturert i dagevis, og mulighetene for å bli frikjent var relativt små. Jeg leste en historie om en borgermester i en by i Tyskland som ble beskyldt for å drive med trolldom. Han ble torturert i to dager, blant annet fikk han fingrene knust. Han holdt ut og tilstod ikke noe. Først da bøddelen rådet ham til å tilstå, fordi han uansett kom til å bli drept, tilstod han. Noe av grunnen til at hekseprosessene i Tyskland ble så omfattende sammenlignet med dem her i landet, var blant annet at de som ble funnet skyldige, kunne bli tvunget til å navngi andre «hekser». Slik oppstod det en dominoeffekt, og disse kunne bli svært omfattende. Resultatet ble at titusener av uskyldige mennesker ble drept. Hekseprosessene er en av de største skamplottene i Europeisk historie, og viser bare at religiøs overivrighet og fanatisme kan ha svært destruktive konsekvenser.

Som jeg har skrevet tidligere, er ikke kristendom og patriotisme to uforenelige elementer. Dette gjelder heller ikke forholdet mellom kristendom og nasjonalsosialisme, selv om en ofte hører noe annet fra enkelte i miljøet. De fleste nasjonalsosialister som er kristne, ser ikke på det som noe som kolliderer med deres politiske oppfatninger, snarere tvert imot. Og med tanke på hva som stod på visse beltespenner for rundt 60 år siden, bør det fjerne enhver tvil: Det er absolutt ikke noe galt i å være *både* kristen og nasjonalsosialist!

I Sør-Afrika fant de også sin inspirasjon for apartheid i Bibelen selv. Selv hadde jeg noen slektninger som var misjonærer der som fullt ut støttet apartheid. De hadde ingen problemer med dette. Det var ikke det at de så ned på de sorte, men mente bare at det beste var at de ikke bodde *sammen*. Dette har i og for seg ikke noe med rasisme å gjøre etter den leksikalske definisjonen, men de trodde at det ville være det beste - og skape minst problemer for begge parter.

Også i Det Tredje Riket var det et stort flertall av kristne. Jeg vet også at de fleste i ledelsen, i alle fall unntatt Alfred Rosenberg, som var ateist, var kristne. Kirken spilte en svært sentral del i Riket, og ledelsen fikk Kirkens velsignelse.

Kanskje noe av det aller mest sentrale når en snakker om kristne og deres kritikere versus nasjonalsosialismen, er ens egen tolkning av Bibelen. Jeg må si at jeg skjønner kritikerne også. Dersom de ser på kristendommen på samme måte som den blir tolket av mange biskoper og prester, er jeg helt enig med dem! Det meste av det de forkynner er farget av tanker som ikke har noe med Bibelen å gjøre i det hele tatt, men som er litt mer politisk korrekt enn det bibelen sier. For eksempel sier bibelen i praksis at folkegrupper skal leve hver for seg (Gud skapte faste grenseskjell mellom folkene). Dagens

liberale prester overser dette. Moseloven sier også at alle homofile skal drepes, selv om jeg mener at det er vel drastisk! Paulus er også svært kritisk overfor homofile, for å si det mildt. Dagens liberale prester og biskoper sier at homofili er greit! På en eller annen måte, og på ett eller annet tidspunkt har de mistet enhver respekt for bibelen. At det skal være mulig for en prest å lese en ting i bibelen, og *tolke* det til å bety det stikk motsatte av det som står på papiret, kan jeg rett og slett ikke skjønne er mulig.

En annen ting en kan tenke seg som årsak til manglende respekt for Bibelen er at den politiske innflytelsen på Kirkens teologi er sterkere enn en tror. Personlig synes jeg at det er påfallende at kirken kan snu så voldsomt i denne saken. Skriften har ikke forandret seg, men det har politisk korrekthet og til en viss grad teologene selv.

Religion i politiske organisasjoner

I årene som har gått har jeg snakket med en del hedninger - noen av disse har vært nasjonalsosialister. Det som bekymrer meg mer er at religionen har fått en voldsomt fremtredende rolle sammenlignet med det politiske budskapet. En kan godt si at religionen *er* politikken, fordi den gjennomsyrer hele den politiske tankegangen; ja, hele verdensbildet. Problemet med et slikt verdensbilde blir at det rent politiske blir satt til side, eller får en birolle. En har gått over fra politisk ukorrekthet til religiøs fundamentalisme. Dette er uheldig, for nasjonalsosialismen er tross alt en politisk ideologi, og ikke en religiøs sekt.

Det ideelle for en politisk gruppering som allerede har for få medlemmer og for stor gjennomtrekk, er mindre vektlegging av religion. Jeg vet at mange organisasjoner praktiserer dette, men at det muligens ikke er like rosenrødt og konfliktfritt under overflaten. En religionskonflikt som ulmer under overflaten er ikke gunstig for noen organisasjon siden det kan fungere splittende, og jeg håper at de aller fleste er skånet for dette. En kan tenke seg selv hva som hadde skjedd dersom jeg hadde vært kristen på et sted med hedninger (som var nasjonalsosialister). Hadde de nektet å snakke med meg? Ville jeg blitt godtatt som en av dem? Det er akkurat dette som er poenget; jeg vet ikke hva som ville skjedd. *Jeg vet ikke om jeg hadde blitt godtatt av andre som egentlig forfekter samme politiske ideologi!* Og det er skremmende.

I en verden som legger mindre og mindre vekt på religion, er det ikke mindre enn meningsløst å gå motsatt vei: Dersom vi skal ha noen som helst slags forhåpninger om å bli større enn vi er nå, har alle et ansvar. Vi må bli inkluderende overfor mennesker med samme eller lignende politiske oppfatninger, og vi må ikke legge vekt på en faktor som ikke har noe med det politiske budskapet å gjøre. Det blir rett og slett for dumt. Jeg tror vi har mer sympati der ute enn våre kritikere mener, og det bør vi bruke til vår egen fordel for å få flere med. Jeg tror ikke veien å gå er å slå hverandre i hodet

på grunn av religion. Det vil skade oss mer enn det vil hjelpe, og det vil splitte mer enn det vil samle.

Oppsummering:

Generell skepsis overfor jøder er i dag et tabu. Årsakene til dette er komplekse, men trolig har selvransakelsen etter Den Annen Verdenskrig hatt en av de viktigste rollene.

Tidligere var det helt vanlig å betrakte jøder med en viss skepsis, og i enkelte tilfeller regelrett fiendskap. Den Katolske Kirke hadde flere antisemittiske paver som først og fremst reagerte på deres moral og etikk, noe som gav uheldige ringvirkninger ut over det rent religiøse til offentlig sfære. I motsetning til nå, ble ikke antisemittisme regnet som umoralsk - heller ikke kolliderte det med kristne prinsipper.

Moderne prester har beveget seg nærmere jødene selv, slik at dagens kristendom - eller i alle fall måten den blir forkynt på - kan minne om sionisme.

Den Katolske Kirken mistet grepet den hadde om Europas befolkning på grunn av to ting: Reformasjonen og renessansen: *Reformasjonen* startet som et teologisk opprør, men førte også til konflikter mellom katolikker og protestanter. Tredveårskrigen (1618-48) er kanskje det mest synlige eksemplet. *Renessansen* førte til et større skille mellom teologi og vitenskap, med det resultatet at antall oppfinnelser økte sterkt. Det var i denne perioden hekseprosessene tok seg opp.

Det er dessverre ting som tyder på at religion har begynt å vokse seg inn i en større rolle enn den har fortjent innen det nasjonale miljøet. I stedet for å la dette bli noe som splitter ytterligere, må en legge mindre vekt på den - den er en privatsak.

Litteratur:

Gaarder, Jostein (1996): *Sofies Verden*. Gjøvik: Aschehoug.

Rian, Dagfinn & Eidhamar, Levi (1995): *Jødedommen og Islam*. Kristiansand S: Høyskoleforlaget AS.

...boken som fikk Martin Luther til å se rødt - Talmud...

Tidligere trodde jeg at det å være kristen umulig kunne kombineres med å være kritisk overfor jøder, for jeg trodde at disse to religionene i bunn og grunn var like på mange måter. Den eneste forskjellen, lærte jeg, var at vi kristne hadde tatt i bruk Det Nye Testamente. Jeg trodde derfor at Jesus må ha vært en sentral profet også i jødedommen, siden han blir regnet som en av de største profetene i islam. Jeg hadde ingen anelse om at jødedommen skulle se på Jesus annerledes, og i alle fall ikke på en mer negativ måte, for jeg lærte det aldri. Mine lærere lærte meg så å si at kristendommen og jødedommen var to sider av samme sak, og siden så mange av

dem jeg regnet som «gode kristne» var så Israel- og jødiskvennlige, ble jeg overbevist om at dette var sant.

En dag fant jeg likevel noe litteratur på Internett helt tilfeldig. Det var ganske bra skrevet, og inneholdt en del læresetninger fra Talmud. Min aller første tanke var at disse sitatene var laget av antisemitter som kun var ute etter å sverte jødene, for dette kunne da umulig stå i noen bok som jøder hadde skrevet. Boken heter Talmud - jeg tok feil. Jeg føler et moralsk ansvar om å dele det jeg har funnet med andre, for jeg tror ikke at folk flest aner hva som står i denne boken.

Jeg vet at Martin Luther hadde lest Talmud, noe som tydelig fremgår av hans skriftlige materiale.

Boken er full av blasfemi og usannheter, og er egentlig så latterlig at jeg aldri hadde skrevet dette hvis ikke Talmud hadde vært en av hjørnesteinene i den jødiske tro.

Etter at jeg fikk bekreftet at sitatene var korrekte, gikk jeg i gang med å oversette dem til norsk, og en kjenning av meg fikk lagt dem ut på Internett. Det varte imidlertid ikke så lang tid før han ble truet med politianmeldelse. Tenk, han ble truet med politianmeldelse for å legge ut sitater fra Talmud som enhver tenkende nordmann kan sjekke korrektheten av på hvilket som helst bibliotek i landet! Lån en utgave av Talmud selv, og sjekk at det stemmer! Grunnen til politianmeldelsen var visstnok at *sitatene fra Talmud* var antisemittiske! Dessverre, sier jeg, bøyde vedkommende av og tok artikkelen jeg hadde oversatt bort fra Internett, men det hører med til historien at han la det ut på nytt etter at gemyttene hadde roet seg. Jeg vil nå gi dere noen opplysninger om betydningen Talmud spiller i jødedommen, og deretter vise dere noen sitater fra Talmud selv. De følgende opplysningene er hentet fra en artikkel skrevet av The Old Order Brotherhood:

«Viktigheten Talmud spiller for den jødiske religion, finner en blant annet i Talmud selv. Erubin 21 b (soncino-utgaven) sier dette: «Min sønn, vær mer nøyen i observasjonene av ordene i Talmud enn ordene i Torah» (Det Gamle Testamente).»

«Storbritannias jødiske kronikk, 26. mars, 1993 sier at i religiøs skole (yeshiva), skal jødene studere Talmud og ekskludere alt annet.

I Talmud står det at Talmud er delvis en samling av muntlige tradisjoner Moses gav dem. Disse var ennå ikke nedskrevet i Jesus tid. Jesus fordømte tradisjonene i Misjna (tidlig Talmud) og dem som lærte dem bort, fordi de gjorde Bibelen verdiløs.»

Her er noen sitater fra Talmud selv:

«Erubin 21b: Den som ikke adlyder en rabbiner fortjener å dø, og vil bli straffet ved å bli kokt i varme ekskrementer i Helvete.

Moed Kattan 17a: Dersom en jøde blir fristet til å gjøre onde ting, bør han gå til en by hvor ingen kjenner ham, og gjøre det onde der.

Ikkejøder er ikke mennesker: Baba Mezia 114a-114b: Bare jøder er mennesker («Only ye are designated men». Se også Kerithoth 6b, under «Oil of Anointing» og Berakoth 58a der det står at kvinner som ikke er jøder, er dyr («she-asses»)).

Jøder er guddommelige: Sanhedrin 58b: Dersom en hedning (ikkejøde) slår en jøde, må Gentilen (ikkejøden) drepes. Å slå en jøde er det samme som å slå Gud.

OK å lure ikkejøder: Sanhedrin 57a: En jøde behøver ikke å betale en ikkejøde («Cuthean») det han skylder ham i lønn.

Jøder har en overlegne rettigheter: Kamma 37b: Dersom en okse som tilhører en israelitt skader en okse som tilhører en ikkejøde, skal han ikke betale erstatning; men dersom en okse som tilhører en ikkejøde skader en okse som tilhører en jøde... skal han ha full erstatning.

Jøder kan stjele fra ikkejøder: Baba Mezia 24a: Dersom en jøde finner noe en ikkejøde («hedning») har mistet, trenger han ikke å returnere det. (Også i Baba Kamma 113b.)

Sanhedrin 76a: Gud vil ikke spare en jøde som «gifter bort sin datter til en gammel mann eller velger en kone for sin nyfødte sønn eller gir tilbake noe en ikkejøde har mistet...»

Jøder kan rane og drepe ikkejøder: Sanhedrin 57a: Når en jøde dreper en ikkejøde («Cuthean»), skal han ikke dømmes til døden. Det en jøde stjeler fra en ikkejøde, kan han beholde.

Baba Kamma 37b: Ikkejøder står utenfor rettsvern, og Gud har ubeskyttet pengene deres til Israel. «exposed their money to Israel».

Jøder kan lyve til ikkejøder: Baba Kamma 113a: Jøder kan lyve («use subterfuges») for å bedra en ikkejøde.

Ikkejødiske barn er undermennesker: Yebamoth 98a: Ikkejødiske barn er dyr.

Abodah Zarah 36b: Jenter som ikke er jøder er niddah (skitt) fra fødselen av.

Abodah Zarah 22a-22b: Ikkejøder foretrekker å ha sex med kyr.

Abodah Zarah 67b: Tilfører ikke kjelene til ikkejøder en verre smak til maten som blir kokt i dem?

Fornærmelser mot Jomfru Maria. Sanhedrin 106a: Jesus mor var en hore: «Hun som nedstammet fra prinser og herskere, var hora til snekkere.» Også i fotnote #2 i Shabbath 104b, står det at i den

«usensurerte» teksten i Talmud blir det sagt at Jesus mor, «frisøren Miriam», hadde sex med mange menn.

Skadefryd over at Jesus døde ung: Sanhedrin 106 fryder seg over at Jesus døde så ung: «Har du hørt hvor gammel Balaam (Jesus) var? - Han svarte: Det står ikke akkurat, men siden blir det skrevet; fordømte og bedragerske menn skal ikke leve lenge. Det følger at han var trettitre eller trettifire år gammel.»

Jesus var en trollmann: Sanhedrin 43a: Jesus («Yeshu» og i fotnote #6, Yeshu «fra Nasaret») ble dømt til døden fordi han drev med trolldom.

Forferdelig blasfemi av Vårherre: Gittin 57a: Jesus (se fotnote #4) blir «kokt i varme ekskrementer».

Jesus fortjente å bli henrettet: «Om kvelden ble Yeshu korsfestet... Tror du at det var mulig å si noe til hans forsvar? Var han ikke en Mesith (forfører)?»

Angrep på kristne og deres bøker: Rosh Hashanah 17a: Kristne («minim») og andre som avviser Talmud skal til helvete, og skal straffes der for all evighet (se fotnote #11 for definisjonen av minim).

Sanhedrin 90a: De som leser Det Nye Testamente (se fotnote #9), vil ikke ta del i verden som kommer.

Shabbath 116a: (s. 569) Jøder må ødelegge de kristnes bøker, for eksempel Det Nye Testamente. Se fotnote #6.

Israel Shahak rapporterte at sionistene brente hundrevis av utgaver av Det Nye Testamente i det okkuperte Palestina, 23. mars, 1980 (Jewish History, Jewish Religion, s. 21).

Syke læresetninger: Gittin 69a: For å gjøre sitt legeme friskt, skal en jøde ta støv fra skyggen av et utedo, blande det med honning og spise det.

Shabbath 41a: Reglene for å urinere på en hellig måte står beskrevet.

Yebamoth 63a: Det står at Adam hadde sex med alle dyrene i Edens Hage.

Yebamoth 63a: Landbruk er det laveste av alle yrker.

Sanhedrin 55b: En jøde kan gifte seg med en tre år gammel jente (mer nøyaktig, tre år «og en dag» gammel).

Sanhedrin 54b: En jøde kan ha sex med et barn så lenge barnet er yngre enn ni år gammelt.

Kethuboth 11b: «Når en voksen mann har samleie med en liten jente, er det ingenting å bry seg om.»

Yebamoth 59b: En kvinne som har hatt samleie med et dyr, er kvalifisert til å gifte seg med en jødisk prest. En kvinne som har hatt sex med en demon er også kvalifisert til å gifte seg med en jødisk prest.

Abodah Zarah 17a: Det finnes ikke en hore i verden som Rabbi Elazar ikke har hatt sex med.

Hagigah 27a: En rabbiner kan aldri komme til helvete.

Baba Mezia 59b: En rabbiner diskuterer med Gud og slår ham. Gud innrømmer at rabbineren vant diskusjonen.

Gittin 70a: Rabbinerne lærte: «Når en kommer fra en utedo, skal man ikke ha sex før en har ventet lenge nok til å ha gått en kilometer, fordi demonen i utedoen er med ham så lenge; hvis han likevel har sex, vil barna hans bli epileptikere.»»

«Gittin 69b: (s. 329.) For å lege en brysthinnebetennelse («catarrh»), skal en jøde «ta ekskrementer fra en hvit hund og kna det sammen med balsam, men hvis han kan unngå det, skal en ikke spise avføringen fra hunden, fordi en blir lealaus av det.»

Pesahim 111a: Det er forbudt for hunder, kvinner eller palmer å passere mellom to menn. En skal unngå å gå mellom hunder, kvinner og palmer. Det er spesielt farlig hvis kvinnene menstruerer eller sitter ved veikryss.

Menahoth 43b-44a: En jødisk mann er forpliktet til å si den følgende bønnen hver dag: «Takk, Gud, for at du ikke skapte meg som en ikkejøde, kvinne eller slave.»

Shabbath 86a.-86b: Fordi jøder er hellige, kan de ikke ha sex i løpet av dagen hvis ikke huset kan gjøres mørkt. En jødisk lærd kan ha sex i løpet av dagen hvis han bruker klesplaggene som et telt for å gjøre det mørkt.»

Og til de av dere som fortsatt ikke er overbevist: Gå på biblioteket og se selv!

Jeg har ofte fått høre at jødene har en lang historie som forfulgt folk, uten at de selv har gjort noe som har kunnet rettferdiggjøre en slik forfølgelse. Jeg vet at det kan høres ut som om jeg gir offeret skylden, men en må være ærlig nok til å innrømme at slike

læresetninger som jeg har nevnt tidligere, neppe kan ha blitt særlig godt mottatt i et kristent Europa. Og vi *vet* at det ikke ble godt mottatt heller. Men om det var den vanlige mann og kvinnes kjennskap til talmudistisk filosofi, eller om det var jødernes praktisering av Talmud i offentlig liv, vet jeg ikke. Men hvis en leser noe Martin Luther har skrevet, kan det i alle fall tyde på at talmudistisk lære ikke bare foregikk på det teoretiske plan - det må også ha påvirket jødernes etikk og moral.

Praktisk talt hvert eneste land i Europa har nektet jøder adgang. Dette gjelder også Norge. Helt frem til 1851 fantes det en paragraf i Grunnloven som sa at jøder ikke hadde adgang til Riket. Hvorfor var de i besittelse av et slikt menneskesyn som i dag for det meste blir regnet som stereotyp? Severin Løvenskiold var en av Eidsvollsmennene, og i en uttalelse i forbindelse med opphevelsen av jødeparagrafen, sa han dette:

«Jeg anså ikke den gang (1814) innlemmelsen av det fremmede jødiske element i vårt folk, i vår stat, som gavnlige, men tvert imot fra flere synspunkter betraktet, utilrådelig. Denne min anskuelse er ikke alene uforandret, men den er bestyrket under de senere 37 års mengehånde europeiske begivenheter, hvori meg vitterlig jødene, især jødernes penger, har utøvd en vesentlig innflytelse»
(Gjallarhorn nr 2 1998:15)

Antisemittisme blir regnet som selve kjennetegnet på nasjonalsosialismen. Det har seg også slik at mange antisemitter har sympatier med nasjonalsosialister, eller *er* nasjonalsosialister. Men hvorfor antisemittismen blant Eidsvollsmennene? De ville da ikke bare vedta en slik paragraf hvis de ikke mente noe med det? Svaret må bli at de i aller høyeste grad mente noe med det, men at dette ikke var noe unikt for Norges vedkommende. En må slett ikke få inntrykket av at Norge var et sted for alle slags raringer som ville lage den mest fremmedfiendtlige og antisemittiske staten i verden. Saken er en helt annen. Hele Europa var preget av antisemittisme gjennom Middelalderen, og har preget Europas samfunnsliv nesten helt frem til våre dager. I Middelalderen ble jøder nektet eiendomsrett, og nektet adgang til laugene. Vi vet at en kulturby som Wien hadde en svært sterk antisemittisme, hvor jøder blant annet ble nektet adgang til mange restauranter, akkurat som kineserne ble nektet adgang til mange tjenester i USA langt inn i dette hundreåret. Det sies også at det var i Wien at Hitler utviklet sin egen antisemittisme.

En må også skjønne at antisemittisme i stor grad er preget av den historiske kontekst. Antisemittisme var ganske vanlig i begynnelsen av dette hundreåret, og det var egentlig ikke så mange som så noe galt i det, muligens med unntak av jødene selv! Folk flest mente at jødene hadde fortjent en slik behandling, for de hadde da ikke behandlet oss noe bedre selv, i alle fall hvis de tok det som stod i Talmud alvorlig. Fiendskapet var et faktum - det var gjensidig.

Men det har ikke bare vært religion som har vært grunnen til at jøder har blitt hatet overalt hvor de har satt sine føtter. Deres politiske sympatier og handlinger har også skapt så mye sinne og ikke minst lidelser i verden. På grunn av dette, utviklet troen på at jøder er overrepresentert i enkelte politiske retninger seg: Tenker en på den blodige russiske revolusjon, kan jødernes rolle knapt overdrives: Den revolusjonære bevegelse var ledet av jøder. Faktisk var jøder så grovt overrepresentert blant kommunistene at det utløste jødeforfølgelse i Russland blant mennesker som var lojale mot Tsaren. Etter at Russland falt, overtok jødene 454 av de 545 viktigste kontorene i det russiske byråkratiet. Faktumet at jøder som Max Warburg, Jacob Schiff og *bankierfamilien* Kuhn Loeb stod for finansieringen av Revolusjonen, burde fått enhver til å reagere. Det er i dag også vanlig å si at det bare er antisemitter som legger så stor vekt på jødernes rolle under den russiske revolusjon, men jødene fant ikke dengang noen god grunn til å skjule sin egen rolle under revolusjonen: «The Maccabean», et jødisk tidsskrift i New York, skrev følgende: «Revolusjonen i Russland er en jødisk revolusjon, et kritisk punkt i jødisk historie.» (Gjallarhorn nr 1 1997:8)

Religion og politikk er ikke nødvendigvis strake motsetninger. Grunnen til det er at disse to verdiene gjensidig påvirker hverandre. Politikk påvirker religion - og omvendt. For jødernes vedkommende, er ikke dette skillet så stort, i alle fall dersom en snakker om ortodokse jøder. På samme måte som svært konservative kristne vil integrere bibelen i sin egen moral, vil dette selvsagt også skje hos ortodokse jøder. De vil derfor ha en moral deretter. Det er bare det at vi har sett hva slags moralsk påvirkning jødene er utsatt for gjennom Talmud, og vi har også sett konsekvensene av det gjennom deres syn på arabere som «hunder» og deres rettferdiggjøring av mord på palestinske sivile. Men hva slags holdninger sitter jødene i Norge med? Dette bringer meg videre til neste punkt.

Oppsummering:

Det er neppe alle som kjenner til Talmud like godt som de burde. I Talmud kommer i alle fall motsetningene mellom jødene på den ene siden og de kristne på den andre siden tydelig frem. Dessverre er ikke alle kristne klare over dette nødvendige motsetningsforholdet, siden jødedommen forkaster de fleste kristne prinsipper.

Resultatet av dette har blitt antisemittisme i mange tilfeller, enten på grunn av deres religiøse læresetninger eller på grunn av deres måte å leve disse ut i praksis.

Litteratur:

Gjallarhorn nr. 1, 1997: Oslo: Nordisk Boktjeneste.

Gjallarhorn nr. 2, 1998: Oslo: Nordisk Boktjeneste.

...med Norge på brystet og Israel i sine hjerter - jødene og den norske nasjonalstaten...

«Man skriker opp om jødernes innflytelse i deres (ikke-jødernes) teater og kinoer. Vel innrømmet. Men hva har det å bety sammenlignet med vår innflytelse i deres kristne kirker, i deres skoler, i deres lovgivning og i deres egne regjeringer, til og med i deres trosliv...?»

-Marcus Eli Ravage (Sitert i Gjallarhorn nr 2 1998:15)

Jeg vet at dette ikke er et populært tema å ta opp, fordi mange likhetsideologer trolig kommer til å sette kaffen i halsen når de leser dette. Men innerst inne tror jeg at du som leser dette vil skjønne meg litt bedre etterhvert som du leser videre.

Jeg vet ikke hva du har trodd jeg har ment tidligere om dette spørsmålet, eller om du i det hele tatt har gjort deg opp en slik mening. Jeg skal forsøke å beskrive jødene i det politiske liv i forhold til nasjonalstaten. For ordens skyld vil jeg trekke paralleller til dagens Israel.

Jeg er fullstendig klar over at du trolig sitter og sier (eller tenker) at jeg ganske enkelt har en stereotypi som ikke stemmer om jøder, for eksempel at jeg tror at alle jøder er griske. Vi danner oss alle stereotyper. De kan være positive eller negative, og de kan være riktige eller ikke. Jeg vil bare si en ting til deg hvis du tror noe slikt om meg: Jeg har aldri hørt et eneste nedsettende ord om jøder fra verken kamerater eller familie! Jeg skriver bare om det jeg observerer selv, for det er mye bedre. Hva andre sier er egentlig ganske uinteressant. På den måten er jeg vel ganske ufornuftig, men så vet jeg jo at verden trenger ufornuftige mennesker for å gå fremover. Én sa det slik: *Fornuftige mennesker innretter seg etter verden som den er. Ufornuftige mennesker vil at verden skal innrette seg etter dem. Derfor er vi avhengige av ufornuftige mennesker for at verden skal gå fremover!* Jeg tror ikke at jeg kan forandre verden, men jeg kan få deg til å tenke i et nytt lys.

Norge er i dag et land preget av stor motstand mot antisemittisme. På den måten er de som truet med å anmelde ham som la ut artikkelen om Talmud politisk korrekte, og vi er de politisk ukorrekte. Grunnen til det kan blant annet være at de liberale har klart å knytte antisemittismen så effektivt til diktatoren Hitler. Og Hitler, blir det sagt, drepte jo jøder med fryd - visstnok på tross av at de samme liberale hevder at Hitler var jøde selv. På den måten blir antisemittisme knyttet direkte til masse mord i sinnene til folk flest. Og hvem vil vel forsvare masse mord?

Jødene i Israel er for det meste preget av holdninger som veksler mellom nasjonalisme og sionisme. Det er med andre ord en overvekt

av jøder som er svært opptatt av å opprettholde nasjonalstaten som sterk. Med nasjonalstaten mener jeg ikke bare landets grenser utad - Israels rent fysiske territorium, men også at dette skal være landet for og med jøder. Som du har sett tidligere, blir palestinere og andre som ikke passer inn i deres oppfatning om hvem som bør bo i Israel, dårlig behandlet. Israels og jødernes kynisme (siden det er jøder som stort sett styrer Israel, selv om Knesset har noen få palestinske representanter) bør få vårt likhetssamfunn til å reagere. For å nevne noe få eksempler: Våren 1998, da en fryktet at konflikten med Irak skulle tilspisse seg, ble det delt ut gassmasker til alle i landet - unntatt palestinerne. Selv om det er lite trolig at en palestinertåler et gassangrep bedre enn en jøde - snarere like dårlig - ble det ikke delt ut noen. De kunne selvsagt få lov til å *kjøre* gassmasker, men det var noe kanskje de aller mest privilegerte av dem hadde råd til, i alle fall når en vet at svært mange av dem lever i dyp fattigdom. Hadde et gassangrep kommet, noe en må regne med at palestinerne ikke ønsket siden de også bor i landet, ville jødene i Israel hatt blod på hendene sine i dag. Vrengbildet en kunne få i for eksempel NRK om at palestinerne heiet på Saddam Hussein og ville at han skulle sette i gang med et gassangrep på Israel, faller på sin egen urimelighet. Et slikt gassangrep ville ha drept flere palestinere enn jøder.

Et annet eksempel på forskjellsbehandlingen i staten Israel, er undertrykkningen av minoriteter. Etiopiske jødene er et eksempel på dette.

Det kan virke som om en må være en lyshudet jøde for å nyte fulle rettigheter i staten Israel. Men etiopernes problemer er relativt små i forhold til de titusener av mennesker som ble annenrangs borgere ved et pennestrøk. Jeg sikter da til palestinerne, som på mange måter er undertrykt i sitt eget land. For å bøte på dette, burde en opprette en palestinsk stat under fullt selvstyre. Tegn i tiden kan tyde på at det vil være dette som vil være løsningen på problemet: Å forsøke å få to folkegrupper som faktisk hater hverandre til å leve sammen i fred og harmoni, er ikke mindre enn ønsketenkning. Så lenge de bor sammen tror jeg at konfliktnivået bare vil øke på grunn av overgrep fra begge sider. Dette har utviklet seg til å bli en voldsspiral. Vi kjenner alle til hva som skjer der, og de liberales forsøk på å sette i gang en fredsprosess er dødfødt så lenge det ikke fører til gjenopprettelse av en palestinsk stat. FNs tanke om å opprette staten Israel var vel grei nok, men jeg tror ikke Israel av i dag var det FN hadde i tankene i 1948.

Jødene i Europa og USA oppfører seg på mange måter stikk motsatt fra de i Israel politisk. Hvis en kan tenke seg det stikk motsatte av hva vanlig praksis er i Israel, er det slik de fleste oppfører seg i Europa. La oss ta et eksempel: Hvor mange jødiske nasjonalister finnes det i Norge? Jeg mener da jøder som føler seg som norske og kjemper for en sterk nasjonalstat. Ingen? Jeg er ikke overrasket. Bare tenk etter. Vet du om noen som helst i Norge som kan komme inn under kategorien «nasjonalist»? Er ikke det merkelig at en reise til Europa kan forandre noen på en slik måte?

Jødernes politiske engasjement banker spesielt for «demokrati, toleranse og ytringsfrihet». Er ikke det bare bra, da? Folk flest forbinder jo positive ting med dette, og kan heller ikke se noe galt i at noen bestemmer seg for å arbeide for slike saker. I bunn og grunn høres jo det hele mer fint ut enn fælt, men når jøder i Norge sier at «toleranse» er noe de setter høyt, begynner jeg å lure.

Jeg så et sitat en gang: «Hvis en tolererer intoleranse, har en glemt hva toleransen er til.» Det er tydeligvis dette som må være mottoet. Men det er egentlig bare ett lite problem: Blir en ikke selv intolerant dersom en ikke også tolererer intoleranse? Jødene utenom Israel er i første rekke når det gjelder intoleranse overfor andre mennesker, spesielt andre menneskers meninger. Dette bringer oss over til neste punkt; spørsmålet om ytringsfrihet: Dersom en tar en tur på Internett, for eksempel på sidene til Simon Wiesenthal Center, ser en at ordet «toleranse» er slått opp med store bokstaver. Ironisk nok tar denne organisasjonen til orde for omfattende sensur på Internett, og er en av de største pådriverne for å fjerne servere som inneholder nasjonalistisk materiale. Det er også mange andre, kanskje spesielt ADL (Anti Defamation League), som er en jødisk styrt profesjonell organisasjon som blant annet jobber for sensur og en mer restriktiv våpenlov i USA. Dette er paradoksalt nok også de to første Grunnlovstilleggene i USA, så det er ikke bare i Norge politikerne har vist mangel på respekt for Grunnloven. ADL er en utøvende forgrening av B`nai B`rith, som er det hemmelige internasjonale jødiske samfunn. B`nai B`rith betyr «Paktens Sønner» på norsk, og viser til den påståtte pakten mellom hebreerne og Jahve. Dette innebærer at de ser på seg selv som et «utvalgt folk» og at det er Guds vilje at de skal dominere alle land og alle folk. (Femte Mosebok 11:24) B`nai B`rith forsøker å gjøre dette til virkelighet. Å hindre ytringsfrihet er et steg på veien.

I vårt eget land, vet vi at jøden Jo Benkow spilte en sentral rolle når det gjaldt straffelovens § 135a, som er den samme paragrafen sionistene, som ikke likte hjemmesiden artikkelen om Talmud var lagt ut på, ville bruke. Så langt strekker Benkows - og for den saks skyld - hans meningsfellers «toleranse» i ADL seg. Han forventer at andre skal være tolerante overfor seg selv og andre destruktive elementer, men er selv intolerant overfor dem som ikke er tolerante. En kan ikke lenger se forskjell på dem - de er like.

Jeg vet at en skal være forsiktig med å trekke slutninger på grunn av dette. Er jeg paranoid? Jeg tror ikke det. Jeg har skrevet dette i en annen sammenheng før, men jeg gjentar det, for jeg liker denne metaforen: Dersom en kaster en mynt hundre ganger opp i luften, kan en forvente at den faller ned omtrent 50 ganger på hver side. Men hva om den faller ned på samme side hver eneste gang? Det er teknisk *mulig* at det kan skje, men det er mye mer nærliggende å tro at mynten bare har *en* side; at «spillet» er fikset. På samme måte kan en trekke en parallell inn i samfunnslivet: Hvis alt jødene gjør skader oss og gagnar dem selv, er det grunn til å tro at det kanskje ikke er så tilfeldig likevel.

Oppsummering:

Jødernes forhold til sin egen nasjonalstat står i sterk kontrast til deres syn på andre nasjonalstater; I Israel veksler de vanlige oppfatningene mellom sionisme og nasjonalisme, mens jødene i utlandet nesten uten unntak er liberale og arbeider for en nedbygging av andre lands nasjonalstater – uansett hvor de bosetter seg.

Videre har jødene en tendens til å dukke opp overalt når en begynner å grave litt under overflaten på organisasjoner som arbeider for sensur. Kanskje den mektigste organisasjonen i verden på dette området, Anti Defamation League, en utøvende forgrening B`nai B`rith, er en jødisk styrt organisasjon.

Litteratur:

Gjallarhorn nr. 2 1998. Oslo: Nordisk Boktjeneste.

...flerinstitusjonen fra gammelt av - funksjonstapping av familien i industrisamfunnet...

Familien var tidligere selve hjørnesteinen i samfunnet, og den hadde svært viktige funksjoner. Familien var blant annet den primære institusjonen når det gjaldt funksjoner som sosialisering, produksjon, gjensidig omsorg, barnepass og opplæring. Jeg vil nå ta for meg punkt for punkt:

Sosialisering: Vi deler sosialisering inn i to hovedgrupper, og det er primærsosialisering og sekundærsosialisering.

Primærsosialisering er det samme som oppdragelsen. Den består i å føre nye verdensborgere inn i samfunnsroller, men innebærer også læring av kjønnsroller (i den grad det ikke er arvelig betinget), funksjonen som medlem av forskjellige grupper og som samfunnsborger. *Sekundærsosialisering* betyr at en fører samfunnsmedlemmene inn i rollene de vil få i sekundærgrupper. Dette er en livslang prosess. (Martinussen 1991)

Sosialisering er på samme måte en utøvelse av makt fra en autoritetsperson. Den blir godtatt fordi den som utøver den oppfattes å ha rett til det eller som kunnskaps- eller holdningsoverføring fra kompetente personer. Sosialisering kan også være negative eller positive sanksjoner fra andre. En positiv sanksjon kan være et smil, et klapp på skulderen, at noen sier «bra!» eller andre reaksjoner vi oppfatter som positive. Ved positive sanksjoner øker sjansene for at vi gjentar denne handlingen. Tilsvarende, kan en negativ sanksjon være at noen buer, sender deg et stygt blick, slår deg eller på en

annen måte kommuniserer at din atferd ikke ble satt særlig pris på. Resultatet av positive og negative sanksjoner vil på sikt føre til at sosialiseringsojektet (den som blir sosialisert) med større sannsynlighet vil gjenta atferd som blir knyttet til positive sanksjoner. Dette vil igjen føre til at en nærmer seg allmenn akseptert oppførsel. Hva som er akseptert oppførsel kan selvsagt variere noe alt etter kultur og kjønn, men også mellom familier. (Martinussen 1991)

Storfamilien var den grunnleggende enheten i jordbrukssamfunnet. Den bestod av flere generasjoner under samme tak, og det var også på mange måter et gjensidig avhengighetsforhold mellom dem. En må anta at barnas foreldre, og kanskje spesielt besteforeldre hadde en svært sentral funksjon i storfamilien. Disse var ansvarlige for å sosialisere neste generasjon verdensborgere. Denne sosialiseringen var helt sentral, siden den i tillegg til å lære barna forskjellen mellom akseptabel og ikke akseptabel oppførsel også hadde som funksjon å forberede dem til arbeidslivet. Arbeidslivet betydde som oftest arbeid på gården, noe de også fikk opplæring i ved å delta i arbeidet selv. Dette bringer meg over til neste punkt, som er produksjon.

Storfamilien var en produksjonsenhet, som i mye større grad enn i dag var uavhengig av samfunnet rundt. For å ta et eksempel på dette, kan en nevne matproduksjon. La oss tenke oss at vår storfamilie var som storfamilier flest; den hadde griser, noen høns, en liten kornåker, en åker med noen grønnsaker, et par melkekyr og sauer. Alt dette var knyttet direkte til matproduksjon: En fikk for eksempel egg, brød, gulrøtter, poteter, kål, melk og kjøtt! Mye av arbeidet en la ned på gården gikk med på å skaffe seg det en trengte til å spise selv. En må selvsagt også regne med at det foregikk byttehandler eller kjøp og salg mellom gårder eller tilbydere som hadde varer som familien trengte, men ikke var i stand til å produsere selv, som for eksempel parafin. Således var bondefamilien noe av det nærmeste en kommer full harmoni med naturen, og alle hadde viktige arbeidsoppgaver! Ingen slapp unna - ikke engang barna.

I høst lærte jeg på skolen at barndommen bare er 150 år, noe som fikk meg til å stusse litt og lure på hvorfor. Grunnen er selvsagt at barnas arbeidskraft var viktig på gården, og at det faktisk kunne lønne seg å få så mange barn som overhodet mulig. Straks barna var i motorisk, fysisk og mentalt stand til å arbeide, ble de satt til det også. De ble regnet som «små voksne» som måtte arbeide for maten som alle andre. Et annet aspekt når det gjelder lønnsomheten med å få mange barn tidligere, var at barna fungerte som en «alderspensjon». Selv om det kunne være et slit å oppdra så mange barn, fikk en snart fordeler av det også: Som jeg har nevnt, kunne de hjelpe til på gården i temmelig ung alder, og i tillegg til det ble det forventet at de selv skulle ta vare på sine foreldre når de en gang ble for gamle til å drive gården.

Storfamilien var også arenaen en fikk tilfredsstilt mange sosiale behov: I tillegg til å passe på hverandre, trøste når det var nødvendig og være kanskje den aller viktigste arenaen for sosial integrasjon,

fungerte den som stedet der familiemedlemmene viste omsorg for hverandre og også viste at de var i et gjensidig avhengighetsforhold av hverandre. Som jeg har vært inne på, fungerte storfamilien som barnehage, selv om «barndom» den gangen ikke eksisterte på samme måte som i dag. Likevel fikk barna en følelse av å være med på noe viktig, og de fikk følelsen av å mestre noe, og å være nyttige. Dette er noe helt sentralt at barn får oppleve, og er med på å gi barnet bedre selvfølelse - barnet føler at det betyr noe, og at det er unikt i seg selv.

Storfamilien fungerte også som «gamlehjem», selv om jeg tror at mye heller hadde villet være gammel i en storfamilie den gangen enn å være på en av våre institusjoner i dag, de materielle forhold også tatt i betraktning. «Gamlehjemmet» i storfamilien fungerte på den måten at de fikk tilhøre storfamiliens fellesskap, og med en helt sentral rolle også. Besteforeldrenes rolle i barneoppdragelse, for ikke å snakke om deres arbeidserfaringer opparbeidet gjennom et langt liv, var en ressurs. I tillegg kunne jo de aller fleste av dem delta i enkelte arbeidsoppgaver på gården, selv om det nok ikke var det aller klokeste å sette dem til det aller tyngste arbeidet. Lettere arbeidsoppgaver kunne de gjøre, og jeg tror at de gjorde det med glede - glede fordi de visste at de var nyttige, selv om de ikke lenger var unge. Men en viktig forutsetning for dette var selvsagt at de hadde mange barn selv; desto flere, jo bedre.

Som vi har sett, hadde storfamilien i bondesamfunnet mange viktige funksjoner. Dette var helt nødvendig for at livet på gården skulle være en suksess, og ikke en fiasko. Det viste seg at alle generasjoner var viktige på en eller annen måte, og sammen dannet de en helhet til alles beste, med de fordeler det er å være medlemmer av en gruppe.

Livet i bondesamfunnet var mer vendt innover mot familiens matproduksjon enn utover mot samfunnet ellers. Det var en god løsning den gang - muligens den aller beste løsningen en kan tenke seg, samfunnsforholdene tatt i betraktning. Det fantes jo ingen barnehager, utdanningsinstitusjoner (hvis en går langt tilbake i tid på landet), fabrikker, sykehus eller aldershjem som kunne ta fra storfamilien noen av dens funksjoner. Storfamilien hadde alle disse oppgavene, og muligens enda flere.

Det kan være temmelig lett å idyllisere livet i storfamilien, sammenlignet med dagens familieform. En må være klar over at livet ikke alltid var så idyllisk som en kan tenke seg: Lever mange mennesker tett innpå hverandre, vet vi vel alle at en kan gå hverandre på nervene til slutt, og det blir minimalt med privatliv også. For det andre, var forventet levealder mye lavere før. En foreleser av meg sa det slik: «Det var nemlig ikke slik at bestefar satt og spikket rivetenner mens barna lekte, og pappa var ute på åkeren og pløyde jorder, for bestefar var død for lenge siden!» Siden legevitenenskapen nærmest var en vits på den tiden, og ikke hadde forandret seg nevneverdig fra middelalderen og frem til midten av 1800-tallet (blant annet på grunn av at leger ikke kjente til bakterier), må en regne med at antall mennesker som har dødd av

sykdommer som for eksempel lungebetennelse har vært stort. For det tredje var spedbarnsdødeligheten mye høyere, noe som gjorde at kanskje bare noen få av barna vokste opp. Kanskje storfamilien ikke var så stor likevel?

Industrisamfunnet satte helt nye krav til storfamilien: Produksjonsenheten opphørte rett og slett å eksistere fordi de voksne familiemedlemmene kunne få arbeid på fabrikker. De tok arbeid utenfor hjemmet i stedet for å arbeide på gården - jeg må legge til at oppløsningen av storfamilien slett ikke skjedde rett over natten, men var resultatet av en gradvis industrialisering av landet.

Oppløsningen av kjernefamilien, som var uløselig knyttet til jordbruket, var blant annet et resultat av øket offentlig institusjonalisering: Sosialiseringen og de andre funksjonene jeg tidligere har nevnt, som for eksempel utdanning og omsorg, ble etterhvert overtatt av det offentlige i stedet for å være storfamiliens oppgave. Fremveksten av sekundærnæringene, gjorde storfamilien verdiløs for dem som gikk inn i disse næringene, og for mange andre også. Stadig flere fikk slike behov tilfredsstilt utenfor hjemmet.

I storfamilien vokste barna opp i en situasjon der arbeidsliv, familieliv, friluftsliv hadde diffuse grenser. De var blandet sammen, og hadde ikke klare grenser til hverandre. Opplæring på disse feltene foregikk i familien selv, noe som var fordelaktig for alle sammen. Men hva har skjedd med disse feltene nå? En kan i alle fall si at de ikke flyter sammen lenger, og at det har blitt et markert skille mellom dem i offentlig regi. (Martinussen 1991)

Jeg vil nå ta for meg noen av de viktigste institusjonene. Jeg begynner med institusjonen som har tatt over en stor del av sosialiseringen av barna; barnehagen.

Feminisering

Men det må da finnes noen betenkeligheter ved at det offentlige tar over omsorgen for barna, noe som primært var familiens oppgave tidligere? Når en tenker på hvor mye tid barna tilbringer i barnehage i løpet av ett år, kan en begynne å lure. Den første innvendingen jeg har mot at barna går i barnehage fremfor å få omsorg av foreldrene sine, er omsorgspersonene på barnehagen: Det er en grov overvekt av kvinner der, noe som spesielt blir problematisk for utviklingen av kjønnsidentiteten for gutter. Kjønnsidentiteten utvikles ved at gutter (eller jenter) forsøker å etterligne atferden til mennesker av samme kjønn. Spesielt gjelder dette etter at barnet har blitt bevisst på sitt eget kjønn, noe som skjer i 4-5 årsalderen. Det blir svært problematisk for en gutt å utvikle sin egen kjønnsidentitet dersom det ikke finnes *minst én* mannlig rollemodell han kommer i kontakt med i løpet av dagen. Spesielt problematisk blir det for gutter som bor sammen med bare en forelder, og i 88% av tilfellene er dette mor. En liten gutt risikerer derfor å gå i årevis uten å ha en stabil mannlig rollemodell. Men hva er vitsen med rollemodeller, da? Vil

de ikke utvikle seg til å bli menn likevel? Forskning viser at gutter som vokser opp bare sammen med mor får et mer feminint preg enn jevnaldrende gutter som har hatt to foreldre til stede under oppveksten. Grunnen til dette er at far spiller en helt sentral del i utviklingen av barnets kjønnsidentitet fordi han oppfører seg mer forskjellig overfor barnet, alt ettersom hvilket kjønn barnet har - mer enn mor. Men dette er ikke alene grunnen til at det er gunstig med en mannlig rollemodell; fars tilstedeværelse får også mor til å endre atferd overfor barna.

Det kan skape identitetsproblemer å ikke ha rollemodeller av samme kjønn til stede i det daglige. I familier som består av en enslig mor og en gutt, risikerer barnet å bli presset inn i voksenrollen som substitutt faren.

Alenemødre er i større grad er overbeskyttende overfor gutter, og vegrer seg for å gi etter for deres maskuline krav om selvstendighet og uavhengighet. Dette gjelder ikke bare alenemødrene, men dette preger også miljøet i barnehagene. Barna får ikke utsette seg selv for noen som helst slags fare, muligens fordi barnehagepersonalet er ansvarlige for barnas sikkerhet i den tiden de er i barnehagen. Imidlertid har dette utviklet seg til det latterlige. Flere barnehager har sagnet av de nederste greinene på trærne på barnehagens område, visstnok for å hindre at de faller ned og slår seg. Det finnes sikkert massevis av andre eksempler på lignende forsøk på å overbeskytte barna. Men hva blir konsekvensene? En kan tenke seg at det å slå seg en gang i blant gir et barn ydmykhet i risikosituasjoner, og vet at det innerst inne kun har seg selv å stole på - sin egen balanse, sine øyne og sin vurdering av risikosituasjonen. En må heller ikke gi barna noe vrengebilde av verden som et sted der det aldri kan skje noe farlig - den virkelige verden er ikke slik. Det er av større viktighet at barnehagen forsøker å gjøre barna i stand til å mestre farer, i stedet for krampeaktig å forsøke og skjerme dem fra alt det skumle som kan skje.

For ikke mange år siden, rådet et nærmest behavioristisk syn på barnas kjønnsidentitet. Dette kom i stor grad som et resultat av 70-tallets kvinnefrigjøring. Troen på enhver forskjell mellom menn og kvinner var tillært gjennom sosialiseringprosessen stod sterkt, i alle fall i våre utdanningsinstitusjoner: Den behavioristiske forklaringen på kjønnsforskjeller, var at kjønnsidentiteten ble formet i samspill med andre. Etter at barnet ble bevisst på sitt eget kjønn, ble kjønnsidentiteten formet ved hjelp av positive og negative sanksjoner fra omgivelsene, alt ettersom det barnet gjorde var «riktig» eller «galt». Selvsagt forutsetter dette at en har en viss oppfatning om hva som er maskulint og hva som er feminint. For å ta et eksempel på denne tenkemåten, kan en si at en gutt sitter og leker med en dukke. Hvilket svar hadde kommet fra omgivelsene? Hadde foreldrene sagt: «For en fin dukke! Vil du ha en slik til jul?» Svaret hadde nok ikke blitt fullt så positivt. Tilsvarende kan en tenke seg at det samme hadde skjedd med en jente som hadde lekt seg med biler. Over en lengre periode kan en tenke seg at dette ville være med på å forme kjønnsidentiteten, vel å merke sammen med

observasjon av den av foreldrene med samme kjønn. Over tid ville slike kjønnsforskjeller forsterke seg og bli ført videre til neste generasjon, som igjen sosialiserer sine barn på noenlunde samme måte som de selv har blitt sosialisert til å bli.

Denne behavioristiske tankegangen forutsetter at det ikke finnes noen arvelig faktor når det gjelder kjønnsidentitet. Med andre ord: Dersom en tenker seg at en gutt vokser opp bare sammen med kvinner, og ikke har kontakt med andre av samme kjønn i det hele tatt, vil han til slutt oppføre seg omtrent på samme måten som en kvinne. Med andre ord: Alt er tillært! Troen på at kjønnsrollene var tillærte, og ikke arvelig betinget, gikk selvsagt ikke upåaktet hen hos de mer eller mindre idealistiske kvinnene og mennene som forfektet denne troen: Oppdragelsen slik den hadde vært inntil den gang, ble sett på som en forutsetning for mannlig dominans og sexisme. Oppdragelsen skulle visstnok ha en slik funksjon at den ikke bare lærte opp guttene til å bli dominerende og brautende, men også at en slik oppførsel legitimerte kvinneundertrykkelse. Barna fikk med andre ord inn kvinneundertrykkelse med morsmelken, ironisk nok. For at dette skulle bli forandret, måtte derfor barna få en så lik oppdragelse som mulig. Dersom en kunne lykkes i dette, ville en få et samfunn hvor menn og kvinner var likestilte. Dette var jo greit nok på teoriplanet, men hvordan gikk det i praksis? Hvor ble resultatene av? Teorien var grei nok: En så lik oppdragelse av jenter og gutter som mulig! Ironisk nok forsøkte en å oppnå dette ved å sende ut jentene for å klatre i trær, mens guttene måtte være inne for å leke med dukker. *Endelig* var alle problemer løst, eller var de det? Forsøk på å oppdra barn på en slik måte, slo feil. De hadde tenkt på alt ut fra det teorigrunnet de hadde: De forsøkte å motvirke typiske jenteroller og typiske gutteroller ved å snu alt på hodet, men resultatene var magre. Var det foreldrene som var så kjønnsdiskriminerende i hjemmet? Var det derfor det fortsatt var kjønnsforskjeller? Jeg tror ikke at det er hele forklaringen: Biologiske forskjeller i hjernen var det ingen som hadde hatt noen tro på - i alle fall var det ikke politisk korrekt å si at det hele like godt kunne være et resultat av forskjeller i hjernen, noe som var utenfor sosialiseringens rekkevidde.

I de siste årene har en fått stadig mer kunnskap om hjernen og dens funksjoner. En har funnet ut at menns og kvinners hjerner er helt forskjellige. For å ta tyngden på hjernen først: For en gjennomsnittlig hvit mann er hjernen ca 1400 gram, og for en hvit kvinne er den ca 1200 gram. Grunnen til denne forskjellen er ikke nødvendigvis at menn er mer intelligente enn kvinner, men at menn har større muskelmasse som må kontrolleres av hjernen. Det finnes også andre forskjeller, som tykkelse på hjernestammen og lokalisering av språksenteret i hjernen. (Guinness Rekordbok 1988)

Kvinner har tykkere hjernestamme hos kvinner, noe som gjør det enklere med «multitasking», for å bruke dataspråket. Dette gjør det enklere for kvinner å drive med flere ting samtidig, mens menn kan konsentrere seg bedre enn kvinner om *en* ting av gangen.

Forskning har vist at det også blant helt små barn er forskjeller i væremåte mellom jenter og gutter. Gutter er blant annet mer opptatt av ting som beveger på seg, som for eksempel biler. Men denne fascinasjonen finner en ikke hos jentene. Helt små jenter blir i gjennomsnitt mer forvirret av fart enn guttene.

Personlig tror jeg ikke at jeg er enig i noen av disse teoriene i totalt rendyrket form. Jeg er ikke av den typen som tror at «alt er gener», eller som tror at «alt er miljø». Jeg tror at det hadde vært en smule naivt å tro at svaret var så enkelt. Det dreier seg selvsagt om en vekselvirkning mellom arv og miljø, men noe av striden dreier seg jo om hvor stor del som er arv, og hvor stor del som skyldes miljøpåvirkning. Vi vet at det finnes kjønnsforskjeller hos helt små barn som bare kan forklares av arv, dette fordi barna umulig kan ha blitt utsatt for sosialisering på et så tidlig tidspunkt. Vi vet også at miljø spiller en svært stor rolle når det gjelder måten vi oppfører oss på: Tenk bare på guttene som vokser opp uten far; de får et mer feminint preg enn andre. Dette kan bare forklares av miljø, og ikke av arv.

Jeg vet at det ble fryktelig mye snakk om kjønnsforskjeller, men grunnen til at jeg har tatt det opp er at førskolelærerne stort sett er kvinner, og at menn er grovt underrepresentert. På skolen jeg gikk på, var det i gjennomsnitt kun én gutt i hver klasse på førskolelærerutdanningen. I hver klasse var det ca tretti studenter. Vi kjenner til noe av konsekvensene ved manglende voksenkontakt med mennesker av samme kjønn for utviklingen av kjønnsidentiteten og trygghet på egen maskulinitet, men lite blir gjort i praksis. Jeg vil nå gå videre til å snakke om den neste institusjonen som har tatt over noe av storfamiliens rolle, nemlig skolene, hvor feminiseringen er omtrent like sterk:

Også i grunnskolen har kvinnene tatt over mye av undervisningen, og det blir bare enda flere av dem. Det er i og for seg ikke noe negativt i at kvinner utdanner seg til lærere, men det blir et problem dersom yrket blir like kvinnedominert som barnehagene. Dette blir et problem når en vet at kvinner er sterkt overrepresentert når det gjelder undervisning i de nederste alderstrinn. Men hvilke skadevirkninger kan en feminisering ha på disse alderstrinnene? Er det ikke bare undervisning, og er det ikke revnende likegyldig hvem som underviser dem? Skolen har ikke lenger bare rollen som en ren kunnskapsformidler; den har også en helt sentral sosialiseringsrolle, og skal i tillegg til familien sørge for oppdragelsen av barna. For jenter blir ikke dette noe stort problem, men det er et tankekors at små gutter kan gå på skole helt opp til ungdomsskolen før de møter en mannlig rollemodell. I verste fall kan det gå slik.

Skolen setter krav til at elevene skal sitte mye stille i klasserommene, og konsentrere seg fullt ut om undervisningen og ikke noe annet. Vi vet at jenter er mer stille av natur enn gutter er, noe som gjør at disse lettere faller inn under det læreren mener er «akseptabel oppførsel» i et klasserom. Selv om det finnes unntak fra denne regelen, tror jeg at det fører til at gutter oftere blir stemplet

som barn med «atferdsvansker», nettopp fordi de oppfører seg som små gutter ofte gjør. Dette skjer uten at det er noen grunn til å tro at det er reelle atferdsvansker på gang, og det skjer nok også lettere ved at det er kvinnelige lærere, som ikke vet hvor vanskelig det kan være for en gutt på seks eller sju år å sitte stille på stolen sin så lenge.

Delvis overtakelse av familiens sosialiseringssfunksjon

Det er først i barneskolen at den virkelige ensrettingen av barna begynner. Lærerne har en stor stjerne blant barn flest - og de legger ofte større vekt på hva de lærer på skolen av «frøken» en sine egne foreldre. Grunnen til dette er at læreren på barneskolen viser at hun sitter inne med mye kunnskap, og er oftest den første personen utenom hjemmet barna gir heltestatus på grunn av dette. Hvem har ikke hørt et lite barn si: «Det er slik, for det har frøken sagt!»? Barnet legger stor vekt på det lærerne sier, og lærerne vet å utnytte dette i fag som kristendom, historie og samfunnsfag. Vi tar kristendom først:

Jeg husker selv da jeg gikk på barneskolen. Jeg var ganske kritisk til kristendomsfaget, noe jeg egentlig alltid har vært. Jeg spurte i alle fall noe slikt som: «Hvorfor skal vi egentlig ha kristendom?» Jeg kunne ikke se poenget med det. Læreren svarte: «Fordi dere er gamle nok til å lære, og ikke for unge til å påvirkes!». Jeg kunne ikke tro at det var sant, og det er trolig grunnen til at jeg husker denne episoden så godt i dag. For å bruke en slitt metafor, kan jeg si at jeg husker det så godt som om det skulle vært i går - selv om det har gått mange år. En kan jo begynne å lure på hva denne læreren gjorde i jobben i det hele tatt: Det var ikke en betalt kunnskapsformidler, men kanskje en betalt hjernevasker. Tror du hun trodde på det hun underviste i den gangen? Hvis ikke, var det en hyklersk ting å gjøre.

I det nye kristendomsfaget er det litt annerledes: Barna skal lære om alle religionene på en så objektiv måte som mulig, men fortsatt med en overvekt av kristendom. Dette faget skal være for alle, uansett religion. Det nye er at en ikke har lov til å forkynne mer. Det er det slutt på de tidene hvor lærerne oppførte seg som forkynnere, men er det nye kristendomsfaget spikeren i kisten for Norge som kristen nasjon? Det kan i alle fall se ut som om en får noe av det samme problemet som en får i historiefaget. Jeg skal fortelle litt om det, så skal jeg trekke paralleller, for det er flere enn en kanskje skulle tro.

Tidligere var historiefaget det faget på skolen som fikk barna til å bli stolte av sitt land og sitt folk. De ble stolte av å høre om bragdene våre forfedre gjorde, og historiefaget var i aller høyeste grad subjektivt: Den gikk kort fortalt ut på å fortelle om en eurosentrisk historie, noe som fikk barna til å bli stolte av hva Europa og europeere hadde oppnådd: Blant annet fantastiske oppfinnelser innen praktisk talt alle felter som hadde gjort livene enklere for millioner

på millioner av mennesker. Fordelene med en slik holdning var at det skapte større samhold blant våre egne, og gjorde barna stolte av å være hvite - stolte av å være norske og av våre forfedre. En slik historiebruk gjorde også det nødvendig å forkaste alle andre syn på historien. Det var ikke historien om indianere eller kinesere, og var slett ikke historien *for* noen av disse gruppene heller. Den var historien for hvite. Dette synet forandret seg med tiden, spesielt etter at innvandrere begynte å komme til Norge på 60- og 70-tallet. Ville ikke disse gruppene føle seg tilsidesatt? Det var akkurat det de liberale mente, og de gikk i gang med å lage bøker alle kunne bruke, uten å føle seg såret, eller få dårlig selvtillit. Jeg sier dårlig selvtillit fordi historiebøkene tidligere ga inntrykk av at de som kom fra land utenom Europa ikke hadde like god grunn til å være stolte av sin historie. Det var jo europeerne som hadde styrt verden helt siden 1400-tallet - som sant var! De liberale mente tydeligvis at dette krasjet med deres likhetsideologi og verdensoppfatning av alle folkeslag som like kreative og dyktige. De gjorde to ting: For det første: Selv småting utført av indianere eller sorte, ble applaudert som fremstående bragder, minst like bra som det vi hvite hadde klart gjennom århundrene. Det andre var at «hvit skyld» ble tatt med i historiebøkene: Hvit skyld går ut på at hvite ikke har noen grunn av å være stolte av sin egen historie, fordi vi stadig har utnyttet og ødelagt for andre sivilisasjoner og folk. Det mest sentrale temaet som blir brukt for å gjøre dette, er slavehandelen. Selv om det beviselig var *sorte som både tok og solgte slavene*, er ikke dette nok for pådriverne av hvit skam: Temaet blir blåst opp til å være en stor hendelse i hvites historie, selv om det egentlig ikke er det i det hele tatt, og får uforholdsmessig stor plass i historiebøker i barneskolen. Er det tilfeldig?

Likhetene jeg ville vise mellom det nye religionsfaget og historiefaget er flere: For det første forsøker bøkene å lære elevene om temaer i en og samme bok som strider mot hverandre: I det nye kristendomsfaget, lærer elevene om religioner som bare kan brukes hvis en forkaster alle andre religioner. Det er helt meningsløst å snakke om religion på den måten. De har klare grenser mot de andre religionene, og bygger på forkastelse av alle de andre. Det er vanskelig å tenke seg alle religionene som lever side ved side i en og samme persons intellektuelle landskap, akkurat som det er umulig å blande dem sammen på noen måte.

På samme måte går det heller ikke an å lage en historiebok som alle kan være fornøyde med: Jeg vet at enkelte amerikanske privatskoler har begynt å lære elevene der at egypterne var sorte, selv om de vet at dette er en løgn, men rettfærdiggjør dette bedraget med at det vil «øke selvtilliten» til sorte elever. Jeg vet også at Harriet Tubman Center i USA serverer rene løgner til barna som besøker dem, som for eksempel at negrene har funnet opp blant annet sivilisasjon, pyramidene, sjakk, alfabetet, medisiner og papiret(!). Blant de mer trivielle oppfinnelsene, kan en nevne dørklinken, moppen, gardinstangen og peanøttsmøret. Selv om alle disse oppfinnelsene unntatt peanøttsmøret, som ble oppfunnet av

George Washington Carver, er et resultat av ren ønsketenkning fra liberalekstreme og negrene selv, så vet ikke barna dette like godt som deg og meg. De tror faktisk at dette er sant, og at disse oppfinnelsene var laget av sorte. De liberales ønsketenkning og idealisme har igjen gått på bekostning av sannheten.

Ved å skrive en bok, lager en alltid en vinkling. Det er helt umulig å være ett hundre prosent objektive. Å tro noe annet er bare dumt. En må derfor være ærlig nok til å si til seg selv: Ja, jeg har skrevet en bok, men den er farget av mine egne oppfatninger, selv om jeg har forsøkt å være så objektiv som mulig. Å tro noe annet vil være å miste realitetene av syne. På samme måte er det ikke mulig å skrive noe som absolutt alle kan være fornøyde med, fordi historie, akkurat som religion består i å ta ett synspunkt og forkaste de andre. For å ta et eksempel: Atatyrk blir regnet som en stor nasjonalhelt i Tyrkia. Atatyrk var også en av hovedmennene bak masse mordet på to millioner kristne armenere. Var Atatyrk en morder eller en helt? En historiebok med et «flerkulturelt» perspektiv kan ikke svare på dette.

Gymnastikkfaget er nedprioritert i skolene. Dette gjelder i hele grunnskolen. Når det gjelder barns aktivitetsnivå, så vet vi at dette har sunket de siste årene. Det er flere grunner til dette, blant annet at flere barn vokser opp i byer. I byene er det som oftest ikke de samme mulighetene til å utfolde seg fysisk i lek som på landsbygda. Selv om lekekameratene er der, kan det bli vanskelig å finne gode steder å leke på. På landsbygda kan det motsatte være problemet: Få søsken eller mangel på lekekamerater i nærheten, kan gjøre at barnet blir sittende mer innendørs. Men hvorfor er det så spennende å sitte inne? Noe av grunnen må video, tv og dataspill ta. Alle disse aktivitetene gjør at en blir sittende stille innendørs - muligens til mors og fars glede, men dessverre ikke så bra for barnet. Vi vet at barna som vokser opp i dag beveger seg for lite, noe som kan føre til nedsatt motorisk utvikling. En annen faktor er at det rett og slett blir for mye sitting for barna; de sitter for det meste på skolen, sitter når de gjør lekser, og sitter når de ser på tv etterpå. Foruten at barna blir i dårlig form av det, vet vi at fysisk aktivitet kan øke læringsnivået med 20-30%(!) fordi det fører til økt blodgjennomstrømming i hjernen. Det finnes enda et argument for at gymnastikkfaget bør prioriteres opp, og det er de samfunnspolitiske konsekvensene: For mye sitting kan føre til ryggproblemer, noe som i voksen kan føre til økt sykefravær: Jeg har hørt at min foreldregenerasjon blir kalt «isjiasgenerasjonen», mens min generasjon er «rygggenerasjonen». Men hvorfor blir ikke noe gjort med gymnastikkfaget i skolen når vi vet hvor mye en tjener på det? Fysisk trening gir en positiv læringseffekt, bedre motorikk og forebygger sykdom. Så hvorfor blir ikke noe gjort?

En kan i alle fall si at skolen ikke klart å henge med i utviklingen når det gjelder elevenes aktivitetsnivå. Faget blir nedprioritert på tross av at en har rikelig med kunnskap som sier at det er svært viktig, kanskje viktigere enn mange andre fag i skolen. Hvorfor kan

en ikke ganske enkelt gi barna en klokke time gymnastikk i begynnelsen av hver skoledag?

Alle barn er også forskjellige med hensyn til evnenivå. Noen lærer raskere enn andre. Det husker jeg i alle fall selv fra min egen tid på skolen. Jeg kjedet meg! Det var så latterlig enkelt! Det var bare i matematikk jeg hadde problemer, for der klarte jeg aldri å komme helt på høyde med de andre. Kanskje kompenserte jeg i andre fag? Jeg vet ikke. I alle fall tenkte jeg ofte på hvor mye greiere det ville ha vært dersom jeg kunne få gå litt fortere frem i alle andre fag enn matematikk, samtidig som jeg kunne få litt ekstra hjelp i det faget. Det fikk jeg ikke. Jeg falt på mange måter rett gjennom. Jeg føler at jeg ikke fikk brukt mine evner til fulle, i alle fall ikke på barneskolen. Jeg ble frustrert den gang som nå over at det ikke kunne være mulig å få undervisningen litt mer tilpasset meg selv og mine evner, noe loven også sier at jeg har krav på. Men jeg skylder ikke bare på lærerne i denne saken; lovverket forbyr faktisk skolene å dele inn klasser etter evnenivå i de forskjellige fagene. Dette gjør det i praksis umulig for en lærer å tilpasse undervisningen til *både* de flinkeste og de svakeste elevene. Som oftest blir det en slags kompromissløsning, hvor de beste elevene kjeder seg og de svakeste synes at det blir gått frem for fort.

Årsakene til at lovverket ikke tillater at klasser blir delt inn etter evnenivå, er trolig redselen for å stigmatisere elevene som blir satt i de svakeste klassene. Men jeg kan si deg som leser dette her: Det er ikke noe som er så fælt som å sitte der og ikke skjønne noe, mens en vet at en sinker de andre elevene - og at det samtidig er liten eller ingen hjelp å få for de problemene en har.

Jeg vet også at det har blitt forsøkt som et prøveprosjekt å dele inn klasser etter evnenivå i de forskjellige klassene: Risør Ungdomsskole forsøkte dette som et prøveprosjekt i 1991-1992. Klassene ble delt inn etter nivået i engelsk og matematikk, fagene som flest har problemer med å klare seg i. Klassen ble delt inn i en Ng og Lg-gruppe, en G og M-gruppe, og en S-gruppe. Systemet var under kontinuerlig evaluering gjennom skoleåret, og det fikk strålende kritikker fra elever og lærere Alle var fornøyde! De svakeste elevene var strålende fornøyde med at de slapp å oppholde de flinkeste, og kunne nå få hjelp til det de hadde problemer med. De fikk også en undervisning som var tilpasset deres evner i faget, noe som gav en følelse av mestring - trolig for første gang på flere år for mange av dem. De middelmådige elevene fikk en undervisning tilpasset dem selv. De flinkeste fikk oppgaver som gjorde at de fikk utfordringer, og slapp å kjede seg i timene - muligens for første gang på lenge. Elevene kunne bytte gruppe gjennom året, slik at dersom de ble «for flinke» for gruppen av Ng- og Lg-elever, byttet de til gruppen bestående av G- og M-elever. Denne ordningen gjorde også jobben betydelig enklere for lærerne, som slapp å ha den umulige oppgaven å undervise elever som enten syntes at undervisningen gikk for fort eller for sakte frem.

Det ble slutt på denne ordningen, til tross for at både lærere og elever var svært fornøyde med den. Grunnen? Skolen fikk beskjed

fra høyere hold om at de brøt norsk lov, og at de måtte slutte øyeblikkelig - så var det hele tilbake til det gamle. Både elever og lærere ble frustrerte. De hadde funnet en ordning som alle kunne bli fornøyde med, men de liberalekstremes enhetsskole skulle bestå - for å trekke alle elever mot middelmådighet.

Jeg kan forsåvidt tenke meg at noe av grunnen til at en ikke vil innføre en slik ordning, er redselen for at de svakeste skal bli mobbet. Dette var ikke noe problem i Risør. Det finnes heller ingen empiriske data jeg kjenner til som tyder på det: I den grad noen ble mobbet i klassen min på grunn av karakterene, var jeg i høyeste grad en av dem! Ikke fordi jeg fikk for dårlige karakterer (jeg hørte aldri noen kommentere matematikkresultatene mine selv om jeg var en av de dårligste i klassen), men snarere fordi de syntes at jeg fikk for gode karakterer i andre fag. Kjæresten min hadde også det samme problemet, med unntak av at hun var flink i matematikk også: Hun sa at hun pleide å svare feil på ett av spørsmålene på prøvene med vilje for å unngå å få S - nettopp for å unngå å få kommentarer slengt etter seg. Mobbing av de svakeste er altså neppe noe å bekymre seg for - jeg har i alle fall aldri sett noe til det selv. Det jeg finner mer bekymringsverdig, er at elevene blir redde for å skille seg ut i form av gode karakterer.

Det er for galt at det ikke skal være lov til å utforske nye løsninger på gamle problemer i skolen. Når alle er fornøyde, ser jeg ikke noe problem med det. Grunnen til at en har skolen, er vel for at elevene skal lære mest mulig - eller er den det? Paragrafen som forbyr inndeling av klasser på denne måten må bort!

Jeg tror at det kan være grunn til å sette hele skoleverket under lupen: Få områder er så viktige som rekrutteringen til samfunnet. Kvaliteten på skolen bestemmer kvaliteten på våre elever, som igjen bestemmer kvaliteten på våre studenter, som igjen bestemmer kvaliteten på våre ingeniører, advokater eller arkitekter - til en viss grad. Skolen består i dag av en stor grad av reproduisering av kunnskap. De som reproduiserer best, får de beste karakterene. Med andre ord: De som leser bøkene skrevet av de liberale, bør også skrive som en liberaler på prøvene - ellers går det ikke så bra med karakterene. Det å stille kritiske spørsmål til pensum, blir straffet hardt. Jeg husker selv hvordan jeg måtte skrive det som stod i bøkene på prøver - at innvandring er bra for norsk kultur og andre absurde løgner. Jeg blir kvalm når jeg tenker på det den dag i dag. Det var ikke lov å være kritisk til noe som helst av det som stod i de liberale bøkene våre - til slutt virket det også. De fleste skiftet mening. De opphørte å eksistere som tenkende vesener, og ble mer og mer like roboter som ikke kan gjøre eller mene noe annet enn det de blir «programmert» til å mene. De liberale var «programmererne», og deres makt over barn og unge kan knapt overvurderes. Det er når jeg tenker tilbake på den perioden at jeg er glad for at jeg var sta nok til å stå imot den avskyelige ensrettingen, som skulle gjøre alle til «politisk korrekte» mennesker, uansett om det gikk på bekostning av vår evne til å tenke selvstendig. Vi fikk ikke lov til å tenke selv, for det som stod i bøkene var sannhet for alt

vi visste, og sannheten er det vel ingen vits i å benekte? I alle fall tenkte jeg selv, og kunne danne mine egne meninger på tross av det som stod i bøkene, og det er jeg glad for.

Overtakelse av eldreomsorg

Omsorgen for de eldre er en annen funksjon samfunnet har overtatt. Som jeg har nevnt tidligere, var det familien som før måtte ta seg av sine eldre. Det er vel ingen tvil om at de eldre ofte nok kunne være en byrde for familien, men en av de største forskjellene mellom de eldre i tidligere tider og de eldre i dag, kan vel være at de hadde en viktig rolle i familien så lenge de levde. De kunne være sentrale i oppdragelse eller opplæring av barna, og satt inne med en visdom som var opparbeidet gjennom et langt liv. Deres kunnskap var verdsatt.

I dag bor de fleste eldre i sitt eget hjem, men de er ofte avhengige av å få hjelp utenfra hjemmet: 21% har hjemmehjelp, 6% har hjemmesykepleie, 10% har privat leid hjelp, og 43% har uformell hjelp utenfra. Avhengigheten utenfra kan ha sammenheng med at mennesker lever lenger enn de gjorde tidligere, samtidig som hjelpeapparatet er bedre utbygd, og at det ikke lenger er knyttet skam, i alle fall ikke sammenlignet med tidligere, å motta hjelp utenfra. (Nordleik & Stang 1997)

Det å bli gammel blir ofte knyttet til ensomhet: Det er i alle fall grunn til å tro at mange eldre er kronisk ensomme. Dette fordi de kanskje har mistet ektefelle, fortrolige venner eller søsken. Det er altså vanskeligere å komme ut av en slik ensomhet for eldre enn for yngre mennesker. Undersøkelser viser at enkemenn og enker er de mest ensomme. (Nordleik og Stang 1997)

Hva kan en slutte av dette? En kan i alle fall se på hva som har skjedd: Det offentlige har tatt over omsorgen av de eldre, og på mange måter har de materielle levekårene blitt bedre for dem. Det er imidlertid ting som tyder på at ikke alt er så rosenrødt likevel: Våre eldre er de mest ensomme i samfunnet, og har mistet all sin samfunnsfunksjon. For å sette det litt på spissen, kan en si at vårt industrisamfunn ikke har behov for de eldre i det hele tatt. Jeg tror at det er de eldre selv som føler at dette er verst - de har følelsen av å ha utspilt sin rolle, og følelsen av å være andre til byrde. På mange måter er det slik de blir behandlet også.

Svært høye selvmordstall blant eldre, kan være med på å vise at de kanskje ikke har det så bra likevel, på tross av at de fleste rent materielt sett har fått det bedre år for år: Menn over 80 år topper selvmordsstatistikken! Jeg vet ikke grunnen til dette, men det kan blant annet henge sammen med at menn takler overgangen fra arbeidsliv til pensjonisttilværelse dårligere enn kvinner. Det er kan også være flere grunner: Tradisjonelt har mannen blitt sett på som familiens forsørger - en posisjon de mister når de går over til pensjonisttilværelsen. En annen faktor er at mange pensjonister sliter med dårlig økonomi: Fortidens skam knyttet til å søke hjelp fra det

offentlige sitter igjen hos mange, noe som kan gjøre en presset økonomi eller en vanskelig livssituasjon uutholdelig. Det er skam knyttet til det å være samfunnet til byrde for mange. Fysisk sykdom kan også være en faktor som kan være medvirkende.

Oppsummering

I det foregående har jeg forsøkt å vise noen av konsekvensene av at Norge gikk over fra en familiefarm til en annen, og at samfunnet har tatt over en rekke av dens funksjoner: Barnehagene avløste funksjoner som i tidligere tider ble gjort av gamle eller av foreldrene selv i større grad enn nå. Her møter vi problemet med feminiseringen av våre barnehager, som jeg har vist kan ha en negativ effekt på små gutter. Mangel på en rollemodell, kan gjøre utviklingen av kjønnsidentiteten vanskelig, og spesielt hvis barnet bor sammen med den av foreldrene av motsatt kjønn. Det er som oftest kvinner som får barna (88%, som jeg har sagt tidligere), noe som viser at mor blir sett på som den beste omsorgspersonen, selv om jeg tviler på at dette gjelder i ca 90% av tilfellene. Det finnes ingen empiriske data som tyder på at det skal være tilfelle. Likevel skjer det uten at så fryktelig mange reagerer på det. På grunn av at det er mor som får barna så ofte, fører det til at det nesten utelukkende er guttene som blir skadelidende av denne politikken.

Skolene har på enkelte felter ikke klart å følge med i tiden. Samfunnet rundt skolene har forandret seg i rekordfart, men skoleverket har ikke lyktes i å følge med i utviklingen: Som jeg sa, er gymnastikkfaget så nedprioritert at det nærmest er en skandale.

Forsøkene på å utdanne våre barn til å bli borgere i et «klasseløst», raseløst utopia, har dessverre gått på bekostning av sannheten enkelte steder, som når en hevder at egypterne var sorte. Skolesystemet utnytter også elevenes potensiale på en dårlig måte, ettersom det ikke er lov å dele inn klasser etter evnenivå. Resultatet blir en «middelvei» som er omtrent like dårlig for alle parter - både elever og lærere.

Det er kanskje på tide å evaluere hele skolesystemet, og spørre seg selv om skolen virkelig gjør jobben sin: Målet med skolen bør være å gi kunnskap, og å lære å *tenke*. Jeg mener at dagens system kun belønner dem som sluker alt de liberale skriver, og skriver nøyaktig det samme på eksamen. Elevene lærer kun å tenke likt - som menneskelige roboter. Er det *det* vi vil?

Eldreomsorgen er ikke mindre enn et tragisk kapittel av dagens Norge, som jeg ikke vil si noe særlig mer om enn at noe må gjøres.

Litteratur:

Guinnes Rekordbok 1988. Oslo: Schibsted.

Martinussen, Willy (1994): *Sosiologisk analyse. En innføring*.
Drammen: Universitetsforlaget.

Norleik, K. og Stang, G. (1997): *Lærebok i sosialmedisin*. Oslo: Ad
Notam Gyldendal.

...med sosial nød som resultat - den liberalistiske økonomiske orden...

Jeg vil nå fortelle litt om vår egen økonomi. Jeg vet at mange roser den, takker den for at de har arbeid og nok penger til å klare seg. Men slik er det ikke for alle. Jeg skal vise at den liberalistiske økonomien virker ødeleggende for de svakest stilte av oss. Ødeleggelsene jeg snakker om, kan for eksempel være arbeidsledighet, gjeld og konkurser. Dette skjer i stor stil, mens vår «velferdsstat» forsøker å dekke over de verste skjevfordelingene. Jeg mener at dette ikke er nok, og at dersom en hadde hatt et annet økonomisk system, så slapp en å bruke så store ressurser på å rette opp de store økonomiske forskjellene et liberalt system skaper. Jeg snakker om en omlegging av hele samfunnsøkonomien, forhåpentligvis for folkets beste. Dette er ikke bare tankespinn, for det har blitt foretatt eksperimenter med dette systemet i den østerrikske byen Wörgl i 1932. Resultatene skal jeg komme tilbake til, men det er ikke akkurat nedslående lesning.

Den liberalistiske økonomien er et gjeldspengesystem. Det går ut på at sentralbanken først låner ut penger til Staten. Der ble pengene lånt ut for første gang. Staten låner i sin tur ut pengene til de vanlige bankene. Der ble pengene lånt ut for andre gang. De vanlige bankene låner igjen ut penger til folk flest. Det var tredje gang at pengene ble lånt ut. En risikerer altså at pengene blir lånt ut flere ganger før forbrukerne får pengene. Og alt dette skal betales tilbake med renter! Men for at alt skal kunne dekkes inn, for at bankene skal kunne betale sine ansatte og så videre, så må renten økes litt for hvert utlånsledd.

Når Norges Bank setter opp utlånsrenten til bankvesenet, venter de selv ikke særlig lenge med å skru opp renten til sine egne kunder. Grunnen er selvsagt det jeg har sagt over - nemlig at bankvesenet tar opp store lån fra Norges Bank, og øker renten fordi de selv også må betale mer renter. Så langt er alt greit.

Det er bare det at bankene selv også eier mye penger, og har i tillegg lånt inn penger fra markedet. Disse lånene har ofte faste rentesatser. I tillegg har de innskudd fra næringsliv og private. Bankenes handling, ved å øke utlånsrenten like mye som Norges Bank, tilsier nemlig at *hele beløpet*, i stedet for det som bare var utsatt for rentesvingninger var lånt av Norges Bank, noe de i realiteten slett ikke er. En har derfor illustrert at bankene benytter

seg grovt av rentesvingninger på markedet, noe de tjener gode penger på og utnytter for alt det er verdt.

Vi kan ta et annet eksempel på politikken som blir ført og de sosialøkonomiske konsekvensene av denne, men korter det ned til det siste leddet for all enkelhets skyld: Vi snakker nå bare om de vanlige bankene i forhold til forbrukerne: La oss tenke oss at det blir lånt ut 100 millioner kroner til forbrukerne. Vi setter rentefoten til 10%. Forbrukerne har nå 100 millioner kroner til å bruke, men har 110 millioner kroner i gjeld. La oss også tenke oss at 20 av millionene blir oppsamlet i humanitære formål, private pensjonskasser (som de fleste mener er fremtiden på grunn av at staten snart får dårlig økonomi) og forsikringsselskaper. Alle disse låner igjen ut pengene på nytt. Pengeomløpet er fortsatt 100 millioner kroner, men gjelden er steget til 132 millioner kroner. Med andre ord, fører forsøk på å sikre sin egen fremtid over i gjeld og tap av livsgrunnlag. (Hooas 1998)

«Høykonjunktur» betyr at det er mye eiendom en kan pante vekk, mens «lavkonjunktur» betyr at det er lite nytt å stille som pant. Resultatet av denne utpantingen blir til slutt at alt forsvinner inn i kredittvesenet igjen. Siden så store verdier blir hopet opp i kredittvesenet, og det ikke er mer å pante ut, fører dette til at det blir en restgjeld igjen som ikke kan betales fordi det ikke finnes flere verdier å dekke den inn med. Konkurs og massearbeidsløshet blir resultatet av denne politikken. (Hooas 1998)

Men denne politikken blir ikke bare ført på nasjonalt plan. Bankiergruppens fellesfront har allerede tatt kontroll over gullet og har samlet det i Det Internasjonale Pengefond (IMF). Denne organisasjonen lar landenes sentralbanker låne seg «trekkrettigheter» som «valutagrunnlag» for sin egen opprettelse av penger. (Hooas 1998)

For å tilegne seg råstoffer, forsøker en å gjøre utnyttelsen av naturressurser avhengig av konsesjonsbrev som kan gå over til bankierne så snart de opprinnelige konsesjonshaverne har gått konkurs. At en utenlandsk oppkjøper blir likestilt med en fra det enkelte land, er en selvfølge. Dette følger frihandelsprinsippet, som gjør at noen land blir spesialprodusenter på noen områder, men må importere på mange andre. Dette er den liberalistiske økonomi. (Hooas 1998)

Det er også den liberalistiske økonomi som sikter mot å fremme fri innvandring. Grunnen til det er blant annet at det sørger for at arbeidsstyrken blir større. Og når det er flere arbeidere, er det flere å velge mellom. En kan ta på seg stadig større ordrer, bygge ut fabrikken og tjene stadig mer penger. Men jeg stiller et spørsmål; hva betyr folkets lykke for disse menneskene? Null og niks? Det er i alle fall det en skulle tro. Jeg ser på fri innvandring som et onde på den måten at det undergraver enhver norsk arbeiders rett til arbeid! Jeg ser på det som et svik mot den vanlige norske arbeider når mennesker i NHO mener at vi «har for lite arbeidskraft», selv om titusener er arbeidsledige! Folket er ikke til for industriens del.

Folket er ikke til for å tjene penger for pamper eller finanskapitalister. Industriens oppgave er å fungere for folkets beste.

Den økonomiske utarming vi i dag er vitne til, må stanses. Som Hoaas' artikkel i Gjallarhorn nr 1 1998 så glimrende viste, vet vi at den liberalistiske økonomiske politikk skaper gjeld, sosial nød og massearbeidsløshet blant folket i tilnærmet rendyrket form. Jeg har sagt det før, men jeg kan ikke få sagt det ofte nok: Hadde vi ikke hatt noe som het velferdsstat her i landet, hadde hele det råtne liberalistiske systemet rast sammen for lenge siden. Velferdsstaten har virket kriseminimerende, og hjulpet folk flest som har hatt det vanskelig. Likevel har mange mennesker blitt tvunget til å forlate sitt hus og hjem på grunn av at de har havnet i et uføre på grunn av økende gjeld, og at pengene ikke har strukket til. Med det hjelpeapparatet og den økonomien vi har i dag, vet vi at den økonomiske situasjonen for de aller fleste er tålelig. De fleste har det jevnt over ganske bra, men dersom dette skulle forandre seg, må velferdsstaten pøse inn mye mer penger for å minimere krisen. Dette er dyrt med den økonomiske politikken som blir ført, nettopp fordi denne avler slike problemer. Jeg antar at dette systemet en gang vil falle på grunn av dårlig økonomi.

På grunn av frihandelen og gjeldspengesystemet vil bare de aller mest overlevelsedyktige bedriftene unngå konkurser. Dette er også de samme bedriftene som klarer å drive mest effektivt. Det er ofte de bedriftene som betaler arbeiderne nærmest tarifflønn, fordi lønninger er en stor utgiftspost i Norge. (Arbeiderne blir plyndret i forhold til de verdiene de skaper.) Det er også de bedriftene som klarer å drive mest effektivt i forhold til det produksjonsutstyret de har, noe som gjør at de kan holde prisene lave uten at det går nevneverdig utover kvaliteten.

Vi har sett eksempler på at bedrifter har flyttet produksjonen utenlands for å øke fortjenesten. Vi har også sett eksempler på at bedrifter har *truet* med dette hvis de ikke får bedre kår fra statens side. Etter min mening bør det ikke være anledning til dette. Noe av kjernen i en stat bør være sosial trygghet og sikre arbeidsplasser. Hvordan kan en arbeidsplass der lederen truer med å flytte produksjonen til et land med lavere produksjonskostnader sies å være en trygg arbeidsplass? Jeg mener at staten bør gripe inn i slike tilfeller eller rett og slett nekte eierne å flytte produksjonen til et sted utenom Rikets grenser. Dette bør også inkludere tapping av kapital. Enkelte ganger skjer dette bare for å øke profitten eller å oppnå andre fordeler utenlands, selv om bedriften i vårt eget land går med overskudd. For det andre har det uheldige internasjonale ringvirkninger ved at det skaper ustabilitet i valutakursene. Folkets rett til arbeid er viktigere enn eiernes rett til økt profitt.

Ideelt sett bør bedriftene eies av sine arbeidere. Dette har ikke noe med at jeg ønsker å nekte private å eie bedrifter, for det har jeg heller ingen motforestillinger om, siden jeg holder eiendomsretten meget høyt. Jeg mener bare at dette i mange tilfeller vil bli en tryggere arbeidsplass. Arbeiderne bestemmer selv når nye mennesker skal ansettes, hva som bør gjøres for at bedriften skal

kunne fungere best mulig osv. De har et kollektivt ansvar for at bedriften går med overskudd for å trygge sine egne arbeidsplasser, og vil opptre deretter - med nøkternhet og hardt arbeid. En stor fordel med denne ordningen, vil være at arbeiderne deler det av overskuddet som ikke skal brukes til nye investeringer. Således vil de få en større del av de verdiene de rettmessig har vært med på å skape.

Utlendinger eier omtrent 40% av norsk næringsliv i dag. Dette er skremmende mye. Det har seg nemlig slik at dette har sine ulemper, for når norsk næringsliv går bra, kjøper utlendinger aksjer i Norge i større grad enn før. Når norske bedrifter øker i verdi på grunn av suksess i norsk næringsliv, øker også aksjenes verdi i takt med dette. Men det kommer ikke vanlige norske kvinner og menn så mye til gode, for siden 40% av aksjene på børsen eies av utlendinger, så forsvinner også 40% av gevinsten til utlandet. Vi blir med andre ord snytt for 40% av gevinsten, ganske enkelt fordi det norske næringslivet bare er 60% norsk! Men hva skjer når aksjene faller igjen? Utlendingene selger, fordi de taper penger på det. Det kan se ut som om de bare er til stede når gevinsten skal deles, men det er slik dette systemet fungerer. Det hadde vært mye bedre dersom all eiendom som befant seg på norsk jord, skulle eies av nordmenn selv: Fra store konsern og ned til den minste fellebedrift! Alt dette burde eies av nordmenn, og utlendinger burde stenges ute fra å eie bedrifter i Norge. *Ingen* skulle fått kjøpe seg inn lenger. Tenk bare på de bedriftene som har blitt kjøpt opp av utlendinger der produksjonen enten har blitt lagt ned eller flyttet, til tross for at dette bryter med konsesjonsvilkårene. Mange mennesker har mistet sitt levebrød på grunn av dette, og har blitt ruinert økonomisk. Jeg vil bare at dette ikke skal kunne skje mer.

I de aller fleste tilfellene, fører industri til skader på miljøet. Det fører til forurensing av vann, luft og jord. Det er presset om å drive effektivt, samt profittmotiver som fører til denne hensynsløse framferden. Denne framferden forurenser vårt drikkevann og skitner til luften vi puster i. Er det en slik verden vi vil ha? Det verste er at en finner denne utviklingen overalt hvor det finnes en industrialisering, spesielt dersom denne utviklingen skjer raskt. Det som bekymrer meg er at industrialiseringen skal nå land som Kina og India for fullt - hva da? Hva om alle kinesere og indere bestemte seg for å leve som oss i Vesten? Hva om de ville spise egg til frokost eller drikke øl? Verden har ikke nok korn til at det skal kunne skje - da har en et problem. Hvem skal spise seg mette, og hvem må sulte ihjel?

Det er dessverre ikke til å unngå at en stor del av forurensingen krysser landegrensene. Spesielt er vårt eget land utsatt for forurensning fra Storbritannia. Det er altså ikke nok å bekjempe dette ondet i vårt eget land, men en må se ut over sine egne landegrensener. Jeg ser ingen annen løsning på dette problemet enn internasjonalt samarbeid mellom sterke nasjonalstater. Selv om det hjelper lite å få stater som har økonomiske interesser av å ha disse utslippene så høye som nødvendig til å redusere disse, mener jeg at

dette er den eneste realistiske løsningen. Det bør for eksempel øremerkes midler til å utbedre industriutslipp, spesielt av den typen som krysser landegrensener.

Når vi engang snakker om forurensning, skjedde det noe latterlig når en snakket om det skulle bygges gasskraftverk eller ikke. Argumentet motstanderne brukte var at dette ville øke utslippene av CO₂. De hadde rett, men bare i Norge. Det kunne se ut til at de hadde gjemt at verden er rund, og at det ikke finnes noen grenser som forurensning stopper ved. Poenget var jo at ved å bygge et gasskraftverk i Norge, så kunne en bortsett fra å skape arbeidsplasser eksportere strøm til utlandet, som muligens ville erstatte strøm fra mer forurensende kilder som kullkraftverk eller kjernefysiske kraftverk. I tillegg ville gassen i Norge kunne renses med opptil 90%, noe som ville avhenge av hvor mye penger en var villig til å investere i det. Dersom en eksporterte gassen til utlandet, ville den sannsynligvis bli brent *uten* noen slags form for rensing. Dette gikk altså motstanderne av gasskraftverk mot fordi det liksom skulle øke utslippene! Selvsagt ville det øke litt i Norge, men utslippene ville gå ned betraktelig hvis alternativet var eksport av ren gass.

Vi vet i dag at Norges økonomi er svært sårbar. Den er i stor grad basert på oljen. Så hva hadde skjedd dersom en plutselig hadde funnet en alternativ energikilde som gjorde oljen ubrukelig? Hva om bilene begynte å gå på hydrogen, slik en eksperimenterer med? Jeg vet at en har oppnådd gode resultater med dette. Og det beste av alt: Ingen forurensning. Ved hjelp av solcellepaneler blir hydrogen og oksygen spaltet ved elektrolyse. Hydrogen blir brukt som drivstoff på biler. Det eneste avfallsproduktet - rent vann. Dette ville være revolusjonerende for miljøet, men trolig ikke like populært for oljeprodusentene. Dersom dette hadde skjedd, ville oljeprisene falt og falt, og vår egen økonomi ville etter hvert blitt dårlig, siden den fokuserer seg så ensidig på olje.

Vi vet at dette før eller siden kommer til å skje, og at våre egne oljekilder ikke kan vare evig. Til slutt må de gå tomme. Så hvordan skal vi tjene penger? Vi kan neppe bare leve på eksportinntekter av fisk, selv om dette gir oss enorme inntekter allerede i dag. Næringslivet må bygges ut. Vi trenger rett og slett flere bein å stå på. Å være så avhengige som vi er av oljeinntekter i dag, kan vi ikke være særlig lenge. Ellers risikerer vi å gå i gulvet med et brak den dagen de inntektene begynner å gå kraftig nedover. Vi trenger flere fabrikker. Fabrikker som kan produsere vaskemaskiner, biler, mikrobølgeovner eller hva det skal være. Vi trenger ett eller annet som kan skape verdier etter at oljen tar slutt. Forsøk på dette til nå har dessverre vært mislykket, men det overrasker meg heller ikke så mye. Våre småbedrifter lever under et grusomt byråkrati og en skattlegging som holder på å ta knekken på de fleste av dem. De trenger bedre kår slik de kan vokse, ansette flere mennesker, tjene sine arbeidere og sitt land. Det er dessverre ikke mange som ser på det slik, men heller at disse bedriftene skal være melkekuer, koste hva det koste vil - selv om det fører til konkurs og arbeidsledighet.

En ting det blir syndet grovt mot i Norge, er foredling. Vi har alt som trengs til å skape store verdier på andre områder i Norge, men vi bruker dem bare ikke. Et par av Norges største eksportartikler bortsett fra olje er fisk og stein. Disse blir stort sett eksportert *uforedlet* til utlandet. Deretter blir de foredlet - og øker kraftig i verdi. La oss ta et eksempel på det: En kilo norsk laks koster fra 80-1200 kroner pr kilo i Tyskland. Så hvem er det som tjener pengene på norsk laks her? Norge eller Tyskland? Vi har faktisk ingen unnskyldning for ikke å gjøre noe med dette selv. Norge er rikt på naturressurser, og vi er bare etter USA når det gjelder utdanningsnivå. Likevel gir vi bort det mest innbringende mellomledet til utlandet.

Hvis vi i det hele tatt ønsker å utvikle en økonomi som ikke bare baserer seg på olje, *må* en satse på videreforedling av de ressursene vi har i landet, og ikke bare sende dem uforedlet ut av landet. Det ville i alle fall være en god start. Sverige og Finland har satset på dette i årevis nå, og nå har innsatsen begynt å gi resultater. Det er på tide at Norge også gjør det samme, for det er alle andre enn Norge som tjener på den politikken som blir ført nå.

Det jeg føler er den største feilen med våre politikere, er at de ikke ser på samfunnet som en helhet. Egentlig er det slik det er. Vi kan se på samfunnet som en organisme, der de forskjellige delene er gjensidig avhengige av hverandre. Et samfunn utgjør altså mer enn summen av enkeltdelene, selv om det også kan diskuteres. Det jeg forsøkte å vise med denne metaforen er at alle menneskene i dette landet har en viktig rolle når det gjelder å holde økonomien på beina. Ingen er viktigere enn andre, for alle er uunnværlige. En fabrikk kan ikke ledes av arbeiderne alene, men en fabrikk kan heller ikke produsere noe hvis det bare finnes en leder der uten arbeidere. Et gårdsbruk kan ikke drives uten en bonde, og en tråler kan ikke drives uten at det finnes fiskere. Det er slik det fungerer. Et nasjonalsosialistisk samfunn taper penger på at mennesker ikke har arbeid, og jobber derfor mot det målet at arbeid til alle skal bli en realitet. Dette gjøres selvsagt ikke ved å føre en slik politikk at det blir flere konkurser, slik det har blitt gjort i flere tiår, men heller å forsøke med alle midler å forhindre at konkurser oppstår. Bedrifter som har store økonomiske problemer bør hjelpes på beina, om nødvendig med statens hjelp.

Men om noen skulle bli arbeidsledige, så burde alle den samme rett til velferdsgodene. Vi er alle en del av et fellesskap hvor vi alle må ta omsorg for de svakeste og uheldigste av oss. Men om noen først er så uheldige at de har mistet jobben, kan deres arbeidskraft brukes til å løse store samfunnsmessige arbeidsoppgaver. Det er slik det må være. (Tro nå ikke at jeg kommer med den samme svadaen som de liberale om at alle mennesker er like. Jeg vet så inderlig godt at ingen mennesker er like, men at alle er unike, verdifulle individer. Det finnes store forskjeller mellom mennesker, hvor noen har et mye større evnenivå enn andre. Disse menneskene er den største ressursen en stat kan ha. En stat trenger et visst antall slike mennesker for å kunne være i stand til å ta seg av sine svakeste. Med

et stort antall mennesker med svært høy intelligens, er sjansen stor for at disse vil tilføre staten mye bra gjennom problemløsning, nye arbeidsplasser, oppfinnelser og lignende. Disse må selvsagt bli gitt de vilkårene som skal til for at de kan utvikle sine evner til fulle. Dette kan vanskelig skje på en vanlig skole. Jeg tenker bare på alle dem som må ha fått ødelagt mye av sine evner på en vanlig sosialdemokratisk likhetsskole. Hvordan skal en komme videre uten å stagnere på et slikt sted? George Bernard Shaw sa en gang at hans utdannelse kun ble avbrutt av skolen. Dette oppsummerer i det hele tatt hva jeg forsøker å si. Jeg ønsker ikke å si ut genier fordi jeg mener at de er så mye mer verd enn andre, men fordi jeg setter uendelig mye høyere krav til dem enn jeg ville gjort overfor en helt vanlig elev. Det jeg mener er at alle er forskjellige, men ingen er mer *verdt* enn andre. Det er det som er poenget).

Internasjonalisering er selve forutsetningen for at storkapitalen skal stå sterkt. Dersom det er en stor grad av internasjonalisering, vil også nasjonalstatene stå tilsvarende svakt. Det ene går på bekostning av det andre. På grunn av dette, kan for eksempel store multinasjonale konserner gå gode tider i møte, fordi landegrensene ikke betyr noe for dem. Det eneste de er avhengige av er å kunne operere innenfor flere land samtidig. Og de kan få dette til å lønne seg ganske bra. Tenk deg bare: La oss si at denne bedriften etablerer seg både i Norge og i Spania. Som vi vet er det forskjellig skattenivå i de to forskjellige landene. I Norge er det hinsides enhver fornuft, og i Spania er det litt bedre. Multinasjonale selskaper kan snyte staten Norge for omtrent så mye penger de vil, og unndra seg mye beskatning. En måte dette kan gjøres på er at bedriften handler med seg selv. Avdelingen i Spania kan for eksempel sende reservedeler til avdelingen i Norge, og få avdelingen i Norge til å betale en skyhøy pris for denne delen, for således å tappe avdelingen i Norge for overskudd. Og en bedrift som ikke har noe særlig overskudd, kan heller ikke beskattes så mye som en som går glimrende. Men det er akkurat det en aldri vet. Selv om avdelingen i Norge hadde gått med høyt overskudd, blir den tappet for så mye penger at den slipper å betale så mye skatt. Dette er en av de tingene jeg misliker med multinasjonale selskaper; de taper nasjonalstaten for penger som har blitt skapt i landet, og skaper ustabilitet på valutamarkedet. Arbeiderne får heller ikke sin rettmessige del av verdiskapningen. Staten står maktesløs og kan ikke gjøre noe.

Etter det vi har sett, bør enhver arbeider være motstander av internasjonalisering - i stedet er det ofte det motsatte som skjer. Vi vet at de aller mest radikale arbeiderne er forkjempere for akkurat internasjonalisering, noe som for lengt har satt dem på storkapitalistenes side. Storkapitalistene takker for hjelpen.

Det er bare en sterk nasjonalstat som kan forhindre dette. En sterk nasjonalstat kan holde storkapitalen i sjakk. En sterk nasjonalstat kan redusere virkningene av gjeldspengesystemet, og dermed også en stor del av arbeidsledigheten. Det er bare i en sterk nasjonalstat en kan bli herre i eget hus og styre for folkets beste. Det er ikke mulig ellers.

Et svakt politisk system som fører til avmaktfølelse blant befolkningen og politikerforakt

Gjennom EØS-avtalen har vi opplevd en økende internasjonalisering, og ligger omtrent så nær en kan ligge uten å selv være medlem av EU. Det norske folk stemte nei til EF og EU to ganger, men det ser ikke ut til at dette blir nevneverdig respektert. Når våre politikere gjør det stikk motsatte av hva folkeavstemningene har rådet dem til å gjøre, er det ikke rart at politikerforakten vokser. Folk flest føler avmakt, og at politikerne gjør som de selv vil uten å tenke på folkets interesser. Jeg er enig med dem. Uansvarlige parlamentarikere som selger sin egen sjel bare de får personlig gevinst av det, og plutselig «glemmer» sine egne valgløfter i det øyeblikk de blir valgt inn er medvirkende faktorer til politikerforakten. Vi har trolig aldri hatt større forakt for våre politikere, men det er ikke rart, heller. Når politikerne gang på gang fatter avgjørelser som er så lite populære som det er mulig, er det ikke rart at mennesker blir både frustrerte og sinte. De ble ikke valgt inn for å ta avgjørelser som 90% av deres egne velgere er motstandere av. Dette viser egentlig bare at påvirkningsforholdet mellom velgere og politikere går begge veier. En velger kan til en viss grad påvirke hvem som skal sitte på Stortinget, men de som sitter der, kan til en viss grad påvirke meningene til velgerne. Det er et tosidig forhold. Vi vet fra sosialpsykologien at dersom politikerne fatter en upopulær avgjørelse, så blir velgerne som regel mer positivt innstilte til det etterhvert som årene går, men dette forutsetter at det er en viss enighet i denne saken blant politikerne. Tenk bare på den gangen «u-hjelpen» kom på statsbudsjettet. Jeg lurer på hvor mange mennesker det fantes der ute i landet som var *positive* til et slikt prosjekt. Jeg tipper at det ikke var mange, og jeg tror også at det er relativt stor motstand også i dag, selv om folk jevnt over har blitt mer positive. Men hvorfor kan ikke bare de som vil gi penger? Det er egentlig et godt spørsmål, men det ser ut som om giverviljen blir redusert betraktelig dersom pengene skal komme fra deres egne lommebøker, merkelig nok. Eller er det så merkelig? Det kan se ut som om de som er mest glade i å gi bort penger, ikke er særlig glade i å gi bort *egne* penger. Moralen blir da at det er greit å gi bort penger så lenge de tilhører andre. Det er tydelig at vi har å gjøre med mennesker som uselvvisk hjelper andre, uten tanke på seg selv.

Politikerforakten tar også andre former. Det er rett og slett færre som stemmer. Jeg har selv hørt en del forklaringer på hvorfor folk velger å sitte hjemme i stedet for å benytte seg av sin stemmerett. De som ikke stemmer, sier blant annet at partiene er blitt så like, at det nesten er umulig å se forskjell på dem. Andre sier at en ikke merker noen forskjell om det er Arbeiderpartiet eller Høyre som danner regjering, så det spiller ingen rolle hvem som styrer. Jeg er faktisk

ganske enig med dem. Jeg stemte heller ikke ved sist valg, men det var vel litt andre årsaker til det. Det mest nasjonalistiske partiet var SP, så det sier seg vel egentlig selv at jeg ikke ville stemme. Men nok om det. Hva kan kommentarer fra «politisk korrekte» mennesker lære oss? Dette er mennesker som i og for seg er fornøyde med de partiene som finnes på Stortinget, men som rett og slett ikke orker å stemme. Det er ikke mennesker som meg, som havner litt utenfor de partiene som finnes der. Vi kan i alle fall lære en ting, og det er at det er noe som ikke stemmer med vårt politiske system. Når partiene til slutt har blitt så like at de som stemmer på dem ikke lenger kan se noen særlig forskjell på dem - hva har en da oppnådd? En har jo bare fått observere at det har blitt en slags motesak å mene minst mulig, være minst mulig radikal og tenke mest mulig i gamle baner - så kanskje folk tror at det er et stødig og ansvarlig parti? Når hørte du sist et virkelig radikalt forslag på Stortinget? For min del, var det temmelig lenge siden. Det er nettopp dette som gjør folk litt mer interesserte i politikk. Det får folk til å ta aktiv stilling til de utspillene som kommer - men det kommer jo så sjelden noen.

Når endelig noen klarer å få regjeringsmakten, er det sikkert noen som tenker at det endelig skal bli fart på sakene. Slik blir det aldri, og det er vårt eget politiske system som gjør det slik. Det er nesten ikke mulig å danne sterke regjeringer her i landet. Hadde vi hatt et annet politisk system som gjorde regjeringen betraktelig sterkere enn de kan bli i dag, hadde saken kommet rett gjennom. Vi hadde endelig fått sett en handlingskraftig og sterk regjering i stedet for en handlingslammet en som ikke klarer å få gjort noe som helst. Ting hadde blitt gjort! Det er det viktigste.

Skandinavia er på mange måter et skrekkeksempel i så måte. Vi har tradisjoner med svake regjeringer som ikke klarer å få gjort noe som helst. I land som for eksempel Storbritannia og USA, er valgsystemet utformet slik at det nesten alltid blir sterke regjeringer. Resultatet blir at ting blir gjort, fordi en har så sterke regjeringer at en kan sette i verk nesten hele valgprogrammet. Det er det jeg kaller en sterk regjering - det stikk motsatte av 90% av alle norske regjeringer i etterkrigstiden.

Den nåværende økonomiske ordens kollaps

En av de største utgiftspostene i Norge i dag - kanskje den aller største, er velferdsstaten. På grunn av den feilslåtte økonomien, må en bruke en formue på å rette opp noen av skjevhetene denne skaper. Og store skjevheter er det. Jeg stiller meg spørsmålet om hvor lenge dette kan fortsette. Velferdsstaten slik vi har den i dag, kan ikke fortsette med vårt økonomiske system. Til det blir den for kostbar. Vi ser hva som skjedde i Sverige. Vi kan tenke oss en lignende kollaps her i landet om noen få tiår. Da har trolig inntektene fra oljeeksport blitt kraftig redusert, og vi har et økonomisk system som

ikke kan takle de utfordringene vi står overfor - og etter all sannsynlighet en bunnløs gjeld. Jeg håper at noe blir gjort før den tid.

Det er ikke slik at jeg er motstander av en velferdsstat. Tvert imot. Jeg vil bygge ut velferdsstaten til beste for folket, men dette forutsetter at en legger om økonomien. En må være modig nok til å bryte med gjeldspengesystemet, som holder så mange mennesker nede - og også landets egne politikere. Dersom en hadde gjort dette, ville arbeidsledigheten mest sannsynlig gått ned og økonomien hadde blomstret. Da ville en hatt råd til å opprette en velferdsstat som er vel så bra utbygget som dagens. Det er det jeg ønsker. Jeg vil ikke se en eneste person i Norge som ikke har alt han eller hun trenger.

Forsker Lars Inge Terum har skrevet en doktoravhandling om velferdsstaten. Han tror at velferdsstaten snart vil bli mye dyrere. Det er flere grunner til dette, men noe av det viktigste er at folk ikke lenger kvier seg for å bruke sosialkontoret og andre tjenester som staten tilbyr. Vi vet at unge mennesker som vokser opp i dag, ikke ser noe galt i å gå på sosialkontoret. De tar med glede imot de ytelsene som står til rådighet overfor dem selv. De sier takk.

Eldre mennesker ser ut til å ha en litt annen holdning til sosialkontor og andre ytelser. Ofte blir bruk av disse tjenestene sett på som et slag mot deres ære, og behovet for ikke å være andre til byrde. Sosialkontoret har også en litt belastet historie. Tidligere var det bare de aller fattigste som gikk dit, og det hadde navnet «Fattigkassa». Det ligger i ordet, at dette var et sted der de aller fattigste kunne få penger slik at de kunne klare seg noen dager. Det sier seg selv at mange eldre vegrer seg mot å søke hjelp der, hvis ikke det er aller siste mulighet.

En annen grunn til at utbetalingene har økt, er et resultat av innvandring. Vi vet at mange innvandrere blir marginalisert til en ny underklasse. Dette ser vi på levekårene til denne gruppen. Vi vet at de er storforbrukere av sosialhjelp, at de bor både dyrere og dårligere enn nordmenn, at de er oftere arbeidsledige og har dårligere helse. Vi vet at dagens innvandrere bruker omtrent 25% av den totale sum av sosialhjelpsutbetalinger (Egelund og Hilgaard 1996).

Samtidig med at folk føler mindre motvilje mot å benytte seg av sosialkontoret, blir også sosialtjenestene videre utbygd. Det finnes med andre ord flere muligheter til å søke økonomisk hjelp. Dette fører selvsagt til en økning i bruk av slike tjenester. Poenget til Terum var at dersom folk vegret seg mindre og mindre mot å bruke sosialtjenester, samtidig med at velferdssystemet ble bygget ut, så kom det til å føre til en sterk økning i antall mennesker som søkte sosialhjelp. Som en følge av dette, blir det selvsagt også brukt mye mer penger over budsjettet. Resultatet av dette blir at økonomien blir dårligere og dårligere og at det blir vanskelig å opprettholde et så stort tjenestetilbud. Velferdsstaten må slankes til slutt, og den liberale økonomiens mange feil kommer til slutt ut i lyset!

Jeg har også et par andre eksempler som kan illustrere noe av dette. Dersom vi tenker på Folketrygden, vet vi at denne kan få store problemer i de neste årene. Inntektene Folketrygden har, er som følger: 30% kommer inn som skatt, 30% kommer inn fra Statsbudsjettet, og 40% kommer inn på grunn av arbeidsgiveravgiften. (Etter min mening, ser jeg ikke på det å skape arbeidsplasser som noe så grusomt at en bør betale for det).

De fremtidige utgiftene til Folketrygden kommer også til å øke. Dette er blant annet et resultat av at folk har opparbeidet seg større pensjoner enn før. Dette blir selvsagt en stor utgiftspost. Det har også vært en økning i antall uførepensjoner, som også gjør sitt til at utgiftene øker. Det er også ventet at det vil forekomme en økning når det gjelder utbetalinger sykepenger. Som vi ser, klarer ikke Folketrygden i fremtiden å betale for alt. Utgiftene blir rett og slett for store til det. Den eneste måten blir da å forsøke og øke sine inntekter, men dette er ikke så lett som en kanskje skulle tro. La oss se på hvorfor.

Som jeg sa, kom 40% av inntektene fra arbeidsgiveravgiften. Dersom Folketrygden skal kunne ha økonomi til å opprettholde dagens tjenestetilbud, må inntektene økes, og arbeidsgiveravgiften er en mulighet. Det finnes (heldigvis) ingen politisk vilje til å øke denne, så en økning i arbeidsgiveravgiften kan dermed strykes. Vi har blitt kvitt ett alternativ, og har to igjen. Et annet alternativ er å øke skattene. Dette finnes det heller ikke politisk vilje for å gjennomføre. Tvert imot har folk en tendens til å stemme på partier som vil senke skattenivået. Det er da spesielt liberale partier som for eksempel Fremskrittspartiet som vinner stemmer på dette. Men vi vet også at det er liten vilje i de andre partiene, trolig fordi de vet at vi i Norge har ett av verdens høyeste skattenivåer og at nok er nok. Det siste alternativet er å øke overføringene over Statsbudsjettet. Dette finnes det heller ingen politisk vilje til å gjennomføre. Det kan da se ut til at Folketrygden vil gjennomgå en aldri så liten krise hvis det ikke er noen som finner på noe snart.

Men det er alltid noen som har lyse ideer om hvordan dette skal løses. Ting i tiden tyder på at disse problemene «løses» av at en benytter seg av private forsikringer til en viss grad. Et grunnbeløp skal dekkes av det offentlige. Det eneste resultatet jeg kan tenke meg av dette, må være at folk flest får dårligere råd, og blir viklet enda mer inn i gjeldspengesystemet. Dette kaller en ikke fremskritt. Det er minst to skritt tilbake.

Hva kan gjøres?

Jeg vil nå tilbake til det økonomiske eksperimentet jeg snakket om i sted. Faktisk har enda flere av disse vært på tankestatiet, men av en eller annen grunn, ser en av historien at de fleste menneskene som har hatt planer om å gjennomføre slike eksperimenter har en lei tendens til å bli drept. Dette gjelder selvsagt ikke mennesker som meg, som jo bare leker med tanken, men jeg snakker om

betydningsfulle mennesker som har hatt makt til å gjennomføre dette i praksis. Men aller først vil jeg fortelle om det svært vellykkede økonomiske eksperimentet fra den østerrikske byen Wörgl: For å unngå kapitalopphopningen som et gjeldspengesystem skapte, den gang som nå, ble det innført et fripengesystem. Dette gikk ut på at det ble innført en strafferente på penger som ble liggende ubrukt eller ikke utlånt. Dette satte pengene raskt i omløp og skapte verdier i stedet for gjeld. Da ett år var gått, hadde hver friskilling sirkulert 463 ganger. Økonomien blomstret og arbeidsledigheten ble redusert med hele 25%! Men da fant monopolkapitalen ut at dette eksperimentet måtte stoppes. (Hooas 1998)

Abraham Lincoln (1809-1865) fikk kongressen til å trykke opp 356 millioner dollar, «greenbacks», som ble satt i omløp uten renter. Det er mulig at dette er den egentlige årsak til at Lincoln ble myrdet av jøden John Wilkes Booth. Det er mulig at jødiske bankierer så på Lincoln som en stor trussel mot dem selv. Vi vet i dag at de arbeidet allerede før og etter Lincolns død med å opprette en sentralbank som kunne privatisere trykningen av pengesedler. Vedtaket om å opprette en slik sentralbank ble fattet lille julaften 1913, da de fleste kristne hadde dratt på juleferie. (Hooas 1998)

Fordelene med en slik sentralbank er enorm for dem som befinner seg høyt oppe i hierarkiet: For å trykke de pengesedlene staten har bruk for, får pengeprodusentene statsobligasjoner i sikkerhet. Alt dette må betales tilbake - med renter. Således sitter også verdens mektigste stat med alle sine innbyggere i gjeldsfella. Det er ikke den amerikanske presidenten som er verdens mektigste mann. Langt mer makt finner en i sentralbanken. (Hooas 1998)

Personlig kunne jeg ønske meg at det ble innført norske «greenbacks» med strafferenter for å hindre kapitalopphopning. Et slikt system ville sterkt redusere virkningene av dagens gjeldspengesystem. Jeg spår at resultatet hadde blitt mindre sosiale forskjeller, redusert arbeidsledighet og ikke minst lavere utgifter til velferdsstaten. Men er det noen som er modige nok til å forsøke dette eksperimentet på nytt?

Men det *ideelle* hadde vært om en hadde én valuta som staten garanterte verdien for, og som ble satt i omløp uten renter.

Oppsummering:

Den liberalistiske økonomien er et gjeldspengesystem. På grunn av dette systemet, lånes pengene ut flere ganger. Alt dette må betales tilbake med renter. Forbrukerne merker dette best ved at renen er inkludert i prisen på alle varer de kjøper, noe som fører til kapitalopphopning i kredittinstitusjonene. Resultatet blir renteslaveri.

Fri innvandring er en selvfølge for tilhengere av denne politikken på grunn av større tilgang på arbeidskraft. Den vanlige norske arbeidstaker blir skadelidende.

Gjeldspengesystemet tvinger bedriftene til å bli stadig mer effektive og til å produsere mer og mer – ikke fordi det finnes et reelt behov blant befolkningen, men fordi de må gjøre det for å overleve. Bedriftene må *skape* behov hos forbrukerne for å få dem til å bytte ut produktene sine oftere og oftere. I denne prosessen vil det oppstå unødvendige naturødeleggesler. Dette skjer dessverre på et så globalt plan at bare sterke nasjonalstater kan stoppe utviklingen.

Dessverre ser ikke utviklingen til å gå i retning av sterkere nasjonalstater. Tvert imot øker denne på grunn av uansvarlige parlamentarikere som ikke bryr seg om hva folk flest mener. Sist EU-avstemming viser hvor verdiløst det norske sosialdemokratiet er – til tross for at et flertall stemte nei, fortsatte politikerne EU tilpasningen.

Den norske velferdsstaten vil bli dyrere på grunn av at sosialhjelpssatsene øker og at folk flest får færre motforestillinger mot å benytte seg av det offentlige hjelpeapparatet. Samtidig er det problemer med å øke statens inntekter for å dekke de økte utgiftene.

For å redusere virkningen av gjeldspengesystemet, bør en trykke opp penger som blir satt i omløp uten renter.

Litteratur:

Egelund, T. & Hilgaard, L. (1997): *Social Rådgivning og Social Behandling*. København: Special-Trykkeriet Viborg as

Hoas, O. (1998): *Pengenes Herredømme i Politikken*. I: Gjallarhorn nr 1 1998. Oslo: Nordisk Boktjeneste.

...det skjer noe helt annet når det er europeere involvert - nasjonalisme blant hvite...

Det er vel ingen form for nasjonalisme som er så utskjelt og satt i et så dårlig politisk lys som nasjonalisme blant hvite. Det er flere grunner til dette, men jeg vil forsøke å fortelle om noen av de grunnene jeg tror er mest sentrale: Hvit skyld, feilaktig forbindelse med Tysklands politikk på 1930-tallet og det «hellige» flerkulturelle samfunn. Disse faktorene til sammen, kan være med på å holde antall hvite nasjonalister på et minimum. Måten det blir gjort på, er forkastelig. For å illustrere dette med et eksempel, kan en tenke for seg selv: Hvem tror en ville blitt stilt i dårligst lys i for eksempel Dagbladet: En mann med en t-skjorte med påskriften «Norge for Nordmenn», eller en sort med påskriften «Black Power»? Den hvite ville etter all sannsynlighet blitt stemplet som en fæl rasist, eller «nazi», mens den sorte ville trolig fått komplimenter på grunn av at han er så opptatt av de sortes levekår! Vi må gjøre det som er nødvendig for å bevisstgjøre unge menn og kvinner om fordelene med nasjonalisme, kontra internasjonalsisme - med de virkemidlene som er nødvendige for å få dette til.

Den første faktoren jeg har tatt med, er hvit skyld. Hvit skyld betyr at en føler skyld i forhold til andre folkegrupper, oftest på grunn av historiske hendelser som vi som lever i dag umulig kunne ha noen kontroll over. Det kan også være sosiale forhold som gjør at hvite føler skyld, som for eksempel minoriteters dårlige levekår.

Det er spesielt innen historiefaget at hvit skyld blir dyrket. Hvit skyld har en helt sentral del i dette faget, og er et resultat av de liberales ønsketenkning og likhetsideologi: Dersom en skal forfekte synet om at alle mennesker er så forferdelig like, må det også være en grunn til at vi er så forskjellige i for eksempel sosioøkonomisk status. Dette fenomenet blir forklart i historiefaget med at vi hvite har undertrykt alle andre folkegrupper, slik at de aldri har hatt sjansen til å utvikle seg, og til å bruke sitt potensiale til fulle. Med andre ord: Slavehandelen førte til undertrykkelse av de sorte, som igjen gjorde sitt til at de aldri kom på høyde med europeerne på noe tidspunkt. Den samme historien gjaldt indianerne, og praktisk talt hvert eneste folkeslag utenom Europa. Det var altså ikke noen biologisk forskjell, men det var bare vi som hadde undertrykt dem. Denne undertrykkelsen har vart helt frem til våre dager, noe som gjør at de sorte aldri vil kunne komme opp på hvites nivå hvis ikke undertrykkelsen stanses. Undertrykkelsen i dag kommer i form av diskriminering og rasisme, og straks en blir kvitt denne, kommer alt til å bli så bra. Dette er historien barna lærer i skolen.

Jeg har også hørt *nasjonalister* som er preget av tanken at vi som er hvite skylder de andre noe, og at vi har hatt en fæl historie bak oss som mordere og undertrykkere, og at vi nå har muligheten til å gjøre dette «godt» igjen. Selv om nasjonalister med hvit skyld er en sjeldenhet, sier det litt om hvilken påvirkning skolene har når det gjelder våre oppfatninger. Den kunnskapen vi får inn i skolen, ligger til grunn for de meningene vi forfekter i voksen alder, og er med på å bestemme vårt ståsted. En persons ståsted vil si noe om hvordan en person ser verden: Dersom en tenker seg et vanlig norsk fjell, vet vi

at det kanskje ikke ser likt ut fra alle retninger. En kan tenke seg at en person som står sør for fjellet vil se noe helt annet enn en person som står på nordsiden, selv om det er ett og samme fjell de ser på. Hvordan fjellet ser ut for en, kan en sammenligne med vår oppfatning av samfunnet.. Men på skolen lærer bare elevene å se fjellet fra *en* side - og det er den siden som setter oss i det dårligst mulige lyset.

Vi vet i dag at det er forskjeller mellom forskjellige gruppers levekår. Den eneste forklaringen de liberale har, er at dette skyldes hvit diskriminering og rasisme, siden alle etniske grupper er så fryktelig like inni! Og siden en neger egentlig er helt lik oss bortsett fra hudfargen, som de ser ut til å mene, har han også de samme mulighetene til å lykkes i samfunnet som en hvilken som helst annen, og det bør derfor heller ikke oppstå noen etniske forskjeller med hensyn til fattigdom, levekår, utdanning, behov for sosialhjelp eller annet. Hvis det var tilfellet, ville sorte og hvite være omtrent like godt representert i alle sosioøkonomiske lag. Dette er ikke tilfelle.

For å ta USA som et eksempel, som trolig er en forsmak på hva vi nordmenn har å vente i vårt eget land, kan en se at sorte i stor grad blir marginalisert; de blir en underklasse. Noe av det samme kan en se i Norge ved at innvandrerne har dårligere helse, dårligere lønn, dårligere og dyrere boliger enn nordmenn etc. På alle måter bærer Norge preg av at en vil få den samme utviklingen som i USA. USA preges som sagt av at negrene har dårligere levekår enn de hvite. De liberale tenker da: «Det må være diskriminering og rasisme som gjør at de ikke klarer å komme opp på de hvites nivå!» De motarbeider derfor enhver form for rasisme og diskriminering, men fortsatt ser samfunnet ut som før. De liberale har allerede utelukket alternativet om at det kan skyldes kognitivt evnenivå, og blåser i at asiater klarer seg utmerket. De liberale tenker nå: «Siden ikke noe er forandret, må det skyldes *skjult* rasisme og diskriminering!» De setter derfor i verk med å bekjempe denne skjulte rasismen og diskrimineringen, naturligvis uten særlig hell - fordi den ikke finnes. Men likevel fortsetter de liberale med å stange hodet i veggen, uten å være villige til å se seg om etter andre årsaker til at sorte har en posisjon som regelrett underklasse i USA. De liberale har allerede funnet svaret, og alt som står mellom oss og det raseløse utopia(?) de tenker seg, er å løse dette problemet. De klarer det ikke.

Hvor vanlig er diskriminering?

Det er mye som tyder på at diskriminering forekommer mye sjeldnere enn det de liberale hevder: Tidlig på 1930-tallet hersket det sterke følelser mot asiater i USA. Dette var mest utbredt på Vestkysten. Richard La Piere, som var sosiolog tok med et kinesisk par på en tre måneder lang biltur - to ganger over USA og opp og ned Vestkysten. I løpet av turen stoppet følget på 250 hoteller og restauranter, men ble bare én gang nektet sørvis. Senere skrev La Piere brev til alle disse stedene og spurte om de ville gi sørvis til kinesere. Bare halvparten svarte, men av de som gjorde det, var det 90% som sa at de ikke ville det! På grunn av dette, må en altså

trekke et markert skille mellom holdning og handling. (Deaux, Dane og Wrightsman 1993)

Situasjonen ble ikke bedre av at sorte fikk høre (av hvite likhetsideologer, selvsagt) at det ikke var deres feil at de var marginaliserte. Alt var slavehandelens (og de hvites) skyld. Grunnen til at de ikke lykkes, var selvsagt at de hvite skurkene hadde vært slemme mot dem i så mange hundre år! De startet opptøyer. De liberale hadde nå oppnådd nøyaktig hva de ikke hadde lyst til å oppnå - at USA hadde blitt enda mer rasebevisst enn før.

De sorte merket likevel fordeler av å starte litt bråk her og der, fordi de visste at de hvite liberalekstremistene ville bruke det som en unnskyldning for å gi sorte fordeler på bekostning av hvite. I ren behavioristisk stil fortsatte dette; jo større opptøyer, jo flere fordeler - akkurat som en hund får belønning fra eieren når han har gjort noe eieren liker.

USA har innført kvoteringssystemer ved ansettelser: Det vil si at et firma som skal ansette noen, må ta inn et visst antall mennesker fra minoritetsgrupper. Dette må de gjøre selv om de har bedre kvalifiserte mennesker - vel å merke med andre hudfarger. Dersom bedriften ikke gjør det, kan den risikere å bli stemplet som «rasistisk» og straffet.

I vårt eget land skal innvandrere kvoterer til Forsvaret.

De liberale har således utviklet seg til å bli de aller verste rasistene. De sier at de motarbeider rasisme, men faktumet er et helt annet: De diskriminerer selv mennesker på grunn av hudfarge - de er rasister. Faktumet at det er hvite som blir diskriminert, ser ut til å forandre saken helt for disse merkelige menneskene. Da er det plutselig politisk korrekt, og slett ikke rasisme, selv om det kommer inn under FNs definisjon av rasisme. (FN definerer rasisme som forskjellsbehandling på grunn av utseende.) Det er ikke noe mer etisk riktig å diskriminere hvite.

Også NOAS (Norsk Organisasjon for Asylsøkere) uttalte i et intervju jeg selv hadde med deres spesialrådgiver Heini Ringel høsten 1997, at: «vi har mye å lære av likestillingskampen med hensyn til kvotering av innvandrere i arbeidslivet». Dette viser jo også at denne organisasjonen er rasistisk, for de la FNs definisjon av rasisme til grunn!

Poenget må bli at hvit skyld både har trengt seg inn i historiebøkene og i organisasjoner som mottar statsstøtte: Heldigvis er ikke oppfatningen om at innvandrere bør få særfordeler i arbeidslivet særlig utbredt, men det er grunn til å tro at denne andelen kommer til å vokse. Uansett dreier det seg om rasisme - ironisk nok ofte blant mennesker som regner seg selv som antirasister. Hvit skyld er dessverre innprentet i en hel generasjon, noe som kan gjøre det vanskelig å gjøre noe for å motarbeide den. Men vi må lære oss til å si at det som har skjedd tidligere ikke var vår sak, og at det uansett er for sent å gjøre noe med nå. Vi som lever i dag kan ikke forandre historien. Vi kan fortelle den slik vi ser

den, men vi kan ikke forandre den selv om vi skriver om historiebøkene.

Det å ville gi mennesker særfordeler fordi de tilhører en annen etnisk gruppe, er også en hån mot denne etniske gruppen. Det er det samme som å si at de aldri vil klare å bli like dyktige som hvite, og at de derfor trenger særbehandling for å lykkes i å komme opp på vårt nivå. Merkelig nok er det likhetsideologene som også tar sterkest til orde for særbehandling av alle andre etniske grupper. Hvite klarer seg jo alltid er mentaliteten.

Den andre grunnen jeg nevnte til at nasjonalisme har vanskelig for å få støtte, er koblingen til Tyskland før og under Den Annen Verdenskrig:

Det er vel få politiske navn som er så skitne som å bli kalt «nazist». Selve kjennetegnet til Hitlers Tyskland var nasjonalismen og rasismen, blir det sagt. På den måten begynner folk å tro at enhver nasjonalist må være «nazist» og antisemitt. De liberales forsøk på å koble nasjonalisme til Hitlers Tyskland har vært svært vellykket. Jeg tror at de fleste nordmenn begynner å tenke på Tyskland hvis jeg hadde gitt dem stikkordene «nasjonalisme» og «rasisme». De fleste hadde nok tenkt på det, men det ville fremdeles være like galt. Jeg skal fortelle hvorfor.

Den 17. mai i år, leste jeg om en tale i anledning nasjonaldagen. Det var en mann som begynte å snakke om våre nye «landsmenn» på nasjonaldagen. Han syntes at det var for galt at det var «så mye rasisme her i landet», og at vi slett ikke måtte glemme tyskernes invasjon den 9. april 1940. Vi måtte ikke glemme hva vi kjempet mot den gang, og vi måtte da som nå ta opp kampen mot rasismen, og aldri glemme. Jeg tror nok at det må ha vært en del våte øyekroker da denne klovn var ferdig med sin tale, men hvem bryr seg vel om sannheten? Jeg skal først vise hvorfor Den Annen Verdenskrig ikke var noen ideologisk krig, noe som er en helt vanlig oppfatning blant folk flest:

Den Annen Verdenskrig har ofte blitt fremstilt som kampen for demokrati og frihet, mot undertrykkelse og rasisme. Dette er totalt feilaktig: For å se hvorfor, må en ta en titt på den historiske konteksten dette skjedde i, og ikke ta det hele ut av sin sammenheng og sammenligne det for mye med dagens samfunn. Rasisme var et helt vanlig fenomen i Europa. Det ble forsket mye på raseforskjeller, og ingen så noe galt i det. Det var ikke noe unikt med Tyskland. Faktisk gjaldt dette omtrent hvert eneste land i Europa - også i Norge. Tyskerne mente selvsagt at de var bedre enn mennesker som så annerledes ut, men det var heller ikke noe unikt med Tyskland: Britene var jo akkurat like rasistiske - muligens hakket verre. Det var helt vanlig den gangen, og ingen så noe galt i det. For å vise hvor vanlig det var, kan jeg si at en mann som Winston Churchill utvilsomt ville kommet inn under kategorien som «nazist» i dag. Han var jo både nasjonalist, rasist og antisemitt, men hvorfor var han ikke Hitlers allierte? Den eneste grunnen er selvsagt at det aldri var noen ideologisk krig. Tvert imot beundret Churchill Adolf Hitler, og skrev at han håpte at Storbritannia en dag ville få en leder av hans

format. Det var altså ikke et spørsmål om ideologisk uenighet, men snarere et spørsmål om Tysklands stormaktsambisjoner.

(Til de av dere som tviler på om Churchill var antisemitt, kan jeg gjengi denne artikkelen som ble skrevet av ham. Den handlet om den bolsjevikiske maktovertakelsen i Russland. Etter å ha skrevet om «nasjonale jøder», skrev han dette:

«I voldsom kontrast til denne sfæren av jødisk anstrengelse reiser planene til de internasjonale jødene seg. Vedhenget av dette onde forbundet er for det meste menn som er konsentrert blant de ulykkelige befolkningene i land hvor jøder blir forfulgt på grunn av sin rase. De fleste av dem, hvis ikke alle, har forlatt troen til deres forfedre, og skilt alle åndelige håp fra sine sinn av Verden som kommer. Denne bevegelsen av jøder er ikke ny. Fra dagene til Spartacus-Weishaupt til de av Karl Marx, og ned til Trotskij (Russland), Bela Kun (Ungarn), Rosa Luxemburg (Tyskland), og Emma Goldmann (Forente Stater), har denne verdensomspennende revolusjonære konspirasjonen for å ødelegge sivilisasjonen, og innsette et samfunn på basis av liten utvikling, av misunnelig ondskap og umulig likhet stadig vokst. Den spilte, som en moderne forfatter, Mrs. Webster, så glimrende har vist en stor rolle i Den Franske Revolusjons tragedie. Den har vært utspringet til enhver undertrykkende bevegelse i det 19. århundre; og nå har denne banden av ekstraordinære personligheter fra underverdene i Europa og USA tatt det russiske folket etter håret og har blitt nesten ubestridte ledere av dette enorme imperiet.

Det er ikke vits i å underdrive rollen disse internasjonale og for en stor del ateistiske jødene spilte når det gjaldt å skape bolsjevismen og Den Russiske Revolusjon. Det er i alle fall en svært stor rolle; den er trolig større enn alle andre. Med unntak av Lenin, er majoriteten av ledere jøder. Og hva mer er; den viktigste inspirasjonen og makten kommer fra de jødiske lederne... I sovjetiske institusjoner er den jødiske dominansen enda mer forbausende. Og en viktig rolle, hvis ikke den aller viktigste rollen, i terroristsystemet anvendt av de ekstraordinære Kommisjonene som blir brukt til å bekjempe kontrarevolusjonære har jøder stått for, og i enkelte tilfeller jøddinner. Den samme betydningen hadde jøder i den korte tiden med terror i den perioden da Bela Kun hersket i Ungarn. Det samme fenomenet fantes i Tyskland (spesielt Bavaria), så lenge denne galskapen fikk hvile over det tyske folk. Selv om det i alle disse landene fantes mange ikkejøder som var like ille som den verste jødiske revolusjonære, var rollen disse spilte i forhold til sitt antall av befolkningen forbausende.» (Illustrated Sunday Herald, 8. februar 1920))

Når det gjelder spørsmålet om Tyskland var en nasjonalistisk stat, kommer det an på hvilket ståsted en har. En stor del av politikken som ble foretatt før utbruddet av Den Annen Verdenskrig kan en selvsagt regne som nasjonalistiske, men det mest oppsiktsvekkende

er at en ser ut til å forbinde Tysklands krigsstrategiske angrep på sine nabostater som nasjonalistiske også - eller i det minste et direkte resultat av nasjonalistisk politikk. Sist jeg sjekket ble dette kalt imperialisme, selv om Tyskland var langt fra de verste kolonistene i Europa på det tidspunktet.

Når det gjelder angrepet på Sovjetunionen, er jeg evig takknemlig overfor Tyskland - de betalte en svært høy pris, men utkjempet også trolig den mest heroiske krig noen sinne. I historiebøkene blir dette regnet som selve «beviset» for at Hitler var «gal». Men i følge den russiske militærhistorikeren Viktor Sugorov hadde Stalin samlet sammen den største arme noensinne, og planlagte et overraskelsesangrep på Tyskland, kanskje hele Sentraleuropa, mens Tyskland var opptatt med et angrep på Storbritannia. Men Tyskland slo til først, og gjorde store innhugg i den sovjetiske hæren - så store at vi trolig kan takke Tyskland for at vi ikke er en gammel sovjetrepublikk i dag.

Sovjetunionens imperialistiske planer fikk en for alvor vist da de nektet å trekke tilbake troppene fra Øst-Europa, og sendte disse landene ut i et halvt århundre med kommunisme.

En annen ting, er jo at det nærmest har blitt en klisjé å se på soldater i Waffen SS som en gjeng soldater med nordisk utseende som med glede løp rundt og drepte «jøder og andre undermennesker». Dette medfører heller ikke riktighet. Vi vet i dag at det var mange forskjellige nasjonaliteter representert i Waffen SS, blant andre arabere, indere og jøder! Spørsmålet en står tilbake med da, er som følger: Hvis Tyskernes ideologi var så til de grader rasistisk til fordel for germanere, hvorfor var det da så få fra de nordiske landene, og så mange ikkegermanske soldater? Grunnen er selvsagt at det ikke var en krig som dreide seg om rasisme eller ikke rasisme. Faktumet at den vanlige soldat i Waffen SS blir fremstilt som blond i samtlige Hollywoodfilmer, blir derfor feil. Personlig har jeg i alle fall aldri sett en inder, araber, jøde eller mongol i SS uniform i noen av de mange filmene jeg har sett. Jeg har vært så heldig å skaffe noen tall som viser den etniske sammensetningen av Waffen SS i 1944. Den var som følger:

Eksempler på representasjon i Waffen SS fra germanske land:

Briter:	50 soldater
Amerikanere:	30 soldater
Nordmenn:	5000 soldater
Svensker:	300 soldater
Dansker:	8000 soldater
Fra nederlandene:	40 000 soldater
Sveitsere:	1300 soldater

Og eksempler fra ikkegermanske land:

Albanere:	16 000 soldater (av en befolkning på kun 1,5 million!)
-----------	--

Kroater:	8000 soldater
Slovenere	6000 soldater
Estlendere:	23 000 soldater (av en befolkning på bare 1 million!)
Latviere:	33 000 soldater (av en befolkning på bare 1,5 million)
Ungarere:	40 000 soldater
Russere:	40 000 soldater
Ukrainere:	25 000 soldater
Mongoler:	9000 soldater
Kosakker:	35 000 soldater
Kaukasere:	20 000 soldater
Tartarer:	12 000 soldater
Indere:	4000 soldater
Bosniske muslimer:	20 000 soldater
Serbere:	5000 soldater

Legg spesielt godt merke til hvor få soldater det fantes fra germanske land utenom Tyskland, og sammenlign med representasjonen fra ikkegermanske land!

Grunnen til at jeg skriver at det fantes jøder i SS-uniform var at BBC meldte dette rett før julen 1996. Det var også jøder blant de høyere offiserene. De sa at disse soldatene ofte besøkte sine slektninger i de såkalte «dødsleirene», noe som gjør den konvensjonelle historien om at jøder ble drept for fote i de samme leirene litt mer vanskelig å forklare for de liberale. De blir svar skyldig, eller avfeier dette faktumet som løgn når de blir konfrontert med det. (Gjallarhorn nr 1 1997)

Men var ikke tyskernes behandling av jødene gjort ut fra rasisme? Selv om jødene har en historie som forfulgt gruppe, kan de ikke sies å være et folk. Dersom en ser på dagens jøder, så ser en enorme forskjeller i utseende, fra nordisk til negroid. Tenk for eksempel på jøder bosatt i Norge. De ser jo omtrent ut som andre nordmenn. Jødene i Etiopia ser jo akkurat ut som andre etiopere. Selv de som mener at de er faktiske etterkommere av Abraham, har blitt utsatt for så mye raseblanding gjennom tusenvis av år, at det er meningsløst å omtale dem som jøder etter en etnisk definisjon. I tillegg, er majoriteten av de som kaller seg jøder i dag, faktisk ikke etterkommere av Abraham, men etterkommere av en folkegruppe som konverterte til jødedommen i 740 e. Kr. Denne gruppen, som opprinnelig levde ved Svartehavet blir kalt khazarer.

Men hvem er jøde? Rian & Eidhamar (1995) sier at det først og fremst bygger på religiøse kriterier. En jøde blir da regnet som en person med jødisk mor (dvs. en kvinne som tilhører den jødiske religion). Dersom denne personen konverterer, blir han *ikke* lenger regnet som jøde. Jøde er også en som har konvertert til jødedommen, selv om ikke alle blir godtatt som fullverdige jøder dersom de har konvertert hos en konservativ rabbiner. Det kan således bli problemer med *ekteskapsinngåelser* og innvandring til Israel.

Avsnittet over kan, bortsett fra å komme nærmere en definisjon på hva en jøde er, si litt om hvor streng den israelske nasjonaliststaten er med hensyn til innvandring og ekteskapsinngåelser; lovene har kun sitt sidestykke i de tyske Nürnberglovene av 1935!

Men selv om det ut fra dette skulle være lite som holder dagens jøder sammen, bærer de med seg en svært sterk sosial integrasjon. Den er så sterk at alle mennesker som vedkjenner seg denne trosretningen (og en hel del som ikke gjør det(!)) ser på seg selv om jøder. For å oppnå dette sterke samholdet, som jeg ser på som ganske unikt for jødene, må de trekke sterke grenser mellom medlemmer og de som ikke er medlemmer av nevnte gruppe. Grunnen til det er selvsagt gruppens store individuelle forskjeller. Det er i utgangspunktet svært godt gjort å klare å knytte en slik gruppe sammen, men virkemidlene som blir brukt er også meget effektive: Ved å projisere negative egenskaper over på mennesker som ikke er med i gruppen, gir de uttrykk for at enkeltindividet bare er noe verdt dersom det er med i gruppen. Alle som ikke er med i gruppen blir sett ned på, som vi så eksempler på i Talmud. Det er altså kun ved å gjøre dette at en kan holde en slik gruppe, som egentlig har minimalt med fellestrekk, sammen på.

Hva skjer om en flytter en nordmann til Tyskland? Om ti år ser han kanskje på seg selv som tysker, men en jøde som flytter til et annet land, vil alltid se på seg selv som jøde. Dette er uten tvil et resultat av sosial integrasjon. Deres sympatier overfor andre medlemmer av sin egen gruppe går hinsides samfunnets interesser. På den måten kan en jøde aldri bli en sann patriot. Jødene som gruppe vil alltid fremstå som et fremmedelement i samfunnet.

Grunnen til at Tyskland internerte jøder, var at de ble sett på som krigførende og fiendtlig part. Jøder var overrepresentert i marxistiske bevegelser, og jobbet hele tiden for å knekke den nasjonalsosialistiske staten. Noe av grunnen til at nasjonalsosialistene vedtok Nürnberglovene i 1935, var å beskytte seg selv mot en indre fiende som hadde en enorm makt over tysk økonomi. Tyskland avviste nemlig gullstandarden fordi de ikke ville at antall gullbarrer de eide skulle avgjøre om folket hadde det bra eller ikke. Da dette skjedde, fikk de mektige finanskrefter i utlandet mot seg, noe som førte til at en kunne lese dette den 24. mars 1933 i Londonavisen «Daily Express»: «Judea Declares War on Germany!» (Verdensjødedommen erklærer krig mot Tyskland). (Gjallarhorn, nr 1 1997)

Selv ikke interneringen var noe unikt med Tyskland. USA hadde sine egne konsentrasjonsleirer for asiater fordi de var redde for at disse ville ta Japans parti i krigen. Den eneste forskjellen mellom USA og Tyskland var at asiaterne i USA ble internert bare på grunn av etnisk tilhørighet, noe som i ettertid viste seg å være ubegrunnet. I senere år har det kommet frem at fysisk mishandling av de internerte ofte fant sted, og at dette ikke ble slått hardt nok ned på. I Tyskland ble kun mennesker som ble sett på som en sikkerhetsrisiko internert. Som jeg har skrevet tidligere, fantes det jøder både som

arbeidet i vanlige jobber i Tyskland under krigen og i selveste Waffen SS.

Temaet arvehygiene har vært sterkt knyttet til Tyskland. Det er vel knapt mulig å tenke på dette temaet uten å samtidig tenke på Tyskland. Men hvorfor er det slik? Det var i alle fall ikke noe unikt med Tyskland. Det var faktisk vanlig i store deler av Europa, og Norge var jo ett av de siste landene som sluttet med dette - kanskje det aller siste. Jeg har hørt at arbeidet med å tvangssterilisere tatere og andre som ble sett på som mennesker med underlegent arvemateriale, foregikk i stor stil på 1950-tallet. Norge holdt jo på med slik sterilisering lenge etter at Tyskland sluttet med det, noe som heller ikke kan forklares at det var noe fascistisk med det.

Legene som holdt på med å fjerne uønsket arvemateriale fra genbassenget var idealister som mente at de gjorde landet en god gjerning ved å sterilisere disse menneskene - dette gjorde de uten å være leger i Tyskland under Hitlers regjeringstid: De gjorde det i Norge i fredstid - ikke fordi de var «nazier», men fordi de mente at de gjorde det rette for samfunnet - uavhengig av partipolitisk tilhørighet.

Som jeg har vist, var det relativt løse sammenhenger mellom rasisme, nasjonalisme og det tyske nasjonalsosialistiske Riket, noe de liberale i etterkrigstiden har forsøkt å få oss til å tro. De forsøker fortsatt. Det var en siste grunn jeg skulle til å nevne i stedet til at nasjonalisme ikke er særlig godt likt av liberalekstremistene, og det er at hvite nasjonalister er kritiske til tanken om et flerkulturelt samfunn:

Det er vel få ting som er så hellig for en liberal person som det flerkulturelle samfunnet. Å leve i et homogent samfunn blir sett på som noe negativt, og et resultat av nettopp det våre besteforeldre skal ha kjempet mot under Den Annen Verdenskrig - nemlig rasisme. Selv om de fleste burde vite at dette er en blank løgn, lever den fortsatt i beste velgående. Jo flere kulturer som er representert i et land, jo bedre er det. Jeg vet selv om opptil flere som ikke bare mener at vi bør hjelpe flyktninger i nærområdene, men helst ta inn så mange som overhodet mulig. Dette skjer utrolig nok samtidig som de samme menneskene sier at innvandring ikke er en trussel for norsk kultur. De sier også at vi har rikelig av plass, ettersom vi har et så stort land og bare litt over fire millioner mennesker som bor her. Jeg sier det motsatte: Vi er allerede overbefolket! Dette kan illustreres med at vi må importere store deler av den maten vi spiser, fordi jorda ikke kan brødfø alle.

De liberale gir som oftest ikke noe bedre argument for å ta inn innvandrere i det hele tatt enn at disse visstnok skal berike oss så voldsomt. Jeg har fortsatt til gode å se noe til denne berikelsen.

De liberalekstremes kanskje fremste ideolog, Tomas Hylland Eriksen skriver at han ikke kan se noe galt i at det norske folk forsvinner fra jordens overflate. Han skal i alle fall ha ros fordi han er ærlig - bare så synd at det ikke er flere liberalere som er like ærlig som ham. I så fall ville vi som er nasjonalt tenkende mennesker gjort det bra. (Eriksen og Sørheim 1996)

Uansett blir hvite nasjonalister utskjelt som «nazier» dersom de blir innvandringsmotstandere. Vi vet jo hvor ømtålig dette emnet er. Det er nesten ikke mulig å være innvandringsmotstander uten å få disse merkelappene satt på en. Dette har også gått helt av skaftet, ettersom det liberale Fremskrittspartiet har blitt beskyldt for å være «nazier» på grunn av sin innvandringspolitikk. Det komiske er jo at Fremskrittspartiet ikke vil stanse innvandringen - i tillegg til det er de det kanskje mest liberale partiet i Norge! Fremskrittspartiet har tidligere ment at innvandring bør begrenses til kvoteflyktningene. Selve begrepet «kvoteflyktninger» er et medieskapt begrep: Det blir fremstilt som om det er flyktninger FN *pålegger* hvert land å ta imot, men dette er ikke korrekt. Det er i praksis et ikkebegrep siden FNs Flyktningekonvensjon sier at hvert land *selv* bestemmer hvor mange flyktninger det skal ta imot. En annen ting er jo at FNs Høykommissær for Flyktninger har uttalt at det beste er at hjelpen konsentreres til nærområdene. Det er slett ikke den politikken som blir ført i Norge. Her gjelder det å få flest mulig til å komme til landet fortest mulig, selv om kostnadene blir mangedoblet. Hetsen mot Fremskrittspartiet er nok helt ubegrunnet når det gjelder de liberales bekymring om at det ikke kommer mange nok flyktninger til Norge. Fremskrittspartiet gir dem jo en hjelpende hånd ved at de vil ta inn stadig flere. Og flere blir det - samtidig som de får stemmene som reelle innvandringsmotstandere skulle ha fått.

Fremskrittspartiet har ført svært mange bak lyset - jeg er heldigvis ikke en av dem.

De liberale har fått det til å høres helt forferdelig ut å være hvit nasjonalist, spesielt gjennom media. Hollywood har allerede laget en klisjè av den dumme, hvite rasistiske våpentullingen - og hvem vil vel sammenlignes med en våpentulling med lav IK?

Det er sterke følelser knyttet til nasjonalisme, trolig mest på grunn av hvit skyld og de svært vellykkede forsøkene på å knytte hvit nasjonalisme med Hitlers Tyskland. På tross av dette, må en ha lov til å bruke hodet. En må veie hvilke faktorer som taler for og imot en slik utvikling, og ikke la følelser kontrollere alt. Hvite nasjonalister stiller spørsmål ved det flerkulturelle samfunnet, og jeg kan ikke se noe galt i dette. Men hvorfor hagler det av uriktige beskyldninger bare de åpner munnen? Er det noen som føler seg truet? Jeg vil komme tilbake til dette straks.

Men hva er egentlig poenget med nasjonalisme? Er ikke tiden inne til å innse at vi lever i en verden der landegrensene stadig viskes ut? Hvorfor må en gå mot strømmen? Her er en i alle fall inne på noe av det aller mest sentrale i nasjonalismens vesen. Det er på tide å sammenligne internasjonalisme og nasjonalisme for å se om det i det hele tatt er mulig å gjennomføre en slik verdensorden der alle landegrenser er visket ut. En må også se på ulempene og eventuelle fordeler. La oss begynne!

Dersom en tar for seg de rent konkrete konsekvensene av en internasjonalisering, snakker en blant annet om at folkegrupper beveger seg over landegrenser. Jeg vil nå belyse dette temaet nærmere:

En kan godt si at verden har kommet nærmere Norge de siste årene. Den teknologiske utviklingen skapt i Vesten har brakt verden tettere sammen. Det er ikke lenger så fryktelig mange eksotiske steder som ligger isolert fra omverdenen. Det er liksom ikke mulig mer. I nesten ethvert land i verden er det mulig å følge med på vestlige såpeoperaer. Dersom en tenker på en begivenhet som VM i fotball, vet en at denne begivenheten blir fulgt over hele verden over parabol eller riksdekkende fjernsyn.

Det er ikke lenger mulig å isolere seg fra verden rundt. Selv i det konservative Iran finnes det hauger av parabolantennor som gjør det mulig å se nyheter på CNN, lettkleddede damer på Baywatch eller hva det skal være.

Det er nok ikke til å underslå at mange av de glamorøse seriene som ble laget i USA på 1980-tallet, gav et urealistisk bilde av virkeligheten i den vestlige verden. Men selv om virkeligheten var halvparten så bra, ville det være mer enn nok.

En annen faktor som har brakt verden tettere sammen, har selvsagt vært at det har blitt mye lettere å forflytte seg - og det har blitt billigere å dra langt også. Interkontinentale flyreiser gjør at en kan forflytte seg fra et hvilket som helst land i verden til et hvilket som helst annet i løpet av ett døgn.

Men er det noe galt i at mennesker flytter på seg for å få det bedre? Det er ikke noe galt i seg selv, så lenge det skjer i land som er nærmest kulturelt og etnisk like, som for eksempel innen Skandinavia. Vi har språk som ligner hverandre, felles historie og felles identitet. Så lenge mennesker forflytter seg mellom slike land, ser jeg ikke noe galt i det. Det blir minimalt med problemer av det.

Problemene ser ut til å oppstå når en eller flere *folkegrupper* bor i samme land: De aller fleste krigene i verden er etniske konflikter. Tenker en på de krigene en har hatt i dette hundreåret, vet en at et stort flertall av dem var et direkte resultat av etniske konflikter. En kan simpelthen ikke komme unna dette faktumet. Men hva er grunnen til at forskjellige etniske grupper braker sammen? Det er som regel et samspill mellom økonomiske årsaker og gruppetilhørighet: Som jeg har sagt tidligere, er mange av de fattigste i USA sorte. På mange måter har de også følt seg urettferdig behandlet av det amerikanske samfunnet, fordi de aldri har kommet helt på høyde med den hvite middelklassen som gruppe. De mente også at de ble diskriminert av det amerikanske rettsapparatet, uten at vi skal ta opp den diskusjonen nå. Troen på at sorte ble diskriminert, satte som forutsetning at alle mennesker er født like. Enhver forskjell i levestandard som etnisk gruppe, må derfor være et resultat av diskriminering. Loddet var kastet.

De såkalte raseopptøyene i USA er bare ett av svært mange eksempler på etniske konflikter. En ting som var oppsiktsvekkende var at dette skjedde etter et halvt århundre med massive forsøk på integrering. Integreringen hadde slått feil.

Grunnen til at integreringen slo feil, og grunnen til at den alltid kommer til å slå feil, er at gruppetilhørigheten mellom mennesker i samme etniske gruppe er sterkere enn gruppetilhørigheten på

landsplan. Med andre ord, var de etniske opptøyene kun mulig fordi sorte følte seg som markert forskjellige fra hvite som gruppe. Hvis ikke, hadde også mange hvite som hadde følt seg urettferdig behandlet av samfunnet også kastet seg med i opptøyene som fulgte. Dette måtte i alle fall skjedd hvis det bare var økonomiske faktorer med i bildet. Det skjedde ikke. Det kan kun forklares ut fra etnisk tilhørighet. Opptøyene var verst i områdene rundt South Central, LA. Det er et fattig område. Men dersom det bare var etnisk tilhørighet som var det sentrale, ville alle sorte i byen slåss på barrikadene. Dette skjedde heller ikke. Jeg tviler sterkt på at sorte advokater, professorer eller arkitekter begynte å plyndre butikker og banke opp hvite. Dette ville i praksis være et faktum dersom det bare var etnisk tilhørighet som var det viktigste. Det var etnisk opprinnelse og sosioøkonomiske forhold som var det sentrale.

Men hvorfor kan en ikke bare ødelegge alle landegrenser? Vil vi ikke da bli *en* stor, lykkelig familie?

Bare tanken på at det er mulig å skape en verden der alle bryr seg om hverandre og behandler hverandre som brødre er utopisk og urealistisk. Ved å gjøre dette, benekter en på samme måte at genetiske faktorer spiller en rolle, og dermed selve kjernen i evolusjonsteorien. Grunnen til det er at mennesket er et sosialt vesen. Dette er fordelaktig på mange måter, fordi det gjør samhandling mulig. Dette har blant annet gjort det mulig for mennesker å samarbeide sammen med andre mennesker for å jakte, sanke mat, men også for å få trygghet, beskyttelse og omsorg. Men grunnen til at vi i det hele tatt danner grupper, er at det gruppen gir oss er større enn våre bidrag til den.

De som ikke tilhører gruppen, blir enten møtt med likegyldighet eller fiendskap. Grunnen til dette, er at gruppemedlemmene behandler de andre medlemmene bedre enn dem som ikke er medlemmer av gruppen. Dette kalles diskriminering. Men hvorfor kan en ikke overføre altruisme til å gjelde hele verden?

Biologen Garret Hardin skrev i sitt essay «Discriminating Altruisms» fra 1982 at grupper som praktiserer en ubegrenset altruisme, vil stille med en ulempe i livets konkurranse, og vil bli eliminert over tid av dem som ikke praktiserer den. Med andre ord kan aldri altruisme vinne over egoisme. La oss tenke oss en altruistisk stamme A: Det blir nesten meningsløst å snakke om en stamme fra begynnelsen av, siden de ikke trekker noen grenser mellom sine egne medlemmer og de som ikke tilhører gruppen. De behandler alle de møter på samme måte, uansett om det er egne familiemedlemmer eller totalt fremmede. Det finnes ingen grenser for deling.

Stamme B praktiserer egoisme i forhold til medlemmer av andre stammer, men altruisme innad i gruppen. En kan i høyeste grad snakke om en gruppe, fordi gruppefølelsen vil være sterk. Forskjellen mellom denne gruppen og den forrige, er at de behandler sine egne stammemedlemmer markert forskjellig fra utenforstående. De tar seg bare av sine egne, og ingen andre.

La oss nå si at stamme A forflytter seg til samme område som stamme B. Hva skjer? Siden stamme A ikke har grenser for deling, vil gruppe B tjene på det siden de ikke praktiserer det samme. De mottar goder, men gir ikke noe tilbake. På sikt vil de eliminere gruppe A hvis vi ikke tar andre variabler inn i bildet.

Vi har nå sett at gruppen tjener på å ha altruistiske individer rundt seg, men altruistene selv stiller med en ulempe, og risikerer å etterlate seg et mindre antall avkom. Altruismens største feil, er at den er dødelig for enhver som praktiserer den uten å samtidig diskriminere mellom medlemmer av gruppen og dem som ikke er med. Gruppen består som oftest av genetiske slektninger.

Jeg har snakket om en altruisme som ikke diskriminerer blant medlemmer av gruppen, men innad i gruppen er selvsagt altruisme fordelaktig: Philippe Rushton skriver i sin bok «Race, Evolution and Behaviour», sitert av Masters (1992):

«Gjennom en prosess kalt ættevalg, kan individer maksimere sin inklusive dugelighet, og ikke bare sin individuelle dugelighet ved å øke produksjonen av vellykket avkom av både dem selv og deres genetiske slektninger... Gener er det som overlever og blir sendt videre, og noen av de samme genene kan ikke bare bli funnet i direkte avkom, men blant søsken, søskenbarn, nieser/nevøer og barnebarn... således, fra et evolusjonært perspektiv, er altruisme et middel for å hjelpe gener i å spre seg.»

De liberale sier av og til at folk ikke behøver å leve i konflikt med hverandre, og at det hører fortiden til at det oppstår konflikter mellom grupper straks de kommer inn på et område dominert av en annen gruppe, og at det i det hele tatt er meningsløst å snakke om at for eksempel nordmenn (ekte nordmenn, vel å merke) utgjør en «gruppe». Argumentet er at dette systemet opphørte å eksistere etter at ættesamfunnet var en saga blott, og nasjonalismen oppstod. Dette stemmer ikke. Innbyggerne i nasjonen Norge (i alle fall restene av den) representerer genetisk beslektede individer, siden vi har flere felles gener med nordmenn av ublandet blod enn med for eksempel østerrikere. Dette viser at nasjonalisme ikke er en kunstig måte å holde folket sammen på, men at det er genetiske faktorer som gjør at en kan ta bedre vare på mennesker en har mye til felles med. En kan jo selv tenke på hvilken rolle denne faktoren spiller: Hvis en møter noen som har vokst opp i samme nabolag som deg selv, føler du at dere har mye mer felles enn en som har vokst opp et annet sted, forutsatt at du ikke kjenner vedkommende. Drar en til utlandet, har en lettere for å komme i snakk med andre nordmenn, og føle at en har mye mer til felles med dem enn andre. Vennskap er med andre ord ikke alt, faktisk er utseende eller opphav vel så viktig.

De liberale hadde en drøm om at det ville bli fred på jorden dersom en visket ut så mye av solidariteten mellom vestlige mennesker som mulig. Dette er rett og slett ikke mulig. Jeg gir ordet til professor Garret Harding:

«I fravær av konkurranse mellom grupper, nærmer overlevelsesverdien i en tett befolket verden seg null, fordi det jeget nødvendigvis gir opp nødvendigvis... går til fellesskapet. Det som har gått inn i fellesskapet, kan ikke tjene overlevelsen til de delende impulsene som satte den der - hvis ikke det er grenser for deling. Å trekke grenser for deling er å skape en gruppe - som betyr å forkaste En Verden... En stat av En Verden, hvis oppnådd, ville snart løse seg opp i mange grupper.»

(Harding 1982:5)

Verdien en gruppe har for et menneske, kan ikke overvurderes. Å tro at disse ganske enkelt kan avskaffes, er naivt. Fordi enkeltmennesket alltid står svakere når det ikke er i en gruppe, vil det alltid lønne seg å være medlem av en. Et enkeltmenneske i en familie vil alltid stå sterkere enn et menneske som ikke har noen. En mann som er med i en fagforening vil alltid stå sterkere enn om han skulle forhandle med arbeidsgiveren på egen hånd. Slik gjelder det for alle grupper, og det er nettopp derfor de oppstår også. Fordelene overstiger ulempene, og så lenge det er slik vil det aldri være mulig å rett og slett avskaffe gruppetilhørighet.

Dersom en tenker seg en familie som behandler sine egne familiemedlemmer på samme måte som den behandler fremmede; hvordan tror du at det ville ha gått? Forskjellsbehandling på grunn av slektskap er svært fundamentalt, og viser hvorfor det finnes etnisk lojalitet. Slik lojalitet var gnisten som tente bålet i opptøyene i Los Angeles, og ikke engang de liberale kan lyve seg bort fra dette: En hvit jury frikjente fire hvite politimenn for å ha banket opp en sort drosjesjåfør. Det var de sorte som reagerte sterkest på dette på grunn av den etniske lojaliteten med drosjesjåføren Rodney King.

På grunn av at slik lojalitet er så fundamental, gjør den at et flerkulturelt samfunn ikke kan fungere uten å knirke stygt. Det oppstår grupperinger som splitter landet, og ettersom vi hvite har fått høre at det er umoralsk og rasistisk å ha slike følelser blir det vi som blir taperne på sikt. Altruistene taper alltid mot grupper.

Forskjellsbehandling på grunn av etnisitet er derfor bare en videreføring av faktumet at foreldre er mer glade i sine egne barn enn i andres, og er også helt naturlig. Det er en naturlig prosess, det er ikke umoralsk. Det er også dette prinsippet som har gjort at vi gjennom naturlig utvalg er i live i dag. Du som leser dette, ville neppe ha blitt født dersom ingen av dine forfedre hadde hatt en slik lojalitet overfor sitt eget folk. Du skal være takknemlig for at dette har skjedd, og du skal heller ikke være redd for at dette er umoralsk. Som jeg har sagt, er det naturlig. Naturlige prosesser kan aldri være umoralske.

Innvandring fører til at et land mister sin homogenitet. Jeg leste en gang om en forsker som sa at Nordens styrke lå i våre homogene samfunn. Men hvorfor er det på død og liv så viktig å ha et homogent samfunn? Bortsett fra de rent økonomiske aspektene, som jeg vil ta for meg senere, finnes det mange andre argumenter også. For det første, fører det til en svekkelse av nasjonalstaten:

Nasjonalstaten er en nødvendighet for nasjonalisme. Uten den er det totalt meningsløst å snakke om nasjonalisme i det hele tatt. Dersom en skal si hva nasjonalstaten bør være, kan en si det så enkelt som at det bør være et folks grenser til omverdenen. Dersom disse grensene opphører som en følge av innvandring, er nasjonalstaten verdiløs.

Nasjonalstaten Norge var inntil ganske nylig et svært homogent land. Slik er det ikke lenger. Selv om det ser mye verre ut for svenskene for øyeblikket, som er i ferd med å sette ny verdensrekord innvandring til et land i forhold til folketallet, følger Norge etter. Bare tenk litt tilbake: Tenk på Norge for bare 30 år siden. Det var et svært homogent land, og innvandringen var minimal. Norges grense var også grensen mellom etniske nordmenn og andre. Tenk hvor fort alt har skjedd - hvordan vil Norge se ut om 30 år fra nå?

Men hva er en nordmann? Det svirrer mange definisjoner rundt om i luften. Grunnloven sier ikke noe om hva en utlending er, og derfor kan en heller ikke si noe om hva en nordmann er. Jeg står derfor fritt til å definere det selv. Jeg vil ikke gi deg en definisjon her i denne boken, men jeg vektlegger et etnisk aspekt. For å si det på en annen måte: Jeg blir ikke iraner av å bo i Iran til jeg blir statsborger der. Jeg vil alltid være norsk, samme om jeg snakker feilfritt iransk eller om jeg oppfører meg mer iransk enn iranerne selv. Jeg ser ikke ut som en iraner gjør, og det vil jeg aldri gjøre heller. På samme måte kan en iraner, eller nigerianer for den saks skyld, aldri bli norske.

Jeg vet at flere land i Afrika tillegger det etniske aspektet en mye mindre rolle enn vi gjør her i landet. Som et resultat av dette, blir det å være innbygger i ett av de landene knyttet til at en oppholder seg i landet. Hvordan en ser ut eller kommer fra spiller en mindre rolle. Liberalekstremisten Thomas Hylland Eriksen mener at vi har fryktelig mye å lære av disse landene, fordi de aksepterer mennesker med annerledes utseende fullt ut, og ser ikke noe problem i at dette kan kombineres med nasjonalisme. Forskjellen på denne nasjonalismen og den norske, blir at den i høyeste grad er bokstavelig. Nasjonalismen blir knyttet til *landområdet* i stedet for folket. Tenker en seg det samme i Norge, ville en slik nasjonalisme bare bli knyttet til Norge som landområde - ikke til det norske folk. En slik «nasjonalisme» er totalt meningsløs, for hva hadde Norge vært uten det norske folk? Absolutt ingenting! Norge *er* det norske folk.

Ett av hovedargumentene de liberale kommer med til fordel for det flerkulturelle Norge - det «fargerike fellesskapet» - er at dette vil føre til kulturelt mangfold og på sikt vil «berike» oss, som de sier. Selv har jeg sett lite av denne berikelsen, men det er tydeligvis andre som mener at det er flott. Det er noe disse menneskene ikke helt har fått med seg. For å ta en metafor: Tenk deg et rom. I dette rommet er det 20 grader celsius. Det er ingen varmekilder i rommet som gir fra seg varme mer. Det er 10 grader celsius ute. Dersom en åpner vinduet, blir den ene delen av rommet mye kaldere enn den andre. Det er nå en temperaturforskjell innad i rommet, men denne

forskjellen vil forsvinne etter en liten stund. Litt etter kan en tenke seg at temperaturen vil bli noenlunde lik over hele rommet, og mer lik utetemperaturen. Dette kaller en homeostase. Det er et system som går mot likevekt. Slik fungerer også vanlige samfunn. En kan sammenligne Norge med det rommet i metaforen med en høyere temperatur enn omgivelsene, som symboliserer forskjeller i etnisitet. Dersom vinduet åpnes, vil det bare en *liten stund* være kaldt i den ene enden av rommet. Men etterhvert vil det oppstå likevekt.

De liberale ser ut til å mene i ramme alvor at denne likevekten aldri vil oppstå. De ser ut til å mene at kultur og etnisitet er konstante størrelser. Med det mener jeg at de bruker argumenter som «kulturell berikelse» og «mangfold» for å fremme innvandring til Vest-Europa. Men det er egentlig det stikk motsatte som skjer. Disse menneskene har ennå ikke forstått at de er i ferd med å ødelegge det mangfoldet de applauderer og hyller, nettopp fordi det etterhvert vil oppstå likevekt. Fremtidens «nordmenn» vil bli en blanding av etniske nordmenn, pakistanere, vietnamesere, iranere, somaliere og mange andre nasjonaliteter hvis ikke det blir satt i verk tiltak for å stanse denne galskapen. På den måten er de liberale ethvert tenkende folks verste fiende, siden de søker å blande dem sammen med andre folkegrupper - helt til en har ødelagt enhver kultur og ethvert folk og blandet det hele sammen til en smakløs, fargeløs suppe.

Selv om slike prosesser går relativt sakte, blant annet på grunn av at vi oftest velger partnere som ligner på oss selv i utseende, skal en likevel ikke legge hendene i fanget og si at dette er harmløst. En må tenke på at dette er prosesser som tar tid, men at det til slutt vil oppstå likevekt: For å ta kastesystemet i India som et eksempel: Dette ble laget av invaderende germanere - for å forhindre raseblanding. Dette systemet ble også en del av den hinduistiske religionen. Selv om det var dødsstraff for raseblanding, brøt systemet sammen. India er i dag et svært homogent land - det har oppstått likevekt. Selv om det tok lang tid før likevekt oppstod, var dette trolig på grunn av de strenge bestemmelsene mellom hvem som kunne inngå ekteskap og få barn sammen. I Vesten er det ikke slik - snarere tvert imot.

Inkongruente holdninger

Et argument som blir brukt i debatten om kloning internasjonalt er at kloning må være forbudt fordi det vil redusere menneskeslektens genetiske avvik. Det er derfor kloning av mennesker er forbudt i Norge. Grunnen til det er at en art som har et stort genetisk avvik mellom de enkelte individene, er mer overlevelsesdyktige enn de som har et lite genetisk avvik. Et lite genetisk avvik gjør arten mer sårbar overfor forandringer i miljøet. La oss ta et eksempel: Insektene har svært store avvik innen en og samme art, for de deler mye mindre av det samme genmaterialet innbyrdes enn mennesker gjør. Tenker vi oss et ekstremt tilfelle, som for eksempel at det bryter ut en atomkrig, vil de aller fleste individene dø hvis strålingsdosen blir tilstrekkelig høy. Men på grunn av det store mangfoldet, vil det alltid være noen få individer som tåler radioaktivitet bedre

enn de andre og som derfor kan overleve. Disse vil føre arten videre. Det er dette som er fordelene med stort genetisk mangfold.

Hos mennesker er dette mangfoldet mye mindre, siden vi har mye mer av det samme genmaterialet felles. Vi er derfor ikke på langt nær så tilpasningsdyktige som insektene overfor miljøforandringer. Men det vil likevel være de samme mekanismene som gjør at noen folkegrupper klarer seg bedre enn andre dersom miljøet forandrer seg. Grunnen er at jo større genetisk mangfold som finnes, er sjansen for at noen individer har egenskaper som kreves for overlevelse relativt større. Denne blir selvsagt redusert dersom en blander alle folkeslagene sammen. Det vil også bli redusert dersom det fører til at bare *en* folkegruppe forsvinner.

Jeg synes altså at det er litt merkelig at våre politikere er tilhengere av så inkongruente holdninger: Først så mener de at innvandring er bra for Norge og nordmenn på alle måter, og deretter kaller de kloning umoralsk: De bruker stikk motsatt argumentasjon, og snur kappen etter vinden alt ettersom det passer. Det er altså bra å redusere det genetiske mangfoldet på grunn av innvandring (siden det blir redusert i verdensmålestokk), men umoralsk å redusere det samme mangfoldet på grunn av kloning! Det er latterlig at de kan mene at større genetisk likhet er både berikende og umoralsk på samme tid.

I USA arbeidet en lenge med betegnelsen «fruktsalaten» for å illustrere forholdene mellom de forskjellige etniske gruppene. De forskjellige etniske gruppene var de forskjellige «fruktene», som ble blandet sammen. I dag arbeider de fleste med betegnelsen «fruktkompotten» for å illustrere amerikanske forhold på en bedre måte. Kompotten består av fruktbitar (som illustrerer restene av homogene befolkningsgrupper) og «sausene» (som skal vise de befolkningsgruppene som består av mennesker av blandet blod). Vi vet i dag at «fruktkompotten» er mye mer korrekt enn «fruktsalaten» på grunn av etnisk blanding. Det går mot likevekt, men tydeligvis ikke raskt nok for de liberale: Mange av deres forsøk på å skape forbrødring blant de forskjellige folkeslagene har mislykkes i USA. En er mer bevisst på egen etnisk tilhørighet enn før, og de liberale ser bare en løsning på dette problemet; å blande sammen alle folkeslagene USA. Ironisk nok viser dette at det fargerike fellesskapet er totalt feilslått, ved at de liberale forsøker å redusere problemene ved å gjøre landet til en homogen stat, vel å merke ved først å ødelegge det etniske og kulturelle mangfoldet.

Resultatet av denne politikken er skremmende. Det vil føre til ødeleggelsen av de innfødte folkeslagene i Europa på grunn av sammenblanding av de forskjellige etniske gruppene - de liberales drøm. En kan stille seg spørsmålet om dem som kaller mennesker som meg for fanatikere og hatspredere er noe mer moralske selv. Hvor moralsk er det å aktivt arbeide for økt innvandring? For å snu det hele på hodet; hvor moralsk er det å *ikke* arbeide for repatriering av innvandrere i Norge?

Så er spørsmålet: Skal det ikke være lov å være forskjellig. Skal det ikke være lov å skille seg ut i utseende eller kultur? Retten til å være forskjellig er en rett jeg holder høyt. Men jeg er ikke så naiv at jeg tror at det er mulig å opprettholde en slik kulturell eller etnisk forskjell i et flerkulturelt land over lengre tid. Det blir omtrent som å tro at temperaturforskjellene i rommet jeg nevnte ikke kommer til å bli mindre, men at en kan gå til den varme delen av rommet hvis en

fyser, eller til den kaldeste delen hvis en er for varm. Det blir å tro at disse temperaturforskjellene kommer til å vare evig.

Jeg har ikke innsett at en kan få både i pose og sekk: Dersom hovedargumentet for å ta inn flere innvandrere er kulturberikelse, er dette ikke mindre enn tåpelig. Det blir ikke kulturberikelse, men den komplette ødeleggelse av kultur og folkeslag. Det beste blir da å ha anledning til å besøke andre folkeslag i deres rette miljø. Det er bare på denne måten det ikke før eller siden vil oppstå homeostase og kulturvandalisme.

Jeg leste om et tv program i Polen; dette var det polske svaret på «Reisesjekken». Et par vant en tur til Oslo, men da de kom tilbake til Polen, kunne de fortelle at de ikke så noe til de høye, blonde menneskene de trodde bodde der. Der var jo nesten bare sorte! Hva kan dette lære oss? Har vi vært så opptatt av andre kulturer at vi helt har glemt vår egen, og er ikke folket basisen for kulturen?

Jeg tror nok at dersom jeg hadde blitt født i et afrikansk land, oppdratt i deres kultur og fått deres normer og verdier inn med morsmelken, kan en slutte at jeg trolig ville oppføre meg omtrent som dem. Jeg ville neppe opptre akkurat på den måten som er vanlig i Vestlig kultur. På den måten ser en kulturens enorme påvirkningskraft på individet. Jeg er av den oppfatning at kulturen er et resultat av det folket som eksisterer i det gitte landområdet. Så da har en i alle fall konstatert at det er et grunnlag for en kultur, men hvorfor er det så voldsomme forskjeller i kultur? Jeg tror at det dreier seg om prosesser som foregår over lang tid, og at kulturen blir ført videre fra generasjon til generasjon og således forstreket.

Jeg er av den oppfatning at det å forsøke å blande sammen forskjellige menneskeslag som hver for seg er unike, er en forbrytelse mot naturen og skaperverket. Vi vet i dag at det finnes organisasjoner som arbeider for at truede dyrearter ikke skal dø ut. Det er også organisasjoner som arbeider mot nedhogging av regnskogene. Misforstå meg ikke: Jeg støtter alle slike organisasjoner fullt ut, men det må være lov å stille spørsmålet om ikke det skal være lov til å kjempe for bevarelsen av hele folkegrupper som i dag er i ferd med å forsvinne. Se på indianerne i USA som bare på noen få hundre år nesten har blitt utryddet. Og hva med samene i vårt eget land: Hvor mange av dem finnes det som ikke er av blandet blod? Som en kuriositet kan en også nevne at negrene i USA har 25% *europaisk* genmateriale i seg.

Det har så lenge jeg kan huske (jeg er nemlig ikke så fryktelig gammel) vært en slags mote å adoptere barn fra fjerne himmelstrøk. Jeg vet at de som driver med dette, sier at de i alle fall kan tilby et barn en bedre fremtid enn det ville ha fått dersom det fortsatte å bo i fattigdom. Jeg synes at dette er et dårlig argument. Dersom en får dårlig samvittighet av at det er så mye fattigdom og nød i verden, hvorfor kan en ikke da bare benytte seg av de mange fadderordnigene som finnes? På den måten kan en også ha råd til å hjelpe flere enn ved å adoptere ett barn. Jeg anklager mange av disse «foreldrene», som ofte ikke er i stand til å få barn selv, for å ha egoistiske motiver. Jeg tror at de adopterer disse barna ut fra egne

behov og interesser, og tenker mindre på om barnet faktisk har godt av å komme til Norge. Kanskje er det ikke alltid det - eller er materiell velstand veien til en lykkelig barndom? Jeg anklager også adopsjonsforumene for å ha profittmotiver. De gjør det neppe av ren idealisme eller fordi de føler seg «rørt» av å se at barn få et nytt hjem i et land på den andre siden av jordkloden. Det er pengene som gjør dette så skittent; det blir betalt massevis av penger for å få et barn. Det er slavehandel i en ny form. Galskapen blir ikke mindre når en tenker på at det store antallet barn som blir drept i mors mage i Norge. Det er det som er så ille. Og enda verre: I Norge finnes det ingen unnskyldning for å ta abort, slik jeg ser det, hvis svangerskapet ikke kan gjennomføres av hensyn til morens helsetilstand. At graviditeten skyldes voldtekt er heller ingen god unnskyldning: Er det ikke likefullt et liv? Jeg kan ikke skjønne, selv med min beste vilje, hvorfor barna ikke kan bæres frem, og deretter adopteres bort. Jeg mener derfor at dagens abortlovgivning bør innskjerpes. Jeg vet at de mer eller mindre velartikulerende liberalekstremistene hadde sagt at dette var et «gufs fra fortiden». Men hvis det skal være «et gufs fra fortiden» å verne om livet, er det kanskje på tide å se litt nærmere på deres etiske og moralske standarder.

Omtrent 15 000 barn blir abortert i Norge hvert år. Jeg bøyer mitt hode. (Norleik og Stang 1997)

Tilbake til det jeg skrev om sammenblanding av kulturer og etniske grupper i Vesten: Menneskene som er de største pådriverne for raseblanding, er etter min mening skyldige i folkemord. I 1946 vedtok FN en konvensjon om folkemord, definerte det som:

«...en forbrytelse som innebærer planlagt og systematisk utsletting av rase, nasjonalitet, religion eller etnisk tilhørighet». Handlinger definert inkluderer «ødeleggelse av livsvilkårene for en gruppes fysiske eksistens.»

De mest aktive bakmenn og profittører på dette bør tiltales for folkemord og straffes i henhold til denne bestemmelsen.

Men hvem står bak denne galskapen? Jeg vil komme tilbake til at det også er økonomiske baktanker med denne politikken, i tillegg til de rent idealistiske motivene.

Nasjonalisme blant hvite er utskjelt, spesielt av tre grunner: For det første; hvit skyld, først og fremst noe en lærer i «flerkulturelle» historiebøker, men som også har rettferdiggjort diskriminering av hvite. For det andre; den feilaktige sammenligningen med Det Tredje Riket i krigsårene, noe som har ført til at enhver nasjonalt tenkende person risikerer å bli kalt skitne navn som «nazist» og «antisemitt». For det tredje; nasjonalister er motstandere av det flerkulturelle samfunnet, noe som ikke er helt populært blant de liberale.

Integrering av innvandrere kan ikke bli vellykket på grunn av diskriminerende altruisme. Denne skjer som oftest innen grupper av genetisk beslektede individer, og er en sentral del innen

evolusjonsteorien. Dette slår bena under på både et flerkulturelt samfunn og en verden uten landegrenser, fordi disse forutsetter at diskriminerende altruisme ikke eksisterer.

Resultatet av det flerkulturelle samfunnet vil kun bli at den norske urbefolkningen blir frarøvet sitt eksistensgrunnlag og forsvinner. Også ordninger som abort av norske barn og adopsjon av barn fra andre land er med på å akselerere denne prosessen.

Litteratur:

Churchill, W.: *Zionism versus Bolchevism: A struggle for the soul of the Jewish People*. ILLUSTRATED SUNDAY HERALD, London, 8. februar 1920.

Deaux, K., Dane, F. og Wrightsman, L. (1993): *Social Psychology in the 90`s*. California, USA: Brooks/Cole Publishing Company Pacific Grove.

Gjallarhorn nr 1 1997: Oslo. Nordisk Boktjeneste.

Grünfeldt, B.: (1997) *Familie og helse I*: Norleik, K. & Stang, G. (red.) *Lærebok i sosialmedisin*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Harding, Garret (1982): «Discriminating altruisms».

Michael M. Masters (1992): «The morality of survival».

Rian & Eidhamar (1995): *Jødedommen og Islam*. Kristiansand S: Høyskoleforlaget.

...det syke samfunnet - samfunnsmedisin...

Som jeg har vært inne på, er det flere trekk ved det liberale samfunnet som ikke er som det skal. Dersom en tar i bruk en samfunnsmedisinsk forståelsesmåte, som viser at det er sammenheng med samfunnet og folkets helsetilstand, får en sett samfunnet i et nytt lys. Forskjellen fra å bruke en samfunnsmedisinsk forklaring og en hvilken som helst annen forklaring, er at samfunnsprosessene blir sett på som det sentrale. Disse påvirker helsetilstanden til befolkningen.

Jeg vet at ved å legge for sterk vekt på samfunnsmedisin, sier en i praksis at mennesket har minimalt med fri vilje. Jeg er ikke enig i at mennesket er totalt underlagt de samfunnsprosessene som er til stede i det gitte samfunn, og flyter rundt som et hydrogenatom gjør i en gasstank uten å kunne gjøre noe. Men det er ikke til å komme bort fra at sosialmedisinerne har et poeng: Mange menneskelige forhold endrer seg i takt med samfunnsforholdene på en slik måte at de ikke bare kan forklares ut fra menneskets frie vilje. En slik måte å forstå verden på, ville undervurdere landets sosiale forhold. For å ta et eksempel: Vi vet at sosioøkonomisk bakgrunn henger nøye sammen

med for eksempel kriminalitet. En kan stille seg spørsmålet: Har fattige så mye mer lyst til å være kriminelle enn oss andre?

Dersom en tar for seg selvmord, er det mange som har sett på dette som et sykdomstegn for samfunnet. Jo flere selvmord, jo sykere er samfunnet og jo mer må forandres. Jeg er delvis enig i dette, og jeg vil nå fortelle deg hvorfor:

I 1897 ga samfunnsviteren Émile Durkheim ut boken «Le Suicide». Han var overbevist om at det franske samfunnet var sykt på grunn av de økende selvmordstallene. Durkheim mente at dette skyldtes samfunnsendringer som førte til individualisme og moralsk oppløsning. Han sa: «Det den voksende selvmordsbølgen følgerlig vitner om, er ikke vår sivilisasjons økende livskraft, men en tilstand av krise og kaos som ikke kan forlenges uten fare.» (Gilje og Grimen 1993:30)

Durkheim kom frem til at det fantes tre hovedtyper av selvmord: De egoistiske, de anomiske og de altruistiske. Jeg skal ta for meg disse etter tur.

Det er vanlig å forklare selvmord ut fra trekk ved individet selv. Det vil si at den som begår selvmord gjør det fordi han eller hun er i psykisk ubalanse, tungsindige, gjør det ut fra hendelser i privatlivet eller lignende. Dette kan jo i og for seg være en grei måte å forklare det på, men det forklarer ikke at det er forskjellige selvmordsrater i hvert land, og at disse er noenlunde stabile hvert år. Dersom det hadde vært slik at for eksempel tungsindighet var årsaken, slik at de mest tungsindige begikk selvmord hvert år, ville jo dette vært noenlunde likt over hele Europa, og i alle fall i samme land.

Durkheim så også nærmere på populære forklaringer på selvmord, blant annet klimahypotesen. Denne gikk i korthet ut på at selvmordstallene henger sammen med klimaet en lever i. Dersom det er mye tåke, regn og mørke, blir en deprimert og har lettere for å ta sitt eget liv. Denne teorien ble lansert av den franske filosofen Montesquieu (1689-1755). Durkheim så nærmere på den, og fant ut at selvmordshyppigheten faktisk var svært lav i Sør-Europa. Hypotesen så ut til å stemme, men han fant også ut at det var om våren og sommeren av mennesker hadde størst tilbøyelighet til å ta sitt eget liv, altså i de lyseste månedene. Han fant derfor ut at denne hypotesen måtte være gal. (Gilje og Grimen 1993)

Durkheim fant senere ut av statistisk materiale at protestantiske land hadde mye høyere selvmordstall enn de katolske, med henholdsvis 190 og 40 selvmord pr en million innbyggere pr år. Dette var en svært stor sammenheng, men det kunne jo selvsagt være andre forhold enn religionen som gjorde det, som for eksempel materielle forhold eller etnisitet. Han gikk derfor i gang med å sammenligne selvmordsratene i land der både katolikker og protestanter var representert, som for eksempel Tyskland og Sveits. Han fant derfor at det ikke kunne være de materielle forholdene eller etnisitet som var årsakene, fordi de hadde felles historie, bodde på samme sted og under like bra forhold. Den beste måten å forutsi selvmordstallene, så ut til å være religionen selv. Men hva kunne gjøre at protestanter skulle ha lettere for å ta sitt eget liv enn

katolikkene? Svaret lå ikke i religionen selv, fordi begge retningene fordømte selvmord. Han gikk derfor inn for å studere læren for å se om svaret var å finne der. Durkheim fant at den største forskjellen mellom katolisisme og protestantisme, var graden av sosial integrasjon. Blant katolikkene var antall geistlige større, og Gud var mer til stede i hverdagen. Det var heller ikke rom for å tolke bibelen i samme grad som hos protestantene.

Protestantismen tillater også religiøse sekter; individet står i det hele tatt mye friere til å bestemme selv hva det vil tro på. Det den katolske kirke klarte, som ikke protestantene klarte, var å integrere individene til et religiøst felleskap i større grad. Det var altså graden av individualisme som gjorde at mange tok sitt eget liv. Jo større individualisme, jo flere selvmord. (Gilje og Grimen 1993)

Også familieenheten kommer inn her. Jo mer integrert familiegruppen er, jo færre selvmord finnes det. Faren minker også med omtrent 50% for dem som er gift. Dette viser hvor viktig det er å styrke familien som enhet, siden det etter all sannsynlighet vil føre til færre selvmord. (Gilje og Grimen 1993)

Politiske forhold påvirker også selvmordstilbøyeligheten: Under kriger og revolusjoner blir antall selvmord redusert. Grunnen til dette er at slike hendelser binder folket sammen, slik at den sosiale integrasjonen blir sterkere enn den ellers er. Men dersom en tenker seg et nasjonalistisk samfunn, vil dette ha den samme effekten; den sosiale integrasjonen blir sterkere og antall selvmord vil høyst sannsynlig gå ned.

Den andre typen selvmord Durkheim skriver om, blir kalt altruistiske: Kjennetegnet med disse selvmordene er at de skyldes det stikk motsatte av de egoistiske: Det er enten for lite individualisme eller at samfunnet er for strekt integrert. Individet er ikke selvstendig, men er bare en del av gruppen. Fellesskapet betyr alt, og den enkeltes liv betyr lite. I vårt eget samfunn var dette en vanlig selvmordsform i tidligere tider, da de som var for gamle til å arbeide ofte ofret seg for slekten. Grunnen til at de tok selvmord, var ikke at individet ikke orket å leve mer, men heller fordi individet følte det som en plikt, og at det var forventet av samfunnet rundt. Samfunnets forventninger var altså mye viktigere enn enkeltindividets egen frie vilje. Denne selvmordsformen er mest vanlig i primitive samfunn i dag, spesielt i indianske kulturer. Det var også vanlig i India tidligere. Det var forventet at enken skulle bli brent sammen med mannen på likbålet, og det ble ofte gjort også. (Gilje og Grimen 1993)

Et annet eksempel på slike altruistiske selvmord, fikk amerikanske soldater merke på kroppen mot slutten av Den Annen Verdenskrig. Japanske piloter satte seg inn i fly som var fullastet med sprengstoff og fløy rett inn i amerikanske skip. De gjorde dette for fellesskapet, og det ble også sett på som en ære å dø på denne måten.

Altruistiske selvmord er en sjeldenhet i vårt materialistiske samfunn, men dersom en ser på steder med svært sterk sosial integrasjon, så er militæret ganske hardt rammet. Vi vet at soldater

begår selvmord oftere enn mennesker i samfunnet rundt. Grunnen er at den sosiale integrasjonen er så sterk, og at det er streng disiplin og liten frihet. Men hvorfor blir ikke noe gjort med det? På mange måter er det helt vanskelig å gjøre noe med det, fordi soldater må vurdere seg selv lavt i forhold til fellesskapet. Dette er helt nødvendig fordi det neppe ville gått så bra hvis soldatene var en gjeng med individualister som bare tenkte på seg selv, og ingen andre. En altruistisk holdning er derfor en nødvendighet.

Men det er slett ikke slik at altruisme bare er av det onde, og at det vil føre til mange selvmord. Det må vurderes i forhold til samfunnet som helhet. I enkelte land, som for eksempel Danmark, blir det faktisk begått færre selvmord blant militære enn blant de sivile. Altruisme har da en positiv effekt. Dersom en ser på hvilke land dette dreier seg om, vet en at det er land med en sterk grad av individualisme. Med andre ord: Altruisme kan beskytte mot selvmord i utpregede individualistiske land.

Den siste typen selvmord Durkheim skriver om blir kalt anomiske selvmord. Anomi kommer av anomia, som er gresk og betyr «uten lov», eller «normløshet».

Durkheim fant ut at det var en type selvmord som ikke kunne forklares ut fra hans egen teori om sosial integrasjon. Noe av grunnen til det, var at han observerte at antall selvmord gikk kraftig opp under finanskriser, men også i tider med rask velstandsøkning.

Det var tidligere en oppfatning at fattigdom og dårlige levekår kunne forklare høye selvmordstall. Dette fant Durkheim ut måtte være galt. Han observerte at mange av de landene som hadde lavest selvmordstall også hadde lav levestandard. Dette gjaldt flere av landene i Sør-Europa. Hypotesen om at lav levestandard førte til selvmord, måtte derfor forkastes. (Gilje og Grimen 1993)

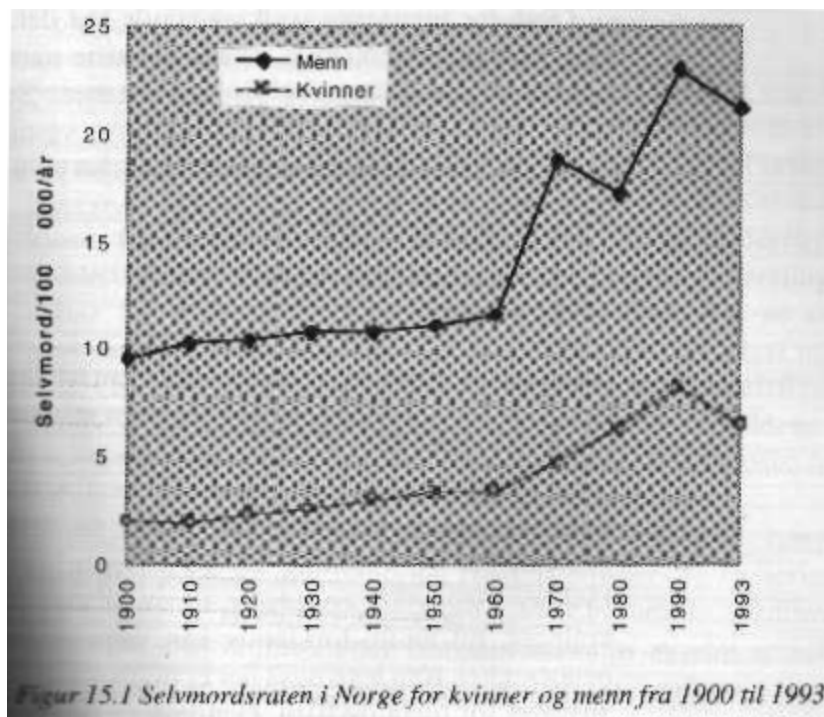
Durkheim mente at mennesket hadde umettelige behov, og at jo mer disse behovene ble tilfredsstilte, jo sterkere ble de. Det var med andre ord helt umulig å tilfredsstille dem helt, fordi mennesket aldri ble tilfreds. Samfunnet var med på å begrense disse behovene, fordi det holdt tilbake enkelte av dem for enkeltmennesket ved at det bare gav individet muligheten til å tilfredsstille disse på sosialt aksepterte måter. Individet ville da bli mer tilfreds, siden muligheten til behovstilfredsstillelse ble begrenset. Men dersom disse begrensningene opphørte, ville individet føle sin egen utilstrekkelighet. (Gilje og Grimen 1993)

Durkheim konkluderte med at grunnen til at det både ble et økt antall selvmord i land som opplevde en sterk økonomisk vekst og i land som opplevde finanskriser, måtte være normoppløsning: For å ta dem etter tur: I tider med sterk økonomisk vekst, får mennesket en sterk tro på at fremtiden vil bli svært god. På grunn av økonomisk fremgang, får individet en voldsom fremtidsoptimisme. Men dette går ikke i lengden. Menneskene kan ikke la være å se det meningsløse i tilværelsen etterhvert. I tider med økonomisk nedgang, vil også dette føre til at enkeltmennesket ikke orker å leve med det, siden nedgangen vanskeliggjør målet om materiell «lykke». (Gilje og Grimen 1993)

Det har blitt reist en del kritikk mot Durkheims teorier, blant annet på grunn av at en ikke vet om klassifiseringen av selvmord har vært den samme på de forskjellige stedene. For eksempel, kan en jo ikke vite om det faktisk var en ulykke eller om det var en tilsiktet handling. En kan være uheldig å falle ned en fjellskrent, men det er også fullt mulig å hoppe. Om en sier at det var et selvmord eller en ulykke, kan egentlig være helt tilfeldig. For det andre, har dette trolig forandret seg over tid: I dag kan en med mye større sikkerhet enn tidligere fastslå om det for eksempel var en forgiftning, noe som tidligere muligens hadde blitt klassifisert som «ukjent dødsårsak». En tredje faktor, er at i land med sterk sosial integrasjon, kunne et selvmord bli sett på som et slag mot familiens ære, noe som kunne føre til at medisinsk personell i det lengste mente at det kunne være en ulykke, og at vedkommende som begikk selvmord også forsøkte å få det til å se ut som en ulykke for å skåne de etterlatte. (Gilje og Grimen 1993)

Men hva er grunnen til at mennesker begår selvmord i det hele tatt? Kort sagt, kan en si at det ikke er fordi individet ønsker å dø, men heller fordi det ikke orker å leve. Livet har av en eller annen grunn blitt så vanskelig at den eneste utveien vedkommende ser, er å velge bort livet.

I Norge har vi hatt en eksplosiv utvikling i selvmordsratene siden ca 1960. Fra å være relativt stabile, tok de et kraftig hopp oppover. I 1990 hadde vi toppnoteringen, med en selvmordsrate på 23 for menn og 7 for kvinner. En selvmordsrate på 23 vil si at det er 23 mennesker i en gruppe på 100 000 som hvert år begår selvmord.

(Norleik og Stang 1997:289)

Som vi kan se av grafen, var det en sterk økning etter 1960. Dette kom samtidig med at Norge gikk inn i en periode med sterk økonomisk vekst. Dette er neppe hele forklaringen, men kan heller være en av mange. Vi vet også at den sterke økonomiske veksten gjorde at mange andre områder av norsk samfunnsliv ble forandret; for eksempel gjennom mer ustabile boforhold, sosial isolasjon og fremmedgjøring. Alle disse faktorene kan være med på å øke selvmordsratene.

Selvmord har alltid vært vanligere blant menn enn blant kvinner. For hver kvinne som begår selvmord, er det omtrent tre menn. Dette skjer til tross for at kvinner forsøker å ta sitt eget liv dobbelt så ofte som menn. Grunnen til at de ikke klarer det i den grad som menn, er metodene. Menn bruker flere voldsomme selvmordsmetoder, som det ikke er mulig å overleve, mens mange kvinner benytter seg av metoder som gjør at en har en viss mulighet til å klare seg. I etterkrigstiden har forgiftning blitt mer vanlig for begge kjønn, og er nå den metoden som oftest blir brukt for både menn og kvinner, men særlig ofte blant kvinnene.

Det er bekymringsverdig at det er så mange unge som tar sitt eget liv nå sammenlignet med tidligere, for det er blant de yngste at en finner den sterkeste økningen. Blant gutter i alderen 15-19 har det skjedd en mangedobling siden 1970. Menn i alderen 15-29 år begår også selvmord langt oftere enn før.

Men hva med yrke? Helsepersonell topper statistikken, med leger og tannleger helt på topp. Kvinnelige leger begår faktisk oftere selvmord enn mannlige leger. Noe av grunnen kan være at yrket er belastende og at de har tilgang til midler som kan brukes til å ta sitt eget liv. Lærere og ingeniører har de laveste selvmordstallene.

Studenter har også høyere selvmordsrater enn jevnaldrende som har gått ut i arbeid.

Helt til slutt kan en trekke et skille mellom selvmordsforsøk og selvmord: Selv om selvmordsforsøk kan være alvorlige i seg selv, og at det ofte bare kan være tilfeldigheter som fører til at det ikke fører til døden, er det som regel ment som et rop om hjelp til omgivelsene. Det er slett ikke sikkert at det var et reelt forsøk på å ta sitt eget liv, men heller en måte å vise noe av den desperasjonen som ligger bak. Undersøkelser viser at dem som forsøker å ta sitt liv, men mislykkes, bare unntaksvis tar sitt eget liv senere.

De økende selvmordstallene kan sies å være uttrykk for et samfunn i krise: I alle fall viser det at mentaltilstanden blant landets innbyggere er svært dårlig. En kan selvsagt spekulere på årsakene til det, men jeg tror at jeg har et poeng når jeg sier at to viktige grunner er lavere sosial integrasjon og normoppløsning. Vi har sett begge deler.

Den sterke økningen av selvmord i det liberale samfunnet, gjenspeiler et land i krise. Det viser at mentaltilstanden hos folket har gått nedover på grunn av strukturelle endringer i samfunnet. Dersom en forutsetter at Durkheim hadde rett, viser det at det liberale samfunnet skaper selvmord. Økende individualisering og vekt på individets rett til å velge selv, har ikke ført til en gunstig

utvikling for folk flest - snarere tvert imot. Det har ført til at antall mennesker som har besluttet seg for å ta sitt eget liv, og faktisk gjør det, har økt. Som jeg har sagt tidligere, må en ikke legge for sterk vekt på enkeltindividenes rolle i dette spillet. Antall selvmord gjenspeiler bare samfunnsutviklingen.

Jeg vet at det er lettere enn før å gi individuelle forklaringer på økte selvmordstall, siden personlig frihet og uavhengighet blir lagt stadig sterkere vekt på. Det kan derfor bli vanskeligere å rette på feil ved samfunnet selv, og heller sette inn ressurser for å hjelpe dem som kan være i faresonen. Etter min mening er en slik tilnærming feil, fordi en forsøker å bli kvitt symptomene i stedet for selve sykdommen, som er det syke samfunnet.

Oppsummering:

I samfunnsmedisin legger en vekt på samspillet mellom samfunnet og folkets helsetilstand.

Émile Durkheim forsket på sammenhengen mellom samfunnet som helhet og antall selvmord - han så derfor på antall selvmord som uttrykk for helsetilstanden på samfunnet. Dersom en hadde mange selvmord, var samfunnet sykt. Få selvmord var et uttrykk for et sunt samfunn.

Durkheim hadde mange hypoteser om hva som kunne være årsakene til selvmord - enkelte av dem var folkelige oppfatninger som viste seg å være feil. Etter å ha forsket på dette lenge, konkluderte han med at antall selvmord hadde sammenheng med tre ting: Altruisme, egoisme og anomi.

Kritikken mot Durkheim går på klassifiseringen av selvmord, og at dette kan variere fra sted til sted.

I vårt eget land økte selvmordsratene sterkt fra 1960. Det er særlig blant de yngste at økningen har vært størst. Dette kan henge sammen med økt urbanisering og individualisme.

Litteratur:

Gilje, N. & Grimen, H. (1993): *Samfunnsvitenskapens Forutsetninger. Innføring i Samfunnsvitenskapens Vitenskapsfilosofi*. Oslo: Universitetsforlaget.

...komplekse årsaker - økning i kriminalitet...

Kriminalitet er dessverre blitt et økende problem. En har på mange felter opplevd en nærmest eksplosiv økning. For å illustrere denne økningen, kan vi sammenligne data fra 1960 og holde dem opp mot data fra 1993 for å se økningen. Antall drap, drapsforsøk og grov legemsbeskadigelse økte fra 22 tilfeller i perioden fra 1960 til 158 i 1993. Dette er, enten en vil innrømme det eller ikke, en svært stor økning. På trettito år har en altså fått en økning på 718% (!) i disse forbrytelsene. Når det gjelder grove sedlighetsforbrytelser, kan en se en lignende utvikling. Disse har øket fra 115 tilfeller i 1960 til 666 i 1993 - en økning på 579%! (Norleik og Stang 1997)

I 1993 ble det anmeldt 345 000 lovbrudd, 244 000 forbrytelser og 102 000 forseelser. Cirka 70% av lovbruddene var tyverier, 5% var voldsforbrytelser og 1% var sedelighetsforbrytelser. Når det gjelder de andre forbrytelsene, består de blant annet av narkotikaforbrytelser og skadeverk. (Norleik og Stang 1997)

Men hva kan være årsakene til at kriminaliteten har økt? Det er trolig flere faktorer som har spilt inn, for det er neppe bare én. Kan en tenke seg at det er forandringer i samfunnsstrukturen som har gjort det mer sannsynlig at kriminalitet oppstår? For å svare på det, må en nesten se nærmere på hvem den «typiske» lovbrøyer er: Det er en stor overvekt av unge menn, og de har som regel svært lav utdanning. Mange har ikke engang fullført ungdomsskolen, og er ressurssvake på en rekke felter.

Det har vært en populær forklaringsmåte å si at kriminalitet skyldes endringer i samfunnets struktur de siste tretti årene. Samfunnet har blitt kaldere. Det er få som kjenner hverandre godt, og dette gjør at en ikke opplever en storby som like tett som et bygdesamfunn der alle kjenner alle. Argumentet går ut på at det for eksempel er mindre sannsynlig at en stjeler fra noen en kjenner enn noen en ikke kjenner, og at det således vil bli mindre vinningskriminalitet i et bygdesamfunn med sterk sosial integrasjon. I et slikt samfunn vil en få en vi-følelse, og vinningskriminaliteten vil være på et minimum. En storby vil være det stikk motsatte. Der finnes det mange fristelser i butikkene, samtidig som en får større avstand til den kriminaliteten rammer. Det blir derfor vanskeligere å se resultatene av sine egne handlinger. En skal slett ikke se bort fra at dette kan være en nokså viktig faktor, ettersom urbaniseringen begynte for alvor samtidig som kriminaliteten begynte å øke sterkt.

Når det gjelder anmeldte legemsfornærmelser, er det faktisk omtrent like mange i tette bygdesamfunn som i en storby. Dette kan blant annet skyldes forskjeller i sosial integrasjon på de forskjellige stedene. Vi vet at et bygdesamfunn har en svært tett sosial integrasjon. Antall anmeldte voldstiltfeller er flere enn på litt større steder (med litt svakere sosial integrasjon). Men lavere sosial integrasjon hjelper bare til et visst punkt med å være forebyggende for legemsfornærmelser, og er lavest for de stedene med en moderat sosial integrasjon. Men deretter snur kurven, og peker oppover der den sosiale integrasjonen er svakest.

Siden vi vet at det er unge mennesker som oftest begår kriminelle handlinger, kan en også forvente at kriminaliteten vil øke proporsjonalt med antall unge mennesker.

Lovbrytere har en tendens til å ha en intelligens som ligger under gjennomsnittet for befolkningen forøvrig. Jeg tar for meg intelligens i en egen del av boken, og vil gå nærmere inn på det der.

Vi vet også at barn som har opplevd at foreldrene har skilt seg (eller at de aldri har bodd sammen) har en større sannsynlighet for å begynne med kriminell aktivitet enn barn fra familier der både en mor og en far har vært tilstede. Barn som ikke har bodd sammen med både biologisk far og biologisk mor, ser ut til å få problemer med politiet oftere i voksen alder. Og det overraskende mye også: Dersom en tenker på arrestasjoner, ble 15 av mennene som hadde vokst opp hos begge foreldrene arrestert, mens de tilsvarende tallene blant dem som ikke hadde gjort det, 29%. De ble altså nesten dobbelt så ofte arrestert. Hvis en går over til dem som ble dømt for en forbrytelse var tallene henholdsvis 11 og 21% - mer enn det dobbelte.

Som vi har sett, er det mange faktorer som avgjør i hvilken grad det blir kriminalitet i et samfunn - og det er sikkert mange flere også. Jeg har i stor grad konsentrert meg om lovbyteren selv, for jeg er ikke av den oppfatningen at det bare er samfunnet som skaper forbrytere, og at disse egentlig ikke kan ta ansvar selv. Jeg tror ikke at det bare er samfunnsforhold som avgjør om et menneske blir en lovbyter eller ikke, noe mange andre tydeligvis ser ut til å mene.

For å være helt ærlig synes jeg at dette synet er merkelig, siden de sier at mennesket ikke i noen grad har en fri vilje. Så kan vi ikke velge å gjøre noe som helst? Selvsagt kan vi det. Personlig er jeg en student som lever under fattigdomsgrensen, men jeg er likevel lovlydig. Jeg får ikke lyst til å begynne å stjele fra andre av den grunn. Alt i alt synes jeg at jeg har det temmelig fint, selv om jeg har lite penger. Jeg synes at det finnes mye mer verdifullt i livet enn de rent materielle verdier - og blir en fornøyd med det en har, først da er en rik! Dersom en legger de liberales syn til grunn, så skulle jeg vel etter all sannsynlighet begynne å rane banker siden jeg får så lite penger fra Statens Lånekasse. Fattigdom er i seg selv ingen unnskyldning for å begå kriminelle handlinger. Det er fortsatt like umoralsk, og er ethvert samfunns verste fiende.

Alle samfunn har behov for at innbyggerne er lovlydige, men et samfunn kan også bli litt «for» lovlydig. Dette er uheldig på den måten at folk flest til stadighet får muligheter til å se på kriminalitet som et ubetinget onde, noe som igjen gjør at folk flest tar avstand til en slik oppførsel. I det foregående snakket jeg blant annet om kriminalitet knyttet til evnenivå, og om familieenheten en hadde vokst opp i bestod av to biologiske foreldre eller ikke. Jeg føler at jeg må legge til at de aller fleste som skårer under gjennomsnittet ikke er kriminelle - de aller fleste er lovlydige borgere. Dette gjelder selvsagt også dem som ikke har vært så heldige at de har hatt sjansen til å vokse opp hos begge av sine foreldre.

Jeg har nå bare ett punkt igjen når det gjelder de samfunnsmedisinske sykdomstegnene ved det liberale samfunnet. Jeg vet selvsagt at mye av det jeg har skrevet ikke akkurat er noe unikt ved det liberale samfunn, og at slike sykdomstegn også kan finnes i mye større grad i andre samfunn enn vårt eget. Men det jeg forsøker å vise er at det har vært en eksplosiv økning på områder som kriminalitet og alkoholmisbruk. Disse to områdene kan henge sammen, fordi mye av kriminaliteten blir begått i alkoholrus. Så dersom alkoholkonsumet øker, er det også godt mulig at kriminaliteten øker. Men alkoholmisbruk i seg selv, er også svært skadelig og skaper store kostnader for samfunnet som helhet gjennom sykehusinnleggelse, trygdeutbetalinger, tap av kvalifisert arbeidskraft og redusert skatteinngang. Det er derfor i samfunnets interesse at alkoholkonsumet blir redusert til et minimum.

Du har nå sett noe av det jeg har sett på som sykdomstegn ved det liberale samfunnet, som igjen har påvirket folkehelsen. Det er neppe noen lineær forskjell mellom samfunnsforhold og sykdomstilfeller blant befolkningen, for det kan nok skje at det skjer tilsynelatende uforklarlige endringer, som ikke kan forklares av samfunnsforandringer.

Som vi har sett, var det svært mye som begynte å gå feil vei på 1960-tallet: Antall selvmord økte, kriminaliteten økte, antall skilsmisser økte eksplosivt og alkoholmisbruk økte. I de fleste av disse områdene, kunne en se bare en svak stigning fram til omtrent 1960-tallet. Deretter viste de fleste en markert økning - kurvene ble bratte. Så hva slags samfunn er det egentlig som danner slike

symptomer? Er det et sunt og friskt samfunn? Jeg må nesten si det som det er. Det er ikke et sunt samfunn. Det minner mye mer om et samfunn i krise. Et sunt samfunn hadde vi før 1960, med lav kriminalitet, lave selvmordstall og lave skilsmissetall. Når det gjelder alkoholkonsum, økte det til det dobbelte fra midten av 1950 til midten av 1970-tallet. Siden har det registrerte alkoholkonsumet flatet ut og sunket litt. Så da sitter vi igjen med spørsmålet: Ønsker vi et samfunn med de kjennetegnene vi har i dag? Personlig gjør jeg ikke det!

Oppsummering:

Kriminaliteten har økt eksplosivt siden 1960, og har blitt mangedoblet når det gjelder de alvorligste forbrytelsene.

Det er grunn til å tro at en del av vinningskriminaliteten kan henge sammen med graden av sosial integrasjon og økt fremmedgjøring i byene, siden det kan være vanskeligere å se konsekvensene av sine handlinger.

Antall anmeldte legemsbeskadigelser er lavest på steder med moderat sosial integrasjon.

Antall unge mennesker i befolkningen er også en vesentlig faktor, siden denne delen av befolkningen har en tendens til å være mer kriminelle enn andre.

Den notoriske lovbrøyer er en person som er under gjennomsnittlig intelligent, har vokst opp hos en forelder, har lav utdanning og skiller seg ut i negativ retning på mange andre sosiale variabler.

Litteratur:

Herrnstein, R. & Murray, C. (1994): *The Bell Curve*.

Intelligence and Class Structure in American Life. USA:
Simon & Schuster.

Norleik, K.(1997): Kriminalitet. I: Norleik & Stang (red.) *Lærebok i Samfunnsmedisin*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

...et ubetinget onde - rusmidler...

Mennesker har ruset seg på alkohol eller stoffer som i dag blir regnet som narkotiske i uminnelige tider. Årsakene til dette er det kanskje ikke så lett å svare på, men en fellesnevner kan være virkelighetsflukt. Det kunne for eksempel være en måte å gjøre religiøse seremonier eller fester spesielle på eller å gjøre hverdagen lettere.

Jeg skal nå forsøke å belyse dette temaet så godt jeg kan ved å fortelle litt om de forskjellige rusmidlene.

Alkohol

Stort alkoholkonsum rammer som oftest andre - dette er ikke så sjelden barna. Dersom en eller begge av foreldrene drikker åpenlyst fremfor dem, og ikke for eksempel venter til barna har sovnet, skaper dette problemer. Som jeg har sagt tidligere, har alle barn behov for positive rollemodeller som de kan identifisere seg med, en far eller mor de kan være stolte av. Dette blir selvsagt vanskelig hvis de ofte har tatt inn alkohol i barnas nærvær. Noen vil kanskje tenke at barna er så små at de ikke skjønner hva som skjer, men det er feil. Dersom foreldrene drikker, er det faktisk slik at barna kan reagere på flere forskjellige måter, men dette avhenger selvsagt av barnas alder. En undersøkelse der barna ble spurt om hvordan de opplevde at foreldrene drakk, viste at de aller

fleste ble flau over foreldrenes oppførsel, de fleste følte uro når foreldrene drakk, mange ble redde og en del trakk seg tilbake.

Dersom en ser på hvem storforbrukerne av alkohol er, kan en bli litt overrasket - i alle fall ble jeg det første gangen jeg hørte det. Jeg tenkte at det måtte være et typisk fenomen for mennesker med lav utdanning og lav inntekt. Dette stemte ikke. Det stemte ikke engang at det var mennesker med lav utdanning og lav inntekt som brukte mest hjemmebrent. For å ta hjemmebrent først: Hjemmebrent er knyttet til tradisjoner, og *ikke* inntekt. Således kan en tenke seg at storforbrukerne av hjemmebrent finnes i alle inntektsgrupper. Når det gjelder hvem som bruker alkohol mest, er det enkelte yrkesgrupper som stikker seg ut; leger, tannleger, ansatte i hotell og restaurantnæringen, ledere i næringsliv og skuespillere. Det er med andre ord mennesker med jevnt over bra inntekt som drikker mest alkohol. Overrasket? Det ble i alle fall jeg da jeg hørte dette.

Men er alkoholkonsumet jevnt i flere år av gangen? Det *kan* skje, men det vi vet er at det går ned i økonomiske nedgangstider. Alkohol kan derfor betraktes som en luksusvare siden det registrerte forbruket er så følsomt overfor svingninger i økonomien og hvor mye penger vi har. Jo bedre råd vi har, desto mer kjøper vi. Det var kanskje ikke så rart at storforbrukerne kommer fra grupper med høye inntekter likevel?

Det er slett ikke lett å forsøke å finne ut hvor stort det totale alkoholkonsumet er for den norske befolkningen. Den viktigste grunnen til det er at det vi drikker på ferie ikke blir registrert. Alle som har vært på noen av de mest kjente feriestedene, vet at det finnes mange fulle nordmenn der, noe som kan tyde på at alkoholkonsumet kan være temmelig høyt. Det er på samme måte på Danskebåten. Alkohol som blir kjøpt eller drukket der, blir heller ikke registrert. Det er også av naturlige grunner vanskelig å finne ut hvor stort forbruket av hjemmebrent er. Så hvordan skal vi måle alkoholforbruket? Det tryggeste er nok å ta utgangspunkt i omsetningstallene: Der ligger Oslo og Finnmark høyest.

For å illustrere hvor stort dette problemet er for Oslo, vet vi at *hver femte* Osloborger har hatt alkoholproblemer det siste året. Det er også slik at det bare en liten del av befolkningen som drikker mesteparten av alkoholen:

8% av brukerne drikker 40% av alkoholen.

10% av brukerne drikker 50% av alkoholen.

15% av brukerne drikker 60% av alkoholen.

10% av drikker faktisk mer enn en liter alkohol hver dag. De helsemessige konsekvensene av et slikt forbruk kan bli svært alvorlige. De samfunnsmessige kostnadene blir store.

Dersom vi skal snu det hele på hodet og stille oss spørsmålet hvem som drikker minst, er det faktisk dobbeltarbeidende kvinner. Men det er ikke alle kvinner som drikker lite. Vi ser et helt klart mønster i at de yngre kvinnene drikker mer alkohol enn de eldre.

Det kan nok være spesielt ille blant kvinnelige studenter eller unge kvinner i yrkene jeg har nevnt tidligere.

Men hvem er den typiske alkoholmisbruker? Det er en mann. Han er mellom 20 og 40 år gammel, og han har høy inntekt. Kanskje ikke så overraskende. Men det jeg synes er det verste med at det er en såpass ung mann, er at alderen hans som oftest faller sammen med perioden de fleste menn blir fedre. Hva slags konsekvenser har dette for barna? Jeg vil komme tilbake til det.

Dersom vi går over til å se hvordan alkohol påvirker kroppen, vet vi at den fører til nedsatt aktivitet i hjernen, koordinasjonen blir dårligere (en har problemer med å gå bent). Slimhinnene blir kraftig irriterte. Det kan utvikle seg en akutt betennelsestilstand i mage og tarm. Munnhulen kan også bli irritert. (Irritasjonen av slimhinnene er kreftfremkallende). Dersom en drikker alkohol, har en lettere for å bli nedkjølt. Grunnen til det er at kroppstemperaturen øker litt, og en har lettere for å føle seg varm. Dersom en da tar av seg klær, blir en nedkjølt fortere. Vannlatingen blir hyppigere og mørkesynet blir nedsatt.

Men hvor mye alkohol kan en drikke før en risikerer å dø av det? Det er mange faktorer som spiller inn her. Vi vet at menn tåler alkohol mye bedre enn kvinner. Grunnen til det er at menn som oftest veier mer og har mer vann i kroppen. Den blir derfor mye mer utblandet enn hos en kvinne, men en risikerer å dø ved 3 i promille uansett kjønn. Ved 5 i promille dør de fleste. Grunnen til at folk dør av alkohol er at pusterefleksen opphører. Det er derfor svært viktig å holde et øye med folk som har lagt seg ned for å sove etter å ha tatt inn store mengder alkohol. Dersom det ligger mye alkohol i magen, kan promillen stige mens han sover til et slikt nivå at det kan være dødelig. Jeg skal vise dette med et eksempel:

La oss ta for oss Per! Han veier 80 kilo og har som menn flest 70% væske i kroppen. Han har bestemt seg for å drikke en halvflaske med Vodka (nærmest) på styrten. Vi setter da opp følgende regnestykke: $(120\text{g etanol} / (80\text{kg} * 70\% \text{ vann}) / 100) = 2,14$ promille.

Kjæresten til Per heter Lise, og hun vil selvsagt ikke være noe dårligere enn Per. Det er bare det at Lise er ei jente på 50 kilo. Hun har derfor bare 60% vann i kroppen. Vi setter da opp det samme regnestykket som for Per: $(120\text{g etanol} / (50\text{kg} * 60\% \text{ vann}) / 100) = 4$ promille.

Som dere ser av regnestykket, får Lise en promille på 4, mens Per bare får en promille på 2,14. Lise har fått en så høy promille at hun står i fare for å dø av det til tross for at de har drukket samme mengde alkohol. Det hører med til historien at de fleste spyr etter at de har tatt inn så store mengder alkohol, men det er ingen garanti for at det skjer. Dersom en ikke drar til legevakten for å bli pumpet, kan det få et fatalt utfall.

Men hvorfor drikker vi alkohol i det hele tatt? Det er så mange helseskader en kan få av å drikke dette stoffet. Det er dyrt også. Så hvorfor? Vi spurte i klassen vår. Vi klarte bare å komme opp med

ett eneste argument, og det gikk ut på at en blir i bedre humør av det. Men stemmer det? Du rister kanskje på hodet når jeg skriver dette, men jeg skal forsøke å forklare så godt jeg kan: Det er ingen sammenheng mellom alkoholemengde i kroppen og god stemning! Personlig har jeg i alle fall ikke sett noe av at stemningen bare øker helt til vedkommende må pumpes. Det kan derfor se ut som om det ikke er alkoholen som gjør at stemningen øker, men at det kan være andre faktorer. For å finne ut hvilke faktorer det kan være, vet en jo for det første at en som oftest er sammen med gode venner når en drikker. Kan det være på grunn av det at en forbinder noe positivt til alkohol?

Vi vet at folk oppfører seg forskjellig i beruset tilstand enn ellers. På den måten kan en tro at det er alkoholen som får folk til å opptre annerledes. Så enkelt er det nok ikke. Hvis en studerer rusatferden i andre kulturer, vet vi at det er store forskjeller i oppførsel. Noen sitter tungsindige og drikker seg fulle, men forteller ikke dårlige vitser eller viser plagsom opptreden slik det ofte blir gjort i Norge. Enkelte steder er de innadvendte når de inntar alkohol, men i Norge og for den saks skyld resten av Europa ser folk ut til å bli mer utadvendte jo mer alkohol de drikker.

For å ta et annet eksempel: En gruppe mennesker i Afrika viste forskjellig rusatferd i to forskjellige kontekster. Det var bygningsarbeidere som arbeidet for europeere i uka, og som dro tilbake til familiene sine i helgene. De drakk alkohol på begge steder, men oppførte seg totalt forskjellig alt etter hvor de var. Sammen med europeerne viste de europeisk rusatferd, og da de dro hjem, viste de typisk afrikansk rusatferd (som ikke er særlig lik den europeiske). Dette viser i alle fall at det ikke er noe i alkoholen som bestemmer hvordan en oppfører seg i beruset tilstand.

Det er ting som kan tyde på at rusatferd er innlært: De første nybyggerne i USA drakk omtrent dobbelt så mye alkohol som det som er gjennomsnittlig alkoholinntak per person i dag. Likevel var ikke vold forbundet med alkohol. Nybyggerne selv mente at vold kun oppstod dersom en var i dårlig selskap. De hadde altså den allmenne oppfatningen at det ikke var alkoholen i seg selv som gjorde folk voldelige. I dag er det helt annerledes. Det er liksom godtatt at folk oppfører seg dårlig dersom de drikker alkohol, paradoksalt nok på tross av at en drikker akkurat det samme i dag som det en gjorde før. Dette tyder altså på at rusatferd er noe en lærer av andre, og ikke noe som kommer helt av seg selv.

For å si det så enkelt som mulig, og som jeg kanskje har sagt før: Det er ikke noe i alkoholen som gjør at en oppfører seg annerledes. Således er alkohol bare et stoff vi bruker når vi vil «lette på trykket». Det kan fungere som en sikkerhetsventil, siden vi som oftest får ut ting som bare må ut, som for eksempel glede og aggresjon. Vi ser at de fleste kulturer har seremonier som kan fungere på noenlunde samme måte. Og siden disse seremoniene har utviklet seg, må det også bety at det er et visst behov for dem.

Det er altså ikke alkoholen i seg selv som fører til at en oppfører seg annerledes, men det er regler for normal oppførsel som blir

endret i en kontekst. En kan derfor slippe ut det en ellers må holde inne. Likevel, og det er det tydeligvis en hel del som glemmer, bør en kunne forvente normal etisk oppførsel. Det er ingen unnskyldning å si at en hadde drukket. For det første drikker vedkommende av egen fri vilje, og hvis han vet at han kan blir litt sprø når han drikker, bør han heller la være å gjøre det! For det tredje er rusatferden innlært som jeg har skrevet over, slik at det ikke er noe i alkoholen selv som gjør at en oppfører seg dårlig. Det kommer innenfra.

Vi kan i alle fall si at alkoholen gir oss en «annerledesfølelse», men at det er konteksten som bestemmer hvordan vi føler oss. En blir neppe i like godt humør av å være hjemme alene og drikke alkohol som å være sammen med gode venner. Jeg har nevnt det før, men det kan ikke sies for ofte.

En gruppe som har lett for å bli misbrukere av både alkohol og narkotiske stoffer, er mennesker med nedsatte egofunksjoner:

For å si noe om hvilke funksjoner ego (jeget) har, er det kanskje greit å vite hva ego er for noe. Ego kan spores tilbake til psykoanalysens far, Sigmund Freud. Freud mente at personligheten til et voksent menneske består av id, ego og superego.

Freud mente at et nyfødt barn er dominert av id. Id vil si barnets medfødte lyster og behov. Id krever umiddelbar behovstilfredsstillelse, tåler ikke frustrasjon, og er ett hundre prosent egosentrisk. Id styres av lystprinsippet. (Et barn vil gjøre alt som gir umiddelbar behovstilfredsstillelse, uten å ta hensyn til omgivelsenes krav eller egen samvittighet.) (Bunkholdt 1996)

Etter hvert som barnet vokser opp og møter større krav fra omgivelsene, dukker ego og superego opp. Kort sagt kan en si at ego er den delen av personligheten som finner akseptable måter å tilfredsstille behovene på. Ego styres av realitetsprinsippet. (Bunkholdt 1996)

Superego kan en si er det samme som vår egen samvittighet. Utviklingen av denne, kan en merke ved at barnet utvikler skyldfølelse. Men barnet behøver ikke å ha gjort noe galt for å få skyldfølelse. Det kan være nok at barnet *tenker* at det gjør noe galt. Derfor kan en slutte at superego ikke nødvendigvis er i stand til realitetstesting. (Pervin 1993)

I personligheten vil de tre instansene id, ego og superego fungere i et samspill med hverandre der de holder hverandre på et nivå som gjør at personen kan fungere tilfredsstillende i samspill med andre. Ego fungerer som en mekler mellom id og superego. Egos oppgave blir derfor å skape mest mulig tilfredsstillelse med minst mulig smerte eller negative konsekvenser. (Pervin 1993)

I dagliglivet vil egofunksjonene bestå av evnen til å tolerere utsettelse av behovstilfredsstillelse, evne til å tåle frustrasjon og takle stress, et stabilt selvbilde, evnen til å knytte relasjoner til andre mennesker med gjensidighet og intimitet, et internalisert verdsett, og et relativt konfliktfritt funksjonsnivå. (Pervin 1993)

Mennesker med nedsatte egofunksjoner, vil altså fungere dårlig på områdene nevnt over. Personen må derfor ha tilfredsstilt sine

behov umiddelbart, tåler ikke frustrasjon og takler stress dårlig. Han vil ikke ha et stabilt selvbilde, ikke et internalisert verdsett, og vil få vanskeligheter med å fungere med et moderat konfliktnivå i funksjonsnivå.

Siden ego fungerer dårligere, betyr det altså at ego ikke kan ivareta sin rolle som forhandler mellom id, og superego. Konsekvensen blir at det vil oppstå en konflikt mellom id og superego, der begge kjemper om å få overtaket.

Det er ikke vanskelig å se at en slik kombinasjon av personlighetstrekk som nevnt over, kan føre til at personen blir mer tilbøyelig til å bli rusmisbruker. Vedkommendes mangel på kontroll over egen behovstilfredsstillelse, kan føre til at han eller hun ruser seg ganske enkelt fordi de synes at det er godt - uansett sosiale konsekvenser. En annen ting er at det å være beruset forandrer andre menneskers forventninger til en. Det er mer akseptert å oppføre seg på en måte som ligger nærmere id. En person med nedsatte egofunksjoner vil også takle stress dårlig, noe som også er en kilde til økt alkoholmisbruk i og med at mange drikker alkohol for å takle stress bedre.

Vi har vel nesten alle hørt om folk som har blitt lurt av andre ved at de har gitt dem alkoholfritt i stedet for alkoholholdig. Vi vet også at disse menneskene vil oppføre seg på omtrent samme måte som en som har drukket alkohol. Jeg hørte et annet eksempel også på NRK for noen få år tilbake. Det var et utested som hadde servert alkoholfritt øl hele kvelden, men uten at dette la noen demper på stemningen. Eieren sa at stemningen var omtrent som kvelder flest, og at de oppførte seg som beruset. De hadde ikke fått i seg noe alkohol, og de oppførte seg som beruset alle sammen!

Nå vil jeg at du som leser dette skal tenke litt etter: Hvor lang tid tok det før stemningen begynte å stige sist gang du var på fest? Fem minutter, ti minutter? Det er ofte ikke snakk om mer. Det er bare det lille problemet at kroppen trenger 15-20 minutter på å få så mye alkohol ut i blodet at en blir beruset. Tenk på det når du ser en eller flere av dine venner bli oppspilte etter noen få minutter. De har rett og slett ikke rukket å få alkohol i blodet, så det er altså ikke alkoholen som fører til en slik oppførsel.

Dersom en forutsetter at noen rusmidler til en viss grad er placebostoffer; hvorfor ruser folk seg i det hele tatt dersom disse stoffene ikke har noen funksjon i seg selv? Dette er et vanskelig spørsmål, men en bør heller gå over til å se på hvilke funksjoner det har å være beruset. Dersom en finner ut det, er det litt enklere å komme videre. Har alkoholen noen funksjon som gjør livene våre lettere?

En av teoriene som finnes når det gjelder alkoholen funksjon, blir kalt «time out». Den går blant annet ut på at dersom en drikker alkohol, så forandrer det regler for normal oppførsel. Med andre ord. Det meste er lov når en drikker alkohol. En kan danse på bordet, fortelle verdens dårligste vitser og rett og slett oppføre seg dårlig. Alt er lov! Jeg hører det bare så ofte; mennesker som har

gjort noe så til de grader dumt når de har vært fulle, men gir all skylda til alkoholen. Det er latterlig.

Dersom en drikker alkohol kan en slippe ut ting en i edru tilstand må holde inne. På fest er det blant annet lov å slippe følelsene ut til overflaten. På den måten kan en fotballkamp minne litt om dette fenomenet. En fotballkamp kan brukes til å rope skjellsord til dommeren eller tilhengerne av det andre laget. En roper av glede dersom laget en holder med skårer, og en buer til det andre laget. Dessverre vet jeg at det ikke alltid er like uskyldig som buing og skjellsord, og det gjelder ikke bare fotballkamper. Jeg vet også at mange bruker alkohol som en unnskyldning til å utøve vold mot andre. I slike tilfeller, kan det være snakk om mye unøytralisert aggresjon. Hvor skal en få ut aggresjon i dag? Det beste er selvsagt å få ut den aggresjonen uten å skade noen, men det blir ikke alltid slik vi ønsker. Hele 80% av alle legemsfornærmelser finner sted i alkoholpåvirket tilstand. 80%! Det hører med til historien at en stor del av dem som blir ofre for vold også har inntatt alkohol, selvsagt uten at det i seg selv er en særlig god grunn til å slå dem ned. Til tross for at såpass mange av dem som utøver vold er påvirket av alkohol, kjemper blant annet Fremskrittspartiet for en ytterligere liberalisering i alkoholpolitikken. Hver gang de blir konfrontert med den tette sammenhengen det er mellom alkohol og vold, kan det virke som om de inntar en distanserende holdning og forsøker (uten særlig hell) å trekke sammenhengen mellom alkoholbruk og voldshandlinger i tvil. I denne saken snakker de mot bedre vitende.

Det kan nesten virke som om vår kultur øker behovet for time out. Vår kultur er ganske puritansk med de kravene dette stiller til moralsk oppførsel. Det finnes klare bestemmelser for hva som er akseptert fremferd, men disse blir løsnet litt på når en har drukket litt alkohol. La oss ta et eksempel på dette. En mann ser kona til naboen som ligger og soler seg. (Vi forutsetter at mannen hennes er borte.) Han tar med ei flaske vin over til henne. De sitter og drikker sammen, og det fører til at en del av hemningene forsvinner. Etter en stund, tar de et par runder i senga. Dersom mannen hennes senere fant ut hva som hadde skjedd, ville det trolig blitt bortforklart med at de var fulle begge to, og at de ikke «visste» hva de gjorde. Vel, jeg tror i alle fall at de visste veldig godt hva de gjorde. Det vart bare det at de trodde det var litt mer akseptabelt at de begikk utroskap i alkoholpåvirket tilstand enn dersom de var edrue. Men det er det ikke.

Dersom du ser for deg en alkoholiker, vil du trolig se for deg en mann (eller kvinne) som drikker store mengder alkohol. Tidlige definisjoner la mye mer vekt på alkoholmengden som ble konsumert enn andre faktorer. Dette medfører ikke alltid riktighet, for alkoholisme henger ikke bare sammen med den mengden alkohol en inntar. I moderne definisjoner blir det lagt mye mer vekt på hvilke konsekvenser et slikt alkoholkonsum kan få for den som drikker. For å vise dette med et eksempel, kan vi ta en liten sammenligning. Vi har person nummer en: Han drikker alkohol når

det passer ham selv - og det er ganske ofte. Når han kommer hjem, banker han kanskje kona og barna. Som vi ser, kan dette ramme ham både sosialt og økonomisk; sosialt dersom kona (og barna) drar fra ham, og økonomisk dersom han mister jobben på grunn av at han møter opp på jobb beruset. Mannen i neste eksempel drikker en større mengde alkohol, men drikker slik at han ser edru ut når han kommer på jobb, og passer jobben sin bra. Hjemme er han en relativt velfungerende familiefar. Han takler med andre ord både familieliv og arbeidsliv bedre enn den første, og jeg vil også si at det er førstnevnte som har det største problemet av disse to.

Barna blir ofte ofre for rusmisbruk. En regner med at hvert femte barn antakelig lever i en familie med alkoholproblemer. Dette er skremmende mange, så jeg skulle ønske at dette på en eller annen måte kunne unngås. Bortsett fra de rent følelsesmessige sidene, vet vi at det finnes økonomiske sider: Barn i rusfamilier er ofte sykere enn i befolkningen ellers. En grunn til det kan være at de lever et såpass tøft liv at de rett og slett blir syke av det. Det er ingen grunn til å tro at disse barna blir født mer sykelige enn andre barn. Det er derfor grunn til å tro at det skyldes familieforhold. Sykeligheten fører jo også til at utgiftene for legebehandling øker ytterligere, og blir en ikke ubetydelig faktor når en tenker på at dette trolig gjelder så mange som ett av fem barn. I løpet av ett år, må en regne med at det blir store summer av dette.

Som jeg har nevnt tidligere, er det en nær sammenheng mellom det å ha mentale problemer og det å være rusmisbruker. Omtrent 50% av pasientene i psykiatrien er rusmisbrukere, noe som er et svært høyt tall. Jeg tror at dette kan forklares med nedsatte egofunksjoner, noe jeg vet er et svært stort problem. Videre at det er en form for virkelighetsflukt for pasientene. Mange av dem synes at verden er skremmende, først og fremst på grunn av angst, og kan derfor synes at verden blir lettere å takle dersom de er beruset. Videre kan en nevne at bruk av rusmidler og psykiske lidelser henger sammen. Grunnen er at bruk av alkohol og/eller enkelte narkotiske stoffer muligens fører til psykose. Problemet er bare at det er vanskelig å si hva som kom først: Rusmisbruket eller psykosen? Det er umulig å svare på. Dette kaller en dobbeltdiagnose. Det betyr altså at de har rusproblemer og en psykisk sykdom.

Den siden av vårt sosiale liv et stort rusmisbruk kanskje går hardest utover, er familielivet. Vi vet at det ikke er lett for verken partner eller barn å holde ut med noen som til stadighet er beruset. De fleste holder ut overraskende lenge, spør du meg. Jeg kjenner til en kvinne som holdt det skjult i 10 år - for sin egen søster. Hun skammet seg sikkert. Fem år etter det, var det noen få andre som fikk vite om det. Det som skjedde var at hun fikk støtte fra diverse naboer og venninner - og forlot ham til slutt.

En slik episode er langt fra enestående, for det er cirka 30% av alle skilsmisser som kan føres tilbake til alkoholmisbruk. Dette er svært høyt, og det er egentlig ikke så forferdelig mye en kan gjøre

med det, heller. Hvordan skal en kunne megle mellom mennesker som står så steilt mot hverandre som de ofte gjør? Den ene sier at det blir inntatt alkohol fordi den andre er så sint, og den andre sier at han blir sint fordi den første drikker. Dette er et vanlig reaksjonsmønster, men oppstår ikke alltid. Dette var også en liten digresjon.

I 30% av tilfellene, etter at skilsmissen er et faktum, flytter far så langt bort at kontakten med barna opphører. Jeg er ikke sikker på grunnen til det, men det kan blant annet være et resultat av sosial devaluering og skamfølelse. 84% av mennene blir også alvorlig deprimert etter en skilsmisse. Dersom en holder dette opp mot at de fleste flytter såpass langt bort fra hjemmet, kan grunnen være at deres sosiale nettverk går i oppløsning. De har ikke lenger mulighet til å besøke gamle venner, de mister kontakten med barna og kanskje hjemstedet. De har absolutt ikke noe mer: De må finne et sted å bo, et nytt sosialt nettverk, en ny jobb i tillegg til at bruddet med kona kan ha vært mer enn nok på en gang. I tillegg kommer altså alle disse andre faktorene. Han står plutselig på bar bakke.

Dersom vi går tilbake til konsekvensene for mor, er dette blant annet dårligere økonomi. Tar en utgangspunkt i at partene har bodd sammen i et dyrt hus som er belånt, og at begge har vært yrkesaktive, behøver en ikke å være noe geni for å komme frem til at det kan føre til økonomiske problemer for mor. Som jeg har sagt før, har mor også barna i 88% av tilfellene. Det koster penger å forsørge barn, så disse blir enda en økonomisk belastning for mor. Som et resultat av dette, må mor øke yrkesaktiviteten. Hun hadde kanskje bare en deltidsjobb tidligere, men pengene strekker ikke til dersom hun bare skulle ha fortsatt i den jobben. Hun må finne en ny - en heltidsjobb.

Når det gjelder alkoholisme, regner en med at utviklingen skjer i flere faser:

1. Benektingsfase
2. Bearbeidingsfase
3. Resignasjonsfasen

Når det gjelder den første fasen, vil den si at alkoholikeren nekter på at han har et problem. Benekting er en av de primitive forsvarsmekanismene, og dersom en skal komme med et annet eksempel på benekting, kan en for eksempel tenke på enkelte etterlatte etter trafikkulykker. Mange av dem sier at de bare venter på at de skal komme hjem, selv om de har blitt fortalt at de er døde. På samme måte benekter alkoholikeren at han har et problem. Han benekter dette fordi det trolig truer hans selvbilde å se på seg selv som alkoholiker. Ved å benekte kan han bevare sitt eget selvbilde av en mann som ikke har noen problemer litt lenger, men han går etterhvert over i den andre fasen.

I bearbeidingsfasen begynner det gradvis å gå opp for alkoholikeren hva som har skjedd med ham. Han begynner etterhvert å godta faktumet at han er alkoholiker, men det finnes fortsatt en viss grad av benekting. Senere går han over til neste fase:

Resignasjonsfasen, som det ligger i ordet, er den fasen der alkoholikeren resignerer. Han har nå godtatt at han har et problem og at han er en alkoholiker. I reaksjonsfasen kan en også vente at det oppstår aggresjon og sinne fordi det endelig har gått opp for ham, i tillegg til at bruken av forsvarsmekanismer har opphørt.

Jeg har tidligere snakket litt om barn i rusfamilier. Det kan umulig være lett å være et barn i en rusfamilie, for det er ikke bare den som ruser seg sitt forhold til barnet som er det mest sentrale, og hvilke skadevirkninger dette kan ha, men det er i like stor grad barnets forhold til omgivelsene, til venner, til naboer. Det som slår meg at det er såpass mange fellestrekk mellom barn som har vokst opp i slike familier, så jeg vil nå gå igjennom noen av de aller mest vanlige:

Sosial isolasjon er det første punktet. I en rusfamilie vil et barn som oftest forsøke å skjule overfor omverdenen at en eller begge av foreldrene drikker. For å gjøre dette, kan barnet gjøre en rekke ting; det kan gjøre mye mer lekser enn før slik at resultatene i skolen blir bedre. Dette for å få lærerne til å tro at det umulig kan være noe galt fatt hjemme. En annen ting som er vanlig er å late som om alt er ok hjemme, men aldri ta med noen venner hjem dit for å skjule misbruk av alkohol i hjemmet. Som et resultat av dette, kan barnas sosiale nettverk også bli skadelidende siden de andre kan oppleve barna som kjølige og avvisende.

Barn i rusfamilier kommer ofte inn i lojalitetskonflikter. Barn er lojale individer overfor sine egne foreldre og gjør derfor alt for å beskytte dem fra at andre skal avdekke deres rusmisbruk (dersom begge av foreldrene drikker alkohol). På den ene siden vil de beskytte sine egne foreldre, men på den andre siden skal en ikke se bort fra at barna egentlig har lyst til å betro seg til noen andre, siden det å holde det skjult kan være en belastning. Dersom en tar utgangspunkt i at det bare er én av foreldrene som drikker alkohol, blir problemet enda større. Hvem skal barna holde med når foreldrene begynner å krangle? Far forteller kanskje at han drikker på grunn av noe mor gjør, og mor forteller kanskje hun gjør det hun gjør fordi far drikker. Etterhvert finner kanskje barna at de er nødt til å ta parti, men at det i praksis er et umulig valg, fordi de er glade i begge to.

For mye ansvar er et vanlig trekk blant barn i rusfamilier. For å få familien til å henge noenlunde sammen, må barna ta på seg arbeidsoppgaver i hjemmet som vanligvis blir utført av voksne. De eldste kan blant annet passe på og oppdra de andre søsknene sine, fordi foreldrene selv ikke er i stand til det. Barna kan derfor bli satt til arbeidsoppgaver de ikke intellektuelt er i stand til å utføre i hjemmet, fordi de ikke besitter den mengde empati som er nødvendig. For det andre, vil barna få mindre tid til å leke med

jevnaledringer på grunn av alt arbeidet hjemme, og dette kan virke som en forsterkende faktor på barnas isolasjon. For det tredje, kan en spørre seg om hvor etisk riktig det er at barna blir fratatt deler av sin egen barndom, og dyttet inn i de voksnes verden før de er modne til det.

Det er riktig at mange barn skammer seg over foreldrenes alkoholmisbruk. De skulle gjerne ha vært det foruten. Som jeg har nevnt tidligere, blir de fleste barn både flau og usikre når foreldrene drikker alkohol, men det meste er nok flauhet når de tenker på andre og tilsynelatende velfungerende familier og sammenligner dem med sin egen. Hvordan kan en sammenligne en familie hvor begge foreldrene drikker med en familie som ser ut til å være et rent paradys? Barna fra rusfamilier vil selvsagt ikke vise at de er fra noen dårlig familie, så de forsøker å vise et godt bilde utad. De skulle selvsagt ønske at foreldrene ikke drakk, men når de engang drikker, gjør de alt i sin makt for å skjule det også. En annen grunn til at de legger ned en slik stor arbeidsinnsats for å skjule sine egne foreldres alkoholmisbruk, er skyldfølelse. Jeg vet at det er mange barn som tror at det er deres skyld at foreldrene drikker - fordi de er slemme, dumme eller hvilke grunner de skulle finne på. Uansett hvor irrasjonelt dette kan høres ut, er det faktisk realiteten for svært mange barn. De tror at det er deres feil. Det samme fenomenet finner en ofte blant skilsmissebarn, siden de tror at det er på grunn av dem at mor og far har gått fra hverandre.

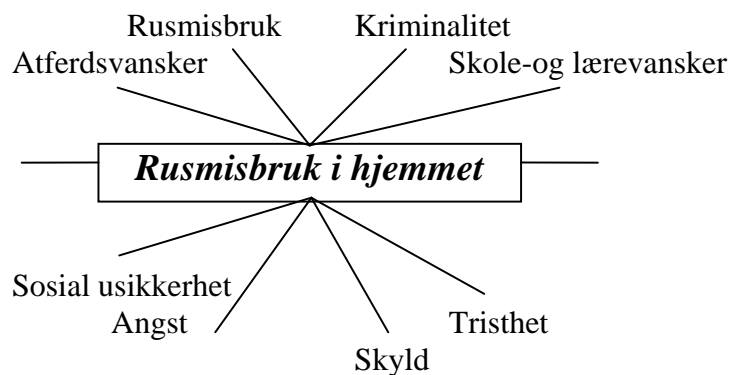
Lærevansker kan være en av konsekvensene av foreldrenes rusmisbruk. Barnet bruker kanskje så mye tid til å tenke på forholdene i hjemmet at det blir vanskelig å tilegne seg ny kunnskap. På skolen kan en se dette i form av dårligere resultater.

Barn av storforbrukere ser også ut til å bli lovovertredere oftere enn andre og får oftere atferdsvansker.

Barn i rusfamilier føler seg ofte sviktet. De føler kanskje at andre har sviktet dem. Mennesker som har anledning til å gripe inn, men som likevel aldri gjør noe. Sviktet av sine egne foreldre, som bare drikker og fraskriver seg alt ansvar. Så hva sitter de igjen med? De har slitt seg ut for å skjule sine egne foreldres alkoholmisbruk, men det har også hatt sin pris. Prisen blir høyere jo lenger tid det tar før det blir noen forandring i hjemmet. Dersom det ikke skjer, er det ikke mulig for oss som ikke har opplevd noe slikt selv å si noe om hvordan det kan være. Det er umulig å forestille seg. En må regne med at de har brukt utallige timer på å holde huset noenlunde i orden for å skjule foreldrenes misbruk, ikke bli så godt kjent med noen at de har lyst til å bli med hjem. Dersom bare én hadde blitt med hjem, kunne det blitt en riktig pinlig episode. Og det er vel kanskje unødvendig å nevne; aldri si det til noen som helst, men holde det hemmelig.

Vi vet vel alle sammen at rusmisbruk i hjemmet, kan få konsekvenser for barna. Skjemaet jeg nå skal vise, tar for seg problemer både i barnas ytre og indre verden:

Synlig negativ ytre verden

Usynlig negativ indre verden

Jeg har hørt et argument som går ut på at dersom en lærer barna å vise måtehold hjemme, så kommer de til å drikke alkohol i mindre grad senere i livet. Dette er i beste fall en usannhet, trolig basert på ønsketenkning. Jeg tror neppe at de kan kjenne til hvor stor rolle modelleringen spiller, enten en er seks eller atten. Når det gjelder alkoholmisbruk, så arver vi faktisk svært ofte våre foreldres alkoholvaner. Jeg skal vise dette: Det finnes altså en svært høy sosial reproduksjon med hensyn til alkohol: I en undersøkelse blant ungdomsskoleelever viste det seg at dersom det aldri ble servert alkohol i hjemmet, var det 65% som aldri drakk alkohol (inkludert fester o.l.) Blant de familiene som ofte serverte alkohol i hjemmet, var det alle som drakk, og hele 53% var storforbrukere! Dette viser bare hvilken stor rolle modelleringen spiller. Det barnet ser i hjemmet, tror de nemlig er normalt.

Antall vinmonopoler har dessverre økt kraftig i Norge, og alkohol kan også kjøpes som dagligvare i de fleste butikkene i landet, til stor glede for lokale alkoholikere og andre.

Avholdsfolket mener at dette vil føre til høyere forbruk, mens tilhengerne sier at det neppe vil øke noe særlig, og tviholder på folkets rett til selv å velge hva de vil drikke. Av og til hører en også at forbruket ikke har gått opp nevneverdig, men det er ikke det som er poenget. Konsekvensene blir at folk oftere vil ha øl i huset, drikke mer øl til hverdags siden de handler det sammen med melk og brød. Sjansen er stor for at barna deres kommer til å gjøre det samme når de vokser opp på grunn av modelleringen, og da vil forbruket øke ganske betraktelig. *Det er med andre ord fra generasjon til generasjon at alkoholforbruket virkelig forandrer seg.*

Å være beruset av alkohol gjør at det er mye mer sannsynlig at en blir utsatt for ulykker. Jeg vil ikke gå i noen særlige detaljer, men heller nevne dem overfladisk: Skader og ulykker blir vanligere. Drukning er også svært vanlig blant berusede mennesker. Dersom en tenker seg noen få kamerater som sitter i en robåt og drikker pils, så må jo noen av dem på do etter hvert (siden øl er vandrivende). Det er som regel slik disse ulykkene oppstår. Kanskje 50% av dem som har falt overbord fra en båt, var både beruset og hadde åpen smekk. Forfrysning er vanlig på grunn av at den som drikker alkohol har vanskeligere for å merke at det er kaldt. Brann/brannskader skjer ofte i rus. Nedsatt arbeidsevne, svekkede åndelige og praktiske evner og akutt alkoholforgiftning er andre konsekvenser. Men rus fører som oftest til at mennesker også forandrer oppførsel. Jeg har vært inne på at rusatferd er innlært, men la oss likevel se på konsekvensene: Konflikter, vold, mishandling, drap, selvmordsforsøk, selvmord, hærverk, kjønns sykdommer og brannstiftelser. Ikke noe å være særlig stolt av. (Nordleik og Stang 1997)

Jeg synes at det har blitt fokusert altfor lite på de økonomiske konsekvensene for samfunnet at folk inntar for mye alkohol. Det er ingen tvil i at dette problemet må være en stor belastning for det norske helsevesenet. Dersom det totale alkoholmisbruket øker i en befolkning, øker også det totale antall skader ved langtidsforbruk. Disse skadene er: Leverskader, fordøyelsesbesvær, pankreatitt, polynevritt, hjernesvinn, kreft (cancer), atrieflimmer, kardiomyopati, hypertensjon, apopleksi, psykose (delir), økt sykkelighet, økt dødelighet og sosialt forfall. (Nordleik og Stang 1997)

Føtalt Alkoholsyndrom (FAS) er navnet på fosterskader som følge av alkoholmisbruk. Jeg har inntrykk av at det bare er noen få som er klar over hvor farlig det er for fosteret at moren tar inn alkohol under svangerskapet. Spesielt ille er dette dersom moren tar inn mye alkohol tidlig i svangerskapet. Det som skjer er at fosteret får akkurat like høy promille som moren, og må derfor bruke mye energi det ellers kunne brukt til å vokse på å få alkoholen ut av blodet. Dette går på bekostning av utviklingen. Det er dette som i all korthet skjer: Barn som blir født med FAS ser ut til å ha stoppet opp på et tidligere utviklingstrinn, og ligner på negroide i kranieform. Barn som er født med FAS har en

gjennomsnittlig IK på 70. Det finnes *ingen garantier* for at barnet ikke kan få FAS dersom moren bare drikker alkohol en gang under svangerskapet, så rådet må bli at kvinner aldri må drikke alkohol dersom de er gravide for å være på den sikre siden. For å illustrere hvor ille det er å drikke alkohol under svangerskapet, kan jeg si at det faktisk er bedre å bruke ren heroin! Barnet får da ingen skader som ligner på FAS, men får oftest abstinenser rett etter fødselen. Dersom barnet overlever disse, vil en ikke kunne merke noen forskjell fra andre barn.

Det siste jeg går inn på er alkoholens rolle ved *akutte helseskader*:

	<i>Alkoholpåvirket</i>
Trafikkskadde bilførere	40-70%
Skadde fotgjengere	20-40%
Arbeidsulykker	5-15%
Hjemmeulykker	8-22%
Drukningsulykker	50%
Voldsofre	50-80%

(Nordleik og Stang 1997)

En må altså være klar over hvor mye penger samfunnet hadde spart på at alkoholkonsumet i Norge gikk ned. En på regne med at kriminaliteten hadde gått ned til en viss grad, at det ville medført svært store kostnadsbesparelser for helsevesenet, og at antall ulykker og voldsepisoder hadde gått ned drastisk. Likevel er det få som tar dette problemet på alvor.

Personlig mener jeg at det bør innføres en mer restriktiv alkoholpolitikk. Et land kan ikke leve med at et rusmiddel skaper så store problemer for sine innbyggere. Derfor synes jeg at det er paradoksalt at antall vinmonopol øker. Jeg synes at det er paradoksalt at den totale tilgjengeligheten øker i stedet for reduseres, og det er heller ingen god unnskyldning å bruke våre naboland som eksempler, og å si at prisene bør settes ned for å bekjempe smugling! Da mener jeg at de ikke har skjønt poenget. Det er jo nettopp derfor en har noe som heter tollvesen - for å bekjempe smugling. Å sette ned prisene på grunn av at de er lave i utlandet vel vitende om at det vil føre til store sosiale konsekvenser, vil være å gi opp kampen mot smugling og samtidig å gi opp med å håndheve norsk lov i Norge. Det vil være akkurat det samme som å innføre narkotika til landet for å gjøre smuglingen ulønnsom. Det er ingen stor forskjell, for smuglersprit er ulovlig slik narkotika er det.

En burde altså redusere antall utsalgssteder til et minimum, og kun i vinmonopoler. Dette ville redusere tilgjengeligheten. Nå sier du sikkert at dette kun vil føre til en ting - nemlig at ulovlig virksomhet i form av smugling og hjemmebrent tar seg opp. Det er faktisk ikke så lett å svare på dette. Når det gjelder smugling, mener jeg det bør settes inn større ressurser på tollvesenet for å

bekjempe denne typen samfunnsskadelig virksomhet. For det andre, må straffene en får for smugling i realiteten være avskrekkende. Det er de ikke slik det er i dag. Det er både mye penger å tjene og lave straffer sammenlignet med narkotikasmugling. En bør i alle fall sette straffene til et slikt nivå at en tenker seg om mer enn en gang før en prøver på å smugle inn noe som helst. Med det mener jeg at de er så strenge at risikoen blir større enn gevinsten, og at smugleren heller vil velge et annet land enn vårt eget.

Hjemmebrentens kulturelle betydning har jeg tatt for meg tidligere.

La oss tenke oss hva som hadde skjedd dersom vi ikke hadde hatt alkoholen før noen få år siden. Jeg er overbevist om at alkohol ville blitt sett på som ett av de verste rusmidlene, og at det ville ha blitt forbudt nesten med en gang. Grunnen til at det ikke har skjedd, er at vi har ganske lange tradisjoner med alkohol i dette landet og derfor gradvis akseptert. En kan stille seg spørsmålet om det var alkoholen som hadde vært forbudt dersom vi hadde hatt tradisjoner for bruk av narkotiske stoffer i stedet. Jeg tror at det er en ren tilfeldighet. Narkotiske stoffer har skadevirkninger, men det har sannelig alkohol også.

Narkotiske stoffer

Jeg beveger meg nå inn på et område det er knyttet mange myter til. Jeg sier myter fordi mye av det jeg har hørt om disse stoffene faktisk har vært feilaktig. Årsakene kan jo være så mangt. Jevnt over tror jeg at kunnskapen blant folk flest ikke er så stor om disse stoffene, selv om det kan se ut til at det generelle kunnskapsnivået holder på å ta seg litt opp. Det er selvsagt positivt.

Det jeg skal gjøre er å gå inn på de mest vanlige narkotiske stoffene og beskrive dem og deres skadevirkninger. Men så kan en stille spørsmålet: Hva er et narkotisk stoff? Hva er det som gjør et stoff til et narkotikum? Dette er faktisk ganske lett å svare på. Det er faktisk ikke noen likheter mellom alle typer narkotika i kjemisk oppbygning, slik en kunne forvente. En kunne kanskje forvente at de påvirker kroppen på en bestemt måte eller har felles skadevirkninger, men slik er det ikke. Både rusopplevelsene og skadevirkningene er like forskjellige som stoffenes kjemiske struktur. Det som gjør et stoff til et narkotikum, og dermed ulovlig, er at de finnes på en liste. Noen andre fellestrekk finnes ikke.

Men burde ikke også alkohol vært på en slik liste? Vi vet jo at den representerer et mye større samfunnsmessig problem enn mange av de narkotiske stoffene vi kjenner til: Selv om mange flere mennesker dør som følge av alkoholmisbruk - direkte eller indirekte - intensiverer en altså kampen mot narkotiske stoffer.

Av og til hører en om kampanjer mot narkotika. Det er greit nok i seg selv. Jeg har ikke mye til overs for noen rusmidler, bare for å ha sagt det. Og alle er selvsagt enige i at narkotika er noen fryktelige saker. Men det jeg etterlyser er at det blir fokusert enda mer på alkoholens skadevirkninger, for folk snakker jo om alkohol som om det skulle vært rent vann! Det er så langt fra sannheten som det er mulig å komme, for jeg våger meg på den påstanden at alkoholens skadevirkninger i Norge i dag er et mye større problem enn de samlede skadevirkningene av narkotika. Jeg våger meg også på den påstanden at alkohol er mer skadelig for en person enn flere av de stoffene jeg nå skal nevne. Hvis jeg har rett i dette, burde alkohol stått på listen over narkotiske stoffer og derfor vært forbudt.

Narkotiske stoffer taes inn på forskjellige måter. De kan inntas gjennom røyking, injisering, sniffing eller spising. Til felles har de at det narkotiske stoffet går i blodet. Stoffet i blodet påvirker i sin tur hjernen, og det oppstår en rus.

Merk: Selv om jeg også er politisk ukorrekt i holdningen til narkotiske stoffer, vil jeg bare påpeke at jeg er en like stor motstander av misbruk av narkotiske stoffer som alkohol.

Cannabisstoffer

Cannabisstoffene fremstilles av en plante som blir kalt *Cannabis Sativa* på latin. Et annet ord på denne planten er indisk hamp. Den har blitt brukt, som navnet tilsier, til å lage tauverk av.

Stoffet som skal frembringe rusen er et stoff som blir kalt tetrahydrocannabinol, men blir som oftest forkortet til THC.

Marihuana

Marihuana fremstilles ved at cannabisplanten blir tørket og malt opp. Innholdet av THC i marihuana varierer mellom 0 og 2,5%, men en har kommet opp i 15% THC i utenlandsk dyrket marihuana. Det kan altså være snakk om marihuana som ikke har noe THC i det hele tatt, men det er likefullt ulovlig! I tillegg vil en reell konsentrasjon av THC være lavere, siden marihuana ofte blir blandet med tobakk før den røykes.

Hasjisj

Mens en får marihuana ved å røyke tørkede og oppmalte blader, frø og stengler fra cannabisplanten, er fremgangsmåten for å fremstille hasjisj litt mer komplisert, noe som setter større krav til måten den blir produsert på. Innholdet av THC ligger som regel mellom 2 og 8%, men som oftest ligger den i det nederste området. En annen grunn som kan gjøre innholdet av THC lavt er at

hasjisjen blir spedd ut før den kommer til Norge for å øke mengden.

Cannabisolje

Cannabisolje er forskjellige fra de andre produktene fordi den har høyere konsentrasjoner av THC. Som regel er det snakk om mellom 10 og 60%, men innholdet varierer mer enn for de to sistnevnte stoffene. Grunnen til at cannabisolje i det hele tatt blir produsert er at den er mye enklere å smugle. Cannabisoljen taes ved å smøre den på sigaretter eller å dryppe litt av den på tobakk.

THC-olje

Dette stoffet er en videreforedling av cannabisoljen. En har isolert THC fra resten av oljen, slik at innholdet av THC nærmer seg 100%. Også her må en regne med at den blir fremstilt på grunn av at den er enklere å smugle.

Skadevirkninger av cannabis

Helge Waal arbeider med tre kategorier når han skal si hvilke skadevirkninger cannabisbruk har. Disse kategoriene er: Sikker, sannsynlig og mulig. Det følgende er hentet fra heftet «Illustrert informasjonsmateriale om narkotika», og er gitt ut av Oslo politikammer:

- «1. Det er *sikkert* at cannabisrøyking fører til økt forekomst av betennelseskader som bronkitt, sinusitt og andre luftveiskatarrer.
2. Det er *sikkert* at cannabisbruk forverrer lidelsene hos folk med astmatiske og andre obstruktive lungelidelser.
3. Det er *sikkert* at cannabisrøykere vil få økt hyppighet av lungekreft, og det er *sannsynlig* at dette vil komme raskere enn ved sigarettøyking.
4. Det er *sikkert* at misbrukere får økt forekomst av karboxyhemoglobin og derfor lavere evne til å transportere surstoff i blodet.
5. Det er *sikkert* at hjerterytmen påvirkes slik at folk med hjertelidelser kan skades.
6. Det er *mulig* at langtidsbruk kan øke forekomsten av blodtrykksforandringer og hjerte- og karlidelser.

7. Det er *sikkert* at det skjer påvirkninger av hormonreguleringsystemet i kroppen, slik at i alle fall regulering av eggløsning og sædproduksjon svekkes.
8. Det er *mulig* at det kan oppstå forstyrrelser i arvestoffene eller i sædcellene som kan gi økte forekomster av misdannelser, men dette er i så fall ikke noe vanlig fenomen.
9. Det er *sannsynlig*, men ikke sikkert, at cannabisbruk under svangerskap kan gi svekket fostervekt, økt forekomst av fosterdød, og kanskje i følsomme faser og sammen med andre faktorer, økt forekomst av misdannelser.
10. Det er *sannsynlig* at cannabisbruk kan svekke motstandskraften mot betennelser, og det er mulig at allergiske lidelser kan forverres.
11. Det er *sikkert* at cannabispåvirkningen svekker innlæringsevnen under rusen. Korttidshukommelsen nedsettes. Det er *mulig* at store og langvarige doseringer gir varige innlæringsvansker for noen.
12. Det er *sikkert* at cannabispåvirkningen har dempende, sløvende effekt, som etter mer omfattende bruk kan gi langvarige sløvhetstilstander som først går over etter uker til måneder uten misbruk.
13. Det er *mulig* at noen, kanskje de som er særlig disponert, kan få hjerneskade på lengre sikt.
14. Det er *sikkert* at cannabionider lagres ved binding til fettvevet. Kroppen utgjør derfor et betydelig reservoar hos noenlunde regelmessige brukere. Det er sannsynlig at denne lagringen starter ved såvidt sjelden bruk som en gang hver 8-10 dag. Betydningen av dett er ikke sikker fordi en ikke vet hvilke omsetningsstoffer som lagres og om det frigis aktive stoffer til blodet som påvirker hjernen. Det er imidlertid *sannsynlig* at lagringsmekanismen medvirker til det sløvhetsbildet en ser ved stort og langvarig forbruk.
15. Det er derfor sikkert at flere misbrukere vil ha en konstant cannabispåvirkning i kroppen. Men det er usikkert hvor biologisk aktiv denne påvirkningen er. De langsiktige helsemessige konsekvensene av dette er uavklart.
16. Det er sikkert at cannabisrusen gir svekket koordinasjon og handlingsevne, slik at evnen til å føre biler, fly og andre maskiner sterkt svekkes.

17. Det er *sikkert* at cannabisbruk gir økt forekomst av en rekke psykiske vansker som akutte angstreaksjoner, nedforhetsreaksjoner og en type toksiske psykoser. Det er *sikkert* at bruken forverrer behandlingen av sinnslidelser som schizofreni og depresjonstilstander, og det er sannsynlig at utbredelsen øker frekvensen av sykdomsperioder.

18. Det er sannsynlig at en type uklare psykiske plager i form av ettersvingninger - flash-fenomener, øker med bruken i samfunnet.

19. Det er sikkert at cannabis forsterker virkningen av alkohol og virker inn på flere former for legebehandling. Det er sannsynlig at dette kan forsterke skadevirkningene av alkoholbruken og skade flere grupper av pasienter.» (Illustrert informasjonsmateriale om narkotika 1996:26)

Etter å ha blitt bombardert av forskjellige skadevirkninger av cannabisbruk - skadelige og mindre skadelige - er det kanskje på tide å gjøre opp status. Som vi ser av denne oversikten, så er det en solid liste på nitten forskjellige punkter. Men det som overrasket meg aller mest var hvor usikker Waal har vært på skadevirkningene. Nesten halvparten av alle disse punktene handler om skadevirkninger en «tror» kan forekomme, men uten å vite det sikkert. For det andre overrasket det meg at *nesten alle skadevirkningene som kunne fastslås med sikkerhet også blir resultatet dersom en røyker tobakk og drikker alkohol*. Den eneste forskjellen er at ved bruk av de to sistnevnte, blir det flere skadevirkninger i tillegg.

Dersom en skal sammenligne bruk av cannabis med bruk av alkohol, tror jeg nesten at jeg kan si med sikkerhet at de negative samfunnsmessige konsekvensene blir større ved alkoholbruk. Tenk for eksempel på all voldskriminaliteten, alle mordene, trafikkulykkene, brannene, og skilsmissene som følge av alkoholbruk! Og uten unntak rammer disse hendelsene uskyldige mennesker. Tilfeldige mennesker som befinner seg på feil sted til feil tid - eller deres egen familie. Kanskje er det akkurat deres barn som blir vansiret av en brann eller blir drept i en trafikkulykke på grunn av at pappa eller mamma har satt seg bak rattet etter å ha drukket.

Skilsmisser og rusmisbruk

Skilsmisser kan se ut til å avle rusmisbruk. Dette gjelder da spesielt hasjijrøykere. Dersom en ser på hasjijrøykerne under ett, finnes det en stor overvekt av dem som kommer fra familier med bare en forelder. Men det er ikke *nødvendigvis* mennesker som kommer fra et skilsmissehjem, det kan også være at foreldrene aldri har giftet seg, og har bodd lite eller ikke noe sammen. Siden dette er såpass vanlig, tenkte jeg at det var nødvendig å ta det med.

Det finnes mye tyngre narkotiske stoffer enn cannabis, og nå skal vi se litt nærmere på dem:

Opiatene

Så langt tilbake som 4000 år f. Kr, ble det dyrket opiumsvalmue i Mesopotamia. Den gang ble det brukt som legemiddel og rusmiddel.

Opium skaffes altså fra opiumsvalmuen, som er en plante som blir 70-100 cm høy. Dette gjøres ved at bonden skjærer snitt i kapselen rett etter at kronbladene har falt av. Væsken som kommer ut er hvit, men blir etter 12-15 timer mørk brun. Dette kalles råopium. Deretter blir væsken skrapet av planten, og kan foredles videre.

Røkeopium får en ved å male opp råopium, løse den i vann, varme den opp og ta bort urenheter. Ved å fortsette oppvarmingen, vil vannet fordampe og opiumet kan røkes.

Det er innholdet av alkaloider i opiumen som gir den narkotiske virkningen.

Råopium består av 25% alkaloider. Av disse utgjør morfin ca 10%, og kodein ca 1%. Resten av opiumet består av vann, sukker, harpiks etc.

Morfin

Morfinen blir rensket ut fra opiumet, og man får da den man kaller morfinbase. Konsentrasjonen av morfin i morfinbase vil ligge et sted mellom 60-90%.

Morfin er et svært bra smertestillende stoff, og blir mye brukt på sykehusene. Det sies å være svært avhengighetsskapende.

På tross av advarsler om at dette stoffet er meget vanedannende, har det ikke blitt flere narkomane av å få morfin på sykehus. Dette kan kanskje tyde på at den sosiale konteksten og det sosiale nettverket er viktigere enn en først har antatt når det gjelder rusmisbruk.

Heroin

Når en først har morfinbase, kan en også lett lage heroinbase gjennom en kjemisk prosess. Styrkegraden i heroinbasen ligger mellom 45-90%. For å injisere dette, blir det tilsatt syre.

Heroin er ca tre ganger sterkere enn morfin, og blir regnet som svært vanedannende.

Skadevirkninger av opiater

Faren for overdosering er det aller største problemet, fordi kroppen bare tåler små mengder av dette stoffet til å begynne med.

Etter hvert tilpasser kroppen seg stoffet, slik at samme mengde stoff gir mindre virkning. Vi sier at kroppen utvikler toleranse overfor stoffet. Dette fører til at dem som begynner med disse stoffene, øker dosene etter kort tid.

Abstinens kan forekomme etter et par ukers bruk. Disse varer i ca ti dager, men etter dette vil de fysiske plagene være borte.

Bruk av opiat er svekker immunforsvaret på grunn av at de påvirker sentralnervesystemet. Opiater skader også nyrene.

Sentralstimulerende midler

Kokain

I følge myten skapte inkaguden «Inti» kokaplanten for å døyve gudenes sult og tørst. Men planten var ikke bare forbeholdt gudene. Inkaer med høy sosial status gjorde det også, men kokablader også av og til ble delt ut til soldater eller arbeidere.

Kokain blir fremstilt ved at bladene på kokaplanten, som inneholder ca 1% kokain, blir tilsatt løsemiddel og kalk. Produktet blir da kokapasta. Denne kan røykes, men det er ikke så vanlig i land utenom Mellom-Amerika.

Dersom en går videre i denne prosessen, og tilsetter kjemikalier og varmer det hele opp, får en kokainbase. Deretter tilsetter en syre og varmer opp, og en har nå laget kokainklorid. Kokainen er nå ferdig foredlet.

Røkekokain blir kalt crack.

Skadevirkninger av sentralstimulerende midler

Dødsfall som følge av bruk skjer svært sjeldent, og når det skjer er det oftest som følge av overbelastning av hjertet på grunn av langvarig bruk.

Andre skader er i følge politiets informasjonsmateriale:

- «- Etsende virkning på neselimplinner og neseskillevegger (rennede nese, blødninger). I verste fall kan nesebrusken råtne.
- Tannkjøttet kan råtne på personer som smører kokain på dette.
- Sterke krampeanfallet i kjevene.
- Hjerteinfarkt og hjerteattakk pga. at blodårene dras sammen mens hjerterytmen øker.
- Muskelkramper
- Halsbetennelse/kronisk hoste
- Fordøyelsesbesvær/diaré
- Leverskader
- Fare for infeksjoner, hepatitt og AIDS ved bruk av sprøyte.
- Apetitttap med påfølgende vekttap, på grensen til avmagring.
- Mann - impotens

- Kvinne - frigiditet, blødninger, livmorkrampe, misdannelse, abort, kokain i morsmelken.
- Kokainpsykoser: De psykiske skadevirkningene av kokain er alvorlige for individets helse og sosiale funksjonsevne. Ved siden av å utvikle en alvorlig rusavhengighet, er den største risikoen ved kokainbruk at brukeren utvikler en kokainpsykose. Psykosen viser seg som forvirring, angst, forfølgelses- og vrangforestillinger.» (Illustrert informasjonsmateriale om narkotika 1996:26)

Khat

Khatplanten (*Catha edulis*), ble oppført på narkotikalistene i Norge i 1989. To av virkestoffene har stått på Narkotikalistene i 10 år, nemlig cathin og chatinon.

Når khat tygges, gir dette rus.

Khat var ikke noe problem i Norge tidligere, men ble tatt med av innvandrere fra områdene der planten vokser. Dette er i Øst-Afrika og Sør-Arabia.

Skadevirkninger av khat

Bruk av khat sies å utvikle et psykisk og fysisk forfall på kort tid.

Amfetamin

Under Den Annen Verdenskrig brukte alle krigførende parter amfetamin for å øke effektiviteten på sine egne soldater. Dersom soldatene gikk på amfetamin, ble de sterkere, mer utholdende, fikk mindre behov for søvn og mat. Fordelene sammenlignet med kokain var at amfetamin kunne spises, og at virkningen varer lenger. Det var derfor ikke rart at dette ble et populært stoff, men på tross av dette, ble det aldri et problem at soldatene ble narkomane.

Beslagene som har blitt gjort i Norge, viser at amfetamin har vært et svært populært stoff i Norge siden 60-tallet. Ved siden av hasjissj er det altså amfetamin det har blitt beslaglagt mest av, noe som gjør det til det mest populære sentralstimulerende middelet.

Amfetamin har blitt brukt som medisin mot overvekt og sovesyke, henholdsvis på grunn av at det tar bort følelsen av sult og at det har en oppkvikkende effekt. Til dette er amfetamin velegnet. Amfetamin har også blitt brukt som medisin mot hyperaktivitet fordi den øker aktivitetsnivået i hjernen. (Hos hyperaktive barn er dette nedsatt.) Amfetamin blir produsert illegalt i to av våre naboland; både i Sverige og Danmark.

Skadevirkninger

Det skjer svært sjeldent at noen dør av å bruke amfetamin. Men når det skjer, er det som regel på grunn av blødninger i hjernen, at hjertet kollapser eller på grunn av kramper. Men det må legges til at dette kun vil være mulig dersom en tar så store doser at en blir forgiftet av det. Da kan hjertebank, økt blodtrykk, hodepine og kvalme være resultatet. Kramper kan bare oppstå ved alvorlige forgiftninger.

På grunn av at amfetamin blir skilt langsomt ut av organismen, vil en ikke få problemer med abstinenser, men ettervirkningene kan likevel bli de samme som ved bruk av kokain: slapphetsfølelse, depresjon, konsentrasjonsvansker og irritabilitet.

Ved bruk av store doser amfetamin, blir brukeren aggressiv. Dette øker sjansen for å bli innblandet i voldsepisoder.

Amfetamin kan også føre til paranoide vrangforestillinger i en psykose som kan ligne på paranoid schizofreni, men forutsetningen ser ut til å være at brukeren er disponert. Disse psykosene vil oftest forsvinne få uker etter siste inntak av stoffet.

Hallusinogener

Hallusinogener har blitt brukt i tusenvis av år, og er således trolig de narkotiske stoffene som har blitt brukt lengst av mennesker. En vet for eksempel at indianere i Sør-Amerika har brukt hallusinogener fra kaktus i forbindelse med religiøse seremonier.

I vårt eget land brukte vikingene hallusinogener i form av sopp.

Hallusinogener deles inn i to grupper - naturlige og syntetiske. De naturlige finnes i planter, mens de syntetiske blir produsert i laboratorier:

Naturlige hallusinogener:

- Meskalin (av kaktus)
- Psilocybin og psilocin (som blant annet finnes i spiss fleinsopp i Norge).

Syntetiske hallusinogener. Eksempler:

- LSD. Dette stoffet er halvt syntetisk og lages av ergotamin, som blant annet finnes i melldrøye.
- PCP - englestøv.
- MDMA - ecstasy.

De syntetiske av disse hallusinogenene er svært forskjellige i molekylstruktur. Grunnen til det er at produsenten har forandret på litt av molekylstrukturen på narkotiske stoffer, som oftest amfetamin. Likevel oppnår en omtrent tilsvarende virkning. Ved å gjøre dette skjer to ting: Stoffet kan ikke finnes på noen liste, og er derfor ikke ulovlig å produsere (i enkelte land). Men dette blir likevel ikke et problem i Norge, siden vi har en annen

narkotikalovgivning. Små forandringer i molekylæroppbygging blir likevel regnet som narkotika her i landet. For det andre, blir det flere bivirkninger enn om en hadde tatt ren amfetamin.

En skulle kanskje tro at ecstasy var et navn på et stoff med en viss struktur. Dette er ikke tilfelle. Det er derimot en fellesbetegnelse på stoffer som har en vidt forskjellig struktur i molekylær oppbygging. Ecstasy er produsert av amfetamin, men strukturen har blitt forandret på forskjellige måter.

Skadevirkninger

Selv om gruppen heter hallusinogener, vil en ikke kunne oppleve hallusinasjoner uten å ha tatt store doser. Men dersom slike store doser blir tatt inn, kan hallusinasjonene føre til at personen foretar seg ting han eller hun ellers ikke ville ha gjort. Som et resultat av dette, kan personen for eksempel tro at han kan fly, med hopp fra store høyder som et mulig resultat. Bruk av hallusinogener i store mengder kan derfor øke risikoen for selvmord i rus.

Det er også økt risiko for psykotiske episoder som følge av at personen for eksempel føler seg forfulgt. Disse symptomene pleier å gå over ca. tre dager etter at stoffinntaket blir stoppet.

På samme måte som ved bruk av amfetamin, øker de syntetiske amfetaminbaserte hallusinogenene som oftest blodtrykket, puls og kroppstemperatur, noe som kan føre til fysisk kollaps dersom bruken blir kombinert med fysisk aktivitet.

Placebo?

Blindforsøk har vist at det er store forskjeller i måten et narkotisk stoff blir opplevd av testpersonen. Det spesielle ved slike forsøk er at forsøkspersonen er klar over at han vil bli utsatt for et narkotisk stoff, og forbereder seg derfor på at noe kommer til å skje. Han vil derfor få en annerledesfølelse, lik den en får av alkohol, men en kan oppleve den som positiv eller negativ. Jeg vil nå forsøke å forklare hvorfor.

Et forsøk ble foretatt for å forsøke å forklare hvorfor mennesker som hadde mottatt det samme stoffet opplevde det så forskjellig. Testpersonene ble delt inn i to grupper. Begge gruppene fikk utdelt et narrestoff for å se om de likevel opplevde en følelse av rus. En følelse av rus regnet de ansvarlige bak testen med at de kom til å få uansett. Testen gikk i all enkelthet ut på å teste hvor mye konteksten var med på å påvirke rusopplevelsen. Forsøket startet i en gang. Her fikk begge gruppene utdelt narrestoffet (som de trodde var et narkotisk stoff). De fikk fortalt at de bare skulle fortelle hvordan de opplevde dette stoffet. Deretter ble den ene gruppen sendt ned i en kjeller. Det var stygt i kjelleren og det luktet vondt. I kjelleren satt en mann ved et skrivebord. Han var med i testen. Han latet som om han ikke var særlig glad over å se dem, og gav dem noen skjema de skulle fylle ut. Han ba dem hele tiden om å henge i, for han hadde ikke hele dagen! Han var hele tiden så uhøflig som han bare klarte, og han gjorde sitt beste for å gjøre opplevelsen i kjelleren så ubehagelig som mulig.

Den andre gruppen ble sendt ovenpå. Der var det svært vakkert. Det fantes mange kunstverk på veggene, det var et marmorgolv der, og alt var egentlig så

fint som en kunne ønske. De ble møtt av noen svært attraktive unge jenter som bad dem inn på drinker. Jentene hadde fått beskjed om å være svært hyggelige mot testpersonene - og det var de.

Vel, hva tror du resultatet ble av denne testen? Fikk de samme opplevelse av dette stoffet? Svaret er nei. Den første testgruppen (som ble sendt ned i kjelleren) svarte at dette var et stoff de ikke ville prøve flere ganger, for de ble så aggressive av det! De ble så sinte! Et helt forferdelig stoff, sa de. Den andre testgruppen, beskrev stoffet som svært bra. De hadde vært så lykkelige etter å ha fått dette stoffet, og noen av dem følte seg forelsket!

Blindforsøk med narkotiske stoffer har vist hvor viktig konteksten er for hvordan en opplever dem. Generelt kan en si at jo bedre kontekst, jo bedre rusopplevelse.

Hvordan en opplever cannabis, er heller ikke likt for alle. De fleste som prøver det for første gang har en negativ opplevelse. Det er først i fellesskap med andre mennesker at den «gode» følelsen oppstår. Vi har nå sett hvor viktig konteksten er for opplevelsen av både alkohol og narkotiske stoffer. Det jeg har vist nå, kan være med på å illustrere at alkohol og narkotika ofte er placebostoffer ved at det ikke finnes noe i dem som fremkaller den følelsen enkelte hevder at stoffene gir.

Konklusjon

Det er ikke lett å finne noen enkelt grunn til at mennesker blir rusmisbrukere, enten det er ulovlige stoffer eller alkohol. Trolig er det heller ikke så enkelt. Det er nok flere grunner inne i bildet, men hvilken vekt en skal tillegge de enkelte faktorene, er det til dags dato ikke enighet om. Trolig vil en heller ikke bli enige om det noen gang.

Som utdannet innen sosialfag, har jeg vel en tendens til å legge mindre vekt på de rent biologiske faktorene og mer vekt på de sosiale, akkurat som en biolog hadde lagt tilsvarende vekt på de biologiske faktorene, og ikke de sosiale. Det blir altså et spørsmål om ståsted, og jeg har valgt det jeg synes er best.

Som jeg har nevnt i denne delen av boken, så finnes det mange eksempler på at narkotiske stoffer har blitt brukt i stor stil i militæret og *blir brukt* i medisinsk sammenheng, men uten at vedkommende dermed blir kriminell eller prostituerer seg for å få tak i det. Men er det stoffet i seg selv, eller samfunnets syn på narkotika som fører til dette? En kunne jo tenke seg at noe lignende hadde skjedd dersom alkohol var forbudt i Norge, og at alkoholen kostet flere tusen kroner per flaske. Alkoholikerne ville ha drukket uansett sosiale konsekvenser, og det vet vi at de gjør. Den eneste forskjellen er at de sosiale konsekvensene har en tendens til å bli større på grunn av den høye prisen. Så dersom en ikke er svært rik, kan dette skje fort.

Jeg har utelatt begrepene fysisk og mental avhengighet, fordi jeg mener at de er tatt ut av proporsjon i forhold til alkohol, som kanskje halve Norges befolkning er mentalt og/eller fysisk avhengig av. Når det gjelder fysisk avhengighet til narkotiske stoffer, når den finnes, vil den være over etter at abstinensene har gitt seg. De varer bare noen få dager, og kan kanskje

sammenlignes med en hard influensa. Verre er det ikke. Den mentale avhengigheten er mye vanskeligere å si hva er, men en kan i alle fall trekke inn sosial kontekst her. Hvis du husker eksempelet tidligere i boken om de to testgruppene som fikk forskjellig rusopplevelse av forskjellige kontekster, så er jeg ikke i tvil om hvilke gruppe som ville utvikle den sterkeste mentale avhengigheten - og det helt uavhengig av selve substansen.

Jeg vil gå så langt som å si at en del stoffer som i dag er på narkotikalistens placebooffer, og at dette i seg selv kan skape mental avhengighet. Grunnen til det er at opplevelsen av et narkotisk stoff vil være med på å legge grunnlag for mental avhengighet. Og måten et stoff oppleves på, er i høyeste grad avhengig av brukerens egne forventninger. Dette ville ikke vært tilfelle dersom den ble opplevd lik av alle uansett kontekst og forventninger til virkning. Men når en del stoffer ikke har en slik bestemt virkning på alle, minner det svært mye om alkohol på dette feltet ved at brukeren får en annerledesfølelse, og at kontekst og forventninger avgjør hvordan rusen oppleves. Det er derfor jeg vil kalle en del av dem for placebooffer.

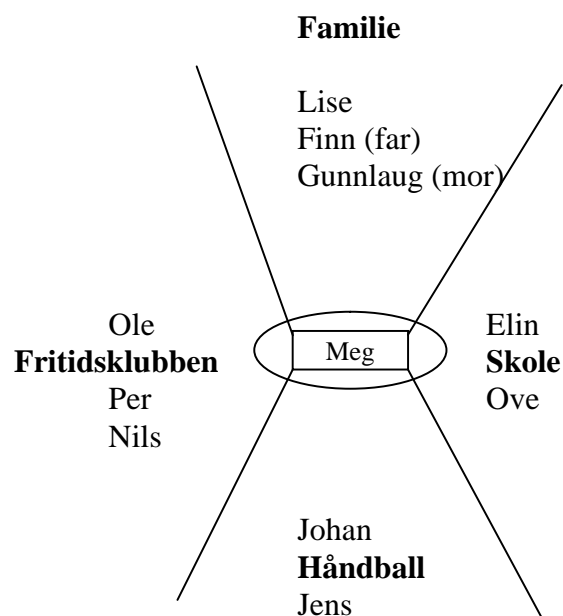
Siden vi mennesker er sosiale individer, mener jeg at en ikke kan se bort fra de sosiale faktorene, slik en har hatt en tendens til å gjøre i rusforskning. Spørsmålet en må stille er om det finnes noen sosiale faktorer som gjør at brukeren har vanskeligheter med å slutte å ruse seg i stedet for bare å lete etter løsninger i selve russubstansen. Mitt svar på det spørsmålet kan bare bli et klart ja, men jeg vil ikke tenke så mye i sort og hvitt at jeg bare tror at det er det eneste mulige. Jeg utelukker ikke at det kan finnes en slags fysisk trang til å ruse seg igjen ut over abstinensperioden for de stoffene som har en slik periode.

Samfunnets generelle holdning til bruk av narkotika tror jeg kan være kanskje den viktigste faktoren til at narkotika blir sett på som et så stort problem. Grunnen er at det blir sett på som en kriminell handling, og dermed noe som ikke er sosialt akseptert. Derfor vil de som begynner å bruke dem på tross av dette forbudet bli stemplet som kriminelle, og de vil også således bli en gruppe bestående av avvikere i negativ retning. Denne synlige delen av denne gruppen er kanskje de som skiller seg mest ut i det norske samfunnet; det er stort sett mennesker uten fast bolig, med lav utdanning, kriminelt rulleblad osv. Det er altså ikke akkurat den gruppen i Norge folk flest vil bli sammenlignet med. Mennesker som har alle disse fellestrekkene vil lettere bli sett på som narkomane enn en forretningsmann, selv om han ruser seg dobbelt så ofte, fordi det vanligste er å se for seg en hjemløs, skitten person når en tenker på en narkoman, uten å vite at et stoff som for eksempel kokain er et typisk vestkantfenomen. Så siden folk kun ser ut til å tenke på de mest synlige av de narkomane, så kan en bli fristet til å tro at det er slik det går med alle sammen. Og hvis det er tilfelle - ja da er narkotika virkelig noe farlig - tenker Ola Nordmann.

Dersom en spør en helt vanlig norsk mann eller kvinne om hvorfor de tror tilbakefallsprosenten blant narkomane er så høy, kan jeg garantere at de vil si noe om at det er rusmisbrukerens avhengighet som er årsaken til det. Det er mindre sannsynlig at de nevner sosiale faktorer som en eventuell mulighet, siden også den vanlige mann og kvinne er mest opptatt av biologiske forklaringsmåter når det gjelder narkotika. Min teori er at de hadde blitt sett på som narkomane selv om de kun hadde røkt marihuana som ikke inneholdt THC, noe som faktisk har vært tilfelle i noen beslag. Jeg mener også at selv om disse menneskene ble sendt på avvenningsinstitusjoner for å bli kvitt lysten på et narkotisk stoff de aldri har fått i seg, så hadde tilbakefallsprosenten blitt høy. Jeg skal forklare hvorfor.

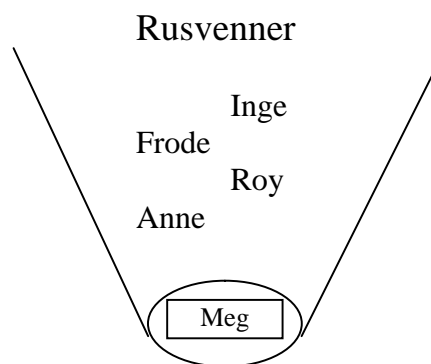
Dersom en tar marihuana som et eksempel, så er det en litt annen kultur enn med alkohol. Grunnene til det er flere, men en kan ta som eksempel at det er forbudt i Norge. På grunn av dette, kan en vente at gruppen trekker til seg mennesker som ikke tar lovverket så bokstavelig som folk flest. En kan også forvente at det indre samholdet i en slik gruppe blir sterkt. Det vil etter hvert utvikle seg til å bli en sterk sosial integrasjon innad i gruppen, og sannsynligheten er stor for at de vil bli gode venner. Det er her vi kommer over på sosialt nettverk.

Sosialt nettverk vil si hva slags venner en omgås med. Det vanligste er at en har venner innenfor flere sosiale arenaer. En sosial arena kan for eksempel være skolen, fritidsklubben, eller håndballklubben. Innenfor disse arenaene vil en som regel ende opp med å få venner. I tillegg har en familien. De fleste mennesker besøker opptil flere arenaer hver eneste dag, og kommer således i kontakt med forskjellige venner alt ettersom hvilken arena det er snakk om. Dette utgjør det sosiale nettverket. For en normal person kan et sosialt nettverk se slik ut:

Som vi ser av figuren, finnes det nok av venner på forskjellige arenaer. Så selv om håndballklubben skulle bli nedlagt eller en begynner på en annen skole, blir dette ikke noe stort problem sosialt sett. Det vil uansett ikke bli noen vanskeligheter selv om det av en eller annen grunn skulle bli vanskelig å holde kontakten med vennene på en arena.

At nettverket for ensidig er basert på en enkelt arena er ikke heldig. Grunnen er at det blir svært vanskelig å forlate en slik arena fordi hele det sosiale nettverket er konsentrert der. Med andre ord; dersom en forlater en slik arena, forlater en også alle vennene en har. Slik blir det ofte for narkomane som forsøker å gå ut av rusmiljøet. Et nettverkskart for en narkoman kan se slik ut:

Som en kan se av den andre figuren, er alle vennene konsentrert i rusmiljøet. Det er selvsagt mange grunner til at det kan bli slik, men en av de viktigste grunnene kan nok være samfunnets generelle fordømmelse av bruk av narkotika. På grunn av dette, kan den narkomane miste mer og mer av nettverket utenfor rusmiljøet til det - med tiden - forsvinner helt. Dette gjør det igjen mye vanskeligere å bryte ut av rusmiljøet, og det hele har blitt en ond sirkel for vedkommende.

Så hva kan en gjøre for å gjøre den narkomane bedre rustet til å bryte ut av miljøet? Måten å gjøre det på, slik jeg ser det, er nettverkssanering. Nettverkssanering betyr at en bestemmer seg for å bygge opp igjen det sosiale nettverket, i dette tilfellet utenfor rusmiljøet, samt å bryte kontakten med vennene i miljøet. For å gjøre dette, kan en for eksempel tegne nettverkskartet slik det var før en gikk inn i rusmiljøet, og deretter bestemme seg for hvilke en ønsker å gjenoppta kontakten med. Det er slett ikke sikkert at alle i det gamle nettverkskartet fremdeles er der. Noen kan være døde, noen har kanskje flyttet og noen ønsker kanskje ikke å gjenoppta

kontakten. I alle fall kan dette være en begynnelse, for det skal ikke så mye til før det begynner å hjelpe - bare det å få en eneste venn utenom rusarenaen er en god begynnelse.

I de tilfellene hvor det er mulig og ønskelig å ta kontakt med foreldre og søsken, og dette ønsket er gjensidig, er dette også en god begynnelse.

Det neste en kan gjøre er å forsøke å utvide nettverket enda mer. Dette kan gjøres ved å ta opp forskjellige fritidsaktiviteter etter interesse, enten det er sjakk eller friluftsliv. Sjansene for at en vil få flere venner ved å ta opp slike aktiviteter er absolutt til stede.

Ved å bruke nettverksarbeid, vil tilbakefallsprosenten etter all sannsynlighet gå ned. Grunnen er at det er lettere å bryte ut fordi en har flere «ben» å stå på sosialt sett. Rusmisbrukeren kan bryte ut av miljøet uten at det eneste alternativet behøver å være sosial isolasjon, noe som vil være til god hjelp når en skal kutte ut bruken av narkotika.

Oppsummering:

Alkohol er ikke et typisk fenomen blant de dårligst stilte av oss. Tvert imot må alkohol vurderes som en luksusartikkel som vi kjøper mer og mer av når vi får bedre råd. Det er heller ikke slik at bruk av hjemmebrent øker proporsjonalt med økte alkoholpriser, siden dette er kulturelt avhengig og ikke prisavhengig.

Den typiske alkoholmisbruker er en mann med høy inntekt som er mellom 20 og 40 år gammel. Dessverre er disse mennene også i den fasen av livet da de får familie, noe som kan få store konsekvenser for barna i form av atferdsvansker, rusmisbruk, kriminalitet og skole- og læringsvansker. Det kan også gi seg utslag i at barna legger ned økt arbeidsinnsats for å dekke over de sørgelige tilstandene i hjemmet.

Det er ingen sammenheng mellom oppførsel i beruset tilstand og alkoholsubstansen. Dette har blindforsøk vist. I tillegg er det store forskjeller i rusatferd i forskjellige kulturer, noe som avviser en slik sammenheng.

Alkohol er svært skadelig for kroppen: Leverskader, fordøyelsesbesvær, hjernesvinn, kreft, psykose, økt dødelighet og sosialt forfall for å nevne noen. I tillegg er alkoholmisbrukere i større grad utsatt for drukning, vold, bilulykker, å bli skadd som forgjengere, arbeidsulykker og hjemmeulykker.

Kanskje det aller verste med alkohol er at den rammer så mange andre enn rusmisbrukeren selv.

Narkotiske stoffer har ikke noe annet felles enn at de finnes på samme liste. Det er stor variasjon med hensyn til rusopplevelse og skadevirkninger.

På samme måte som med alkohol har det blitt foretatt mange blindforsøk med narkotiske stoffer. Resultatet har blitt at konteksten har vært avgjørende for rusopplevelsen - akkurat som med alkohol.

Narkotiske stoffer deles inn i cannabisstoffer, opiater, sentralstimulerende midler og hallusinogener.

Det er grunn til å tro at det er spesielt to faktorer som gjør seg gjeldende når en skal forutsi hvem som har lett for å bli rusmisbrukere; om vedkommende har nedsatte ego-funksjoner og det sosiale nettverket. Nedsatte ego-funksjoner gjør at vedkommende lettere kan ty til rusmidler for å takle livet, mens et ensidig basert sosialt nettverk gjør at det fort blir tilbakefall dersom en forsøker å slutte, fordi det samtidig vil bety at en må kutte ut kontakten med vennene og skaffe nye på andre arenaer - belastningen kan bli for stor.

Litteratur:

Bunkholdt, V. (1993): *Psykologi - en innføring for helse- og sosialarbeidere*. Otta: Tano.

Narkotikaseksjonen Oslo Politikammer: *Illustrert informasjonsmateriale om narkotika*. Oslo: A.S. Merkur-Trykk.

Stang, H-J. (1997): *Rusmiddelproblemer*. I: Norleik, K., og Stang, G. (red.) *Lærebok i Sosialmedisin*. Oslo: Ad Notam Gyldendal

Pervin, L. (1993): «Personality». Singapore: John Wiley & Sons.

...når far og mor forlater hverandre - skilsmisser...

Norge har gjennomgått svært store kulturelle forandringer når det gjelder familieinstitusjonen. La oss ta for oss førkristen tid først: I førkristen tid var skilsmisse relativt vanlig. En hadde et annerledes syn på det at mennesker gikk fra hverandre, fordi en ikke var så opptatt av parforholdet i seg selv, noe som har blitt svært vanlig etterhvert. Mest av alt var det en økonomisk transaksjon mellom ættene, men en bør også ta med i betraktning at ekteskap kan ha blitt inngått for å skape fred og således bringe ættene tettere sammen. De som skulle gifte seg, hadde også en begrenset avgjørelsesmulighet når det gjaldt å finne en partner. Det var derfor ikke akkurat en privatsak, for alt måtte gå gjennom ætta. En kan tenke seg at de som giftet seg sjelden var totalmotstandere mot det som skulle skje, men at de fikk et ord med i laget selv. En «giftingsmann» ble som oftest pekt ut til å forhandle om vilkårene med den andre ætta. (Ekeland 1994)

Da katolisismen kom til Norge, uttalte den seg stikk i strid med det som var vanlig norsk skikk på den tiden. Kirken tviholdt på at enkeltindividet selv måtte få velge partner, ættas rolle ble tonet ned og ekteskapet ble sett på som familieetablering. En må likevel regne med at norsk skikk ble fulgt en stund, men at en gradvis gikk over til kristne skikker. Ekteskapet ble nå blandet sammen med kristen teologi, og Gud ble tatt inn i seremonien for første gang.

Forholdet til skilsmisse ble sterkt forandret. Fra å fritt kunne skille seg uten grunn (mot at en mistet medgiften) ble nå skilsmisse sett på som strengt forbudt. I praksis kunne separasjon innvilges, men den som separerte seg kunne aldri gifte seg igjen. Ekteskapet ble sett på som hellig og evig. Det kunne aldri brytes. Men dersom en hadde mye penger, kunne det bli en råd likevel. Men dette var nærmest umulig for vanlige mennesker. Enkelte fulgte derfor gamle skikker, og dro fra hverandre dersom ekteskapet ikke gikk så bra. Disse ble lyst fredløse av Kirken.

Enda en ting som forandret seg, var synet på seksualitet. Tidligere hadde en hatt et mye mer naturlig syn på seksualitet, men dette ble det fort slutt på etter at katolisismen ble innført. Seksualitet ble sett på som syndig, så Kirken utviklet derfor et svært strengt lovverk for å håndheve sin egen teologi enda bedre. Sex utenfor ekteskapet ble strengt forbudt. I 1537 ble det bestemt at dersom en mann ble funnet skyldig i hor, skulle han miste hodet. Tilsvarende for en kvinne var at hun skulle puttes i en sekk og druknes. (Ekeland 1994)

Som et resultat av denne politikken, forble skilsmissetallene lave i flere hundre år. Men det å skille seg ble etterhvert selve

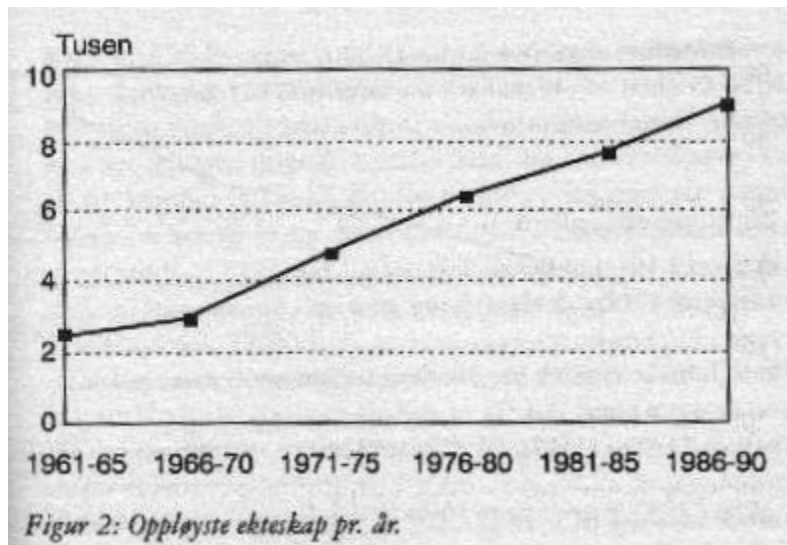
symbolet på mislykkethet, og knyttet til stor skam. Jeg husker selv at det å skille seg ble forbundet med skam, noe som må ha fått dem som hadde planer om å skille seg til å tenke seg litt ekstra om. Dette var ikke så fryktelig mange år siden, heller.

Byene har jevnt over hatt høyere skilsmissetall enn det som har vært vanlig på landsbygda. Noe av grunnen til det, kan være at det var en overvekt av mennesker som arbeidet i primærnæringene. Gårdsbrukene pleide ofte å sysselsette begge to, og det fantes en ganske streng kjønnsdeling med hensyn til arbeidsoppgaver. Vi vet også at mange pleide å ta over gården uten noen form for høyere utdanning. Men hva om det ble problemer i ekteskapet? Ofte holdt de nok sammen, fordi det var vanskelig å finne et alternativ. Og jeg mener da først og fremst økonomisk. En må regne med at det var, men er enda verre nå, å finne seg en ny jobb utenom primærnæringene når en ikke har noen form for utdanning etter ungdomsskolen eller noen annen form for arbeidserfaring enn gårdsarbeid. Det var akkurat slik det var, og må ha fått noen til å holde sammen på tross av at ekteskapet ikke fungerte knirkefritt. Alternativet var kanskje økonomisk ruin for minst en av partene. Få valgte det.

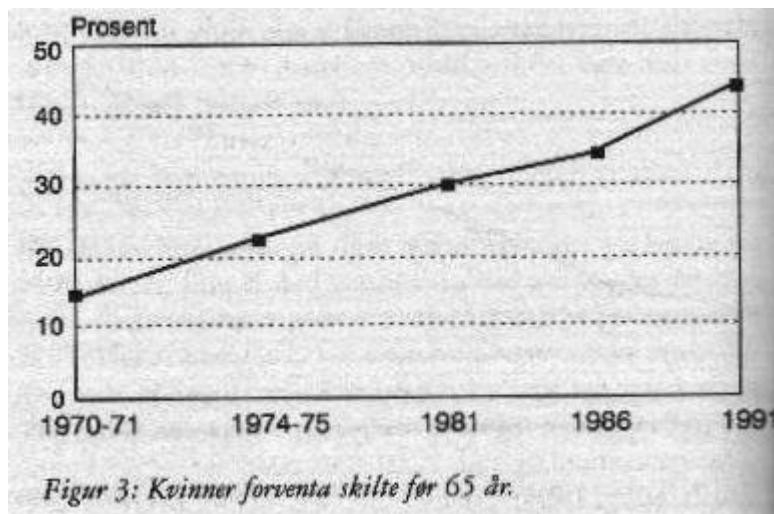
Reformasjonen forandret noen av de katolske bestemmelsene. Martin Luther var kritisk til de katolske bestemmelsene når det gjaldt skilsmisse. Luther mente seksualiteten ikke kunne styres, og at den derfor ikke var så lett å kontrollere gjennom regler heller. Han mente derfor at det katolske systemet med at en bare kunne separeres, men aldri gifte seg igjen var kunstig. Dette ble forandret. Det ble også tillatt å skille seg. Dersom en ser litt nærmere på hva slags grunner det var som gav anledning til skilsmisse, var dette; hor, impotens og desertio. (Desertio vil si at en av partene stikker av fra den andre.) (Ekeland 1994)

På 1600-1700 tallet steg ikke skilsmissetallene merkbart. Det vanlige synet fra katolsk tid om at ekteskapet var uopløselig var fremdeles vanlig, men det fantes jo likevel folk som skilte seg. Dette var imidlertid en sjeldenhet, og det var stort sett dem fra små kår som valgte denne utveien. Den vanlige skilsmisseårsaken var desertio. En må regne med at det var mange av kvinnene som ville gifte seg igjen så raskt som mulig på grunn av at de var mye mer økonomisk avhengige, men dette var ikke mulig å gjøre før tre år var gått - dersom en hadde oppført seg pent. (Ekeland 1994)

Skilsmissetallene forble lave, egentlig helt til vårt eget århundre. I begynnelsen av vårt århundre, var det bare noen få skilsmisser hvert år i hele Oslo. Dette er byen som har de høyeste skilsmissetallene i hele Norge nå. Senere steg tallene gradvis, men jeg må legge til at det var en temmelig svak stigning det var snakk om.

(Ekeland 1994:93)

(Ekeland 1994:94)

På slutten av 1960-tallet opplevde vi en eksplosiv økning i antall skilsmisser. Antall oppløste ekteskap steg fra rundt 3000 per år i 1966-1970 og til nesten 5000 oppløste ekteskap per år i perioden 1971-1975. Men det verste er at grafen fortsetter med samme stigning helt til våre dager. Tenk deg den økningen! Men hvilke faktorer skulle tilsi en slik økning? (Ekeland 1994)

Det var svært mye som skjedde på slutten av 1960-tallet, blant annet at det ble fokusert mye mer enn før på individets rett til selv og velge. Som et resultat av dette, tok blant annet mange kvinner seg lønnet arbeid utenfor hjemmet. Dette er en helt sentral faktor når det gjelder skilsmissetallene. For å se det, må en se det i sammenheng med det som hadde skjedd tidligere. Kvinner var som oftest økonomisk avhengig av å ha en mann, men hun kunne også klare seg på egenhånd. Regelen var i alle fall at en kvinne som bodde sammen med en mann hadde færrest økonomiske

bekymringer. På den måten lønte det seg godt for en kvinne å bo sammen med en mann - så godt at det ikke var nødvendig å gå ut i lønnet arbeid. Dette forandret seg i alle fall mot slutten av sekstitallet. Når flere kvinner gikk ut i lønnet arbeid, noe som tidligere ikke var vanlig, skapte dette en økonomisk uavhengighet som tidligere ikke hadde vært der. Det som var skjedd var at kvinnene ikke lenger hadde noen særlige økonomiske motiver for å gifte seg, for hun kunne like godt klare seg alene. Utdanningsnivået øket også blant kvinner.

Dette skjedde samtidig som marxistisk tankegang hadde ført til at det utviklet seg et opprør mot institusjoner.

1960-tallet skapte et nytt kvinneideal. Den vellykkede kvinne var nå en kvinne som arbeidet ute, akkurat som sin egen mann. Det var karrierekvinnen som ble sett på som det store, vel å merke uten at jeg selv helt kan skjønne hvorfor. Idealet er å ha full jobb, og helst forsøke å gjøre karriere. Det er ikke noe galt i det, men når enkelte mennesker mener at en kvinne som er hjemmeværende er selve symbolet på mislykkethet, da begynner jeg å lure. Hva er så galt med å være hjemmeværende?

Familien er avhengig av en viss stabilitet for å kunne fungere. Tidligere hadde familien en streng arbeidsdeling, der mannens arbeid ble rettet utover mot markedet utenfor huset. Kvinnens arbeid foregikk stort sett innenfor husets fire vegger, som oftest med barnepass som den viktigste oppgaven. Det var ingen diskriminering i dette, men det var bare det mest fornuftige å gjøre på det tidspunktet. Vi vet at menn tjente bedre enn kvinner og at det var mulig å klare seg med én inntekt. Det var derfor mest gunstig at det var kvinnen som tok seg av eventuelle barn i hjemmet og at mannen stod for lønnsarbeidet. Noe lignende finner en jo i dagens jordbruk. Kvinnene arbeider som regel med husarbeid, mens mannen arbeider ute. En av grunnene til det er ganske enkelt forskjeller i fysisk styrke.

Senere ble det mer vanlig at kvinnene tok høyere utdanning (og er nå i flertall på Høgskolene). Det ble vanligere at de gikk ut på arbeidsmarkedet på lik linje med menn. Dette førte jo til at mannens tradisjonelle rolle som familiens forsørger ble borte, siden kvinnene like godt kunne forsørge seg selv. Den tradisjonelle arbeidsfordelingen ble meningsløs, fordi kvinnene hadde tatt over det som tidligere var mannens oppgave. Så hva skjedde? Dette svekket familien, og var bare enda en spiker i kjernefamiliens likkiste. Det svekket familien fordi alle begynte å bruke sin «frihet» til selv å velge. Det var nå lite som holdt familien sammen.

Jeg vet at det har blitt en økt fokusering på selve parforholdet mellom mann og kvinne i de siste årene. For å ta et ekstremt tilfelle, kan en nevne noen få av bladene som har små jenter som målgruppe; bladet «Romantikk» er et eksempel. Dette bladet fokuserer voldsomt på parforholdet mellom mann og kvinne, og kan tidvis gi jentene som leser dette et urealistisk syn på hvordan et ekteskap vil fortone seg, siden de kan få inntrykk av at

parforholdet vil føre til ultimat lykke i all evighet. Men det er ikke bare i slike jenteblander at en kan få det inntrykket. Det er et tegn i tiden; det blir formidlet gjennom filmindustrien, nesten alle slags bøker (utenom denne!) og en del blader.

Foreldreskapet blir derimot nedtonet. Dette var faktisk noe av det aller viktigste før. Det var ikke bare et spørsmål om hvor godt de passet sammen i et parforhold. Et parforhold skal selvsagt være bra, men det betyr ikke alt, var mentaliteten. Foreldreskapet var like viktig før, for det var en stor del av ekteskapet å ta vare på og oppdra barn. Hvordan en taklet dette, var like viktig som parforholdet selv.

Slik er det ikke mer: Parforholdet har fått en mye høyere verdi enn det hadde før, noe som gjør at den blir sterkt lagt vekt på. Når det derimot ikke fungerer, kan det se ut som om det er store deler av forholdet som ikke virker. Dette fører til økte skilsmissetall.

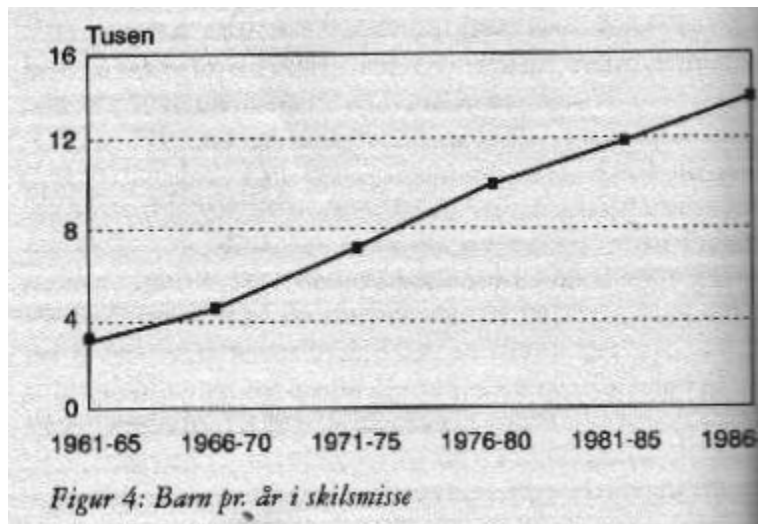
Den katolske kirken gjorde inngåelse av ekteskap om til en religiøs og kristen seremoni. Dette holdt selvsagt så lenge som Norge var et svært homogent samfunn med hensyn til religion. Men slik er det ikke mer. Det er først og fremst to grunner til det. Folk flest er ikke lenger så troende som de var før, så en hel del har enten blitt agnostikere, ateister og noen har konvertert til andre religioner. Den andre grunnen til at Norge har mistet noe av sin religiøse homogenitet, er en massiv innvandring av fremmedkulturelle med andre religioner. Dette førte til at det ble færre og færre som la vekt på det kristne budskapet når det gjaldt inngåelse av ekteskapet: Ekeland (1994:98) sier det slik:

«...Samstundes er det ei allmenn svekking av religionen som normativ og sosial regulerande kraft».

Med andre ord er ikke religionen i samme grad som tidligere i stand til å holde antall skilsmisser nede. Dette har skjedd på grunn av at den har mistet mye av den sosiale kontrollen den tidligere var i besittelse av. Dette gjelder kanskje spesielt med hensyn til skilsmisser.

Samboerskap har blitt en svært populær måte å leve sammen på. For å illustrere hvor vanlig det er, kan jeg nevne at det lever omtrent like mange barn i ekteskap som utenom ekteskap i dag. Men har samboerskapene noen ulempe? Det er vanskeligere å svare på, men vi vet at samboerskapene jevnt over holder dårligere. Jon Lilletun var raskt fremme da han hørte dette, og mente at dem som levde i samboerskap måtte gifte seg slik at forholdet skulle holde. Det er nok ikke så enkelt, Lilletun! Vi vet at de aller fleste som lever i samboerskap også er nyetablerte. Det kan være mennesker som akkurat har flyttet sammen for å finne ut om de passer sammen. Noen gjør det og noen gjør det ikke. Det er fra denne fasen at en kan lese på statistikkene at samboerskapene holder dårlig. Etter noen få år sammen, kan en regne med at en stor del av dem som har funnet ut at de passer godt sammen, gifter seg. Ettersom de gjerne har bodd noen år sammen, kan de gi en mye

bedre pekepinn om forholdet kommer til å vare eller ikke. Så dersom de gifter seg, har de kanskje allerede bodd sammen i årevis uten å ha hatt så fryktelig store belastninger på parforholdet. Det ser ut til å være et forhold som kommer til å vare. Forholdene sprekker sjeldnere og sjeldnere, og Lilletun gnir seg i hendene. Men jeg synes ikke det er noen grunn til det, for folk er som regel samboere i en nyetableringsfase *før* de gifter seg. Så dersom en på statistikken hadde tatt med alder og andre variabler i betraktning i stedet for å bare sammenligne antall, vet jeg ikke om det er så mye en hadde funnet - kanskje ikke noe i det hele tatt.

(Ekeland 1994:94)

Jeg har fortsatt ikke gitt deg de konkrete tallene når det gjelder hvor mye skilsmisene faktisk har økt, men for å gå rett på sak; de siste tretti årene har vi hatt en *firedobling* når det gjelder skilsmissehyppighet. Når en tenker på hvor stabile skilsmissetallene har vært frem til vårt århundre, er det merkelig at disse tallene bare kan gå rett i været til det firedobbelte - på tretti år! Det er tydeligvis mulig.

Dersom en tenker på risikoen for å bli skilt før en fyller 65 år, er dette nærmere 50%! Personlig må jeg innrømme at jeg aldri hadde trodd at det var snakk om et så høyt tall. Jeg syntes det var skremmende høyt.

Det siste punktet er at det i 70% av tilfellene er kvinnen som ber om skilsmisse.

Jeg har nå gått ganske grundig inn på oppløste partnerskap, men jeg har fortsatt ikke sagt noe om hva som bør gjøres. Etter å ha sett alle disse tallene, og hørt om alle faktorene som kan ha spilt en rolle når det gjelder høyere skilsmissetall, skulle en tro at det er svært vanskelig å gjøre noe med. Men det er ikke umulig. Vi vet at kurven begynte å peke bratt oppover på midten av 1960-tallet.

Vi må derfor granske grundigere hva det var som skjedde akkurat da i samfunnet.

Som du husker var det en sterk fokusering på individets rett til å velge, det var et opprør mot institusjoner, og mange kvinner gikk ut i arbeid eller begynte på høyere utdanning. Det bør altså være noen av disse faktorene som gjorde at skilsmissetallene gikk oppover.

Jeg tror at økonomisk uavhengighet for kvinner var en av de viktigste faktorene. En kvinne ble ikke lenger avhengig av mannen økonomisk, og stod derfor friere til å klare seg uten en mann. Dersom det oppstod konflikter tidligere, må en regne med at kvinnen ikke hadde noe annet valg enn å bli og forsøke å holde konfliktnivået på et så lavt nivå som mulig, for å dra var ikke noe alternativ. Senere ble jo kvinnen økonomisk uavhengig av mannen, så hun kunne flytte ut på dagen uten å måtte bekymre seg over pengene. Dette gjorde jo at det ble enklere å gå ut av et ekteskap, fordi det ikke lenger skapte så store problemer.

Dersom en vurderer skilsmisser som et så stort problem at en virkelig ønsker å gjøre noe med det, har jeg svaret på hvordan en skal få det til. Det er en enkel måte. En må gjeninnføre en slik arbeidsdeling som fantes før midten av 1960-tallet i familien, med en utarbeidende mann og en hjemmeværende kvinne. Jeg vet at dette blir kalt å skru tiden tilbake, men var det et fremskritt for familien, den viktigste enheten i vårt samfunn, at en nesten har klart å fullføre dens komplette ødeleggelse? Det var nettopp det som ble resultatet av at den gamle arbeidsdelingen ble forlatt. Jeg vet også at dette ikke er noe populært å si, at noen sier at jeg lever i fortiden, men tenk! Har jeg rett?

Oppsummering:

I førkristen tid ble ekteskapet sett på som en økonomisk transaksjon mellom de forskjellige ættene. De som skulle gifte seg fikk ikke fritt velge partner, men til gjengjeld var det ikke noe problem å skille seg.

Da kristendommen begynte å gjøre seg gjeldende, ble ekteskapets betydning omdefinert. Ekteskapet ble sett på som hellig og evig, og kunne derfor ikke oppløses.

Etter reformasjonen ble dette regelverket mildere fordi Luther hadde et annet syn på seksualitet enn det som var vanlig i Den Katolske Kirke. Det ble nå tillatt å skille seg, men skilsmissetallene var likevel svært lave helt til vårt århundre.

På 1960-tallet begynte antall skilsmisser å øke drastisk. Kvinners økte deltakelse i arbeidslivet, økt fokusering på parforholdet, individets rett til å velge og svekkelse av religionen er nok de viktigste årsakene.

Nå har antall skilsmisser økt til et stadium der risikoen for å bli skilt før en fyller 65 år er nærmere 50%. For å redusere denne, bør det innføres en tradisjonell arbeidsdeling for å styrke familien.

Litteratur:

Ekeland, T-J. (1994): *Skilte foreldre*. Oslo: Samlaget.

...når en trekker i alle retninger står en stille - organisering blant nasjonalsosialister...

Det finnes få store organisasjoner for nasjonalsosialister i Norge i dag. En kan kanskje begynne med å stille spørsmålet hvorfor det er slik. Det er vel kanskje heller ikke den letteste sak av verden å svare på et slikt spørsmål, men det er ingen tvil om at i alle fall skoleverket har sin del av ansvaret for det. Det er minst to grunner til dette; for det første at det blir fortalt usannheter om hva vi står for, og for det andre at vinklingen på skolebøker er gjort på en slik måte at det ikke akkurat tjener oss selv. Dersom en tar for seg sosialfagene igjen, så har marxistisk tankegang en helt sentral posisjon i fag som sosiologi og sosialt arbeid. Disse to fagene ble også sett på som to av de viktigste i min utdanning. I tillegg er mange av foreleserne dårlig forkledde marxister som har tatt på seg et sosialdemokratisk løsskjegg. I så fall er det ikke rart at det verserer så mange usannheter om oss, siden de enten ikke vet hva de snakker om, eller at de rett og slett forteller løgner for å forhindre at nasjonalsosialismen igjen blir attraktiv.

Når en leser bøker som er skrevet av marxister om nasjonalsosialismen, er det på grensen til det komiske. Det er på grensen til det komiske fordi alt er snudd på hodet, og beskrevet på en slik måte at dersom noen liker noe slikt må de ha lavere IK enn Forrest Gump! Det bærer i beste fall preg av fordommer og uvitenhet - fra fordomsfulle og uvitende mennesker.

Måten nasjonalsosialismen er beskrevet på er, hvis den var sann, så forferdelig at jeg aldri hadde vært nasjonalsosialist i dag dersom jeg trodde på det som stod skrevet. Det blir blant annet hevdet at menneskesynet er forkastelig; det er jeg enig i - jeg er enig i at menneskesynet *de beskriver* er forkastelig. Men jeg er altså ikke enig i at nasjonalsosialismens menneskesyn er forkastelig; det som oftest blir beskrevet er *ikke* nasjonalsosialisme. Her er et eksempel hentet fra en bok i etikk. Denne boken leste jeg på en høgskole, så jeg tenker med gru på hva de må lese på barneskolen eller på videregående. Boken er skrevet av Einar Aadland, og er utgitt av Det Norske Samlaget. Aadland er cand. teol., og førsteamanuensis ved Diakonhjemmets høgskolesenter i Oslo. Forfatteren selv mener at det er en håndbok for alle ansatte i helse- og sosialsektoren. Her er det som står om nasjonalsosialismens menneskesyn:

«... For det eine er individet fullstendig underordna staten, og lyt alltid innordne seg for statens makt og ære. Blind lydriad og livet som innsats for nasjonen sin framgang er sjølvsagt. Kadaverdisiplin og underordning er følgjene, fornuft og samvit skal vike for lydriad mot overordna.

For det andre er raseteoriane og den ålmenne rasismen eit markert uttrykk for avstanden til kristne og humanistiske ideal. Den tyske antisemittismen og teorien om «den ariske rasen» graderer menneskeverdet frå det opphøgde, overlegne til det totalt verdilause. Den nordiske rasen står høgst innanfor den kvite rasen, og den kvite høgare enn alle farga. Jødar er «undermenneske» på lik linje med kreatur. Og ulikt naturalismen tok Hitlertyskland konsekvensen av dette menneskesynet, og ville utrydde «skadedyra». Likeeins gjorde ein eksperiment med menneske for å sjå kor mykje dei kunne tole før livet tok slutt.

Rasismen og det graderte menneskeverdet er dei sidene av fascismen/nazismen som utgjer dei mest aktuelle innslaga i samfunnet vårt. Det er avgjerande å vere på vakt mot rasistiske rørsler og utholing av menneskeverdet, særskilt i tider med trongare økonomi og auka innvandring.» (Aadland 1996:122)

Jeg går ut fra at kommentarer er unødvendig.

Her er hva den samme forfatteren skriver om menneskesynet i marxismen:

«I dag har proletaren, det undertrykte og utbytta mennesket, selt sjela si til arbeidsgjevaren, og produserer unyttige ting til kjøp og sal. Arbeidaren har vorte ein maskin som sel og kjøper arbeidskrafta si for pengar, og vert slik «tingleggjort», nett slik høvet mellom menneska er tingleggjort. Dette uverdige tilhøvet vil opphøyre i det klasselause samfunnet.

Marxismen ønskjer seg eit samfunn der mennesket er seg sjølv. Det ideelle samfunnet er eit menneskefelleskap der alle arbeider til beste for kvarandre, og alle driv med arbeid der ein får uttrykt seg sjølv. I denne tydinga opererer marxismen med frigjeringsomgrepet; frigjering frå framandgjerande strukturar, og fridom til å leve i tråd med sann menneskelegdom.

Verdiane rettferd, solidaritet og likskap er fundamentale i marxismen. Klassesamfunnet utmerkjer seg ved å sortere mennesker i ulike klasser, som samstundes gjev menneska ulik verdi. Rettferd og likskap for alle blir det først når klasseskiljet er knust, og folket rår over produksjonsmidla. Marxismen sitt syn på mennesket avviser religiøse autoritetar. Mennesket skal vere sin eigen herre, først då kan det kome fram til målet: å skape og frigjere seg sjølv. Gud avgrensar fridomen, og fungerer som ei slavebindande hypotese. «Religion er opium for folket», i den tyding at gudstru og draum om evig liv motarbeider frigjeringsprosessen»

(Aadland 1996:119)

Sammenligner en disse to, ser en at Aadland i det første sitatet ikke så ut til å vite helt hva han snakket om. I farten kunne jeg ikke se en eneste ting jeg var enig i, noe som er litt merkelig siden jeg er

nasjonalsosialist selv. Det var en regelrett skrivebom på grunn av uvitenhet - eller løgner..

Jeg regner med at du som leser dette, ser den store forskjellen i måten disse to ideologiene blir fremstilt på. Én blir fremstilt som ett hundre prosent uhyrlig, mens den andre blir sett på som godheten selv. Så enkelt er det ikke, og det håper jeg at du skjønner.

Forfatterne selv har også et moralsk ansvar for å sørge for at det de skriver er sant, eller at de i det minste har et minimum av greie på det de skriver om. Slik situasjonen er i dag, skjer ikke dette. En kunne kanskje sammenligne dagens situasjon med hvordan marxismen hadde sett ut dersom det satt nasjonalsosialistiske mennesker og beskrev den. Sjansen er stor for at sterke følelser hadde blitt blandet inn mellom linjene i marxismens disfavør. Eksempelet over et eksempel på det motsatte, men er slett ikke unikt.

Men det vil dessverre uansett være noen som tror at alt de leser er sant. Dette er for såvidt synd fordi de tror de er noe de faktisk ikke er. De tror at det er nødvendig å hate mennesker som ser eller tenker annerledes ut for å være en nasjonalsosialist. Men hvorfor tror de det? Fordi andre nasjonalsosialister har sagt eller skrevet det? Svaret er nei. Det er fordi alle andre enn nasjonalsosialistene selv har skrevet at det er slik nasjonalsosialismen er. Så hvordan kan en da nærme seg sannheten? Det blir ikke godtatt i Norge i dag at en har nasjonalsosialistiske meninger. Det er forbudte tanker. Men ikke bare det; det er nesten umulig å fortelle hva nasjonalsosialismen er til andre! Det er umulig å gi ut nasjonalsosialistiske bøker gjennom store forlag, men det er derimot lov for våre motstandere å snu historien på hodet og vrenge den ut inn for å sverte oss.

Uansett blir resultatet negativt for oss selv når det gjelder rekruttering, og siden en del av dem som blir rekruttert åpenbart har hørt mer på forfattere av skolebøker på videregående enn på hva nasjonalsosialistene sier selv, gjør det ikke saken bedre. Siden enkelte ser ut til å tro at det de liberale skriver om oss er sant, sier det seg selv at det går ut over kvaliteten på rekrutteringen. For hvem er det egentlig som tror på alt de liberale skriver om oss, og finner det så tiltrekkende at han bestemmer seg for å bli nasjonalsosialist? Svaret på det er de såkalte «Hollywoodnazistene». Det er mennesker som opptre slik nasjonalsosialistene blir fremstilt i Hollywoodfilmer - dessverre blir disse forvekslet med nasjonalsosialistene til stadighet.

På grunn av dette har det skjedd at nasjonalsosialismen har hatt en tildels sterk tiltrekningskraft på sosialt mistilpassede mennesker. Dette er selvsagt ikke bra for det nasjonalsosialistiske miljøet. Ukritisk rekruttering av slike mennesker har vært direkte skadelig av tre (eller flere) grunner: Den første er at de er svært dårlige representanter for det nasjonalsosialistiske miljøet når de har kommet inn i en organisasjon. Dette fører til en slags selvpoppfyllende profeti i og med at de vil oppføre seg på

noenlunde samme måte som de liberale av ren uvitenhet skrev om nasjonalsosialismen. Dette kan en se i form av vulgærrasisme, voldsfiksering, kriminalitet, religiøs fanatisme, og mer eller mindre uberettiget hat. Vi ser at ringen er sluttet. Den andre grunnen er at det vil skremme bort elementer som har studert nasjonalsosialismen som ideologi gjennom for eksempel nasjonalsosialistiske bøker, pamfletter eller internettsider, og rett og slett funnet ut at de er enige i kjernen av tankegangen. Det er derfor ikke rart at de kan få en overraskelse når de kommer i kontakt med deler av miljøet. For det tredje, vil dette kunne representere en trussel mot organisasjonen som helhet. Ved ukritisk rekruttering risikerer en å ta inn elementer som ikke vil styrke organisasjonen i kraft av sitt medlemskap, men som vil kunne være direkte skadelige for den. I enkelte tilfeller kan dette dreie seg om tystere, men dette er det minste problemet. Det aller største problemet vil være rekruttering av de typer mennesker jeg nevnte tidligere i avsnittet. I så fall kan dette føre til at de som har sluttet seg til nasjonalsosialistenes rekke fordi de har fulgt sitt eget hjerte, kan komme i mindretall. Kanskje blir det interne miljøet så hardt og fragmentert at de ikke orker mer. De trekker seg kanskje tilbake, og overlater kontrollen til den typen mennesker som burde være de aller siste som gikk inn i en nasjonalsosialistisk organisasjon. Og dette gir seg selvsagt utslag i rekruttering av nye medlemmer. De nye medlemmene blir de få som orker å være i en organisasjon uten retning, med intern strid og kriminalitet.

Avisene (og media forøvrig) lar jo heller ikke denne sjansen gå fra seg: De benytter enhver anledning til å rakke ned på de «voldelige nazistene». De er moralens høye voktere i Norge og rakker ned på nasjonalsosialistisk moral kun på grunn av de utskuddene de selv har vært med på å skape (- og har ironisk nok telefonnumre til steder hvor deres moralsk overlegne lesere kan ringe og prate om sex med mennesker de ikke kjenner før de legger seg).

Det finnes kanskje en håndfull organisasjoner i Norge som blir regnet som nasjonalsosialistiske, men det er verdt å merke seg at det kan være store forskjeller i ideologisk oppfatning også her.

Norges Nasjonalsosialistiske Bevegelse skiller seg ut, spesielt kan en merke seg at den ideologiske bevisstheten er bra. Etter min mening er dette mønsterorganisasjonen fremfor noen i det nasjonalsosialistiske miljøet. Ironisk nok har jeg aldri vært vitne til at de har blitt beskyldt for «hat og vold» selv om det kanskje er den organisasjonen i landet som ligger nærmest nasjonalsosialismen som ideologi.

Men det en bør bestemme seg for, er om en ønsker å fortsette på samme måte som før - eller om en ønsker å få til en samling av alle nasjonalsosialister i landet. Jeg vet at det finnes faremomenter ved å forsøke å samle alle sammen under en paraply, for eksempel kan det bryte opp organisasjoner og miljøer på lokalt plan, eller det kan ødelegge organisasjonen det forsøkes å rekruttere til på grunn av at de menneskene som kommer inn, ikke respekterer statuttene i

organisasjonen eller driver med andre former for nedbrytende atferd. Dette er selvsagt et faremoment.

Forente Nasjonalister har forsøkt å samle mange under en paraply, selv om medlemmene går fra liberale medlemmer av Fremskrittspartiet og til nasjonalsosialister. Jeg synes at de har vist vei på ett område, og det er at de har vist for alle at det er mulig å samle mennesker med vidt forskjellige politiske oppfatninger, uten at organisasjonen vakler av den grunn. Jeg vil komme tilbake til hvordan de har klart dette.

Det jeg mener er problemet innen mange organisasjoner, noe som gjør dem vanskelige å styre, er nedbrytende gruppeprosesser. Disse finnes det temmelig mange av. Kjennetegnene disse har, er at de på sikt ødelegger gruppen, eller truer med å gjøre det. Det er derfor av største viktighet at en forsøker å bli kvitt disse gruppeprosessene. De forklarer hvorfor det kan oppstå maktkamp og indre splid og konflikter innad i organisasjonen, praktisk talt alt som truer gruppens eksistens, noe som kan utvikle seg til å bli et utholdelig klima for mange. Det kan også forklare at det er mye gjennomtrekk.

Blant høner finnes det en helt spesiell orden når det gjelder å hakke korn. Det er den høna med størst status som kan hakke først, deretter den som står rett under lederen i status og til slutt den som står lavest på rangstigen. Altså: Høne a. har større status enn høne b, og høne b har større status enn høne c. Denne modellen er rent hierarkisk, og enkel å skjønne. Det finnes imidlertid et annet mønster: Det går ut på at høne a. har større status enn høne b, høne b har større status enn høne c, og høne c har *større* status enn høne a. Den siste modellen er en del mer komplisert, og jeg skal ikke vie noe mer tid på den.

Men hva skjer dersom en slipper inn en ny høne i hønsegården? Enhver som har prøvd det, vet hva som skjer, men til de av dere som aldri har sett det, kan jeg si en ting: Kaos! Ved å slippe inn en ny høne, ødelegger en det tidligere hierarkiet, fordi den nyankomne skal finne sin plass. Kanskje går den inn som en ny leder, og kanskje blir den plassert helt nederst i hierarkiet. Det tar noen minutter før den nye høna vet hvor den er i hierarkiet, men etter at den har gjort det, blir det igjen orden i hønsegården.

På mange måter kan det være slik i vanlige venneflokker også. Du har kanskje opplevd at det har kommet noen nye i klassen, og at dette har ført til at kameratflokker har blitt helt forandret? Vi har nemlig et lignende hierarki blant mennesker; enkelte venneflokker går for å være av høyere status enn andre. Vi kan enten være bevisste eller ubevisste på dette. Dersom det kommer inn en ny person i klassen, må denne finne den kameratflokken han/hun kan passe inn i, helst den med mennesker som besitter noenlunde samme status som en selv. Først når han eller hun har funnet sin plass, blir det orden igjen.

Poenget med å skrive dette, var ikke å forklare deg om dyrelivet på bondegårder. Det var heller ikke bare å forsøke å forklare det rent sosiale, naturlige hierarki. Dette hierarkiet er ikke utsatt for

noen som helst slags form for formell kontroll. Det er en naturlig prosess som automatisk oppstår hos vesener som lever i flokk. Det finnes hos hunder, hos ulver, høner og alle andre flokkdyr - også mennesker. Det er nødvendig for å skape en viss form for orden og lederskap.

Jeg har et visst inntrykk av at det er en del av våre organisasjoner som praktiserer regelen om en sterk hierarkisk oppbygning. Dette skaper et sterkt lederskap og en solid ledelse. Det er også faremomenter ved å gjøre dette: Tenk deg at du var medlem av en slik organisasjon. Det var en sterk hierarkisk oppbygning, basert på absolutt lydighet. Du ble liggende helt nederst, fikk ikke være med på å bestemme noe, men bare følge ordre. En må regne med at dette ikke akkurat er drømmen for alle. Det er slett ikke alle, hvis yndlingsaktivitet er å gjøre akkurat som andre sier, og ikke selv ha noen påvirkningskraft. Så hva er mest sannsynlig at denne mannen gjør? Det er minst to alternativer: For det første kan han bli lei, fordi han føler at han ikke kan få utrettet noe. Han føler seg oppslukt av hierarkiet, og at alle beslutninger blir tatt høyere oppe. Han har med andre ord ikke noe han skulle ha sagt. Selv om dette var en kompetent mann, er det slett ikke sikkert at han ville ha fått en reell innflytelse før det hadde gått svært lang tid. En må regne med at noen hadde sluttet på grunn av avmaktsfølelse. I aller verste fall ville denne personen begynt med å sabotere for resten av gruppen ved å sette medlemmer opp mot hverandre eller lignende. Dette hadde muligens vært svært destruktivt for gruppen. Andre ville kanskje satt i gang med å ville nå toppen. Siden det er snakk om et sterkt hierarki, må en også sette i verk med sterke virkemidler. Det dreier seg altså om å nå toppen - uansett hvilke virkemidler som behøves for å oppnå dette. Også her kan en sette mennesker i ledelsen opp mot hverandre, forsøke å sette andre mennesker i vanry eller skape så mye indre stridigheter at det er mulig å nå toppen i kaoset som oppstår. Men det er bare det at organisasjonen taper både medlemmer og troverdighet dersom noe slikt skjer.

Det er ikke slik at et sterkt hierarki nødvendigvis er et ubetinget onde, men det er et ubetinget onde dersom de som blir liggende på bunn av dette hierarkiet ikke får noen som helst slags anledning til å bli hørt. Dersom det blir slik, er det bare avansement i hierarkiet som betyr noe. Dette kan som sagt føre til indre stridigheter, siden de som har posisjoner litt lenger oppe i hierarkiet forsøker å holde på sine plasser, mens alle andre forsøker å ta dem fra dem. Dette vil skape et spent klima i gruppen, og er ikke særlig heldig på lang sikt.

Det en bør satse på, dersom en mener at et hierarki er det beste, er at alle bør bli hørt, uansett hvor de er i hierarkiet. Kanskje det aller viktigste er at dem som er med i en slik organisasjon, er klare over sine egne posisjoner, men likevel kan behandle alle likt, og med en kameratslig holdning. Autoritetsmisbruk bør slås hardt ned på, siden dette kan skade organisasjonen.

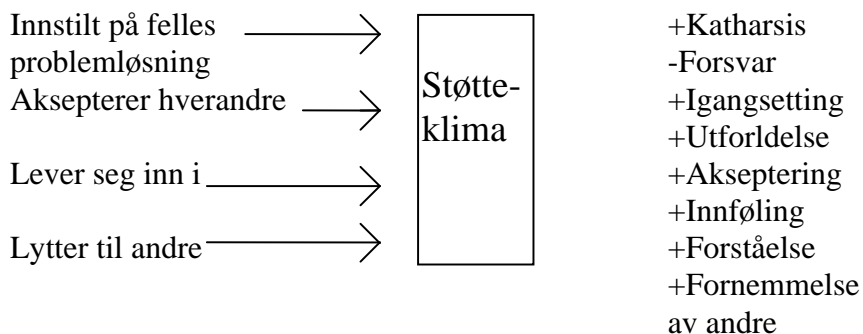
Men hvorfor trenger en i det hele tatt ledelse? Var ikke poenget kameratskap? Dette er faktisk ikke to uforenelige verdier. Eksperimenter med skoleelever har vist at dersom en plasserer noen få elever sammen for å løse en eller flere oppgaver i fellesskap, vil de *alltid* få en leder, formell eller uformell. En formell leder, er en som formelt blir utpekt av gruppen selv. En uformell leder er en som ikke er utpekt av gruppen, men likevel fungerer som leder. En gruppe kan ha både en formell og en uformell leder. Grunnen til at grupper alltid vil få en leder, er av effektivitetshensyn. Det er med andre ord lite hensiktsmessig med et kameratskap uten noen som helst slags form for ledelse, men det er også vanskelig å lede en gruppe der det ikke finnes noe kameratskap eller følelse av at de har noe felles. Grupper med en som koordinerer arbeidet, vil alltid arbeide mer effektivt enn grupper som ikke har noen leder. Dersom en hadde gitt en gruppe beskjed om at de ikke skulle ha noen leder mens de skulle løse en oppgave, ville det etter all sannsynlighet likevel oppstå en uformell leder. Det er så naturlig for mennesker å utnevne en leder at vi kanskje ikke legger merke til det selv. Det skjer bare helt automatisk. Kameratskap er selvsagt ikke noe som kommer i konflikt med dette, men det forutsetter at vi har en leder som setter kameratskap høyt. Det er også vesentlig at gruppen finner det hensiktsmessig å ha en leder som kan gjøre noe positivt på gruppen. Det finnes nok en del eksempler på det motsatte, der en har den sterkeste retts prinsipp som kriterium. Dersom lederen styrer etter sine egne interesser, kan jo dette også skape problemer for gruppen. Lederen blir da kanskje oppfattet som en person som gruppen kanskje hadde klart seg mye bedre uten, fordi gruppen begynner å fungere ut fra hva som bare gagnar lederen selv. Det gruppen trenger er altså en person som setter gruppens interesser i sentrum i stedet for egeninteresser.

Lederens rolle i en gruppe kan neppe overdrives. Gibb (1960), sitert i Sjølund (1985) skriver om «forsvarsklima» og «støtteklima». Det er i interaksjonen mellom leder og de andre som skaper slike klimaer. Lederens sentrale posisjon vil selvsagt være av helt avgjørende betydning for hvilken type klima som blir skapt. Det kanskje viktigste er at medlemmene av gruppen er villige til å være med på å løse et problem for gruppen. Dermed blir det enklere å få gruppemedlemmene til å samarbeide sammen med de andre for å løse problemer de står overfor. Løsningen blir derfor sett på som en *felles* oppgave, ikke bare for lederen og ikke bare for enkeltmedlemmer, men for hele gruppen i fellesskap.

Et støtteklima hjelper medlemmene til å bli mer positivt innstilte til hverandre, og ikke minst blir toleransegrensen overfor andre medlemmer forhøyet. Det er viktig at medlemmene tolererer at andre har forskjellige meninger fra dem selv. Det er ikke noe negativt i dette, selv om det fører til krangler og uenighet. Lederen har da en viktig oppgave. Han må gjøre noe positivt ut av uenigheten - som noe de har felles om mulig. For det andre er ikke uenighet noe negativt for noen organisasjon. Det skaper ganske

enkelt engasjement og meningsutvekslinger. Det kan føre til mange fruktbare diskusjoner, og til at en kan se saker fra enda flere vinkler. Det viktige er at en lytter aktivt til det de andre har å si i stedet for bare å tenke på det innlegget en skal komme med neste gang. En må forsøke å forstå hva de andre mener. Noe av det verste som kan skje er faktisk dersom alle er enige, og at det er for stor konformitet. En leder og tretti «nikkere» skaper aldri noe konstruktivt - bare stagnasjon.

Dersom en gruppe kan tolerere en del forskjellige meninger og innlegg, har også den som snakker også en mulighet til å ta ut noe av sine frustrasjoner i sine taler. Dette er en viktig prosess som reduserer spenningen for den som taler i slike grupper. En annen ting er at dersom en føler at en har støtte av de andre i gruppen, har en også muligheter for å forstå de andre på en bedre måte. Resultatet bør bli et klima med få konflikter og få personlige stridigheter. Det vil også øke toleransegrensen innad i organisasjonen, noe som muligens gjør rekrutteringsarbeidet enklere. Det er også en mulighet for at gjennomtrekk i organisasjonen blir mindre. (Sjølund 1985)

(Sjølund 1995:144)

Ett minustegn i figuren betyr reduksjon, og et plustegn betyr økning.

Motsetningen til et støtteklima er et forsvarsklima. Dette skaper en forsvarsstilling i gruppen eller det kan heve forsvarsnivået. Dette gjør gruppen for å beskytte seg selv. Derfor bør en leder være forsiktig med sine handlinger overfor gruppen. Dersom lederen alltid forsøker å kontrollere medlemmenes oppførsel gjennom belønning og straff, og gir således belønning for konform atferd, kan dette lett skape et forsvarsklima som retter seg mot lederen. Dersom medlemmene føler seg truet av slike tiltak fra lederens side, kan medlemmene føle at det er nødvendig å forsvare seg selv, og dette kan igjen føre til en enda sterkere atferd hos de andre. Måten medlemmene forsvare seg på, kan for eksempel være forsvarsmekanismer:

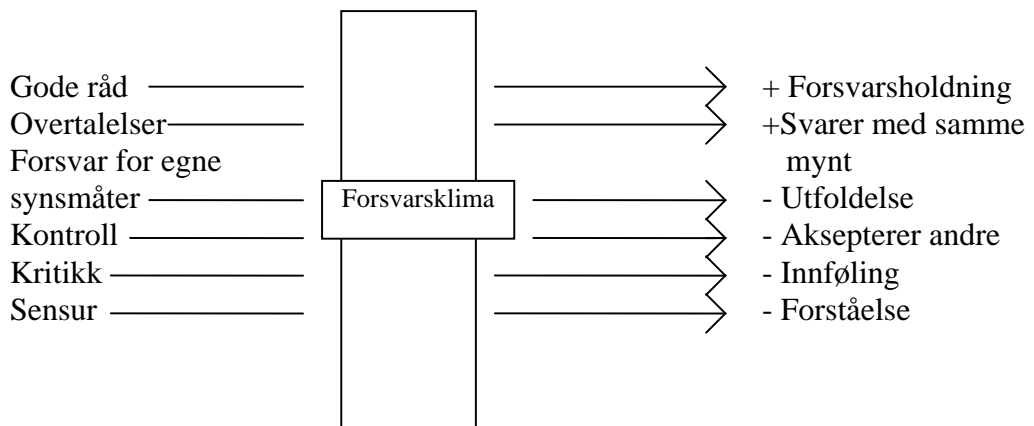
«1. Går ut av feltet. Forlater det sosiale system - organisasjonen.

2. Tilbaketrekning. På forhånd forberedt på det verste. Venter ikke å kunne utfolde seg, derfor ingen skuffede forventninger. Har lavt aspirasjonsnivå.
3. Underkastelse. Godtar systemet, innordner seg i det autoritære hierarki og prøver selv å «komme seg fram» enten reelt eller ved å «hakke på andre».
4. Resignasjon. Blir likeglad eller apatisk.
5. Negativisme. Bidrar til skjult negativ atferd, for eksempel klikkdannelser, bakvaskelse og sladder.
6. Aggresjon. Blir aggressiv og kverulant. Skaper motstand. Blir overkritisk, prøver å stille andre i dårlig lys.
7. Fiksing. Henger fast ved det som er sikkert og tilvant, er redd for å prøve noe nytt. Redd for det ukjente.
8. Kompensasjon. Søker erstatning på andre områder.
9. Introversjon. Blir innadvendt, flykter inn i dagdrømmen.
10. Projeksjon. Egne meninger og synsmåter blir tillagt andre. Tillegger andre sine egne feil og skylder på andre.»

(Sjølund 1985:146)

Så dersom det er korrekt at de fleste av de nasjonalsosialistiske organisasjonene har et forsvarsklima, viser dette skadevirkningene det har. Punkt nummer en forklarer svært stor gjennomtrekk. Punkt nummer tre forklarer maktkamp og indre problemer. Punkt nummer fem forklarer annen negativ atferd som kan virke skadelig for organisasjonen. Punkt nummer seks og ti kommer i samme kategori. Dersom en har slike problemer, er det kanskje på tide å prøve noe nytt. Det skader neppe, for i aller verste fall blir det ingen bedring. Jeg vil nå tegne tilsvarende figur for «forsvarsklima» som jeg gjorde for «støtteklima»:

Straff _____ → - Fornemmelse for andre

(Sjølund 1985:145)

Det er ingen tvil i at en organisasjon vil oppleve store forandringer dersom det lykkes i å skape et støtteklima. Etter all sannsynlighet vil de fleste av disse forandringene være av positiv karakter. Jeg tenker da spesielt på stabiliteten til organisasjonen. Det er av største viktighet at organisasjonen er noenlunde stabil, noe flere av dagens organisasjoner slett ikke kan sies å være. Det er også viktig å unngå indre stridigheter, som kan ødelegge den siste bit av konstruktivt arbeide. Kort sagt; en må ta utradisjonelle midler i bruk for å fjerne krefter som kjemper mot gruppens eksistens. Jeg mener at gruppepsykologi er en av de retningene innen psykologien som kan taes i bruk.

Splitt og hersk

Splitt-og-hersk-prinsippet ble så vidt jeg vet først beskrevet av italieneren Niccolò Machiavelli i boken «Prinsen». Machiavelli levde mellom 1469 og 1527. Machiavelli drømte om en stat der en enehersker skulle styre til folkets beste. I «Prinsen» skriver han blant annet at et land med to eller flere folkegrupper er enklere å styre fordi en kan sette folkegrupper opp mot hverandre. På den måten vil den som faktisk styrer landet unndra seg oppmerksomhet, og motstanden mot ham vil ikke være særlig stor. Dette kan jo forsåvidt forklare en del om uvitenheten til enkelte av dagens innvandringsforkjempere, men jeg vil ikke bruke mer tid på dem akkurat nå.

Poenget med å ta med splitt og hersk når jeg snakker om organisasjoner, er at dette prinsippet like godt kan brukes på små enheter, som for eksempel en liten organisasjon. Den som bruker et slikt prinsipp, kan enten splitte opp sin egen organisasjon eller gruppe for å redusere samholdet og således forsterke sin egen posisjon - eller den kan brukes til å redusere gruppesamholdet i andre organisasjoner.

Det finnes svært positive måter en slik strategi kan brukes på: La oss tenke oss at du er leder for en organisasjon. Du forsøker å forsterke vi-følelsen. Det har allerede dannet seg noen få klikker i organisasjonen. Poenget er; hva gjør du med dette? Hadde det vært opp til meg, tror jeg neppe at jeg hadde vært særlig i tvil: Splitt og hersk hadde vært en fristende utvei - trolig den mest effektive også. Poenget er at en slik strategi virker ødeleggende for grupper, men som vi husker, hadde det dannet seg klikker. Disse må først oppløses før en kan opprette vi-følelsen igjen.

Men hvordan skal en gjøre dette i praksis? Det er en enkel og genial måte en kan gjøre dette på *uten* å sette grupper opp mot

hverandre, noe som kunne ha utviklet seg til å bli svært uheldig i din organisasjon. Flanders & Havumaki (1960), sitert i Sjølund (1985) skriver at dersom en henvender seg til enkeltpersoner av en gruppe, blir samholdet redusert, men dersom en henvender seg til gruppen som helhet, blir samholdet sterkere. (Dette viser at en bør være svært forsiktig i en organisasjon med å for eksempel kritisere enkeltmedlemmer dersom en ønsker sterkere samhold.) På den måten kan en bryte ned klikkdannelser i sin egen organisasjon. Det er forsåvidt ikke noe i veien for at en ikke kan bruke denne fremgangsmåten overfor andre organisasjoner også. (Det bør helst være våre politiske motstandere!) Det viktige er at en velger ut enkeltnavn og utsetter disse for sterk kritikk, men *aldri* gruppen som helhet! Dette øker gruppesamholdet. Det blir forøvrig syndet mot dette prinsippet til stadighet.

En bør også være forsiktig med å gi for mye ros til utvalgte medlemmer. Dette fungerer også splittende på gruppen. (Flanders og Havumaki 1960b, i Sjølund 1985)

Jeg bare må fortelle om en lærer jeg hadde en gang når det gjelder dette temaet. Han var svært autoritær i sin lederstil, så jeg skjønnte liksom ikke hvordan han klarte å bruke en slik lederstil i praksis. Han kunne minne mer om en lærer fra forrige århundre som la stor vekt på pugging og ikke minst lydighet. Og han klarte dette uten særlig motstand i klassen også. Det var det som slo meg. Hvordan klarte han det? Det var ikke noe spesielt med ham. Han virket bare som en litt utradisjonell lærer, men gikk samtidig for å være en av skolens aller dyktigste. Vi lærte mye, det gjorde vi, men det er først nå at jeg skjønner hva fremgangsmåten hans var. Måten han oppførte seg på tatt i betraktning, skulle en raskt tro at han ville få hele klassen mot seg på mindre enn en skoletime, men det skjedde aldri. Han var selvsagt en mester i splitt og hersk. Han omtalte aldri klassen som «dere». Det var alltid «du». Vi fikk stilt tilfeldige spørsmål fra leksen, og vi fikk ros - eller kjeft, alt etter hvor bra - eller dårlig - svaret var. Jeg kan si den dag i dag at jeg aldri har vært i en klasse der det faglige nivået blant studentene har vært så jevnt høyt - eller at vi-følelsen har vært så svak. I hans timer hadde vi ikke noe annet felles enn at vi ville hevde oss.

Hva kan vi si om dette i ettertid? Dersom dette hadde vært i en organisasjon i stedet for å være på skolen, hadde jeg neppe orket å deltatt særlig lenge. Det var overhodet ikke noe fellesskap. Det var kun «jeg» og «du». Det var det «fellesskapet» vi opplevde i hans timer. Alle var konkurrenter om de beste karakterene, og å være litt bedre enn alle andre var alt som betød noe. Det denne læreren hadde klart, var å skape om en sammensveiset klasse til tretti individualister som bare tenkte på seg selv. Faglig sett var det glimrende, men det var svært ødeleggende for klassemiljøet fordi han satte studentene opp mot hverandre. Jeg vil be dem som er ledere for nasjonalsosialistiske organisasjoner om å være svært forsiktige med å bruke slike virkemidler, hvis ikke det er absolutt nødvendig. Uvettig bruk av denne strategien kan løse opp følelsen av fellesskap - selve limet som holder organisasjonen sammen.

Men hva skal en gjøre for å få sterkest mulig følelse av fellesskap? Dersom en ønsker en svært sterk sosial integrasjon, som vil føre til den sterke følelsen av fellesskap jeg snakket om, må en sette i verk noen enkle virkemidler. For det første; ikke snakk til noen med navn uten at det er nødvendig. Lederen bør bruke «vi» i stedet for «jeg» eller «du» så ofte han kan for å styrke gruppefølelsen. Lederen bør også være svært forsiktig med å gi ros eller kritikk til enkeltmedlemmer av gruppen, siden dette kan virke splittende. Det er bedre å henvende seg til gruppen som helhet. For eksempel kan en si: «Dette klarte vi på en god måte.»

Gruppearbeid

Gruppearbeid kan være fristende å sette i gang for å øke effektiviteten i en organisasjon. Dette er selvsagt korrekt. Det er en glimrende måte å få med flere av grupped medlemmene inn i en mer aktiv rolle, for eksempel dersom noen er for sjenerte til å snakke til store forsamlinger. Gruppen kan gi vedkommende nok selvtillit til å åpne seg litt mer enn han ellers tør. På sikt kan resultatet bli at denne personen har fått mot nok til å tale for hele forsamlinger. Dette var en positiv effekt av gruppearbeid. En annen positiv effekt, er at det er mye vanskeligere å lure seg unna til å innta en helt passiv rolle. Gruppearbeid avhenger av at alle grupped medlemmene er aktive. En inndeling av en stor forsamling til optimal gruppestørrelse (4-6 personer) vil føre til økt effektivitet ved at alle har anledning til å være aktive på en gang.

Men alt er ikke bare rosenrødt når det gjelder inndeling i grupper. Det blir skapt en egen gruppe-fremmed grupperelasjon. Dersom det i tillegg er et konkurranseforhold mellom gruppene, noe som lett kan oppstå, kan dette føre til at samholdet innad i gruppen blir sterkere. Men dette går på bekostning av forholdet til de andre gruppene. Gruppen vil etter all sannsynlighet utvikle et dårligere forhold til dem. Men det aller verste oppstår dersom gruppen er en av de dårligste i konkurranse med de andre. Resultatet kan da bli at forholdet innbyrdes også blir dårligere. (Sjølund 1985)

Jeg tror at ulempene med gruppearbeid spesielt blir synlige dersom disse gruppene får fungere over tid. Det er først over tid at en får utviklet egen gruppe-fremmed grupperelasjonen, noe som kan fungere på samme måte som splitt og hersk. Den eneste forskjellen er at det er splitt og hersk mellom grupper, og ikke mellom enkeltindivider. Det er viktig at en ikke lar lojaliteten til arbeidsgruppen bli sterkere enn lojaliteten overfor organisasjonen. En risikerer i slike tilfeller at grupper kan bli sveiset sammen mot hverandre til stor skade for samholdet i organisasjonen. (Sjølund 1985)

Jeg sier ikke at en bør avskaffe all form for gruppearbeid, men en bør være oppmerksom på hvilke prosesser som blir satt i gang i en gruppe. Som jeg har sagt, kan lojaliteten innad vokse seg så

sterk at den blir sterkere enn lojaliteten overfor organisasjonen. For å forhindre dette, må en derfor rokere så ofte på gruppene at en slik lojalitet ikke får tid til å oppstå. Aller helst bør en dele inn i tilfeldige grupper hver gang etter behov. På den måten blir grupperelasjonen så ustabil at organisasjonen er det eneste som står tilbake som noenlunde stabil. På den måten vil ikke egenregruppe-fremmedgrupperelasjonen oppstå innad i organisasjonen, og gruppene rekker aldri å bli så sammensveiset at de truer organisasjonsfellesskapet.

Den destruktive gruppetenkningen

Når en tenker på grupper, så kan det hele faktisk høres svært fint ut: Noen få mennesker kommer sammen til en gruppe og diskuterer hva som er problemet. De blir senere enige om en løsning, og drar deretter for å utføre dette så godt de kan. Den virkelige verden er dessverre ikke så enkel. Grupper kan ta forferdelige avgjørelser som en skulle tro ikke var gjennomtenkte og diskutert i det hele tatt. Tenk på invasjonen i Grisebukta i 1962; kriseplanen var at soldatene skulle flykte opp i fjellene dersom motstanden ble for sterk. Det var bare det at ingen hadde studert kartet. Mellom stranden og fjellene var det en stor sump. Denne militære katastrofen var et resultat av dårlig gruppearbeid - «groupthink» på engelsk. Vi kan like godt kalle det «gruppetenkning» på norsk. Gruppetenkning ble opprinnelig definert av Irving Janis. Han definerte det som «en måte å tenke på som blir satt i verk når mennesker er dypt involvert i en sammenhengende inngruppe når medlemmenes streben etter enighet blir større enn motivasjonen til å realistisk vurdere alternative handlingsmåter».

Dette viser at søken etter enighet i gruppen altså ikke bør gå utover vurdering av handlingsalternativer. Dersom det er en slik norm at en skal være enig for enhver pris, går dette utover gruppens dømmekraft som helhet, og resultatet blir som regel deretter. Gruppetenkning oppstår som regel blant mennesker som allerede kjenner hverandre og liker hverandre fra før, fordi de da har lettere for å bli enige i andres meninger. I tillegg til dette, er det slik at de fleste føler at det bør være harmoni i gruppen og at ingen derfor bør bli for uenige for at positive følelser mellom gruppemedlemmene må bevares. Problemet blir bare at en risikerer å få en så konform gruppe at en ikke får gjort noe som helst fornuftig. Det blir en gruppe der alle tenker likt og i nøyaktig samme baner - med andre ord er dette ikke noe heldig for noen organisasjon. (Deaux, Dane og Wrightsman 1993)

For at det skal bli lettere å skaffe seg oversikten over forutsetningene for og konsekvensene av gruppetenkning, vil jeg stille det opp skjematisk:

Forutsetninger

- 1. Høy kohesjon**
- 2. Usikkerhet om anerkjennelse**
- 3. Isolering av gruppen**
- 4. Mangel på metodiske prosedyrer for søken og vurdering**
- 5. Dirigerende lederskap**
- 6. Høyt stressnivå med lite håp for å finne en bedre løsning enn den foretrukket av leder eller andre innflytelsesrike personer**

Konkurransesøkende tendens

Symptomer på gruppetenkning

- 1. Følelse av usårbarhet**
- 2. Kollektiv rasjonalisering**
- 3. Tro på gruppens iboende moral**
- 4. Stereotypier om utgrupper**
- 5. Direkte press på avvikere**
- 6. Selvsensur**
- 7. Illusjon om enighet**
- 8. Selvutnevnt tankepoliti**

Symptomer på dårlige avgjørelser

- 1. Ufullstendig granskning av alternativer**
- 2. Ufullstendig granskning av mål**
- 3. Risiko knyttet til valget blir ikke gransket**
- 4. Dårlig informasjonsinnhenting**
- 5. Selektiv diskriminering av den informasjonen en allerede har**
- 6. Manglende konsekvensanalyse**

Misforstå meg ikke. Det er ikke min intensjon å knytte gruppetenkning til nasjonalsosialistiske organisasjoner. Jeg sier bare at dette er kjennetegn en bør være på vakt overfor, uansett organisasjon eller forening. De symptomene som er nevnt overfor bør en alltid se etter, og en bør sette inn de nødvendige ressurser på

å bli kvitt disse dersom en oppdager dem i sin egen organisasjon. Men husk at det som regel ikke er nok bare å bli kvitt symptomet. Det er ingen garanti for friskmelding. Det er det samme som å tro at en blir frisk av lungebetennelse av å ta febernedsettende tabletter og litt hostesaft. Symptomene kan bli mindre synlige en stund, men så kommer de igjen litt senere med full kraft, uten at noe har blitt bedre. En må derfor lete etter selve sykdommen i organisasjonen - den som forårsaker disse symptomene. Først etter at sykdommen er borte, vil symptomene på at det er noe galt også forsvinne. Organisasjonen kan deretter friskmeldes.

Som jeg har sagt tidligere, er det helt sentralt å ta med forskjellige typer i organisasjonen. Jeg snakker da ikke nødvendigvis om personlighetstyper, men at en har mennesker som avviker fra hverandre når det gjelder løsninger eller meninger. Ved å ha forskjellige typer representert, i alle fall når en beslutning skal fattes, er det den sikreste måten å få en full utforskning av problemer og handlingsalternativer. Grunnen til det er at få er av nøyaktig samme oppfatning, noe som forhindrer gruppetenkning. Jeg sier ikke at en i en nasjonalsosialistisk bevegelse skal ta med mennesker som beveger seg helt på kanten til nasjonalistmiljøet eller noen som er ideologisk overivrige. Det jeg mener er at meningene er litt forskjellige, og at ikke alle nikker og sier seg helt enige hver gang lederen åpner munnen. Det er bedre om det kan foregå en fornuftig meningsutveksling før en avgjørelse blir tatt. For dersom dette ikke skjer, har en selve oppskriften på en destruktiv gruppe.

Oppsummering:

Nasjonalsosialismen får ingen korrekt behandling eller rettferdig fremstilling i bøker. I stedet blir det beskrevet et vrengebilde av noe som skal være nasjonalsosialisme, men som i realiteten er milevis fra sannheten. De forsøker ikke å skaffe seg et nøkternt bilde ut fra hva nasjonalsosialistene skriver selv, men ut fra hva andre *tror* vi står for.

Mange av de som blir kalt «nynazister» av media i dag er skapt av de liberale gjennom bøker eller gjennom media. Grunnen til det at disse menneskene vet like lite som de liberale hva ideologi angår og opptrer som «Hollywoodnazister» - slik nasjonalsosialister opptrer i Hollywoodfilmer.

Nedbrytende gruppeprosesser er et problem i nasjonalsosialistiske organisasjoner. En av årsakene kan være den hierarkiske oppbyggingen enkelte av disse har. De nedbrytende gruppeprosessene kan for eksempel gi seg utslag i sabotering av gruppens aktiviteter og stor gjennomtrekk.

Lederen har et særlig ansvar for at det utvikles et støtteklima i organisasjonen.

Splitt og hersk kan tilbakeføres til Niccolò Machiavelli. Splitt og hersk kan for eksempel brukes til å ødelegge klikkdannelser innen egen organisasjon og til å splitte opp andre organisasjoner.

Gruppearbeid kan være en god måte å øke effektiviteten på, men en bør ikke la disse gruppene bli så stabile at samholdet innad blir sterkere enn overfor organisasjonen som helhet.

Gruppetenkning har en når en er mer opptatt av å bli enig med de andre enn å utforske flere handlingsalternativer. Det er derfor viktig at en tar med mennesker med meninger som avviker fra hverandre i en organisasjon og at en klarer å gjøre noe positivt ut av denne uenigheten. Alternativet kan bli en *illusjon om enighet*, tankepoliti, selvsensur og press på avvikere. Det er ikke nødvendig - og ikke mulig - at alle er enige i alt. Det har heller ingen hensikt å late som.

Litteratur:

Deaux, K., Dane, F. & Wrightsman, L. (1993): *Social Psychology in the 90's*. USA: Brooks/Cole Publishing Company Pacific Grove.

Sjølund, A. (1985): *Gruppepsykologi*. Oslo: Gyldendal.

Machiavelli, N. (1994): *The Prince*. I: Wootton, D (red.): *Machiavelli. Selected Political Writings*. Hackett Publishing Company, Inc. USA

Aadland, E. (1996): *Oslo Etikk for helse- og sosialarbeidarar*. Det Norske Samlaget.

...å tilpasse budskapet til målgruppen - holdningspåvirkning...

Jeg er faktisk ikke så sikker på om nasjonalsosialister i dag bruker så mye tid og krefter på å forsøke å påvirke andre menneskers holdninger. Jeg har riktignok sett en hel del leserinnlegg på nettsidene til et par av landets mindre seriøse aviser og diverse andre steder på internett, men det som slår meg er at partene står så langt fra hverandre, at jeg er sikker på at begge er mer sikre i sin sak om at de har rett etter at debatten er avsluttet (hvis alle innleggene på en eller annen mirakuløs måte har overlevd sensuren).

De liberale er sanne mestere til å benytte seg av holdningspåvirkning i skolen. Måten bøkene blir utformet på, er

enestående. De er enestående fordi de på en så effektiv måte klarer å få barn til å forandre mening. Ikke det at dette er så vanskelig i seg selv, siden barn er de mest lettpåvirkelige av alle. Men det som imponerer meg mest, er at de får barn som mener det stikk motsatte i ung alder, til å mene noenlunde det samme når de forlater utdanningssystemet. Jeg er imponert, men jeg vet også hvilken fremgangsmåte som blir brukt. For meg er alt sammen gjennomsliktig som glass. Hvis det ikke allerede er gjennomsliktig for deg som leser dette, så vil det i alle fall bli det snart.

Det aller første en må gjøre når en vil påvirke andres holdninger, er å samle inn kunnskap om målgruppen. (Som du kanskje skjønner, er dette holdningspåvirkning på gruppenivå. På individnivå er dette noe enklere.) Jo mer kunnskap en har om målgruppen, jo bedre er det. En må for eksempel finne ut hvilke forutsetninger målgruppen har. Dette vurderes blant annet ut fra alder, utdanning og kunnskapsnivå. Jo høyere alder, utdanning og kunnskapsnivå, jo mer komplekst på budskapet være. Budskapet må tilpasses ett hundre prosent til målgruppen og ingen andre.

Dersom det er flere målgrupper, må hver målgruppe få sitt eget, skreddersydde og tilpassede budskap.

Hvor målgruppen står holdningsmessig er kanskje det aller mest sentrale. Dette krever også svært mye kunnskap om målgruppen, men når det kommer til nasjonalsosialisme er jo de fleste enige i at dette er fæle saker, selv om få vet hva det i realiteten er. Så dersom målet er å påvirke holdningene deres slik at de blir litt mer positivt innstilt til nasjonalsosialismen, er jobben vår å gjøre den litt mer «spiselig». Noe som gjør det enda mer vanskelig er at mange har fått servert rene løgner i skolebøker. Referatet er hentet fra Tore Linnè Eriksens bok: «Noreg og Verda etter 1940» Boken ble utgitt av Gyldendal Norsk Forlag i 1993. Her er et eksempel fra boken:

«I det politiske testamentet sitt skreiv Hitler i 1945 at ettertida ville vere «nasjonalsosialismen evig takksam for at eg har utrydda jødane frå Tyskland og Mellom-Europa». (Eriksen 1993:26)

Her regner Eriksen med at det tydeligvis ikke er noen som kommer til å sjekke hva han skriver, så han kan like godt spe på med en løgn! Det har seg nemlig slik at jeg har lest Hitlers politiske testamente, og *han sier ikke ett eneste ord om utrydding av jøder*. Jeg legger ved Hitlers politiske testamente til slutt i boken.

Mennesker som skriver skolebøkene i skolen, har selvsagt stor tiltro. Selv hadde jeg overhodet ingen anelse om at grove løgner kunne slippe gjennom og inn i en skolebok før jeg oppdaget det selv på ungdomsskolen. Men det er langt fra alle som gjør det. For de aller fleste studenter er det som står i skolebøkene sannheten selv. Det kan være flere grunner til det, men jeg legger først og fremst skylden på det liberale og svært destruktive utdanningssystemet: I dette systemet lærer ikke studentene å tenke selvstendig, men bare å tilegne seg kunnskap og å tenke som gode unasjonale sosialdemokrater. Bare suge til seg det som står i

bøkene, for å se hvem som klarer å gulpe det opp igjen på neste prøve. Det er bare så synd at dette skjer. Jeg mener at det ikke er det sentrale om en kan detaljer, som for eksempel at Kina ble samlet under en keiser i 221 f. kr, slik det blir gitt gode karakterer for i dag, men det viktigste er jo å lære de store sammenhengene og vise at en har skjønt noe av det. Og ikke minst bør studentene lære å lese bøker kritisk. Det er kanskje det viktigste av alt. De som skriver bøkene er heller ikke ufeilbarlige. Det kan snike seg med feil - eller løgner, som du kunne se av historieboken jeg viste. Men det aller verste er at et helt årskull som har en slik bok - med noen få unntak - sluker det rått.

Men hva er den beste måten å bli trodd på? La oss si at du har gjort en helt spesiell oppdagelse; du har observert noe du tror er en UFO. Din første tanke er selvsagt å fortelle det til noen, men etter hvert som du tenker deg om, finner du ut at det kanskje er best å holde munn om hva du har sett.

Spørsmålet blir altså hvordan en skal kunne fortelle dette til noen uten at noen tror du er i mental ubalanse. Selv om dette bare er et eksempel, kan det vise noe av prosessen en må følge når det gjelder holdningsendringer. Det gjelder først og fremst om å gå varsomt frem.

Måten det må gjøres på er å forberede mottakeren på budskapet. Vi kan tenke oss at de du vil overbevise er skeptikere som ikke tror på noe annet enn det som kan bevises, så dette gjør avstanden svært stor mellom målgruppen og sender.

Poenget er som jeg sa tidligere at budskapet må tilpasses målgruppen. Etter at en vet hva målgruppen mener og hvilke forutsetninger de har, kan en utforme et budskap til målgruppen. Det en må gjøre er å lage et budskap som ligger i optimal avstand til mottakernes meninger. Med dette mener jeg at en må lage budskapet slik at det verken ligger for nært inntil mottakernes meninger eller for langt borte. *Dersom en har utformet et budskap som ligger for nært inntil det målgruppen mener, er det helt bortkastet.* En risikerer i verste fall at målgruppen ser på dette som en bekreftelse på sitt eget syn. Siden det ligger så tett inntil, blir det heller ingen mulighet for meningsforandringer, siden ingen har sagt noe som skiller seg markert fra målgruppens meninger. *Dersom budskapet er utformet slik at det ligger for langt borte fra målgruppens meninger, blir dette budskapet som oftest avvist.* Det får med andre ord ingen effekt dersom de ikke kan si seg enig i noe særlig av det som blir sagt. Det er dette som skjer når vi er så langt fra hverandre holdningsmessig at en begynner å krangle, og det er dette som svært ofte skjer når mennesker legger frem usminkede meninger eller virkelighetsoppfatninger som blir sett på som sterkt avvikende. En må tenke på at de fleste ikke har noen erfaring i det hele tatt med slik informasjon, og at en derfor bør trå forsiktig i begynnelsen. En gjør som regel den grovste feilen som finnes, og bryr seg ikke om dette.

Så det du må gjøre dersom du vil overbevise noen om at du har rett, er å utnytte denne optimale avstanden så godt du kan. Siden

du vet nøyaktig hva målgruppen mener, gjør dette saken mye enklere. På denne måten kan en skreddersy et budskap slik at det lettest fører til endring hos målgruppen. I praksis vil dette si å være svært forsiktig i argumentasjonen, og aldri gå så langt at det utvikler seg til en diskusjon med høy temperatur eller til en krangel. Det dreier seg om å gå bak forsvaret til målgruppen og forandre det til å bli slik du ønsker at det skal være. Men dette må gjøres gradvis.

Et kinesisk ordtak sier at selv en lang reise, begynner med ett lite skritt. Det er nettopp det som er poenget dersom en vil endre noens holdninger - en må ikke forsøke å få dem til å ta lengre skritt enn de kan klare. For tar en ett skritt av gangen, kommer en alltid til målet.

Noe som er svært viktig når en snakker om holdningspåvirkning, er at mottakerne assosierer budskapet med noe positivt. Således blir de mer positivt innstilte til budskapet selv. Reklamebyråene bruker dette hele tiden. Ta en ekstra titt på reklamene på tv og finn ut hvordan dette arter seg i praksis!

Skap oppmerksomhet! Oppmerksomhet er reklame i seg selv, og skaper større interesse overfor budskapet. Det finnes hundrevis av måter å skape oppmerksomhet på, så det er bare å bruke fantasien.

En annen ting som ofte blir gjort er å spille på følelser. Dersom en for eksempel studerer bilder fra sultkatastrofer som blir sendt på tv, ser en som regel mødre som har små og underernærte barn med store tåredryppende øyne. Det er akkurat dette jeg mener. En får dårlig samvittighet av å sitte hjemme i sin egen stue og se på at små barn dør. Men det som slår meg aller mest, er at jeg ikke tror at jeg har sett en eneste mann i disse reklamefilmene. Sulter ikke mennene også? Selvsagt gjør de det, men de selger ganske enkelt ikke så godt som et lite underernært barn med store, tårevåte øyne. Ta en titt på plakater som har blitt hengt opp, der en ber om mer penger til områder rammet av sult. Sjansene er store for at det er et gråtende barn der. Bare legg merke til triksene som blir brukt i markedsføring. Vi har mye å lære når det gjelder å markedsføre våre egne meninger.

Dersom folk flest har liten tiltro til det du sier, kan en ta med kilder som isolert sett er troverdige, som for eksempel en forsker eller en professor. Dette vil øke troverdigheten på grunn av at både forskeren og professoren har større forutsetninger for å uttale seg, og sitter inne med mye mer kunnskap enn folk flest.

Nå skal jeg gå inn på noe av det aller viktigste når vi snakker om meningsforandringer, og det dreier seg om måten en argumenterer på. La oss ta et nytt tankeeksperiment. Sett at jeg skulle gi ut et nasjonalsosialistisk blad for å få flest mulig til å gå over til oss. Jeg startet full av optimisme og fortalte om hva jeg mente, hvordan samfunnet burde være etc. Etter en stund finner jeg ut at jeg bare får gitt ut noen få blader, og at de som kjøper dem er de samme fra uke til uke. Da finner jeg ut at jeg har gjort en grov feil. Og hva er det jeg har gjort galt? Jeg har trolig argumentert for

ensidig. Det er det som er feilen. Det har gjort at de som allerede fra før var nasjonalsosialister syntes at bladet var bra, men at de som ikke hadde slike sympatier ikke kjøpte det i det hele tatt. Dette viser bare hvor utrolig viktig det er å argumentere litt forskjellig, helst forsøke å få det hele til å se objektivt ut gjennom en drøftende stil. Det er ikke så nøye om en er objektiv bare det ser slik ut - i alle fall er det moralen til de liberale skolebokforfatterne. Og det er en effektiv fremgangsmåte over tid. Det er først når de ikke engang orker å argumentere for flere syn enn det de har at dette blir synlig for oss. For det andre, er det så å si umulig å være objektiv. Uansett hva en forfatter skriver, vil teksten bli farget av hans egne meninger. Det er derfor etter mitt syn like bra å bare si hva han mener helt i begynnelsen av boken - og skrive deretter. Jeg tror det er en bedre måte å gjøre det på enn å skrive en hel bok så objektivt som han kan der meningene oser igjennom. Det er en mye ærligere måte å gjøre det på, men ikke på langt nær så bra dersom målet er å påvirke leseren.

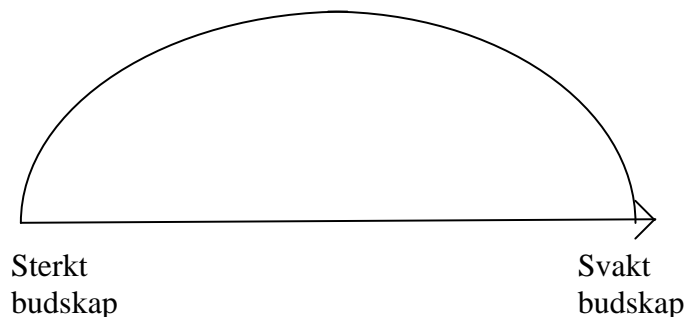
Jeg vet at flere reklamebyråer har brukt sterke emosjonelle budskap i årevis for å få mennesker til å slutte å røyke. Det har blitt fokusert på kreft og død, men uten at dette har hatt noen merkbar effekt. Så hva kan være grunnen til dette? Vi vet jo at røyking er skadelig for helsen, og at dette godt kan føre til at en både får kreft og dør av det til slutt. Men likevel er ikke disse budskapene særlig effektive når det gjelder å få folk til å forandre mening om røyk. Stadig flere av jentene begynner nå å røyke, trolig for at de skal holde seg slankere. Er det ingen av disse som tenker på at en kan få kreft? Jeg tror i alle fall ikke at en reklamefilm som viste at en kan få kreft hadde hjulpet noe særlig. Grunnen til det er at sterke emosjonelle budskap ikke er heldig på lang sikt. Vi mennesker har en innebygget sperre som skal beskytte oss selv mot for sterke emosjonelle budskap. Denne virker slik at røykeren isolerer seg fra det budskapet som blir sendt til ham. En får en slags «det gjelder ikke meg»-effekt, selv om røykeren innerst inne vet at det like godt kan ramme ham selv, blir det ikke tatt alvorlig. Grunnen til det, er at det ligger så fjernt fra den situasjonen de fleste røykere er i - før de havner på kreftavdelingen.

Dersom målet er å skremme mennesker til å slutte å røyke, må budskapet verken være for sterkt eller for svakt. Er det for sterkt, vil røykeren isolere seg fra det, og er det for svakt, vil røykeren bare fortsette, siden inntrykket blir at det ikke er så farlig å røyke likevel. Det kan for eksempel være like effektivt å fokusere på dårlig ånde som kreft!

Hvor sterke emosjonelle budskap er de mest effektive?

Frykt

Som vi kan se av figuren, er verken for sterke eller for svake budskap særlig gunstige når det gjelder holdningspåvirkning. De mest effektive budskapene bør være middels sterke. Slik oppstår størst frykt blant målgruppen, og dermed størst effekt.

Dette var det aller siste punktet jeg hadde når det gjelder å påvirke andres holdninger. Dersom en bruker dette fagstoffet, som er hentet fra sosialpsykologien, mer aktivt så tror jeg at en snart vil kunne merke resultater. Men dette er heller ikke gjort over natten. Bare tenk over hvor lang tid skolen bruker på å få de kritiske elevene positive til innvandring, for eksempel. Vi snakker om årevis. Det går sakte, men de har likevel stor suksess med det. Jeg tror imidlertid at en bør bruke mest tid på mennesker som allerede fra før har en viss nasjonal holdning. Jeg snakker ikke om mennesker som allerede er nasjonalsosialister, men mennesker som en gang kan tenkes å bli det - det er temmelig mange også, og jeg tror at vi en gang kommer til å bli mange.

Oppsummering:

For å påvirke andres holdninger må en tilpasse budskapet til målgruppen. Jo mer en vet om målgruppen og dens forutsetninger, jo bedre er det. Budskapets kompleksitet økes med alder og utdanningsnivå.

Skolebøkene er kanskje spesielt effektive i å forandre barns holdninger på grunn av skolen som system. En lærer ikke å lese kritisk og har derfor lettere for å internalisere skjulte(?) holdninger i bøkene. I tillegg kommer ikke forfatternes syn tydelig nok frem i bøkene, noe som gjør holdningspåvirkningen enda mer effektiv.

For å oppnå holdningsendring hos en annen person, må budskapet ligge i optimal avstand til mottakers egne meninger - ikke for langt borte fra og ikke for nært. I begge tilfeller vil det mislykkes. Dersom vedkommende allerede er enig i budskapet, vil dette gjøre personen sikrere på at han har rett.

For å mest effektivt skape endring, bør en også:

- Være sikker på at mottaker assosierer budskapet med noe positivt
- Skape oppmerksomhet
- Spille på følelser (moderat)
  - Ta med kilder som isolert sett er troverdige

Litteratur:

Eriksen, T. (1993): *Noreg og verda etter 1940*. Oslo: Gyldendal.

...mer arvelig betinget enn mange vil innrømme - intelligens...

Går en virkelig langt tilbake og ser på vår egen fjerne fortid, vet vi at det moderne mennesket hadde en liten fordel med hensyn til intelligens sammenlignet med neandertaleren. Det blir regnet med at en middels neandertaler må ha hatt en kroppsbygning som Arnold Schwarzenegger. Neandertalerne hadde tykkere hud, som gjorde at de ikke frøs så lett. De hadde en enorm nese, som gjorde at innåndingsluften ble varmet opp før den gikk ned i lungene. De var også svært sterke og utholdende, altså perfekt tilpasset et hardt liv ved isen. Våre forfedre hadde ikke slike fysiske fordeler, for de så ut omtrent som mennesket gjør i dag. Så hvorfor døde neandertalerne ut, mens våre forfedre overlevde? Det er grunn til å tro at det er forskjeller i intelligens som kan ha gjort utslaget. Selv om neandertaleren hadde den største hjernen noe menneske har hatt, ble mesteparten trolig brukt til å kontrollere den enorme muskelmassen. Så selv om neandertalerne var så perfekt tilpasset et liv ved isen som det var mulig å bli, døde de likevel ut. Våre forfedre tok deres plass.

Grunnen kan ikke være stort annet enn at de har hatt en fordel hva intelligens angår. De kunne samarbeide bedre og løse nye problemer på en mer tilfredsstillende måte. De klarte trolig også å

utvikle bedre jaktteknikker og lage bedre våpen. Det er åpenbart at dette må ha gitt dem en fordel. Ikke særlig stor, men nok til at de fikk overtaket over tid.

Det blir også spekulert i om neandertalerne ble utryddet med vold. Dersom en forutsetter at neandertalerne som et resultat av deres lavere intelligens også hadde dårligere våpen, kunne dette også ha gitt det moderne mennesket en fordel. Større fruktbarhet blant det moderne mennesket kunne ha satt neandertalerne i en vanskelig mindretallsposisjon.

Neandertalernes jaktteknikker kunne også ha vært en medvirkende årsak. Enkelte arkeologer mener at neandertalerne foretrakk å gå i nærkamp med byttet de skulle nedlegge og stikke dyret i hjel. De hadde sterke armer og kan ha ment at dette var fordelaktig. Det er slett ikke sikkert at de syntes at det var noen fordeler med kastevåpen i det hele tatt. Det finnes funn som kan understøtte denne teorien. Funn av neandertalere viser at beinbrudd og alvorlige skader forekom ganske ofte. Dette kan være et direkte resultat av jaktteknikken. Vi vet også at neandertalerne tok seg av sine syke og sårede. Så dersom skader forekom så ofte, så måtte dette ha blitt en belastning for stammen. Dersom bare noen få av stammemedlemmene var i stand til å jakte, ville dette nødvendigvis føre til matmangel også. Med andre ord; enda en liten ulempe i forhold til det moderne mennesket. Til slutt døde de ut.

De fleste evolusjonister mener at mennesket oppstod i Afrika, og at menneskene utvandret derfra mot nord og mot øst. Jeg setter som premiss at de har rett. De som utvandret mot nord måtte tilpasse seg det kalde klimaet i nord, og ble i likhet med neandertalerne ble sterke og utholdende mennesker gitt en fordel i dette klimaet. Den lyse huden og de blå øynene utviklet seg på grunn av at det ikke var behov for mye pigmenter så langt nord på grunn av at solen ikke skinte så mye. Det å ha riktig hudfarge var rett og slett et spørsmål om å leve eller ikke, fordi de med lysest hud klarte å produsere mer D-vitamin enn de med mørkere hud. De med lys hud stilte med andre ord med en fordel evolusjonært sett, og risikerte ikke å få for lite vitaminer på samme måte som de med mørkere hud. I dag vet vi at dette ikke lenger har noen betydning. Grunnen til det er at det blir tilsatt vitaminer i maten vi spiser. Et eksempel på det er vanlig margarin.

En annen ting mennesket måtte tilpasse seg, var klimaet. Klimaet i nord var mye kaldere enn i sør, og dette gjorde selvsagt sitt til at det kunne bli vanskeligere å skaffe mat - og ikke minst vitaminer. Vi vet at bærsesongen var begrenset til en måned eller to, slik at det ikke var mulig å få i seg nevneverdige mengder C-vitamin ellers i året. Dette må en regne med har vært et stort problem så langt nord - i sterk kontrast til mulighetene lenger sør, med en mye lenger frukt- og bærsesong.

Når det gjaldt jakt, må en si at oppfinnsomhet ble belønnet. Det var - og er - store planteetere som for eksempel elg en kunne jakte på, men disse dyrene må ha vært farlige å konfrontere på samme måte som en tror neandertalere gjorde. Det moderne mennesket

hadde ikke på langt nær den samme styrken som neandertalerne, og måtte derfor finne på noe annet. De måtte erstatte fysisk styrke med kløkt. Det var det som ble gjort.

En må regne med at livet i nord må ha vært hardere enn lenger sør. Myrfunn, som er ca 2000 år gamle kan fortelle oss litt om hvordan livet må ha vært. Disse funnene viser at de ofte gikk sultne, og at det derfor nødvendigvis må ha vært mangel på mat. En må også regne med at dødeligheten har vært svært høy.

Menneskene levde altså adskilt i titusener av år i forskjellige miljøer. Dette gjorde at de fikk forskjellige fysiske karakteristika, tilpasset det miljøet vi lever i. (Vi som lever i Norden har for eksempel bedre tilpassede neser enn en afrikaner i nordisk klima. Grunnen til det er at innåndingsluften blant nordiske mennesker blir varmere enn hos afrikaneren på grunn av nesens utforming, noe som har gitt oss en fordel med hensyn til sykdom. Mennesker som ikke har hatt denne fordel, kan en tenke seg har hatt lettere for å få for eksempel lungebetennelse. Lungebetennelse hadde ofte dødelig utgang.) Disse kjennetegnene finnes i praktisk talt hver eneste celle i kroppen, og er slett ikke bare spørsmålet om hvor mye melanin vi har i oss. De liberale liker i alle fall å hevde det - til tross for at de har all empirisk forskning mot seg.

Mitt poeng er at de forskjellige miljøene menneskene levde under, stilte forskjellige krav til dem som levde der, og at dette selvsagt påvirket evolusjonen på dette stedet. Mennesker som var litt bedre tilpasset til dette miljøet, stilte altså med en fordel i forhold til de andre. På den måten forandret vi oss i forskjellige retninger, og tilpasset oss de *kravene* dette stedet stilte til oss. Det er naivt å tro at dette ikke gjelder hjernen også. Hjernen er bare en annen del av kroppen vår, som en må regne med har blitt forandret i flere forskjellige retninger. Vi vet blant annet at det er forskjeller i hjernen mellom sorte og hvite. Negere har en hjerne som er 8-12 prosent lettere enn en hvit hjerne, og negerhjernen og nervesystemet modner tidligere enn hos en hvit mann - men dette gjør også at den videre intellektuelle utviklingen blir begrenset. (Putnam 1961, Putnam 1967, Simpson 1978)

Hele kroppen vår er med andre ord et resultat av tilpasning. Titusener av år i det samme miljøet har gjort at vi har tilpasset oss så bra som evolusjonen har hatt tid til å forme oss på den tiden. Dersom denne utviklingen fikk fortsette, hadde vi utviklet oss enda videre og tilpasset oss mer og mer til det miljøet vi lever i. Hjernen ville også forandre seg mer og mer. Det er ikke noe galt å si dette. Det er bare naturens evige lover som bearbeider oss, akkurat som en kan forme et stykke voks til uendelig mange kombinasjoner. Enkelte steder er den ene formen mer fordelaktig enn andre, og resultatet blir, på grunn av naturens fornuft at alle til slutt vil oppnå denne fordel. Naturens utvikling går altså i retning av fullkommenhet og en perfekt tilpasning. Naturens visdom trekker oss i den retningen - hvis ikke vi mennesker ødelegger skaperverkene naturen har brukt titusener av år på å lage på en liten brøkdel av tiden.

Hva er intelligens?

Det er forskjellige syn på hva intelligens er for noe. Jeg skal nå ta for meg de mest vanlige:

Psykometrisk tilnæringsmåte

Denne tilnæringsmåten tar utgangspunkt i testskårene; ved å studere testskårer, kan en komme nærmere svaret på hva intelligens er.

Spearman's g: I 1920-årene skapte statistiker Charles Spearman debatt om IK er en enkelt generell karakteristikk. Bakgrunnen for denne antakelsen var at han så at nesten alle de forskjellige intelligenstestene var positivt korrelert med hverandre. Det betød i praksis at dersom en gjorde det bra på en test, så ville en også etter all sannsynlighet gjøre det bedre enn gjennomsnittlig på en annen også. Spearman mente derfor at dette måtte skyldes en generell mental faktor. Han kalte denne faktoren for *g*.

Senere modifiserte Spearman denne hypotesen: Spearman innså at det var andre ting som var inne i bildet når det gjaldt å løse oppgavene på en intelligenstest, for eksempel den spesielle informasjonen og dyktigheten som skulle til for å løse en slik test, som han kalte *s-faktorene*. Men dette var ikke nok: Spearman så at det også var andre faktorer inne i bildet, siden ikke alle resultatene lot seg forklare av *g*- og *s-faktorer*. Disse kalte Spearman for *gruffefaktorer*. Men på tross av disse endringene, fastholdt Spearman *g* som den generelle kapasiteten for intelligens. (Bernstein m.fl. 1994)

Spearman ble kritisert for *g*, blant annet av L.L. Thurstone i 1938. Han mente at *g* hadde lite å gjøre med korrelasjon mellom testskårer på tester. I stedet mente han at korrelasjon mellom testene først og fremst var et resultat av *primære mentale evner*. Disse ble identifisert som numeriske evner, tenkning, verbal flyt, romforståelse, perseptuelle evner, minne og ordforståelse. (Herrnstein og Murray 1994)

Raymond B. Cattell gikk imot Thurstones teori i 1977. Han argumenterte for at en generell intelligensfaktor eksisterer, men at det er to typer intelligens: Flytende og krystallisert. Flytende intelligens ble sett på som de grunnleggende forutsetningene for tenkning og problemløsning. Krystallisert intelligens vil derimot si spesiell kunnskap som følge av bruk av flytende intelligens. Siden mennesker med større flytende intelligens også vil tilegne seg større krystallisert intelligens, vil de to typene være positivt korrelert. (Bernstein m.fl. 1994)

Informasjonsbehandlende tilnæringsmåte

I stedet for å se på testskåren for å komme nærmere svaret på hva intelligens er, ser en nærmere på de mentale operasjonene som er nødvendige for å komme frem til riktig svar. Spørsmålet en kan stille er om forskjeller i intelligens kan spores tilbake til forskjeller i oppmerksomhet tilgjengelig for mentale prosesser eller i farten på disse. (Bernstein m.fl. 1994)

Tanken om at forskjeller i intelligens kan være et resultat av hvor raskt hjernene behandler materiale på, er ikke ny. Francis Galton hadde også denne ideen i det 19. århundre, og mente at intelligente mennesker kanskje kunne behandle oppgaver raskere enn andre. (Bernstein m.fl. 1994)

Teorien om intelligens som tredelt

Denne teorien er for kompleks til at den kan måles med vanlige intelligens tester. Mannen bak teorien, Sternberg, mener at intelligens består av tre forskjellige aspekter: dens indre komponenter, forholdet mellom disse komponentene og erfaring, og dens eksterne effekter. De indre komponentene kan deles inn i tre; dyktighetskomponenter (holde informasjon i arbeidsminnet, sammenligne verdier o.l.), kunnskapservende komponenter (persepsjon) og metakomponenter (problemløsning). (Bernstein m.fl. 1994)

Det andre aspektet av intelligens handler om forholdet mellom den indre verdenen og den ytre. Det dreier seg om å lære av erfaringer ved å endre måten komponentene blir brukt på - på måten metakomponentene hjelper tenkning og problemløsning. (Bernstein m.fl. 1994)

Det siste aspektet går ut på måten en tilpasser seg nye miljøer på. Intelligente mennesker kan bruke dyktighetskomponenter, kunnskapservende komponenter og metakomponenter for å oppnå mål. Metakomponentene og kunnskapen en bruker for å løse problemer på en arena, behøver ikke å være den riktige på en annen arena, så intelligent oppførsel vil derfor avhenge av kontekst.

Multiple intelligenser

Teorien om multiple intelligenser ble lansert av amerikaneren Howard Gardner. Gardner merket seg at det av og til fantes mennesker med eksepsjonelle evner på ett felt, men som likevel skåret så lavt på tradisjonelle tester at de ble regnet som tilbakestående. (Bernstein m.fl. 1994)

Mennesker som viste slike kvaliteter på små felter var med på å understøtte Gardners teori. Gardner satte derfor i gang med å undersøke om forskjellige symbolsystemer, som språk, matematikk og musikk krever bruk av de samme prosessene - de samme «intelligensene». (Bernstein m.fl. 1994)

Gardner mente at alle mennesker er utstyrt med et visst nivå av intellektuell kapasitet på de forskjellige feltene, men at de ikke *behøver* å utvikles like langt fordi de kan fungere relativt uavhengige av hverandre. (Herrnstein og Murray 1994)

Gardner foreslo flere typer intelligens:

1. lingvistisk
  2. logisk-matematisk
  3. spatial
  4. musikalsk
  5. kroppslig-kinestetisk
  6. personlig
- (Bunkholdt 1996, Herrnstein & Murray 1994)

Jeg kommer til å tillegge den klassiske tradisjonen størst vekt. For det første på grunn av at forskningsmaterialet på dette feltet er mye mer omfattende og de vitenskapelige bevisene flere enn på noen andre felter innen mentalforskning. Det er først og fremst empiriske data jeg tar utgangspunkt i og som danner grunnlaget for mine konklusjoner, og ikke hensynet til politisk korrekthet. Den klassiske tradisjonen representert ved blant andre Spearman, Thurstone og Cattell har mest å tilby. (Herrnstein og Murray 1994)

En stiller som regel to hovedkrav til en intelligenstest. Og det er høy reliabilitet og høy validitet. At en intelligenstest har høy reliabilitet vil si at den gir omtrent det samme resultatet hver gang. Det må ikke være slik at en person en gang skårer 90 poeng, og neste gang skårer 130. Da vil det si at reliabiliteten er så dårlig at testen nærmest er verdiløs. Den kan rett og slett ikke måle intelligens nøyaktig. Det andre hovedkravet jeg snakket om var kravet til høy validitet. Høy validitet vil i praksis si at testen måler det den skal. Måler intelligenstesten virkelig intelligens eller måler den noe annet? Dersom disse to forutsetningene er til stede, har en laget en test som tilfredsstillende kravene.

En kan dele testene inn i verbale og ikkeverbale. Verbale tester vil gi en forsøksperson en fordel dersom han får en test på sitt eget morsmål, sammenlignet med en annen som får den samme testen på et annet språk enn sitt morsmål. På den måten vil innflyttere stille med et handikap i forhold til landets egne innbyggere hvis de ikke får en ikkeverbal test.

Men det er ikke bare innflyttere som kan bli skadelidende. På den amerikanske SAT-testen fantes det eksempler på at den kunne diskriminere enkelte befolkningsgrupper. Jeg husker spesielt ett eksempel som hadde blitt kjent på grunn av dette:

RUNNER:MARATHON

- (A.)envoy:embassy
- (B.)martyr:massacre
- (C.)oarsman:regatta
- (D.)referee:tournament
- (E.)horse:stable

Poenget var at for å løse oppgaven, så måtte du blant annet vite hva en regatta var. Dette diskriminerer selvsagt dem som ikke vet hva dette ordet betyr, men som ellers besitter den mentale kapasiteten til å løse en slik oppgave. Det var heller ikke hensikten med denne oppgaven å forklare hva ordet betydde. Oppgaven gikk ganske enkelt ut på å teste assosiasjonsevner, men det var ikke det som ble resultatet. Vinnerne ble de som kjente til alle ordenes betydninger, og som hadde et kognitivt evnenivå til å løse oppgaven. (SAT-testen er delt inn i en språklig og en matematisk del. Denne testen er en glimrende predikator når det gjelder akademiske evner.)

I kontrast til de verbale testene, kan *ikke* de ikkeverbale testene være kulturelt partiske. Fordelene med ikkeverbale tester, er at en slipper å forandre innholdet etter hvem som skal ta testen. Det spiller ingen rolle om det er en spanjol eller en kineser som skal testes, for det setter ingen krav til ordforståelse - det setter ikke engang krav til at en skal kunne å lese. Ikkeverbale tester fikk derfor sitt gjennombrudd når en skulle teste store befolkningsgrupper eller analfabeter.

Dersom en tenker på Binets intelligens tester, er de laget slik at hvert alderstrinn har sin vanskelighetsgrad. Jo høyere alder, jo vanskeligere blir oppgavene. Oppgavene er laget slik at 60-90% av alle personene på dette alderstrinnet skal klare oppgavene. La oss ta et eksempel: Dersom en tiåring klarer å løse alle oppgavene for trettenåringer, men ingen for fjortenåringer, kan vi sette opp følgende regnestykke som IK beregnes ut fra:

$$\frac{MA \times 100}{KA}$$

MA står for mental alder. Dette har ikke noe med hvor gammelt barnet er fysisk sett, men vi snakker om modenhetsnivået. Er tiåringen like smart som en middels trettenåring, vil den mentale alder være tretten. *KA* (kronologisk alder) er det samme som barnets fysiske alder. Vi ganger med 100 for å unngå desimaler. (Bunkholdt 1996)

Vår tiåring vil etter denne skalaen få en intelligenskvotient på 130. Vi snakker med andre ord om en meget intelligent tiåring.

Det finnes flere IK-skalaer som er beregnet for voksne. Dette gjør at en ikke uten videre kan sammenligne testresultater fra en

test til en annen. Det er med andre ord uenighet om hvor mye et intelligenspoeng er «verdt». For eksempel er 158 på Stanford-Binet-skalaen det samme som 187 på Catell-skalaen. Det har med andre ord ingen særlig hensikt å sammenligne din egen intelligens med andres uten at du er helt sikker på at dere bruker samme skala. (Guinnes Rekordbok 1988)

Intelligens og arv

Der er ikke nødvendig å intelligensteste noen for å finne ut at intelligens må ha en svært stor arvelig faktor. Darwin selv mente at nedarvet intelligens var noe av det aller viktigste i menneskelig evolusjon. Darwin hadde rett. Dersom en tror på utviklingen fra amøbe til menneske, kan ikke dette forklares uten en arvelig faktor. På samme måte kan heller ikke utviklingen av menneskets hjerne eller menneskets intelligens for den saks skyld forklares på noen annen måte. For dersom intelligens bare skulle være tillært, som noen få liberalere hevder, ville aldri en slik evolusjon ha funnet sted. Da står en tilbake med den bibelske «forklaringen» som er akkurat like utilfredsstillende.

For å understøtte opplysningene i forrige avsnitt, vet vi at høy intelligens har en tendens til å være dominant. Det vil si at barna mest sannsynlig vil få en intelligens som ligger nærmest den av foreldrene med høyest intelligens. (Atkinson m.fl. 1998)

Det er åpenbart at intelligens verken kan være bare tillært, slik rendyrkede behaviorister mener, eller at den bare kan være arvelig. Det er selvsagt et samspill mellom de to faktorene, men det er ikke enighet om hvor mye som skyldes arv og hvor mye som skyldes miljø.

Tvillingstudier kan bringe oss litt nærmere sannheten på dette området. Som vi vet, har eneggede tvillinger et helt identisk arvemateriale. Det skyldes at en zygote deler seg i to, og at det som er resultat av dette begynner å utvikle seg to fostre. Dette gjør eneggede tvillinger til interessante forskningsobjekter, og kan kanskje gi oss svaret på hvor mye miljø har å si for utviklingen av intelligens.

I 1990 ble en rekke eneggede tvillinger som hadde vokst opp i forskjellige miljøer testet. Tvillingstudiene i Minnesota ble av de fleste forskere sett på som en mønsterundersøkelse. Konklusjonen var at intelligens mellom eneggede tvillinger oppdratt i forskjellige miljøer hadde en korrelasjon som lå på +.78. Dette viser at det er en *meget høy* arvelig faktor inne i bildet. (Herrnstein og Murray 1994)

Korrelasjonskoeffisienten

Korrelasjonskoeffisienten ble oppfunnet av Sir Francis Galton. Galton var søskenbarnet til selveste Charles Darwin. Galton brukte denne for første gang i 1888. Før korrelasjonskoeffisienten ble oppfunnet, kunne forskere observere at to forskjellige variabler hadde en tendens til å følge hverandre, men de hadde ingen måte å måle det på. Med korrelasjonskoeffisienten ble det nå mulig å se nøyaktig hvor mye de to variablene lignet på hverandre. Skalaen gikk fra -1 for variabler uten noen som helst slags sammenheng, og til +1 for en helt lineær sammenheng. (Herrnstein og Murray 1994)

Men kanskje er det aller viktigste å merke seg at korrelasjon ikke nødvendigvis innebærer kausalitet! *Det at det finnes en korrelasjon, beviser ikke at den ene er ansvarlig for den andre!* For å ta et eksempel, vet en at iskremsalg og drukningsulykker henger sammen. Men en kan altså ikke slå fast at iskremsalget nødvendigvis fører til drukningsulykker. Det er mye mer nærliggende å tro at folk drukner fordi de bader oftere om sommeren - og at det også selges mer iskrem da.

En skal derfor være svært forsiktig med å anta at to variabler har sammenheng med hverandre bare fordi det finnes en korrelasjon.

Vanlige søsken har en intelligens som varierer litt mer, men det kommer av at de bare deler 50% av arvematerialet. På grunn av dette, blir variasjonene betraktelig større enn hos eneggede tvillinger.

Psykologer snakker ofte om at intelligensen har en arvebiologisk ramme. Denne rammen avgrensner vår nedarvede mentale kapasitet. For å vise dette, kan en si at det finnes en nedre grense for hvor lavt en kan komme intelligensmessig, selv om en er utsatt for grov omsorgssvikt og understimulering. Men denne rammen avgrensner også hvor høy intelligens en kan få. Selv ved omfattende stimulering, og med foreldre som har bestemt seg for å presse hver eneste intelligenspoeng ut av en, finnes det en grense for hvor smart en kan bli. Dette blir avgrenset av arv.

Professor Arthur Jensen er av den oppfatning at det er svært vanskelig å øke intelligensen på barn gjennom opplæringstiltak, noe det har blitt bevilget enorme summer penger på - for svært små resultater. Jeg gir ordet til ham:

«I de siste tretti årene har hundrevis av eksperimenter blitt utført, mange av dem svært store, for å bevise at intelligens kan økes drastisk. I noen studier ble forsøkspersonene gitt intensiv trening over flere år. Ingen andre felter innen psykologien har fått så mye penger eller utført så mye arbeid i stor skala. Det oppsiktsvekkende er ikke de få poengene IK øker eller de bedrede skoleprestasjonene som av og til blir rapportert om, men faktumet at slike forbedringer er så sjeldne, og når de blir funnet, at de er så små». (Jensen 1982)

Jensen fortsetter med å si at når økninger i intelligens har blitt observert, har de hatt en eller flere av de følgende karakteristikene: (1) at de sjelden har vært større enn fem eller ti poenger; (2) at varigheten har vært kort, det vil si at resultatene forsvinner etter et år eller så etter at treningen er fullført; (3) de har

fått oppgaver som ligner på oppgavene en finner i testene, og kan heller ikke gi de samme resultatene dersom en bruker en bredere skala av IK tester. (Jensen 1982)

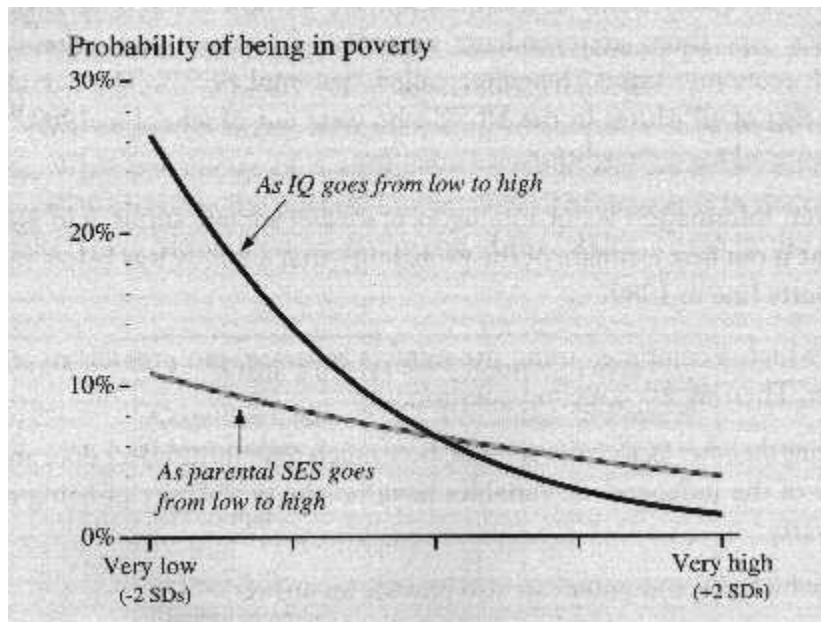
Siden en slik økning ikke kan påvises over flere IK tester, blir det galt å hevde at selve IK-en har økt. Grunnen til det er at om g-faktoren hadde økt så hadde resultatene på andre intelligenstester også økt, men det var altså bare økning på de testene som lignet på dem de hadde fått trening i å løse tidligere. (Jensen 1982)

Jeg innser at miljøet kan ha stor påvirkning i ekstreme tilfeller. Som jeg nevnte i forrige avsnitt, var dette ytterpunktene for hva som kan skje. Slik er det heldigvis sjelden i virkeligheten. De aller fleste barn vokser opp i hjem hvor barna får tilstrekkelige stimuli. Det blir bare som regel i de aller verste tilfellene av omsorgssvikt at en virkelig kan merke at barnet har tatt skade av en slik behandling, og det kan selvsagt gå utover barnets intelligens. Det er min påstand at alle nyfødte barn kan bli tilbakestående ved en tilstrekkelig dårlig behandling i hjemmet.

Det blir ofte påstått at grunnen til at de sorte i USA skårer lavere på intelligenstester enn hvite, kommer av at de lever under dårligere materielle levekår. De hevder også at forskjellene i kognitivt evnenivå også vil forsvinne dersom en blir kvitt de materielle forskjellene.

Det en må huske på før en slenger en slik påstand ut i luften, er at barn gjennom alle tider har vokst opp i fattigdom. Bare tenk på dine egne foreldre. Hadde de levet under de samme materielle forholdene i dag som de gjorde for 50 år siden, ville de uten tvil blitt klassifisert som fattige i dag. Og dersom foreldrene dine var fattige, så skulle de vel vært fryktelig dumme også? (Ikke svar på dette spørsmålet dersom du er i puberteten, for du skifter mening før du blir 20!) Det er ikke noe som tyder på at dette er sant. Selv om vi vet at intelligenstestene må indeksreguleres på grunn av at menneskene skårer høyere nå enn tidligere, er det bare snakk om noen få poenger - det er ikke snakk om et gjennomsnitt på 15-20 poenger.

Det har faktisk blitt gjort forsøk i USA i nabolag der det både finnes sorte og hvite. De tjener omtrent like mye penger, har omtrent samme levestandard og materielle kår ellers. Dersom påstanden om at det hadde hjulpet å forbedre de materielle levekårene hadde vært korrekt, skulle sorte og hvite skåret omtrent likt. Det var faktisk ikke tilfelle. Forsøkene viste at sorte fikk høyere intelligens av å gå opp i SØS, men det samme skjedde blant hvite. Forskjellene ble med andre ord ikke mindre i det hele tatt. Forsøk på å avfeie disse undersøkelsene som kulturelt partiske, har vært mislykkede. Vi sitter med andre ord igjen med en enkelt løsning. Forskjellene må skyldes arvebiologiske faktorer.

(Herrnstein og Murray 1994:134)

Hva er sosioøkonomisk status?

Sosioøkonomisk status er et begrep jeg bruker mye. Det sikter til et individs sosiale og økonomiske plassering i samfunnet. For å si noe om dette, bruker en variabler som for eksempel utdanningsnivå, inntekt og arbeid. Dersom en for eksempel er lege, vil en sannsynligvis komme høyt på alle disse variablene fordi det innebærer høy utdanning, ofte høy inntekt og bra bosted - en har høy sosioøkonomisk status. Det er også en ganske høy korrelasjon mellom disse variablene

Intelligens henger faktisk sammen med SØS. Flere undersøkelser har blitt foretatt når det gjelder dette temaet, og konklusjonen har blitt, uten å ta etnisk tilhørighet inn i bildet, at en finner de mest intelligente individene blant de som har høyest SØS. Den gjennomsnittlige intelligensen blant menneskene med høyest SØS ligger altså noen poenger høyere enn gjennomsnittet for befolkningen ellers. Med lavere SØS finner en også at intelligensen blir lavere. Lavest intelligens finner en i den delen av befolkningen hvor SØS er lavest.

Noe av det mest interessante med SØS er at den i så stor grad går i arv. Foreldre med høy SØS får også etter all sannsynlighet også barn som vokser opp og får høy SØS når de blir voksne. Men hvorfor er det slik? Mange har argumentert med at grunnen til at dette skjer er at mennesker som blir født med gullskje i munnen slett ikke trenger å være intelligente for å lykkes i livet. Dette fordi de blir hjulpet frem av foreldrene på så mange måter. Det har nærmest blitt en klisjé i filmindustrien om sønnen som er svært lite begavet, men som likevel får høy SØS på grunn av at han arvet store formuer av foreldrene, og derfor klart seg bedre enn de fleste av sine jevnaldringer. Men dette er faktisk mer unntaket eller

regelen - faktisk skjer dette svært sjelden. Det vi må huske på er at SØS er svært følsomt for endringer i intelligens. En får som regel en SØS som gjenspeiler vårt intelligensnivå. Er en middels intelligent, er det mest sannsynlig at en havner opp med en SØS som er normal - det er faktisk svært små sjanser for at du enten blir svært fattig eller svært rik. Selv om det forekommer tilhører det altså sjeldenhetene. Men det er også slik at en heller ikke kan si det slik at dersom en har et evnenivå som ligger høyt over gjennomsnittet, så vil disse personene så langt det er mulig forsøke å utdanne seg til yrker med høy lønn. Det ville i alle fall bli en overforenkling å si det slik. Personlig vet jeg at det finnes mange som av helt andre grunner enn lønn velger utdanning. Dette gjelder meg selv også. Jeg ville heller ha et yrke jeg kunne trives i og få dårlig betalt for det, enn å få et yrke jeg ikke kunne trives i, men til gjengjeld få mye høyere lønn. Jeg regner med at også mange andre tenker på denne måten, så det er med andre ord ingen *entydig* sammenheng mellom intelligens og SØS. Poenget er at det finnes yrkesgrupper som krever en intelligens som ligger høyere enn befolkningen ellers, og at disse stort sett også er høyinntektsgrupper. Yrkesgrupper som har høyere intelligens enn befolkningen ellers er for eksempel ingeniører, arkitekter og advokater. (Herrnstein og Murray 1994)

Jeg tror det blir lagt for stor vekt på foreldrene i denne sammenhengen. Jeg sikter til foreldrenes økonomi som faktor for barnas SØS. De fleste unge blir økonomisk uavhengige av foreldrene før de fyller 20, og må deretter klare seg på egenhånd. Som hovedregel mener jeg at jeg har dekning for å si dette. Det er med andre ord opp til den unge, og ikke foreldrene, hva som skal skje videre. Selv om en godt kan si at de som har rike foreldre vil ha en liten fordel av at de kan betale for privatskoler eller gi den unge penger, kan dette umulig bli en like stor faktor som høy intelligens. For uten høy intelligens, er sannsynligheten for å mislykkes på skolen mye høyere, selv om en har aldri så geniale lærere. Risikoen for å få videregående som høyeste fullførte utdanning er større, fordi de har vanskeligere for å tilegne seg kunnskap.

Dersom vi ser helt bort fra foreldrenes økonomi som forklaring på barnas SØS, står vi igjen med den arvelige faktor. Rendyrkede tilhengere av den arvelige faktor som forklaringsmåte, vil si at barna får en intelligens som er omtrent like høy som foreldrenes, og vil derfor få en SØS som er omtrent like høy også. Etter å ha sett på de data som eksisterer på dette feltet, kan dette se riktig ut. Det er jo nettopp dette med intelligens og SØS som er det interessante, for det kan se ut som om disse to henger sammen, *uavhengig av foreldrenes SØS*. Velger vi denne forklaringsmåten, vil det hele bare være et resultat av arv, og at barn av intelligente foreldre har en mye større sjanse for å få høyere SØS.

En kan tenke seg at både foreldrenes økonomi og intelligens er viktig for barnas fremtidige SØS. Som jeg har sagt, henger disse som oftest sammen, men de *må* ikke gjøre det. Jeg mener at SØS

kan fungere som en forsterker på skiller som allerede er trukket opp som et resultat av arvebiologiske forskjeller mellom menneskene. Med andre ord: *De som har mindre intelligente, fattige foreldre har en mindre sjanse til å bli normalt intelligente mennesker, selv om de arvebiologisk sett er normale, enn om foreldrene hadde hatt normal intelligens.* Dette skjer muligens som en følge av understimulering og dårligere kosthold. Jeg sier ikke at alle som har dårlig råd eller er lite intelligente både understimulerer barna og gir dem dårligere mat, men bare at risikoen for at så skal skje er relativt større i slike familier på grunn av mindre kunnskap. Vi vet også at kostholdet i familier med lav SØS er dårligere. Jeg vil tro at en slik faktor også kan vise på statistikkene. Spesielt den første faktoren er svært sentral, i og med at den kan påvirke intelligensen en hel del. Tilsvarende har mer intelligente foreldre som regel mer kunnskap om hva barna trenger, de har oftest lest mer om hvilke behov barna har og kan opptre deretter. Barn av slike foreldre tror jeg vil ha en fordel fremfor andre barn, uavhengig av intelligens. Således vil dette forsterke seg selv.

Jeg er altså ikke noen tilhenger av bare den arvelige faktor eller bare av den miljømessige faktoren. I denne sammenhengen, ser jeg at de som mener at miljøet er viktigst også har et poeng, men bare ved at miljøet polariserer vår arvebiologiske ramme: Dersom vi har foreldre med høy SØS, vil vi trolig klare å bevege oss lenger mot ytterpunktet av vårt eget potensiale, og mot det andre ytterpunktet dersom vi har foreldre med lav SØS. Spørsmålet vi sitter tilbake med er jo hvor stor denne rammen er. Personlig deler jeg Arthur Jensens oppfatning om at den er relativt liten.

Hvorfor er intelligens viktig?

Intelligens er enten vi innrømmer det eller ikke svært viktig. Dersom en har høy intelligens ligger alle muligheter åpne for deg på skolen, for det finnes ingen grenser for hva du kan få til. For en person som ikke er like intelligent, kan det samme utvikle seg til et mareritt. Men hvorfor er det slik?

På skolen er det i all hovedsak to faktorer som avgjør om du vil bli en flink student. Den første er intelligens. Høy intelligens gjør at en lærer fort, noe som er det viktigste av alt for en student. Den andre faktoren jeg sikter til er arbeidsinnsatsen som legges ned. Undersøkelser viser at studenter med høy intelligens og høy arbeidsinnsats også får de beste resultatene. Med andre ord: En student med lav intelligens er nærmest sjanseløs til å oppnå toppkarakterer, selv om han legger ned stor arbeidsinnsats. For en student med høy intelligens er det ikke slik i det hele tatt. Med en moderat arbeidsinnsats kan han tvert imot få svært gode karakterer. Studenter med lav intelligens og høy arbeidsinnsats har omtrent like gode sjanser til å få gode karakterer som studenter med høy intelligens og liten arbeidsinnsats. Studenter med lav intelligens og

lav arbeidsinnsats skårer dårligst av alle. Dette viser jo nettopp hvilken stor fordel det er å være intelligent innen våre utdanningsinstitusjoner.

Høy motivasjon gjøre at en kan komme langt. Men forutsetningen for dette er at en arbeider hardt og at en venner seg til å få middelmådige karakterer. Jeg beundrer faktisk de som har denne egenskapen. Jeg beundrer deres selvdisiplin og jeg beundrer dem for at de ikke gir opp. Dette er egenskaper de fleste av oss andre bare kan beundre, men noen få er så heldige at de har dem. Men de fleste av oss har en normal selvdisiplin og vi har en tendens til å gi opp dersom noe ikke går slik som vi hadde ønsket at det skulle gå. For å ta et eksempel: Dersom vi leser mye på eksamen, så forventer vi faktisk å få gode karakterer også! Vi forventer ikke å stryke. Men det er mange som får en slik opplevelse selv om de har gjort sitt beste - de enten stryker på eksamen eller gir opp fordi de skjønner at de har siktet for høyt. Sannsynligheten for at dette er mennesker med lavere intelligens enn gjennomsnittet er svært stor.

Så hva gjør de? De har kanskje på dette tidspunktet innsett at guttedrømmen om å bli lege eller advokat kanskje var litt i overkant. Og de har kanskje også funnet ut at de har blitt leie av å gå på skole på grunn av at de aldri så noe igjen av arbeidet de la ned. Det er ingen tvil om at det mest nærliggende er å tro at de vil søke på jobb. De gjør de også. De fleste får en.

De som får jobb flytter også som regel hjemmefra og blir gift eller samboere i en tidlig alder sammenlignet med de som tar høyere utdanning. Dersom vi skal se nærmere på når det er folk pleier å etablere seg, så er det faktisk store forskjeller der også. De med lav utdanning (og ofte lavt evnenivå) etablerer seg vanligvis tidligere enn dem som tar høyere utdanning.

På 1950-tallet ble faktisk lærerstudenter på Høgskulen i Volda intelligenstestet. Jeg kjenner ikke til formålet med å intelligensteste dem, men det er heller ikke det viktigste. Resultatet var i alle fall at en gjennomsnittlig lærerstudent hadde en intelligens på rundt 130, noe som er langt over gjennomsnittet. Dette illustrerer bare at studenter med høy intelligens har hatt en fordel i utdanningsinstitusjonene.

En skulle kanskje tro at den gjennomsnittlige intelligensen på universiteter og høyskoler ville gå ned ettersom større grupper av befolkningen tar høyere utdanning, men det er faktisk ikke tilfelle. USA, som utdanner en større del av befolkningen enn Norge på høyskolenivå, har en gjennomsnittlig intelligens blant sine collestudenter på rundt 130. Noen vil kanskje si at dette bare viser at intelligens er innlært, men det er jeg ikke enig i. For å forklare dette må jeg ty til litt historikk.

Hvis vi tenker på den amerikanske SAT-testen, gikk resultatene rett til værs i en periode. Høsten 1960 var en gjennomsnittlig verbaltest på 678 poenger, mens en gjennomsnittlig matematikkskåre var på 695. I 1950 kom den gjennomsnittlige student rett fra landets beste kostskoler, og fra familier med svært

god økonomi. Omtrent 90% av dem hadde også fedre som hadde gått på Harvard. Harvard var med andre ord ikke særlig vanskelig å komme inn på dersom en hadde en tykk nok lommebok. Resultatet ble at skårene gikk opp kraftig etter at det ble mulig for bredere lag av befolkningen å komme inn, faktisk så mye at en gjennomsnittlig søker fra 1952 ville ha kommet inn blant de 10% dårligste i 1960! Med andre ord gikk utviklingen i den retningen at Harvard ikke lenger var et universitet for en urban økonomisk elite, men for mennesker fra hele landet som hadde spesielle evner. (Herrnstein og Murray 1994)

Jeg vil tro at Norges utdanningsinstitusjoner er bedre enn de amerikanske til å utnytte evnene til folk flest i retning av utdanning. I motsetning til de mest prestisjefylte amerikanske universitetene, koster det ikke noe særlig å utdanne seg i dette landet - i alle fall ikke før en er ferdig utdannet. Siden alle studenter som har gode nok karakterer fra videregående til å komme seg inn på høyskoler eller universiteter kan ta den utdannelsen de har lyst til, vil jeg tro at de menneskelige ressursene blir utnyttet på en bedre måte. Dette fordi det ikke står økonomiske spørsmål i veien for utdanning. Det er heldigvis ingen som må si at de ikke kan ta en spesiell utdanning fordi de ikke har penger til det. På den måten vil høyskoler og universiteter alltid få gode studenter. Med det økonomiske aspektet ute av veien, er det bare karakterene som kan hindre en høyere utdanning, og det sier seg selv at konkurransen blir hardere av den grunn - blant stadig mer intelligente studenter.

Det er imidlertid en grense for hvor stor del av befolkningen som kan ta høyere utdanning før dette går ut over kvaliteten på studentene. For å være kritisk et øyeblikk, kan jeg si at jeg mener at en for stor del av befolkningen har allerede tatt høyere utdanning. Konsekvensene av å gjøre dette, kan bli at en får en stor andel mennesker i yrker som de på grunn av sin arbeidsinnsats har klart å utdanne seg til, men at yrket krever en intelligens i utførelsen av yrket som de ikke er i besittelse av. Ville du for eksempel blitt med på cruise med et skip hvor kapteinen hadde en IQ på 80? Selv om jeg ikke har hørt om slike tilfeller, vet jeg at det er fullt mulig - men sjansene er heldigvis små statistisk sett.

Lav intelligens og risiko for arbeidsledighet

Jeg har faktisk ikke hørt noen som har nevnt at arbeidsledighet kan ha en viss sammenheng med intelligens å gjøre i Norge. Det er stort sett bare utenlandske bøker som tar for seg dette temaet, for det er et ikke-tema her i landet som en ikke skal snakke høyt om. Jeg har lest en del litteratur om arbeidsledige, men jeg har ennå til gode å se at det står nevnt med et eneste ord at en vesentlig faktor kan være lavere intelligens. Det synes jeg er merkelig. Jeg leser om at det finnes langtidsarbeidsledige, at de får rikelig med hjelp til å skaffe seg arbeid - men at de likevel fortsetter med å være

arbeidsledige. Dersom vi tar bort intelligens som faktor, står vi blant annet tilbake med dårlig moral som forklaring. Jeg tror at arbeidsledige har vanskeligere enn andre for både å skaffe seg en jobb og å holde på den på grunn av sitt evnenivå heller enn dårlig moral.

Cognitive Class	Percentage
I Very bright	2
II Bright	7
III Normal	7
IV Dull	10
V Very dull	12
Overall average	7

(Herrnstein og Murray 1994:163)

Det er viktig å poengtere at de aller fleste av oss enten har en jobb eller studerer, så det er ikke mitt poeng å si at alle som blir arbeidsledige i en periode har lav intelligens. Det jeg sikter til er de mer kronisk arbeidsledige og deres evnenivå. På grunn av dette vil det være vanskeligere å få dem inn i arbeidsstyrken enn et menneske med normal intelligens fordi de aller fleste jobber krever normal intelligens. Det sier seg selv at dersom en har en intelligens på 75, vil det være vanskeligere å finne en jobb som passer enn for en person med en intelligens på 160! Dersom en er så smart, kan en få arbeid med nesten hva som helst.

De smarteste av oss, har jo som jeg har sagt oftere kvalifikasjonene i orden på grunn av mer skolegang. Men dette er jo egentlig ingen garanti i seg selv for å unngå å bli arbeidsledig, men det setter flere dører åpne for hva en kan søke på.

Intelligente mennesker tenker (statistisk sett) mer langsiktig enn de som er mindre intelligente. Derfor vil nok de mest intelligente forsøke å gjøre et godt inntrykk på de arbeidsplassene de har, unngå å begå kriminelle handlinger, ha lite fravær osv. Dette vil de gjøre fordi de vet at når de skal få en ny jobb, er sjansen stor for at de ringer til din forrige arbeidsgiver og spør hvordan du har vært som ansatt hos dem. De tenker langsiktig fordi de vet at dersom de gjør en dårlig jobb, kan dette forfølge dem en lang stund og i verste fall delvis stenge dem ut fra arbeidsmarkedet. Så de kan like godt legge et godt grunnlag for fremtiden først som sist. En mindre intelligent mann vil trolig ikke tenke slik, men tenke som så at han kan bygge opp et stabilt omdømme når han har lyst til det, men bruke så mange egenmeldinger som han har lov til i mellomtiden. Han vil trolig være mindre pliktoppfyllende, men tenke at han når som helst kan legge om kursen og bli en like god ansatt som alle

andre. Dette er en kortsiktig tankegang som sjelden ser ut til å fungere. (Herrnstein og Murray 1994)

Lav intelligens og kriminalitet

Kriminalitet kan dessverre utvikle seg til å bli svært problematisk for samfunnet. I et samfunn hvor lover og regler er etablert for at folket skal kunne føle seg trygge, sier det seg selv at kriminalitet er samfunnsnedbrytende. Det er et onde som må motarbeides med alle midler. Dessverre har jeg sett altfor ofte at politikerne bare snakker om strengere straffer i stedet for å undersøke hva det er som gjør at folk begår kriminelle handlinger. Dette er like kortsiktig som forbrytelsene selv, for en får ikke tatt ondet ved roten på denne måten. I stedet for å forsøke å finne årsaker, bruker en vanvittige ressurser på å dempe symptomene - og dessverre stadig *større* ressurser.

De private vaktsselskapene i Norge har i dag økt til omkring 240 stykker, noe som er en nærmest eksplosiv økning sammenlignet med tidligere. Tidligere utgjorde kundemassen for det meste firmaer, men i den senere tid har en fått et kraftig økning blant private kunder. En kan stille seg selv spørsmålet hvorfor dette har blitt et marked nå, siden det knapt var et marked å snakke om før. Svaret må bli trygghet. Mennesker føler seg mer usikre i sine egne hjem, og de vet at politiet som regel har så mye å gjøre at de ikke kan være overalt på samme tid. Derfor er folk villige til å betale for at en vekter skal se etter at alt ser bra ut en eller to ganger hver natt.

Det er ikke bare nattarbeid vektere får lenger. I Holmlia i Oslo har vektere faktisk begynt å patruljere boligområder på *dagtid*. Rett og slett fordi folk som bor der ikke føler seg trygge om dagen heller, og er villige til å betale for det.

Personlig mener jeg at det må være noe galt når folk må betale vaktsselskaper for å føle seg litt tryggere i sine egne nabolag og sine egne hjem. Da har kriminaliteten eller trusselen for å bli utsatt for kriminalitet blitt så sterk at samfunnets eget maktapparat har mistet noe av kontrollen, for egentlig er dette politiets oppgave. Men det skjer så mye på en gang at politiet ikke har tid til å passe på alle like godt - det er også skremmende.

Men hvem er det som truer oss slik at vi gladelig betaler andre for å beskytte oss? Det er dessverre ikke så enkelt at alle forbrytere har en tatovering i pannen der det står: «Jeg er en forbryter!» En forbryter kan neppe pekes ut fra en folkemengde ved bare å se på vedkommende, men hvis vi ser nærmere på forskjellige deler av befolkningen, ser vi at noen grupper er overrepresentert.

Data fra USA viser oss at den normale forbryter har en intelligens på ca 92, altså åtte poenger lavere enn den vanlige mann og kvinne. Mer notoriske forbrytere har enda lavere intelligens. (Herrnstein og Murray 1994)

Men hva kan være grunnen til at en har en så stor forskjell på forbrytere og befolkningen forøvrig når det gjelder intelligens? Det dreier seg altså om åtte poenger, noe som ikke er en ubetydelig forskjell. Trolig er svaret at mindre intelligente mennesker har en tendens til å tenke mer kortsiktig enn mer intelligente mennesker. Med andre ord vil den mindre intelligente bestemme seg for å gjøre ting som kan ha en kortsiktig gevinst, men tenke mindre på konsekvensene på lang sikt. En mindre intelligent mann vil trolig stjele mer for å få det han har lyst på. På den måten oppnår han det han ønsker. Men han vil ikke tenke på hva konsekvensene etter all sannsynlighet kommer til å bli - nemlig at han blir tatt en gang.

Men hvordan kan vi være så sikre på at det er intelligens som avgjør om en mann blir forbryter eller ikke? Kriminaliteten har jo vokst mye mer enn andelen lite intelligente mennesker har! Jeg kan kun svare på dette når det gjelder vinningskriminalitet og voldskriminalitet, men vinningskriminaliteten alene utgjør likevel størstedelen av alle forbrytelser som blir begått (ca 90%).

Jeg vil først ta for meg vinningskriminaliteten: Det er ingen tvil i at Norge i dag ikke er det samme Norge som fantes for noen få tiår siden. Norge har vært utsatt for enorme forandringer. Bare se på filmene om «Olsenbanden»! En ser et forskjellig Norge fra film til film! Så vi vet altså at det har skjedd ganske store materielle forandringer i de tiårene som har gått. Også blant innbyggerne i landet kan en se store forandringer. På filmene kan en se bydeler på Oslos østkant som kun er befolket av nordmenn - slik er det ikke mer. En må også tenke på hva som har skjedd med vår moral i tiårene som har gått. En må se nærmere på hva det er som har forandret seg i løpet av disse årene. Hvordan har samfunnet blitt? Jeg kan bare observere at det ser ut til å være et kaldere samfunn hvor folk ikke bryr seg om hverandre i like stor grad. Etter å ha oppholdt meg i hovedstaden en stund nå, ser jeg at det er forskjeller mellom bygd og by på dette feltet. Folk gjør ikke noe, så lenge det ikke direkte angår dem selv. Med andre ord, ser de noen som ligger livløs på gaten, kan du være sikker på at det ikke er noen som hjelper vedkommende før det har gått lang tid og før mange har gått rett forbi. Det er rett og slett uheldig. Vi har blitt mer egoistiske og mindre altruistiske. Vi har mer enn nok med å tenke på oss selv.

Materiell velstand blir sett på som veien til lykke. Jeg kan faktisk ikke skjønne hvordan denne misforståelsen har sneket seg inn. Det verste er at jeg tror at de fleste skjønner at det er galt, men materielle verdier er likevel det folk trakter etter - muligens som en substitutt for det de har mistet på veien mot materialismen. Det har blitt slik at hvis du eier mange ting, er du slik folk ønsker å være - det er idealet. Har du ingenting, er du et null.

Jeg tror at jaget etter materielle verdier som et resultat av den økende materialismen er noe av årsaken til at vinningskriminaliteten har økt. Og jeg tror at det er verre i byene enn på bygdene rundt omkring. I byene er det mange fristelser og mye å bruke pengene på. Er en så uheldig å ha lite penger, er en

utenfor. Har en penger, er nesten alt mulig. Selvsagt fører dette til misunnelse, og selvsagt fører det til at folk alltid skulle ønske at de hadde enda mer selv om de har rikelig fra før. Mye vil ha mer, sies det.

Jeg tror det er her vi finner selve nøkkelen til at vinningskriminaliteten har økt så eksplosivt. Alle ønsker noe som koster penger, men noen tenker mer langsiktig enn andre for å nå sine mål. De aller fleste skaffer seg en jobb og arbeider fra 0900 til 1600 hver dag i håp om å komme et steg nærmere egen lykke. De gjør dette dag etter dag - år etter år. Noen få tenker ikke slik. De tenker annerledes enn det store flertall, for de har ingen intensjoner om å vente på å oppnå lykken over å eie. De tar en snarvei, uansett om de vet at det er noen som blir skadelidende. De tar snarveien uansett om de vet at dette er skadelig for samfunnet vi lever i: De gjør det kun for sin egen del, for kriminalitet er fullkommen individualisme. Men dette utslaget av korttenkthet slår tilbake på dem selv i form av samfunnets reaksjoner.

Det er altså blant annet snarveien til lykke som frister de lite intelligente, og som gjør at de blir vinningsforbrytere. Men hva med voldskriminalitet? Det kan vel ikke sies å være et resultat av at mennesker søker lykke? Det er det ikke akkurat, men det er noe av de samme mekanismene som styrer den også.

Først av alt må en være oppmerksom på at volden kan ha økt mindre enn det statistikken viser, for det er bare de anmeldte tilfellene som blir registrert. Jeg vet at det tidligere ikke var vanlig å anmelde legemsfornærmelser i den grad det er vanlig nå. Selv om lovverket beskyttet mennesker som ble utsatt for vold på samme måte som nå, var det en vanligere oppfatning at en kunne ordne opp i det selv uten å trekke politiet inn i bildet. I alle fall vet jeg at det var vanlig i bygdene rundt omkring. Således kom ikke mange legemsfornærmelser inn i statistikkene, og økningen så derfor muligens større ut enn den i realiteten hadde vært.

Jeg mener at det er manglende evne til å se langsiktige konsekvenser av egne handlinger som er hovedårsaken til at noen begår forbrytelser og andre ikke. Men dette forutsetter selvsagt at forbrytelser ikke lønner seg på lang sikt, og slik er det heldigvis ikke blitt ennå. Det lønner seg faktisk ikke å slå ned noen uansett om du har en dårlig dag. Det kan føles godt der og da, men hvis en ikke tenker på konsekvensene av egne handlinger, kan jeg ikke si at jeg føler noen sympati for den som gjør dette. I motsetning til slike mennesker finner vi dem som tenker langsiktig og heller lar være med å slå ned noen fordi de vet at konsekvensene av å gjøre noe slikt blir betraktelig større enn den gode følelsen en får ved å slå. Naturligvis kommer andre faktorer også inn, som for eksempel arv eller om personen er påvirket av alkohol eller narkotiske stoffer. Men mitt poeng var at sjansen for at noen skal utøve vold mot andre blir relativt større dersom vi har å gjøre med en person med en intelligens under gjennomsnittet. Dette var kanskje et dårlig eksempel, men det viser nettopp forskjellen mellom mennesker som tenker kortsiktig og dem som tenker langsiktig. De

som tenker kortsiktig må ha behovstilfredsstillelse der og da, nesten uansett konsekvensene på lang sikt. Det er faktisk også en av de største forskjellene mellom intelligente og mindre intelligente mennesker. Jeg mener at det finnes en sammenheng her.

I Sverige ble det foretatt en 20 år lang longitudinell undersøkelse av 500 gutter. De ble intelligenstestet i tiårsalderen. Da de fylte 30 år ble undersøkelsen avsluttet, og en kunne finne konklusjonen: 30% av dem som hadde blitt arrestert i løpet av årene som hadde gått, tilhørte de 6% som hadde IQ på under 77, og 80% hadde IQ på under 100! Jeg må likevel tilføye at det ikke var noen lineær sammenheng mellom intelligens og kriminalitet, fordi det fantes få av dem som hadde skåret aller lavest blant de kriminelle. Trolig er dette fordi de skårer så lavt at de ikke har den kompetansen som kreves for å begå de fleste forbrytelser. Det er jo også slik at dersom en har en tilstrekkelig lav IQ, så kan en unngå straffeforfølgelse. (Herrnstein og Murray 1994)

Denne undersøkelsen viser jo at intelligens ikke er en uvesentlig faktor når det gjelder kriminalitet, og at det etter all sannsynlighet vil oppstå høyere kriminalitet i befolkningsgrupper som skårer lavere enn gjennomsnittet for befolkningen forøvrig.

Intelligens og bruk av sosiale tjenester

Jeg er fullstendig klar over at jeg beveger meg på et felt der en bør trå forsiktig. Grunnen til det er at det setter sterke følelser i sving. Dersom jeg skulle være politisk korrekt, hadde jeg sagt at den jevne sosialhjelpsmottaker er vanlige mennesker som deg og meg, men som bare har vært uheldige. Verden har rast sammen for dem på grunn av ytre prosesser som har vært utenfor deres kontroll. Renten har steget, slik at de ikke har klart å betale tilbake lånet sitt. Huset har brent ned slik at de aldri har klart å reise seg økonomisk igjen - og det kan skje med alle. Men det er nemlig slik at jeg ikke er politisk korrekt.

Misforstå meg ikke, for jeg har møtt sosialhjelpsmottakere som har vært svært intelligente og som har hatt massevis av personlige ressurser. En av dem hadde hatt en lederstilling i næringslivet, vel å merke uten at jeg kunne fatte hvordan han hadde fått den, men det er en annen sak. Så slår ikke dette beina under min egen hypotese allerede før jeg har fått satt i gang? Ikke nødvendigvis. Jeg har ikke sagt at alle mottakere av sosialhjelp er lite intelligente, men min påstand er at gruppen som helhet skårer en del lavere enn gjennomsnittet i befolkningen. Og når vi finner mennesker som er svært intelligente blant disse, så er det etter min mening noe med deres personlige egenskaper som gir dem en så stor ulempe at de kan få økonomiske (og andre) problemer. Næringslivslederen jeg snakket om hadde nedsatt impuls kontroll, noe som gjorde det umulig for ham å tenke på lang sikt når det gjaldt personlig økonomi. Dette er som regel mye vanligere blant lite intelligente

mennesker, men jeg ville bare illustrere at det ikke finnes noen unntak fra denne regelen heller.

De mest kroniske sosialhjelpsmottakerne finner en ofte i multiproblemfamilier. Egelund og Hilgaard (1993:235) beskriver en multiproblemfamilie slik:

«Det er de familier, der er ramt af en lang række problemer samtidig, fx alkoholmisbrug, fattigdom, manglende evne til at organisere et hverdagsliv og administrere økonomi, dårlig begavelse, sindslidende familiemedlemmer, arbejdsløshed, konstant skrantende helbred, dårlige boforhold, manglende tilknytning til andre mennesker osv. Familier med disse - og mange flere - problemer var karakteristiske for målgruppen.»

«Dårlig begavelse» får altså i følge Egelund og Hilgaard (1993) ingen særstilling, men blir snarere sett på som et lite problem på linje med de andre problemene multiproblemfamilier sliter med. Jeg er ikke enig i denne fremstillingen. Hvis deres antakelser skulle være riktige, og dårlig begavelse bare var et problem og ingen årsak, står en tilbake med forklaringen om at familien har fått en «dårlig start» eller har hatt «uflaks». Jeg mener at det ikke er noen tilfeldighet at noen familier får større problemer og problemer på flere områder enn andre.

Alle familier kan komme i vanskeligheter. Det kan være økonomien som ikke strekker til, eller at de må skaffe et helt nytt sosialt nettverk på grunn av flytting. Dette er problemer de fleste opplever før eller siden. Men det som i all hovedsak skiller en multiproblemfamilie fra en normal familie, er at den normale familien vil klare å løse problemene ved hjelp av sine egne ressurser. Dette er ressurser som blant annet gjør at en har mindre sannsynlighet for å bli fattige, mindre risiko for å bli arbeidsledige og har lettere for å organisere hverdagslivet på en tilfredsstillende måte - i tillegg til en hel rekke andre fordeler. Den viktigste ressursen er selvsagt intelligens.

Multiproblemfamiliene er altså rammet av en lang rekke problemer samtidig. Men dette er faktisk ikke hvilke som helst slags problemer. Det er stort sett - men ikke alltid - snakk om problemer hvor risikoen for å få dem øker jo lavere intelligens en har. Det vil med andre ord si at sjansene for at en familie med normal intelligens skal få slike problemer blir forsvinnende små sammenlignet med en familie som ligger langt under gjennomsnittet. Det er også disse familiene som blir rammet av slike problemer, men mer på grunn av intelligens enn noen annen faktor.

Men hvorfor har det ikke blitt fokusert mer på intelligens blant disse familiene? Det ville i alle fall ha kunnet forklart en hel del om vår sosiale struktur og hvorfor det er så vanskelig å drive med sosial utjevning uten å bruke for mye ressurser på å klare det. Dersom vi skulle tenke oss et idealsamfunn der alle har det omtrent like bra, så sier jeg her og nå at jeg ville ha vært med i et slikt

samfunn. Det er ikke noe annet jeg ønsker enn en flat samfunnsstruktur. Men det er ting som tyder på at dette vil bli vanskelig; vi har å gjøre med mennesker som har så få personlige ressurser at de har problemer med å leve et normalt liv, selv om de får en normal inntekt. Manglende evne til å forvalte sin egen formue langsiktig er faktisk ganske vanlig. På en hel del andre områder har de også ulemper. Men det aller viktigste er at dette ikke kan repareres med penger: Mer penger kan ikke gjøre at de som har store pengeproblemer plutselig tenker langsiktig. Grunnen til det er at det ikke er mangel på penger som er problemet, snarere tvert imot. Problemet er jo nettopp mangelen på langsiktig tenkning, og det er det ikke alltid så lett å gjøre noe med.

Men nok en gang tilbake til spørsmålet om intelligens: Hvorfor er det så få som tør å snakke om det? Det er ikke et lett spørsmål å svare på, men det krasjer på mange måter med den marxistiske tenkningen som er vanlig i sosialt arbeid. Det setter faktisk hovedskylden på individet selv, men ikke slik å forstå at det er deres feil at de har fått et evnenivå som de har fått, men at forklaringen ligger hos individet i form av arv og miljø i større grad enn vi har vært villige til å innrømme. Men dette ville jo satt deler av det marxistiske synet på «klassestruktur» på hodet, for der er ikke intelligens en variabel. Der er det kampen mellom «arbeiderklassen» og «kapitalistene» som er det sentrale - mellom de som eier produksjonsmidlene og proletariatet.

Vi har altså slått fast at den største delen av problemet ligger hos enkeltindividet selv, noe som gjør sosial utjevningsspolitikk mer og mer kostbar jo lenger en driver det. Jo mer penger en gir en familie som har problemer med å forvalte sine egne penger, jo større er risikoen for at det blir en svært kostbar affære for resten av befolkningen.

Men hva da med å oppnevne økonomiske verger for flere av disse familiene? Det er spesielt to hensyn en må ta: For det første snakker jeg om enkeltmenneskets frihet til å forvalte sin formue. Dette er trolig grunnen til at ikke flere familier får en økonomisk verge. Instinktivt mener vel alle at enhver bør få bruke sine egne penger på det de har lyst til, uten at noen andre skal blande seg inn. Dette er et bra poeng, men enkelte mennesker er ikke i stand til å bruke sine egne penger på en slik måte at det gagnar dem selv særlig bra. I slike tilfeller mener jeg at dette kunne ha hatt en positiv effekt på både samfunnsøkonomien og deres personlige økonomi, forutsatt at vi snakker om sosialhjelp. De ville ha fått hjelp til å skaffe seg de tingene de trengte uten å kaste bort penger i tillegg til at skattebetalerne hadde tjent på det. Ja, jeg sier «kaste bort», for det skjer dessverre for ofte, for eksempel ved at noen som får 2000 kroner til å kjøpe klær for, bruker alle pengene på ett eneste plagg! En kan godt le av det, men jeg synes det hele er mer tragisk enn komisk. Det viser bare hvor mye bedre det hadde vært dersom vedkommende hadde fått hjelp - for begge parter.

Det er åpenbart at et samfunn som vårt alltid vil ha en andel av mennesker som går på sosialhjelp - noen av dem kronisk. Det er

det ikke så mye vi kan gjøre noe med. Det vi derimot kan gjøre noe med, er at vi stiller oss selv litt åpnere og ikke lar spørsmålet om sosialhjelp bli til en kamp mellom ideologier. Dessverre blir det som regel resultatet, men det er lov å prøve. Vi må også se nærmere på den forskningen som finnes på området. Dersom det er slik at det kommer frem forskningsresultater som ser ut til å stemme, men at de ikke stemmer overens med den ideologien en bruker i sosialt arbeid, viser dette bare at det er på tide å kullkaste ideologien i stedet for å forsøke å så tvil om forskningsresultatene med alle midler. I alle fall kan spørsmålsteget stilles om det er på tide å prøve noe annet med basis i nye opplysninger. Det hender selvsagt at en kommer over forskningsresultater en ikke liker, men hvis en ikke kan påvise alvorlige metodefeil, er det ikke så mye en kan gjøre med det. Det betyr i praksis at en bør heller skifte mening i stedet for å holde fast på det en tror på av gammel vane, selv om en vet at det ikke stemmer. På samme måte; hvis en finner ut, gjennom forskning, at intelligens er viktigere enn foreldrenes SØS når det gjelder sannsynlighet for å bruke sosialhjelp, blir det bare dumt å legge for stor vekt på SØS i fremtiden. Sosialt arbeid og vitenskap bør derfor samsvare i stedet for at en får vitenskap på en side og hundre år gamle ideologiske myter på den andre siden - som rake motsetninger.

Jeg ønsker en flat sosial struktur, men jeg vil også at enhver som ønsker det skal få mulighet til å realisere seg selv. Jeg vil ikke nekte noen å gjøre det. På den andre siden bør det være et mål at så få som mulig er avhengige av hjelp fra staten for å klare seg. Som jeg har vært inne på, har andelen av mennesker som trenger slik type hjelp økt kraftig i de siste årene. En svært stor del (ca 1/4) av dette går til mennesker av utenlandsk opprinnelse. Samtidig har en hatt en kraftig utbygging av velferdstilbudet, noe jeg mener kommer til å føre til velferdsstatens kollaps. For å ta en liten kuriositet, er det mange amerikanere som ikke kan skjønne hvorfor folk i det hele tatt gidder å arbeide siden dette tilbudet er så godt utbygget. Dersom en snakker om en gjennomsnittsfamilie med et par barn, snakker en kanskje bare om noen få hundrelapper i forskjell mellom arbeid og sosiale ytelser. Det er nesten utelukkende den norske normhomeniteten som har gjort at dette er mulig. Normen har vært slik at det har vært forbundet med skam å motta sosiale tjenester. Utviklingen tilsier at Norge blir alt annet enn homogent i årene som kommer - og det er heller ingen grunn til å tro at de som kommer til landet vårt deler eksakt de samme moralske verdier som de fleste nordmenn har gjort, selv om det er forandring å se blant nordmenn også.

Myten om at motsetninger tiltrekker hverandre

«Forelskelse er en illusjon» hørte jeg at en foreleser hadde sagt. Han begrunnet dette med at grunnen til at menn og kvinner kunne bli glade i hverandre var rent biologisk. Gjennom denne prosessen som har blitt kalt

forelskelse ser hjernen vår etter andre individer med de beste genene for reproduksjon. Disse genene bør altså være like gode som våre egne - eller bedre hvis det er en mulighet til det. Forelskelse var med andre ord ikke noe annet enn en rent biologisk prosess som hadde forplantning som formål. Jeg vet at dette var en fryktelig uromantisk ting å si, men jeg tror dessverre at det er sannheten.

Det er lite som tyder på at motsetninger tiltrekker hverandre hvis en ser denne prosessen fra et nøkternt ståsted. Derimot ser det heller ut til at likheter tiltrekker hverandre; en velger som regel partnere som er like høye som en selv og har samme hårfarge, øyefarge, hudfarge(!) og intelligens. Intelligens er en av de tingene som er likest blant par, og de skårer oftest innen fem poenger fra hverandre.

Motarbeider det postindustrielle samfunnet evolusjon?

Det ble påpekt allerede i forrige århundre at den industrielle revolusjon hadde en negativ effekt på genbassenget på lang sikt. Grunnen til det er som følger: Fabrikkarbeiderne hadde langt større barnefamilier enn fabrikkeneierne. På grunn av dette, trodde man at samfunnet ville ta skade av denne utviklingen dersom den fortsatte. Slik har det fortsatt ikke gått. Vi vet at IK har økt hele dette århundret og at generasjonen som vokser opp i dag er i gjennomsnitt mer intelligente enn sine egne foreldre. Intelligenstestene har også måttet indeksreguleres fordi gjennomsnittet blir høyere enn 100.

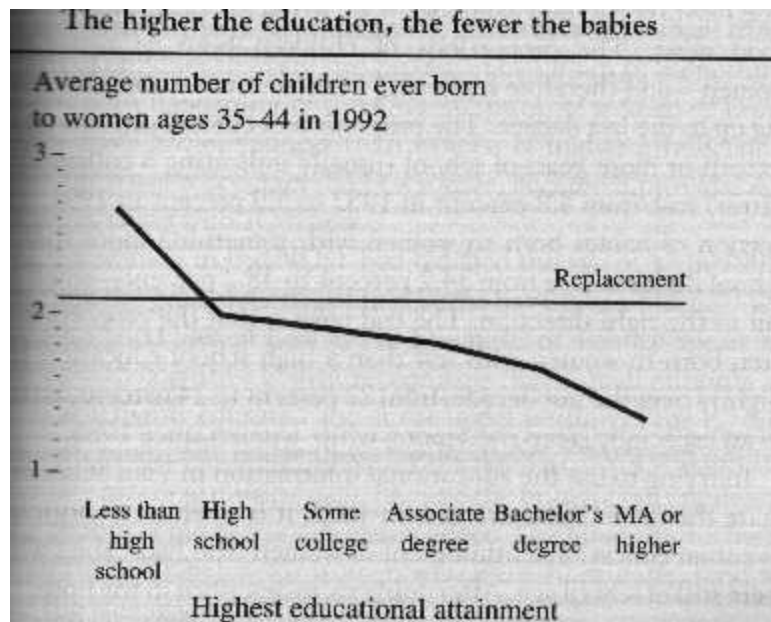
(Det er bred enighet i at intelligensnivået er synkende i den vestlige verden, selv om resultatene på IK-testene øker. Årsaken til dette er trolig at folk flest har blitt dyktigere til å løse IK-tester, og har derfor ikke rot i at en faktisk intelligensøkning har funnet sted. Dette fenomenet blir også kalt Flynn-effekten, etter mannen som først beskrev det.)

Dette kan skyldes bedre stimulering av barna i de tidlige barneårene: Førskolelærere har tatt over størsteparten av den daglige omsorgen for et barn i en barnehage. Dette er fagpersonell som vet hva et barn trenger. Dette er fagpersonell som gjennom lek og læring stimulerer barna på en bedre måte enn den biologiske moren ville hatt tid til. En husmor jobber som regel i huset ved siden av å ta seg av barna. En ny undersøkelse viste også at barnehagebarn er mer intelligente i gjennomsnitt enn de som ikke går i barnehagen. En skal derfor ikke se bort fra at dette kan være noe av grunnen, selv om det også er de med høyest SØS som oftest plasserer barna i barnehagen. Siden disse har en intelligens som ligger over befolkningen ellers i gjennomsnitt, kan dette være noe av forklaringen.

Det finnes også andre - og kanskje mer åpenbare - grunner til at intelligensen har økt med noen få poenger i dette hundreåret, selv om økningen er såpass liten at den ikke har noen særlig betydning. I blader eller på skolen kan finne oppgaver som ligner på oppgavene en får i intelligenstestene. Dette kan i seg selv være med på å gjøre sitt til at en som tar en slik test skårer høyere fordi han på forhånd vet omtrent hva slags oppgave det er han får. Han vil også ha litt kunnskap om hvordan en slik oppgave skal løses. I

seg selv kan dette øke resultatet med flere poenger, men selvsagt ikke intelligensen selv.

Som jeg har vist, behøver altså ikke økningen ha noe å gjøre med at vi fra naturens side har blitt mer intelligente, for de få poengene som har gått opp, kan like godt være et resultat av læring. Vi vet jo også at samfunnet som helhet har forandret seg voldsomt. Fra å være et samfunn hvor størsteparten av befolkningen utførte kroppsarbeid, som setter færre krav til intelligens og gir få muligheter for mental utvikling, er vi nå over i et samfunn som setter stadig større krav til oss på grunn av ny teknologi.

(Herrnstein og Murray 1994:349)

Miljømessige forskjeller er altså trolig grunnen til at intelligensen har steget noen få poenger. Men jeg mener at dette ikke bør bli noen sovepute, for vi har egentlig gjort oss selv helt avhengige av at våre etterkommere skal bli mer intelligente enn oss selv, og grunnen til det er den teknologiske utviklingen.

I «The Limits of Altruism», siterer Garret Hardin, Harrison Brown, forfatter av «The Challenge of Man`s Future». Hardin sier det slik:

«Hvis en ser på kobber, må en huske på at den eneste grunnen til at menneskene i klarte å skape bronsealderen, var at de tilgjengelige kobberårene inneholdt mer enn 20 prosent kobber... Bare de mest primitive metoder er nødvendig for å gjøre bruk av slike årer. Men nå må vi trekke ut kobber fra årer som inneholder mindre enn 1 prosent, og snart har vi ikke noe bedre enn 0,1 prosent. Det er nødvendig å være i besittelse av en svært sofistikert teknologi for å gjøre bruk så fattige årer, en teknologi som bare en

stor befolkning med teknologisk avanserte mennesker kan mestre.»
(Hardin 1982:8)

Dette viser nettopp at vi er avhengige av at intelligensen i befolkningen øker og ikke avtar. Vi har satt oss selv i en vanskelig situasjon ved å skape et samfunn som baserer seg så mye på teknologi. For hvis vi ikke klarer å holde tritt med denne utviklingen - eller enda verre - en betydelig del av vår teknologi går tapt, vil det få katastrofale følger. Vårt samfunn er avhengig av at folk blir smartere og smartere, som igjen gjør dem i stand til å ta i bruk mer og mer avansert teknologi. Hvis ikke dette skjer, har vi plutselig et stort problem som ikke kan løses.

Så jeg mener uansett at de som observerte at mennesker med lav SØS fikk flere barn enn dem med høy SØS hadde et poeng. Jeg mener også at de hadde et poeng i at en bør oppmuntre mennesker med høy SØS til å få flere barn - i alle fall slik at de får tilnæringsvis like mange barn som de andre. Jeg mener at dette kan gjøres ved å kutte sosialhjelpssatsene litt, slik at det blir mer økonomisk vanskelig å få barn for denne gruppen. Dette ville trolig redusert andelen barn av lite intelligente foreldre, men det ville selvsagt ikke føre til at intelligente foreldre fikk flere barn. Men uansett, tror jeg at dette hadde vært et bra tiltak på sikt i og med at det også hadde reddet stumpene av velferdsstaten uten at det må gå slik som det gikk i Sverige.

Noe annet som kan gjøres er å gjøre det mer attraktivt å være hjemmeværende. For at dette skal kunne skje, må folk flest forbinde noe positivt med det.

Det er faktisk liten tvil i at industrisamfunnet fører til degenerasjon hvis en setter som premiss at intelligens er mer bestemt av arv enn miljø: På grunn av at de mest intelligente av oss er de som tar lengst utdanning og får færrest barn, understreker bare dette den uheldige effekten industrisamfunnet har på genbassenget. Hvis resultatet av dette blir at intelligensen går ned på sikt, kanskje med bare ett poeng eller så per generasjon, vil det få svært alvorlige konsekvenser.

Kanskje er du uenig i at sosialhjelpssatsene bør kuttet fordi du mener at de allerede er for små. Men de er jo høyt over hva en minstepensjonist får. Så hva er egentlig problemet? En bør heller se på hva som kan bli resultatet av denne politikken på lang sikt. Forhåpentligvis vil det føre til at barnetallene ikke skiller så mye mellom mennesker av forskjellig SØS i stedet for at en får en skjevfordeling som jeg mener ikke vil være heldig for genbassenget på lang sikt. Vi opplever nemlig det stikk motsatte av hva som ville være fornuftig siden intelligens trolig er mer arvelig enn det er et resultat av miljø. Hvis det er lov å tenke fornuftig, burde i alle fall målet være at alt blir snudd på hodet, og at det er i de familiene med høyest SØS som har de største barnefamiliene. På den måten ville det bli flere av de smarte og færre av de mindre smarte. Men slik situasjonen er nå, kan dette fortone seg som ren ønsketenkning. Men en må sikte seg inn mot at den vanlige mann

og kvinne får flere barn, slik at det ikke bare blir et fenomen blant de lavere sosiale lag å få flere enn 2-3 barn. Dette kan jo i seg selv være noe av grunnen til at de som har høy SØS ikke har villet gjort det samme, siden det er et kjennetegn ved mennesker de ikke liker å sammenligne seg selv med. Jeg skulle heller ønske at store barnefamilier ble et kjennetegn blant det norske folk, slik at større befolkningsgrupper fikk minst like mange barn som dem med lavest SØS. På den måten ville en fått slått to fluer i en smekk: For det første: Folketallet opprettholdes. For det andre: Evnenivået til barna som blir født vil øke. Det blir etter all sannsynlighet flere og smartere barn.

Fødselstallene har vært synkende siden midten av 1960-tallet. I 1964 var det gjennomsnittlige antall barn per kvinne 3, mens det i 1993 hadde sunket helt til 1,86. Det er særlig blant de yngste at nedgangen har vært størst. (Nordleik og Stang 1997)

Vi vet at for at en befolkning skal kunne reprodusere seg selv, er det nødvendig at hver kvinne i gjennomsnitt føder minst 2,1 barn. Tallene fra 1993 viser at vi er langt unna dette tallet, og at tiltak for å øke barnetallene må iverksettes umiddelbart. Det å ha høy befolkningstilvekst er blant annet viktig for å opprettholde en stor arbeidsstyrke med påfølgende stor skatteinngang. Dersom dette ikke skjer, kan det føre til negative økonomiske konsekvenser for landet. Det vil til slutt bli vanskelig eller umulig å finansiere pensjonsutbetalingene eller velferdsstaten. Den vil rett og slett bryte sammen fordi det blir stadig færre som arbeider og stadig flere som mottar en eller annen form for økonomisk ytelse fra det offentlige. I tillegg kan det i ytterste konsekvens føre til at det blir så få av oss nordmenn at vi rett og slett forsvinner til slutt. De liberalekstreme har brukt dette som et argument for å åpne grensene ytterligere for innvandring, i stedet for å sette i verk tiltak som gjør det mulig å ha store barnefamilier igjen. Bortfallet av de store barnefamiliene er hovedårsaken til at tallene har gått så drastisk ned. Det er ingen tvil om at en masseinnvandring fra land utenfor EU ville hatt katastrofale resultater for Norge. Grunnen til at jeg det er at det ble argumentert med at EU-landene ville fått akkurat det samme problemet som oss, så nye «nordmenn» måtte helst komme fra Den Tredje Verden. Resultatet ville bli at nordmannen kom et skritt nærmere total tilintetgjørelse.

For at en befolkning skal kunne vokse, er en avhengig av mange kvinner i fruktbar alder. En er ikke avhengige av menn i like stor grad. Med få kvinner i fruktbar alder, betyr det lav befolkningstilvekst - men i vårt tilfelle befolkningsreduksjon.

All statistikk som sier at innvandrerne bare er noen få prosent av befolkningen lyver på flere måter. Dette fordi de ikke tar med konsekvensene på lang sikt. Om denne mangelen på langsiktig tenkning har samme årsak som hos kriminelle kan jeg ikke svare på, men det er i alle fall fristende å tro det. For det første: Majoriteten av innvandrere som kommer til Norge er menn (omtrent dobbelt så mange som kvinner). Resultatet blir at andelen *nordmenn* som blir født synker drastisk, samtidig som det blir flere

norske ungarer. For det andre, er innvandrerne som kommer nesten utelukkende i reproduktiv alder. Dette i kontrast til alderssammensetningen i Norge. Med andre ord: Andelen norske kvinner i reproduktiv alder er altså mye lavere relativt sett enn blant innvandrerkvinner. For det tredje: Utenlandske kvinner får flere barn enn norske kvinner. De som får flest barn er kvinner som kommer fra kulturer hvor det tradisjonelt er store barnefamilier. Disse får i gjennomsnitt 1,5 flere barn enn norske kvinner. (Eriksen og Sørheim 1993)

Men hva er grunnen til at norske kvinner ikke lenger ønsker å få like mange barn som tidligere? Jeg fant ingen norske undersøkelser på dette feltet, men jeg fant en svensk. Dersom vi går ut fra at det ikke er noen store forskjeller mellom Norge og Sverige på dette feltet, som har hatt samme utviklingen når det gjelder fødsler - eller mangel på slike - er hovedårsakene som følger: Mangel på tid og krefter, ønske om å delta i yrkeslivet og ønske om å gjøre andre ting de er interessert i. Mye tyder altså på at det er nettopp kvinnenes inntog på arbeidsmarkedet som har gjort at det blir færre og færre av oss. Det har blitt en slags motesak å bli karrièrekvinne - en motesak å forsøke å ta seg inn på en tradisjonelt mannlig arena. For det er akkurat det som skjer. Argumentet de liberale har kommet med er at det kunne være positivt å innføre kvinnelige kvaliteter i lederstillinger i næringslivet, men undersøkelser viser jo at det ikke er noen forskjell på menn og kvinner i lederstil. De kvinnene som blir ledere er tvert imot kvinner som styrer som menn gjør.

Nedvurdering av den tradisjonelle husmorrollen av sosialdemokratene kan også være en årsak. Å være husmor blir ikke sett på som like bra som å være yrkesaktiv - snarere tvert imot blir det sett på som noe av det verste en kvinne kan finne på.

Det er ingen tvil om at det må settes i verk tiltak for å få antall fødsler til å øke. Men den lettvinde forklaringen om at det bare er å åpne grensene for å opprettholde folketallet er bare sprøyt. De som kommer inn gjennom grensene er ikke nordmenn; de ligner ikke på nordmenn, de snakker ikke som nordmenn og de kan heller aldri bli nordmenn. Det kan heller ikke deres etterkommere. Så hvis en fortsatt ønsker at det skal bo nordmenn i Norge, bør en heller sette i verk mer langsiktige tiltak nå. Helst skulle en ha gjort det da en for alvor merket at tallene gikk nedover, men det ble ikke gjort av en eller annen grunn. Uansett er dette ingen unnskyldning for ikke å gjøre noe nå.

IK og etnisk tilhørighet

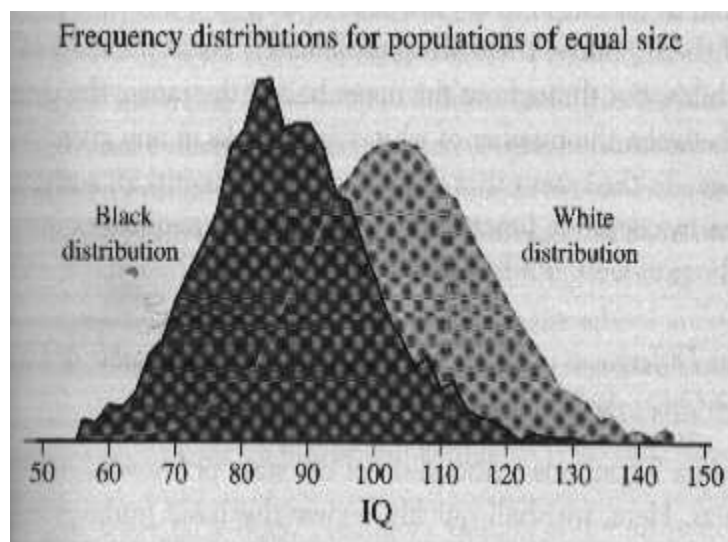
Vi vet at det finnes forskjeller i IK mellom forskjellige folkegrupper, så dette er noe en bør passe på dersom en åpner for innvandring. Dersom en åpner for stor innvandring av sorte afrikanere i stor grad, må en være oppmerksom på at IK for en slik afrikaner er på rundt 70. Sorte av blandet opphav i Sør-Afrika

skårer noe høyere, i gjennomsnitt 85 som er like høyt som de amerikanske sorte - som også er av blandet blod. (Herrnstein og Murray 1994)

En behøver ikke å være noe geni for å skjønne at dette vil bli problematisk. En slik gruppe som har en så mye lavere intelligens enn befolkningen ellers, vil bli marginalisert ganske raskt. Det vil si at de vil bli taperne i samfunnet. Da jeg snakket om intelligens og risiko for å bli arbeidsledig var det blant annet dette jeg siktet mot: Jeg spår at en vil få noenlunde samme tendenser som en har fått i USA, der negere aldri har opparbeidet seg noen solid posisjon i arbeidslivet, til tross for tiltak som har blitt satt i verk for å få dem inn.

Grunnen til at en gruppe som har lavere intelligens enn gjennomsnittet etter all sannsynlighet vil bli marginalisert, er at for eksempel arbeidsmarkedet er tilpasset mennesker med en intelligens på omtrent hundre. Dersom intelligensen er mye lavere enn dette, vil vedkommende få problemer med å skaffe arbeid.

Misforstå meg ikke: Jeg generaliserer ikke. Poenget mitt er nemlig at risikoen for å bli fattig, for å bli kriminell, eller for å må ta turen til nærmeste sosialkontor er *relativt større* for en sort afrikaner enn en person fra for eksempel Sørøst-Asia. Dette fordi sjansen for å ha lavere intelligens er relativt større i den førstnevnte gruppen. Men jeg må også legge til: Det er snakk om en ganske stor overlapping mellom de forskjellige etniske gruppene i intelligensnivå. Det vil derfor bli like galt å si at alle negere er dumme som å si at alle mennesker er født like. Begge utsagn er uansvarlige overdrivelser som mangler ryggdekning av empirisk forskning.

(Herrnstein & Murray 1994:279)

Overlappingen jeg snakker om er faktisk betydelig, så det er utvilsomt noen individer i en slik befolkning som vil være (nesten eller helt) på høyde med de mest intelligente som lever der fra før.

Men dette er faktisk ikke det største problemet. Det er tvert imot en ressurs på den måten at det blir flere svært intelligente mennesker - noe landet tjener på. Men dette er også den eneste fordel. Ser en på grafen fra USA med en tenkt 50% hvit og en tenkt 50% sort befolkning, ser en at begge parter blir tapere: De hvite av europeisk opphav vil utvilsomt tape på det på grunn av at en så stor del av de sorte vil falle utenom arbeidsmarkedet. For det vil jo bli arbeidsstyrken som til syvende og sist betaler for det gjennom skatter og avgifter, som igjen skal gå til sosialhjelp og arbeidsledighetstrygd. Det er rett og slett en konsekvens av sosialpolitiske tiltak for å ta vare på de svakeste i samfunnet. Men de sorte vil også tape på det etter min mening: De vil bli skviset ut av det gode selskap - skviset ut av arbeidsmarkedet og marginalisert. Det er dette som er så trist med flerkulturelle samfunn.

Det fargerike fellesskapet - 2/3 samfunnet i praksis

Jeg har ikke noe til overs for mennesker som hevder at det er det beste for alle parter at vi lever sammen. Jeg vil snu det hele på hodet og hevde at det er det verst tenkelige for alle parter av grunnene jeg nevnte i forrige avsnitt. Det som bekymrer meg aller mest er egentlig marginalisering av grupper som har en IK distribusjon som ligger under gjennomsnittet. I USA har markedskreftene fått råde relativt fritt sammenlignet med Norge i tillegg til at USA har en lengre historie som flerkulturell nasjon enn det Norge har. Det vil derfor være naturlig å se mot USA for å granske hvordan disse prosessene fungerer uten altfor omfattende inngrep fra statlig side, som vi har tradisjon for i Norge.

Apartheid

Apartheid er kanskje den aller mest misforståtte ideen i verden i dag. Apartheid betyr altså at forskjellige folkegrupper ikke skal leve sammen - den bygger altså på segregering.

Hva er det du tenker på hvis jeg sier «apartheid»? Personlig dukker det opp en rekke bilder fra nyhetene på NRK der det går frem at dette er bare en måte å utnytte de sorte på. En gjorde dette ved å vise bilder av de samme gamle skurene i Soweto, selvsagt uten å nevne at det største sykehuset på den sørlige halvkule lå rett i nærheten - som bare tok imot sorte pasienter. Faktisk hadde de sorte det så ille i Sør-Afrika at de slet med ulovlig *innvandring*! Hørte vi noe om det på nyhetene? Selvsagt ikke. En hadde bestemt seg for at apartheid var selve trollet.

Det jeg tror ble gjort feil, var selvsagt hva penger angår. Det kan se ut som om det er en myte at dette var en slags «frihetskamp» de sorte utkjempet. Det var det ikke. De var mindre undertrykt enn de fleste - de hadde fullt selvstyre, bodde i frie stater for og med sorte, og i de beste materielle kår sorte levde under på kontinentet. Så hvordan kunne noen si at dette var undertrykkelse? Hvem andre enn en marxistisk organisasjon sponset av sosialdemokrater i Skandinavia? Det var selvsagt penger dette dreide seg om - økonomisk likhet og ikke likeverd.

En kunne ha unngått dette ved å ha felles statsbudsjett. De økonomiske godene hadde da blitt mer likt fordelt, og bolsjevikene i ANC ville trolig ha mistet (noe av) støtten internasjonalt. Selvsagt er dette en dyr løsning, men det hadde trolig vært det beste.

I alle fall hadde dette vært å foretrekke fremfor Sør-Afrika i dag, som har eksplodert i vold og kriminalitet.

Jeg vet at USA har praktisert diskriminering av hvite i årevis i håp om å motvirke effekten av rasisme i arbeidslivet: de sortes tilkortkommenhet på arbeidsmarkedet har ført til en storstilt jakt på rasistiske elementer i det amerikanske samfunnet, i håp om å likestille de sorte økonomisk. Det har imidlertid gått for langt, for det som begynte som en god tanke om å gi de sorte en hjelpende hånd har ført til at den hvite majoriteten nå blir diskriminert. Ved ansettelser har en sort mann en mye større mulighet for å få jobben enn en hvit mann hvis de er like godt kvalifisert. På den måten blir de hvite diskriminert i sitt eget land - og det blir godtatt. Moralen er at hvite kan utsettes for statlig rasisme, men ingen andre. Også når det gjelder forholdet til universiteter hersker det rasisme mot de hvite: En hvit mann kan for eksempel bli nektet å studere på et universitet som tradisjonelt har hatt sorte studenter - men ikke omvendt! Universiteter som tradisjonelt har vært hvite har ingen anledning til å nekte sorte studenter studieplass. Tvert imot blir de ofte foretrukket. Rasisme igjen - fra statlig hold.

Også i Norge har vi merket tendenser til å ape etter USA med alle sine feil. Blant annet har det blitt foreslått at utlendinger bør foretrekkes dersom det finnes to søkere med like kvalifikasjoner. I USA har dette eksistert i mange år. Det er rasisme samme hvordan en vrir og vender på det. Jeg hørte også om et forslag om å innføre noe av det samme i Forsvaret. Dette avsnittet er hentet fra Statens Odin-Server:

«Innen år 2001 skal andelen personer med innvandrerbakgrunn utgjøre 4% av det totale antall elever som blir tatt opp til grunnleggende befalsutdanning og utdanning som gir rett til yrkestilsetting. For tilsetting av personer med innvandrerbakgrunn i sivile stillinger er målsettingen 5%. Når det gjelder inntak av lærlinger skal andelen personer med innvandrerbakgrunn utgjøre 2% av det totale antall lærlinger i Forsvaret.»

(<http://odin.dep.no/html/nofovalt/depter/fd/publ/1998/rekruttering/tiltak.html>)

Avsnittet taler for seg selv, og jeg synes det er skremmende at en slik utvikling kan skje: Fremfor alt er det ironisk siden de samme menneskene også sier at de er motstandere mot diskriminering.

Men tilbake til USA: Som jeg sa har markedskreftene fått herje ganske fritt der, slik at en vil få en naturlig utvikling. Som innvendinger mot dette kan det nevnes at de sorte aldri har fått en sjanse til å komme seg ut av det uføret de har vært i helt siden de

siste slavene ble frigitt. Jeg er ikke enig i at dette er årsaken, for det har gått for lang tid til at mennesker med en normal intelligens ikke øker sin egen SØS. Dette ville garantert skjedd dersom det var snakk om en IK distribusjon med et gjennomsnitt på 100 (som hos hvite). For å vise at det umulig kan være forhistorien som både henger igjen og holder dem igjen, må jeg ta en annen minoritet som eksempel: Kineserne. Kineserne ble utsatt for omfattende diskriminering av amerikanerne til langt inn i vårt eget århundre. Likevel ble de aldri den marginale gruppen som de sorte er i USA den dag i dag. Hovedårsaken til dette er mest sannsynlig IK. Høy IK gjorde risikoen for å bli fattig mindre, så de arbeidet seg oppover i det amerikanske samfunnet. Mange startet sine egne foretak. Det er vel ingen i dag som vil kalle kineserne i USA for en marginal gruppe, til tross for den diskrimineringen denne gruppen har vært utsatt for. Deres suksesshistorie er det stikk motsatte av hva vi vet har skjedd med de sorte i USA.

La meg først av alt legge frem noen få data som kan fortelle noe om sortes levekår i USA: Når det gjelder arbeidsledighet er hele 46% av sorte menn i byene i alderen 16-62 arbeidsledige. (Simpson 1978)

Selv om jeg ikke var i stand til å skaffe noen nyere data, har det neppe skjedd noen så store forandringer ved det amerikanske samfunnet som har gjort at tallet har gått drastisk ned. Men uansett ligger denne tallet fryktelig høyt. Det må alle være ærlige nok til å innrømme. Det nøyaktige prosenttallet er heller ikke det viktigste i denne sammenheng. Poenget er at dette viser en marginalisert gruppe - ingenting annet. Det viser at en fryktelig stor del av arbeidskraften faktisk ikke blir brukt, og at nesten halvparten faktisk er utestengt - og det er ingen tilfeldighet.

I følge Taylor (1992) mottar sorte sosialhjelp fire og en halv gang så ofte som hvite. Dette henger jo forsåvidt litt sammen med det forrige, men det er altså et kjennetegn på marginaliserte grupper. Det henger også sammen med IK.

Når det gjelder rusmisbruk, er også sorte storforbrukerne: Mer enn 35% av alle sorte menn i amerikanske byer er alkohol- eller narkotikamisbrukere. (Simpson 1978)

Som en siste kategori vil jeg nevne kriminalitet. Som et resultat av lavere IK i gjennomsnitt kan vi altså spå at kriminaliteten vil være høyere blant denne gruppen enn blant befolkningen i USA som helhet. Det ser ut til å stemme også. Men det er viktig å påpeke at dette gjelder alle typer kriminalitet - også hvitsnippforbrytelser, uten at jeg er i stand til å forklare det. (Taylor 1992, Buckley 1993)

Dersom vi begynner med de aller mest alvorlige forbrytelsene, er mordratene tretten ganger høyere for sorte. Voldtekt og overfall blir begått ti ganger oftere av sorte enn blant hvite. (Buckley 1993) (Harris 1981, Simpson 1978)

I Norge teller rasistiske motiver i skjerpene retning når det gjelder forbrytelser mot innvandrere. Det merkelige er at denne regelen bare ser ut til å gjelde for nordmenn. Jeg har i alle fall til nå

aldri hørt det bli sagt på nyhetene at innvandrere har blitt mistenkt for å ha rasistiske motiver. Om nordmenn har jeg hørt det nesten hver eneste gang. Og hva kan være grunnen til dette? Dreper vi utlendinger på grunn av at vi ikke liker måten de ser ut på? Jeg tviler faktisk sterkt. Og hvis det mot all formodning skulle være tilfelle at det forekommer, kan jeg si med ganske stor sannsynlighet at det er verre vice versa. Det kan heller se ut som om vi er *ofrene* for rasistisk motiverte forbrytelser, og ikke lovbryterne. Data fra USA viser at det er 56 ganger mer sannsynlig at en sort mann angriper en hvit mann enn omvendt. Sorte voldtektsforbrytere velger hvite ofre over halvparten av gangene, noe som er tretti ganger oftere enn vice versa. Når det gjelder gjenger, er det tre hundre ganger mer sannsynlig at en som hvit blir angrepet av en sort gjeng enn av en hvit gjeng. (Taylor 1992, American Renaissance, des. 1990, Social Forces, sept. 1990)

Når det gjelder vinningsforbrytelser blir også disse dominert av sorte: De begår faktisk mer enn halvparten av alle tyveriene i USA, selv om de bare utgjør 13% av den amerikanske befolkningen. (Buckley 1993, Simpson 1978, Taylor 1992)

Jeg kunne fortsette, men jeg tror du har skjønt poenget. Sorte dominerer den kriminelle arenaen i USA. Kriminalitet er noe som først og fremst er et fenomen blant de med lavest SØS, og siden sorte så til de grader dominerer dette feltet, tror jeg at jeg har fått vist poenget mitt med at de har en svært dårlig posisjon i det amerikanske samfunnet. Det var ikke meningen med det foregående å henge ut noen, men det var ganske enkelt å vise at en slik marginalisering har enkelte symptomer. Disse symptomene tar form av at en får en ustabil tilknytning til arbeidsmarkedet, benytter seg av sosiale tjenester mye mer enn befolkningen ellers og har en høyere kriminalitet. Symptomene er der og vil alltid være der så lenge en har et flerkulturelt samfunn. Grunnen er at enkelte grupper har lettere for å falle utenom enn andre, og må lide under det.

Jeg hadde faktisk tenkt til å skrive om hvor feige myndighetene er fordi de ikke er åpne om statistikken om innvandrerkriminalitet, men jeg fikk heldigvis en positiv overraskelse torsdag 21/1 1999. Da ble jeg tipset om at det fantes statistikker på Dagbladets internettsider av alle steder. Bakgrunnen var at Ingelin Killengren presenterte hovedtrekkene i kriminalitetsutviklingen i Oslo. Her er noen av resultatene:

4 av 10 voldsmenn har fremmedkulturell bakgrunn

Feil! Bokmerket er ikke definert. 6 av 10 ransmenn har fremmedkulturell bakgrunn

8 av 10 ransmenn under 20 år har fremmedkulturell bakgrunn

8 av 10 voldsofre er nordmenn

Jeg har faktisk hørt en del av innvandringsforkjemperne si at innvandrere som har vært i Norge i noen år faktisk er mindre

kriminelle enn nordmenn (blant dem Thomas Hylland Eriksen). Jeg lurer fælt på hvordan de har kommet til denne konklusjonen.

Noe av det mest skremmende er at det har tatt så mange år før sannheten har kommet frem. Hvorfor har en ikke sagt noe om dette før fra sentralt hold? Resultatet av å holde dette tilbake så lenge har vært at dette har utviklet seg til å bli et myteomspunnet tema. Det vil si; de fleste visste nok at det var slik, men alle lærte det motsatte på skolen. I alle fall må skolebøker som hevder at mennesker av utenlandsk opprinnelse ikke er mer kriminelle enn nordmenn skrives om.

Jeg roper likevel ikke hurra. Dette var bare en liten innrømmelse: Det var bare en liten del av den samlede kriminelle aktiviteten og bare innenfor en begrenset del av landet. Full åpenhet må være målet.

Når vi engang vet at Norge er et flerkulturelt samfunn, så må vi også at konsekvensene av det. Det nytter ikke å late som om Norge fortsatt er et homogent land. Det tror jeg ingen som har synet i behold kan hevde etter å ha tatt seg en tur på byen i Oslo. Jeg etterlyser derfor litt mer åpenhet på dette området. Målet bør være at en blir like åpen på dette temaet om kriminalitet som på alle andre felter. Hvorfor skal ikke statistikk om kriminalitet offentliggjøres på lik linje med annet statistisk materiale? Så hvorfor kan vi ikke også begynne å bli litt mer åpne og føre statistikker slik som det blir gjort i USA. Der blir det ført statistikker for hvite, statistikker for latinoer og for sorte. En får det på papiret en gang for alle.

All statistikk vi hadde tilgjengelig var statistikk som gikk på statsborgerskap (før to dager siden!). Det betød i praksis at dersom en hadde vært i Norge i mer enn syv år, ble en regnet som like norsk som noen, og falt derfor utenom. På den måten kunne statistisk materiale trikses med, og en ville sitte igjen med mindre forskjeller mellom de forskjellige gruppene.

Men det er nok fortsatt det enkleste å se mot USA når det gjelder å finne sannheten. Rapporten fra Ingelin Killengren tok oss et skritt nærmere, men det finnes fortsatt altfor lite statistisk materiale på dette feltet.

Situasjonen med hensyn til etniske grupper er forskjellig fra den i USA. Vi har relativt flere pakistanere, bosniere, vietnamesere og tamiler. Det er altså hovedsakelig asiater og innvandrere fra andre europeiske land. Afrikanske innvandrere kommer på en tredjeplass.

Men er innvandrerne i Norge en marginalisert gruppe, akkurat som de sorte er i USA? Jeg har allerede tatt for meg spørsmålet om kriminalitet og konstatert at innvandrere uten norsk statsborgerskap er mer kriminelle enn nordmenn. (Det er ingen grunn til å tro at kriminaliteten er lavere blant de som allerede har fått statsborgerskap.) Dette gjaldt både vinningskriminalitet, narkotikakriminalitet og mer alvorlige forbrytelser som for eksempel drap. (Kripas)

Jeg tror ikke at en ubetinget kan svare ja på spørsmålet om innvandrerne i Norge er en marginalisert gruppe. Det er flere grunner til det, men jeg tror at hovedgrunnen må være at vi har en litt annen sosialpolitikk i Norge enn i USA. Den største fordel er at vi har en sterkere tradisjon for å føre en utjevningsspolitikk. Det vil si at vi forsøker å utjevne eventuelle økonomiske forskjeller som følge av den økonomiske politikken. Poenget er at den økonomiske politikken som blir ført - nesten uansett hvilken det er - vil gjøre at noen vil bli svært rike og andre svært fattige. Norge, i mindre grad enn USA, forsøker å motvirke disse mekanismene ved hjelp av høy skattlegging og et bra utbygget velferdssystem. På grunn av dette, vil altså ikke marginaliseringen bli like tydelig som den ville ha blitt i et land der markedskreftene fikk styre. Men likevel må prisen betales. Når noen blir arbeidsledige, betyr det at noen må betale arbeidsledighetstrygd eller å betale for å ha dem på tiltak. Trenger de sosialhjelp må noen betale for det også. Skattebetalerne er dem som må punge ut.

En kan likevel se konturene av en marginalisert gruppe i Norge, lignende den en finner i USA - eller i alle fall tegn på at det ville bli lignende tilstander dersom markedskreftene fikk et litt friere spillerom. For å se dette, må en se hvor belastet mekanismene som skal utjevne forskjeller er. Første stopp er arbeidskontoret: I følge Eriksen og Sørheim (1994) var arbeidsledigheten blant innvandrere på 11,4% i mai 1994. Arbeidsledigheten blant nordmenn var i samme tidsrom 4,8%. Med andre ord mer enn dobbelt så høy arbeidsledighet. Blant innvandrerne var det afrikanerne som hadde den høyeste arbeidsledigheten med hele 22,4%.

Det overrasket meg faktisk ikke at det var afrikanerne som hadde den aller høyeste arbeidsledigheten. Akkurat som i USA er det dem som leder statistikkene på dette punktet, blant annet på grunn av kognitivt evnenivå.

Norske myndigheter liker også å manipulere med statistikk, nesten akkurat slik det tidligere ble gjort i Øst-Europa. Jeg snakker om arbeidsledigheten. Faktumet er at arbeidsledigheten blant innvandrere er mye høyere enn det statistiske materialet jeg la frem nettopp. Grunnen til det er som følger: Myndighetene har i årevis satt flere arbeidsledige på tiltak. På den måten kommer de utenom de som blir registrert som arbeidsledige og faller således utenom statistikken over arbeidsledige. Dette kan de gjøre ved kursing o.l. Resultatet er at politikerne kan klappe seg selv på skulderen og si at de har vært flinke som har fått ned arbeidsledigheten.

Men når vi ser på hvem som er på tiltak, bør det gå opp et lys for de fleste av oss: I følge God Morgen Norge 26.11.1998 er hver tredje person på tiltak en innvandrer.

En behøver ikke å være noe geni for å skjønne at dette er saker som hadde vist på statistikkene dersom myndighetene ikke hadde satt dem på tiltak.

Det er ingen tvil om at dette må legge beslag på svært store ressurser. Men jeg er av den oppfatningen at vi er litt bedre stilt enn USA: Innvandrerne som kommer til Norge er i større grad

asiater og europeere enn sorte afrikanere. På den måten kan jeg spå at disse vil tilpasse seg bedre det norske arbeidsmarkedet over tid enn sistnevnte gruppe, som trolig vil få større problemer på grunn av sitt kognitive evnenivå.

Likevel vil gruppen av innvandrere som helhet øke standardavviket - neppe på grunn av at det blir mange flere langt til høyre i IK distribusjonen, men at det blir flere langt til venstre. Det vil spesielt være de sorte afrikanerne som havner der av grunner jeg har nevnt tidligere. Dette er uheldig fordi vi utelukkende taper på det med den IK distribusjonen som finnes i Norge. Målet med en slik distribusjon må være å få flest mulig langt til høyre - det er ikke realistisk dersom en ser nærmere på grafen jeg viste tidligere. Som det fremgår av grafen, ligger de fleste under 100 i IK, noe som vil dra *ned* gjennomsnittet over tid. I begynnelsen vil altså dette være kostbart for befolkningen som bor der fra før, samtidig som nykommerne vil bli marginalisert. På grunn av raseblanding, kan jeg spå uten særlig tvil at gjennomsnittet for befolkningen som helhet vil gå ned på sikt. Nasjonen vil tape på det gjennom hele denne prosessen - først ved økte utgifter og deretter på grunn av en lavere intelligens i gjennomsnitt for befolkningen med de konsekvenser dette gir.

Det er ingen tvil om at dette vil sette store krav til hvilken sosialpolitikk som blir ført. For i det hele tatt å holde et slikt samfunn sammen, er det nødvendig å sette inn store ressurser på å opprettholde en rimelig grad av sosial likhet. Det vil være mulig, men det vil bli svært kostbart på sikt. Alternativet er å la markedskreftene få styre, og det er heller ikke noe godt alternativ. Det vil trolig føre til stor sosial ulikhet som kan se ut til å følge etniske skillelinjer, og som igjen kan føre til gnisninger mellom dem som har minst og de best stilte.

Jeg kan bare konkludere med at homogene samfunn ser ut til å fungere mer knirkefritt enn flerkulturelle. Ulik IK distribusjon blant etniske grupper vil alltid bli rot til etniske konflikter. Grunnen er at enkelte grupper skårer bedre i gjennomsnitt og opparbeider seg således bedre posisjoner i samfunnet enn majoriteten. Det var blant annet dette som skjedde i Rwanda, der tutsiene bare var en liten minoritet som var i besittelse av en uforholdsmessig andel av maktposisjoner i samfunnet. Resultatet kjenner vi.

Det jeg forsøker å si er at misunnelse er en naturlig konsekvens av dette, selv om det faktisk skyldes forskjeller fra naturens side og fra miljøet vi har vokst opp i. Og denne misunnelsen skaper konflikter, som vi har sett så mange av. Utallige etniske konflikter, og millioner på millioner av døde. De aller fleste krigene som utspinner seg i verden er faktisk etniske konflikter. Det er konflikter som ikke alltid får like stor pressedekning, men de er der likevel. De tar liv. Det er kanskje på tide å stille seg spørsmålet om det en får igjen er verdt prisen en må betale. Hvor store må likhaugene vokse seg for at folk flest skal få opp øynene?

Oppsummering:

Det er grunn til å tro at det var våre forfedres høyere intelligens som gjorde at neandertalermennesket døde ut, til tross for at neandertaleren var mye bedre tilpasset et liv i kaldere strøk enn vi er nå. Dette kan være med på å illustrere hvor viktig intelligens er.

Men hva er egentlig intelligens? For å komme nærmere svaret, har enkelte tatt for seg testresultater - en psykometrisk tilnæringsmåte. Andre ser på intelligens som evnen til å behandle informasjon, intelligens som tredelt eller multiple intelligenser. Jeg støtter meg mot de veldokumenterte tradisjonelle teoriene.

To hovedkrav stilles til en intelligenstest; reliabilitet og validitet: Høy reliabilitet betyr at intelligenstesten måler samme resultat hver gang. Høy validitet vil si at testen faktisk måler intelligens.

Intelligenstester deles inn i verbale og ikkeverbale tester. Ikkeverbale tester kan ikke være kulturelt partiske.

Intelligens er i høy grad arvelig, noe evolusjonsteorien selv setter som forutsetning: Blant eneggede tvillinger som har blitt oppdratt i *forskjellig* miljø, finnes det for eksempel en korrelasjon på +.78. Dette viser at arv har en svært stor betydning.

Lav intelligens har ofte blitt forklart med oppvekstvilkår og materiell fattigdom, men det er lite som tyder på at intelligens kan økes permanent ved å bedre oppvekstvilkårene. Det er også tilfellet hos de amerikanske negrene.

Intelligens og sosioøkonomisk status (SØS) henger sammen. Har en høy SØS, er sannsynligheten for at en har høy intelligens også stor. Barna for som oftest noenlunde samme SØS som sine foreldre.

Intelligens er viktig på mange områder, men arbeidsmarkedet er kanskje ett av de områdene intelligens er viktigst. For å si det enkelt: Har en høy intelligens er sjansen for å få den jobben en har lyst på størst - og risikoen for å bli arbeidsløs er minst. Når det gjelder vinningskriminalitet og bruk av sosiale tjenester har dette også en helt klar sammenheng med intelligens. Grunnen til dette kan blant annet være dårligere evne til å tenke langsiktig.

Industriamfunnet ser ut til å motarbeide evolusjon. Grunnen er at de mest intelligente på grunn av dette systemet etterlater seg et mindre antall avkom. Selv om intelligensen bare blir redusert med ett poeng per generasjon, vil det kunne få katastrofale konsekvenser på sikt hvis ikke mennesker med høy intelligens begynner å få flere barn.

Det er åpenbart at forskjellige folkegrupper har forskjellig intelligensnivå. Grunnen er at de har bodd fra hverandre i forskjellige miljøer i så mange år. Disse miljøene har også stilt forskjellige krav til menneskene som har bodd der. Problemet ser ut til å bli at når to folkegrupper med forskjellig intelligens kommer inn i samme område; den mest intelligente vil marginalisere den andre. Dette skjer *alltid*. Ikke sjelden blir denne

naturlige prosessen brukt som påskudd for å innføre diskriminering mot hvite. Det ser også ut til at det er hvite som er ofrene for kriminalitet.

Det kan se ut som om homogene samfunn vil fungere bedre for alle involverte parter.

Litteratur:

American Renaissance des. 1990.

Atkinson, Atkinson & Smith (1998): *Hilgard's introduction to Psychology*. USA: Harcourt Brace & Company.

Bernstein m.fl (1994): *Psychology. Third Edition*. USA: Houghton Mifflin Company.

Buckley, W. (1993): *Syndicated Column*, 5. jan. 1993.

Bunkholdt, V. (1996): *Psykologi - en innføring for helse- og sosialarbeidere*. Otta: TANO.

Egelund & Hilgaard (1993): *Social Rådgivning og Social Behandling*. Danmark: Special-Trykkeriet Viborg a-s.

Eriksen & Sørheim (1993): *Kulturforskjeller i Praksis*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Hardin, G. (1982): *Discriminating Altruisms*

Herrnstein & Murray (1994): *The Bell Curve. Intelligence and Class Structure in American Life*. Simon & Schuster. USA

Jensen, A. (1982): *The Limited Plasticity of Human Intelligence*.

Grünfeldt, B. (1997): *Familie og helse. I: Norleik & Stang (red.) Lærebok i Sosialmedisin*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Putnam, C. (1961): *Race and Reason*. USA: Howard Allen Press.

Putnam, C. (1967): *Race and Reality, a Search for Solutions*. USA: Howard Allen Press.

Simpson, W. (1978): *Which Way Western Man?* USA: National Alliance Press.

Social Forces, sept 1990

Taylor, J. (1992) *Paved with Good Intentions: The Failure of Race Relations in Contemporary America*. USA: Carrol & Graf.

...vår hellige ku - demokratiet...

Ordet demokrati kommer av gresk; «demos», som betyr folk, og «kratein», som betyr styre. Demokratiet er en gammel styreform, og kanskje det første vellykkede demokratiet fantes i Aten i storhetstiden, etter at Solons grunnlov ble nedtegnet i 595 f. Kr. (Wootton 1994)

Selv om denne styreformen neppe ville blitt regnet som et demokrati i dag på grunn av at den hadde slaveriet som forutsetning, står den likevel som klassisk eksempel på tidlig demokrati. De som hadde stemmerett var bare frie, mannlige fullborgere. Styreformen viste seg dessverre som ustabil, og ble erstattet med Pisistratus' tyranni.

Demokratiet i Romerriket ble aldri noe særlig mer enn et formelt element, fordi Senatet hadde den reelle makten. Senere gikk denne over til keiserne. Det var likevel denne statsformen som var den mest stabile og beste. Jeg vil komme tilbake til hvorfor det var slik.

Bakgrunnen for demokratiet i Romerriket, begynte med at kongene ble vist ut fra Roma. Den siste kongen ble utvist i 510 f. Kr. I denne prosessen samarbeidet folket og senatet tett, for dette var en sak de hadde felles interesser i: Folket ville bli kvitt en despot, og senatet ville ha mer makt. Begge fikk ønsket sitt oppfylt.

Men kongene hadde omgitt seg med en maktelite, og det viste seg at det var disse som skulle bli problemet. I alle år hadde kongen holdt denne makteliten i sjakk. De opptrådte hyklersk mens kongene fremdeles var i live, men etter at den siste kongen var død, innså de at det ikke var noe som holdt dem tilbake. De begynte å behandle folket dårlig. Makteliten visste at det ikke var noen som kunne skade dem - og det var heller ikke noe som holdt dem tilbake fra å gjøre det de ville.

Folket konkluderte med at det måtte dannes en institusjon som hadde hatt en noenlunde samme effekt som kongene hadde hatt over makteliten, og som holdt disse menneskene i sjakk. Resultatet ble tribunene, som var demokratisk valgte representanter for plebeierne. Disse opparbeidet seg en slik makt at de opptrådte som mellommenn mellom folket og senatet, og samtidig var så mektige at de holdt eliten i sjakk. (Wootton 1994)

Ordningen med tribunene varte mye lenger enn en kan forvente av en slik styreform. Grunnen til det var trolig at det ikke var et rendyrket demokrati. Men hvorfor skal et halvdemokratisk samfunn være mye mer stabilt enn et som er direkte demokratisk? Grunnen til det er som følger: Enhver stat går gjennom en spesiell syklus når det gjelder behov for styringsform:

Enhver stat kan overleve en tid i et demokrati, men dette kan også lett gå over i anarki. Grunnen er den at demokratiet stiller svært store krav til sine borgere. Det stiller kravet at det ikke kan eksistere nevneverdig korrupsjon blant landets ledelse. For dersom det er korrupsjon blant landets ledere, sprer denne seg lettere til folket. Straks et land har blitt korrupt, kan det se ut som om det er nesten umulig å bli kvitt den.

I et fritt samfunn som har blitt korrupt, er det nesten helt umulig å håndheve lover og regler. Uansett hvor gode de er og hvor stor individuell frihet borgerne blir sikret, eller om de var så perfekte at de kunne ha vært utformet av Gud selv, ville de vært helt verdiløse! For i et fritt samfunn der ingen behøver å følge reglene,

har en per definisjon anarki! En annen sak er det dersom en har noen som styrer så nådeløst at folk ikke har noe annet valg enn å følge dem. Det er faktisk den eneste løsningen dersom korrupsjonen har gått for langt.

Det er dette som er det aller farligste med den demokratiske styreform: Straks et folk begynner å bli korrupt, kan ikke lover håndheves på noen måte. En kan selvsagt begynne med å dele ut strengere straffer, men det er altså rettet mot symptomet heller enn sykdommen selv.

I slike stater er det faktisk bare en ting å gjøre, og det er å styre med jernhånd. Det er også dette som blir gjort, hvis en leser eldre historie: Frie republikker går over i anarkier med resultatet at utallige forbrytelser blir begått. På grunn av dette, føler folk seg truet. De tar sterkere til orde for å gi noen totalitær makt for å rydde opp, og dette blir til slutt gjort. Med årene blir samfunnet friere og degenererer til anarki på samme måte som det har gjort tidligere. Denne syklusen har gjentatt seg selv i nesten enhver stat. Det en bør legge merke til er at den går fryktelig sakte, med kanskje flere hundre år på hvert stadium. (Wootton 1994)

Marx skriver om noe som ligner på denne prosessen: Han beskriver overgangen fra ursamfunn, slavesamfunn, føydalsamfunn, kapitalisme og til kommunisme. Alt i alt synes jeg det ligner litt på prosessen jeg beskrev over. Der dreier seg om en overgang til stadig friere samfunnsformer, med unntak av det aller første som ikke er så ulikt det siste når det gjelder personlig frihet. Noen vil kanskje reagere på at jeg karakteriserer kommunismen som fri, men da mener jeg kommunismen Marx beskrev, og ikke den som ble praktisert i Øst-Europa. Den førstnevnte ligner faktisk på et ursamfunn eller et anarki.

Anarki defineres i følge Aschehuog & Gyldendals multimedialeksikon fra 1996 som: «Uten styre, lovløshet, forvirring.»

Anarki

Når jeg snakker om anarki, mener jeg altså ikke nødvendigvis at det er snakk om et samfunn er det hersker totalt kaos og ingen regler. Jeg mener at en slik definisjon blir for vid til at den blir meningsfull. Et land som for eksempel har mistet kontrollen over kriminaliteten, vil derfor falle inn under en slik definisjon. Kanskje kan vårt naboland Russland sies å ligge nær en slik tilstand?

Til forskjell fra Marx, mener jeg altså at et slikt anarkistisk samfunn vil være et onde for innbyggerne på grunn av økt kriminalitet. Jeg vil derfor forsøke å unngå det for enhver pris. Når vi altså vet at det ikke skal noe mer til enn at innbyggerne i et demokratisk samfunn blir korrupte, må en i alle fall være på vakt. Og når faresignalene melder seg, er det på tide å gjøre noe tidlig, før problemene utvikler seg. Machiavelli brukte metaforen om en syk person når det gjaldt å oppdage problemer tidlig: Han sa at

tidlig i sykdomsforløpet er symptomene små, og det er vanskelig å diagnostisere sykdommen, men etter hvert som sykdommen utvikler seg, blir symptomene sterkere og sykdommen blir lettere å diagnostisere. Men da kan sykdomsforløpet ha kommet så langt at det er for sent å gjøre noe som helst. Slik er det også blant kloke ledere. De kan se problemene komme, men kan sette i verk tiltak før de utvikler seg til å bli så store at de kommer ut av kontroll.

Som jeg har sagt tidligere, er grupper mest effektive dersom de har en leder. Men jeg tror at ikke dette bare gjelder små kameratflokker, men at dette prinsippet kan overføres på nasjonsplan. Grunnen til det er at det er de samme behovene for effektivitet som har vært gjeldende hele tiden. En kan jo forsøke å tenke seg hva som hadde skjedd dersom vi ikke hadde hatt noen ledere, og således heller ingen lover. Det hadde blitt anarki, med de usiviliserte tilstandene det hadde ført med seg. Jeg har hørt anarkister som nekter på at dette ville skje, men jeg kan garantere for at det neppe hadde blitt Norge slik vi kjenner det i dag (selv om jeg synes Norge er i ferd med å bli ganske ille også). For jeg mener at det ligger i menneskets natur å oppføre seg dårlig hvis de føler de har frihet til å gjøre det. Ta en titt på enkelte stater under maktovertakelser, spesielt i afrikanske land. Der ser en som regel anarki i noen få dager (eller lenger) helt til orden igjen blir opprettet. Folk utnytter det kaoset som oppstår og f.eks. stjeler fordi de vet at risikoen for å bli straffet for det er liten. Men vi har opplevd noe av det samme i Norge også. Etter orkanen på Nordvestlandet for noen år tilbake, ble forretninger plyndret i kaoset som oppstod! Grunnen var at det var minimal risiko for å bli tatt. Og så lenge det er minimal risiko for å bli tatt, utnytter folk som regel de mulighetene de får.

Men jeg sier ikke at dersom lovverket plutselig en dag ble satt til side, så ville mennesker som var lovlydige og pliktoppfylgende borgere i går, bli notorisk onde dagen etter. Det er ikke så enkelt. Det avhenger faktisk av en rekke faktorer, blant annet om hvilken oppdragelse han har fått. Hvor religiøs vedkommende er, er også viktig. Poenget mitt er at dersom dette får arbeide litt over tid, så vil normene gå i oppløsning, noe de faktisk har gjort i dette århundret til en viss grad. Resultatet vil bli økt kriminalitet, slik vi også har sett.

Det har blitt foretatt forsøk der folk har blitt spurt om de ville ha stjålet dersom det var ett hundre prosent sikkert at de aldri kom til å bli tatt. Det er faktisk ganske mange som svarer ja på dette spørsmålet, men det som er mest urovekkende, er at denne prosentandelen øker. Jeg skal fortelle hvorfor også. Svaret er kristendommens reduserte innflytelse på folks moral. Tidligere fungerte Gud på mange måter som en ekstra lovgiver. Folk var kanskje ikke redde for å bryte lover som var skapt av mennesker, men de ville for all del ikke trosse Guds vilje. For gjorde de det, ville de komme til helvete - forøvrig et sted som var en hel del verre enn norske fengsler anno 1999. Så de mest stabile lovene får en altså der lovverket er integrert i religionen.

Kastevesenet i India

Cirka 1800 år før Kristus, ble India invadert av en germansk folkegruppe. Denne folkegruppen skapte et kastesystem for å sikre sin egen maktposisjon. De mente derfor at det var av avgjørende viktighet å unngå raseblanding, siden det politiske systemet forutsatte at det var en germansk overklasse. Etter hvert ble dette kastesystemet så genialt inkorporert i den hinduistiske religionen. Så å bryte med dette systemet ble likestilt med å bryte med gudene. Hvis noen gjorde det, ble det straffet med døden.

Kastesystemet varte i sin opprinnelige form i ca 2000 år. Dette er faktisk fantastisk lenge - faktisk mye lenger enn en kunne håpe på da en gikk til det skrittet å opprette dette systemet. Den eneste grunnen jeg kan tenke meg til at det gikk så bra, må være at den ble så sterkt knyttet opp mot religionen. Siden religioner har en tendens til å vare lenger enn politiske systemer, og også på tross av dem, ville alltid en del av germanernes politikk videreføres selv om tidene forandret seg. Det var gudfryktighet som var den primære drivkraften, og den var like sterk selv om lederne døde. (Waddel 1929) (Weisman 1990)

Norge har etter min mening ikke noe å frykte ennå. Borgerne er for det aller meste lovlydige. De kriminelle tilhører utskuddene, og offentlige tjenestemenn er nesten ubestikkelige (uten at jeg har prøvd å bestikke noen av dem!). Slik må et også være for at en slik skjør styreform skal kunne fungere. Foreløpig går det bra, men kriminaliteten øker og folk blir mindre og mindre ærlige. Folk tenker først og fremst på sitt eget beste og mindre på hva som er bra for folk flest. Disse faresignalene er kraftigst i byene, så jeg mener å kunne forutsi at dersom Norge en gang blir korrumpert, så er det byene som blir det aller først.

Etter at marxismens jerngrep om Øst-Europa løsnet, ble det klart at disse landene skulle bli likere landene i Vesten for å kopiere vår egen økonomiske politikk og også vår egen velstand. Det var faktisk ikke måte på hvor greit dette skulle gå, men vi ble gjort oppmerksomme på at det kunne ta «årevis». Så langt er jeg enig. Spørsmålet er bare *hvor* mange år. Resultatet kjenner vi kanskje til: Den organiserte kriminaliteten er kanskje større blant landene i den tidlige Sovjetunionen enn i noen andre land. Den russiske mafiaen gjør det stort blant annet innen diverse former for utpressing av bedrifter og salg av våpen og narkotiske stoffer - de to siste også i Norge. Men det er i og for seg ikke det verste, mener jeg. Det aller verste er at det ikke er noe som blir gjort. Mafiaen har mange politikere og politimenn på sine egne lønningslister, og som selvsagt ikke løfter en finger for å slå ned på denne kriminaliteten fordi de tjener på den selv. Russland og de andre sovjetrepublikkene for den saks skyld har vært fulle av korrupsjon lenge, men den organiserte kriminaliteten vokste likevel ikke (eller i alle fall svært sakte). Grunnen var den nådeløse politikken som ble ført mot denne bermen. Sovjetiske politikere holdt dem nede, og var i stand til å holde dem så små at de kunne knuse dem hvis

de viste seg. Grunnen til det var ene og alene at de hadde en nærmest uinnskrenket makt til å gjøre det de mente var best for å skåne sitt eget land fra slike elementer. Det strider kanskje mot de liberales demokratiske prinsipper, men resultatet var at mafiaen holdt en så lav profil at de knapt var synlige for den vanlige mann. Men da dette systemet ble myket opp, økte selvsagt kriminaliteten som et resultat av det.

Jeg sier ikke at alle sovjetborgere ble noen engler av denne politikken, for det var de ikke fra før heller, og har aldri så vidt jeg vet aldri vært det: Jeg leste en artikkel skrevet av en mann som hadde bodd i Øst-Europa, og han sa at dersom en ville ha noe gjort, måtte en enten bestikke noen eller true dem. Dette var trolig noen få år etter at myndighetene begynte å kjøre en mykere og mer demokratisk politisk linje. Likevel kan det fortelle at korrupsjon heller ikke var noe som bare dukket opp etter at Russland ble forsøkt demokratisert for første gang. Korrupsjon har nok vært vanlig der lenge, men i mindre skala. Det eneste som har forandret seg er at det er enklere å begå kriminelle handlinger på grunn av mindre risiko: Mafiaen vokste voldsomt i kaoset som fulgte sovjetunionens fall - videre og større enn loven selv: Tidligere risikerte medlemmer av mafiaen å bli skutt; nå er det ikke noe de kan gjøre som ikke kan gjøres godt igjen med litt penger. Alt har sin pris i dagens Russland.

Jeg er ikke tilhenger av demokrati for enhver pris, bare for å gjøre det klart. For som jeg har sagt tidligere, er en avhengig av at borgerne selv er lovlydige. For følger de lovene, er det heller ingen grunn til å ha en sterkere statsform enn det som er nødvendig for å holde nasjonen sammen. La det bli en tommelfingerregel! Det vil ikke være mulig å skape et langvarig demokrati på andre steder enn det. Det vil også si at det finnes andre stater som har en så stor grad av lovløshet at staten umulig kan støtte en slik statsform, for den vil snart drukne i kriminalitet, som er tilfelle i deler av Øst-Europa. Det blir altså nødvendig å sette i verk tiltak som kan knuse de kriminelle elementene, og det har demokratiet vist seg å være lite tilfredsstillende til.

Jeg mener at de Vestlige styresmakter har vist en litt naiv holdning med hensyn til demokrati. De tror at denne styreform kan innføres overalt, uansett hvilken kultur som råder der. Jeg mener at det er galt: Hersker det tilnærmet anarki i landet over lengre tid, kan en ikke forvente at et demokrati kan fungere. Men setter en derimot inn en person med nærmest diktatoriske fullmakter, vil jeg spå at det vil gå mye bedre, først og fremst fordi folk vil lete etter noen som kan skape orden - og at diktatoren er i stand til å klare dette.

På samme måte som de har ødelagt det lille som var igjen av Russlands verdighet ved å påtvinge dem demokrati, som de fleste bør skjønne ikke kan fungere, ligger det også politiske føringer om at Vesten vil forsøke å spre demokrati til stadig flere land. Dette til tross for at de klarer å takle sine indre anliggender på en glimrende måte. Vestens unnskyldning for denne politiske imperialismen er

at disse statene har «brutt menneskerettighetene», som om denne poetiske svadaen rager høyere enn landets egne lover. Men dette vil være småtterier mot hva som kunne ha skjedd dersom disse landene hadde blitt demokratisert. Slike tiltak er som regel høyst nødvendige for at de fleste borgere skal kunne føle seg trygge. Og massene henger seg på... Det vi må innse er at ikke alle land er like. Så hvis vi teoretisk sett tenker oss at alle land har samme styreform, så ville noen klare dette utmerket, mens andre ville være rene katastrofer. Bare tenk på hva som har skjedd i Russland. De innførte en styreform som har fungert utmerket i Norge i mer enn 100 år. Det ble en katastrofe som de til slutt blir nødt til å gi opp.

Det jeg frykter mest av alt er at Vesten skal klare å lykkes i sin imperialistiske politikk mot de delene av verden som ikke deler alle våre verdier. For der første går det ut over deres egen valgfrihet som jeg mener de bør få ha i fred i sitt eget land. Jeg mener ikke at noen som sitter på den andre siden av jordkloden skal kunne bestemme hvordan noen andre skal være herre i eget hus på grunn av at de mener at egen styreform nødvendigvis kan overføres på andre. Det blir rett og slett for dumt. For det er ikke slik at siden demokratier tillater en større grad av frihet enn en totalitær stat, så er den totalitære staten alltid verre enn demokratiet: Jeg ville mye heller bodd i en stat hvor min egen frihet var innskrenket, men som jeg kunne føle meg trygg i. Som jeg kunne gå i gatene om natten uten frykt for å bli ranet eller slått ned. *Det* kaller jeg frihet. Men det er dette som er mentaliteten: En tror at jo høyere grad av personlig frihet som eksisterer i en stat, jo bedre trives innbyggerne. Men det er ikke slik. Hvis alle bruker sin frihet, vil det alltid ramme noen andre. Det er ikke alle land en høy grad av personlig frihet fører noe godt med seg - snarere tvert imot.

Men finnes det flere problemer med demokratiet? Bortsett fra å ikke kunne fungere i korrupte stater, har vi i alle fall en svakhet til: Det er ineffektivt! Dersom det er nødvendig å ta avgjørelser raskt, er ikke demokratiet tilfredsstillende. Saker som kan trenge en rask gjennomgang og avgjørelse, tar som oftest alt for lang tid å løse. Det tok for eksempel 30 år for politikerne å bestemme seg for hvor hovedflyplassen skulle ligge, en sak som jeg mener kunne ha vært løst på mye kortere tid. Denne saken kan være et symbol på hvor mye tid og ikke minst ressurser som ble sløst bort i denne prosessen. Det er heller ingen grunn til å tro at resultatet ble bedre og bedre med årene. En kan ikke kalle dette annet enn sløsing med skattebetalernes penger.

Men hvilken garanti finnes det for at avgjørelsene blir så mye bedre i et demokrati? For å si det rett ut, så tror jeg ikke det finnes en slik sammenheng. Jeg vil gå så langt som å si at demokratiet avler uansvarlige politikere som slett ikke gjør en jobb for folkets beste. Hovedgrunnen vil jeg si er at politikerne vanskelig kan stilles til ansvar for sine handlinger, uansett hvor ille disse har vært for landet. En annen grunn til at dette er vanskelig er at de gjemmer seg bak flertallsavgjørelser og fraskriver seg således ansvaret. Det er derfor ikke noe en kan gjøre.

Men hva kan en gjøre? Personlig mener jeg at ordningen med Rikstinget, som ble planlagt og konstituert i 1942/43 ville være en bedre ordning enn dagens. I Gjallarhorn nr. 3 1998, s. 16 kunne en lese dette om Rikstinget:

«Best kan det sammenlignes med en «stenderforsamling», sammensatt av særlig kloke, utvalgte, kunnskapsrike kvinner og menn fra forskjellige yrkesgrupper - som samlet utgjorde det norske samfunnsliv; deriblant selvsagt også representanter for kultur og vitenskap

Rikstingets oppgave var å være et rådgivende organ - med godt feste i «grasrota», sideordnet føreren og ministrene, med fullmakt til å påpeke ting som burde gjennomføres eller rettes opp, kort sagt alt som måtte være skakt og skjevt i Folkehjemmet»

Det som gledet meg med denne typen ledelse var to ting: For det første var det slik at beskjeder fra overordnet skulle gjennomføres umiddelbart, og at dersom en unnlot å utføre ordren eller nølte med å gjøre det, var det bare én persons ansvar. (Gjallarhorn nr. 3 1998)

I dagens Norge er det ikke grenser for hva et politisk flertall kan tillate seg: Ta Norges innvandringspolitikk som eksempel: Det kan se ut som om det ikke er noen (eller svært få) som ønsker en slik politikk, men at det likevel skjer.

Det samme er tilfellet med norsk bistandspolitikk. Da den ble innført, fantes omtrent de eneste tilhengerne av denne politikken i Norge på det tidspunktet på Stortinget. Så resultatet ble at politikken ble en realitet, og er den fortsatt.

Så vi ser altså at det politiske flertallet slett ikke behøver å være på bølgelengde med flertallet i befolkningen, som bør være en forutsetning i et land som vårt. Det bør ikke forekomme at politikerne håner velgerne ved å gjøre det stikk motsatte - eller å unnlate å gjøre noe av det de har blitt valgt inn for å gjøre. Det bør heller ikke være slik at de kan tillate seg nesten hva som helst uten at det får konsekvenser for dem selv. Det bør heller ikke være slik at politikerne kan gjemme seg bak en flertallsavgjørelse og si at «det var stor politisk enighet på Stortinget» når de aldri har respektert «grasrota» i sitt eget land. Da har de vært uansvarlige - og uansvarlige mennesker har ikke noe i en nasjonalforsamling å gjøre!

Så jeg håper i alle fall at noen av disse momentene hadde blitt bedret med en slik ordning. Husk at dagens politiske system kan være utilstrekkelig i morgen.

Jeg har hørt at slike systemer som det jeg har beskrevet nå har blitt oppfattet som «farlige» og at føreren vil være en despot som vil gjøre ting verre for befolkningen og ikke bedre. Det kan dessverre være slik. Vår historie har vist at det har vært ledere som har brukt sin egen makt for personlig vinning, og ikke som et redskap for å gjøre livet bedre for borgerne i landet. Når dette skjer er det selvsagt trist, men historien om at dette *alltid* skjer, er svært

feilaktig. Hvis vi går tilbake til Romerriket igjen, så ser vi at de tidligste herskerne i Riket hadde diktatorisk makt. En skulle kanskje tro at maktmisbruk forekom ofte og at befolkningen ble skadelidende, men det var ikke det som skjedde. Det som skjedde var at når disse herskerne trakk seg tilbake, så var Riket i en bedre tilstand enn da de fikk makten. En hadde altså diktaturer som fungerte for folkets beste.

Jeg vil ikke gå så lang som dette. Jeg vil ikke at en enkelt person skal ha en så stor valgfrihet i et land at de kan ta praktisk talt alle beslutninger de måtte ønske, som å kaste landet ut i krig. Det er derfor viktig at mennesker som fører en politikk som skader Riket blir stoppet i tide før de gjør ubotelig skade, men at det ikke er noen grunn til å gripe inn dersom systemet fungerer tilfredsstillende. For det vi må være klar over er at det ikke er noe galt i at én mann tar avgjørelser i seg selv. Det viktigste bør være om dette gagnar folket eller ikke, for dersom det ikke gagnar folket har lederen vist at han er for liten for en så stor oppgave. Han bør derfor trekke seg tilbake. Slik bør det også være for parlamentarikere, men slik er det dessverre ikke per dags dato.

En bør ikke bli villedet til å tro at det alltid vil være en person som sitter på toppen og bestemmer alt. Slik kunne det kanskje være i oldtiden, siden samfunnet var mye enklere og oversiktlig. Men som vi alle vet er ikke samfunnet like enkelt mer, og det er umulig for én person å oversikt over absolutt alt som foregår i samfunnet. Dette vil selvsagt også gjelde en Fører. En slik person må selvsagt være eksepsjonell på flere felter, men en kan ikke forvente det umulige - at han skal ha greie på alt. For dersom han skal ta alle avgjørelsene selv, *må* han ha greie på absolutt alt. Det er kanskje på dette punktet de fleste misforståelsene har kommet om førerprinsippet. Folk kan komme til å tro at vedkommende vil ta avgjørelser om tema han ikke har greie på. Det er for såvidt et greit argument, men det er også feilaktig slik jeg ser det: Tenk deg selv: Dersom du var leder for en stat og du fikk greie på at det var et problem f. eks. innen psykiatrien. Ville du tatt den avgjørelsen selv der og da hvis en forutsetter at du ikke hadde greie på dette temaet? Neppe. Du ville selvsagt henvendt deg til eksperter som kunne fortelle deg hvor skoen trykket, og som kunne råde deg til å gjøre et vedtak utfra det. På den måten ville ikke bare føreren være den som hadde makt i Riket men også diverse eksperter nedover i makthierarkiet. Så å snakke om at det er en person som sitter og bestemmer alt, vil derfor være feilaktig. Mesteparten av den reelle makten ville blitt konsentrert blant diverse eksperter, på noenlunde samme måte som mye av den reelle makten i dagens Norge er konsentrert blant eksperter i departementene.

En ting som karakteriserer dagens demokrati i Norge er at stortingsrepresentanter ikke blir valgt inn på grunn av at de er særlig dyktige på noen felter. Den eneste grunnen er som regel at disse menneskene har talegaver som ligger over gjennomsnittet blant befolkningen. Bortsett fra det har de sjelden noen spesielle evner, som for eksempel god fagkunnskap på noen områder. Ser vi

på hvilke yrkesgrupper som er representert, så ser vi at det er en overvekt av bønder, lærere og journalister - altså ikke akkurat de bredere lag av norsk yrkesliv.

På grunn av dette opplever en også at det sitter en prest som statsminister i Norge, en tidligere ordfører som Justisminister (som avløste en tidligere marxist), og en lensmann som finansminister, for å nevne noen. Selv om disse ikke er stortingsrepresentanter, vil jeg ikke si at det er mindre viktige oppgaver de har. Dette var bare et eksempel på ministrene i Norge i dag.

På en måte gjør dette meg flau. Jeg blir flau av å se på debattprogrammer på tv der diverse ministre skal forsvare sin egen uansvarlige politikk mot bedre vitende. De taler eksperter midt imot, fordi de mener at de kan dette så mye bedre selv. Men alle som ser på vet at de tar feil. En skal ikke forvente annet. Men det er noe som er galt når det sitter noen som ikke har greie på feltet de sitter som øverste sjef for. Og om det er galt, er det ikke minst flaut for Norge som nasjon å ha feil mennesker på feil sted.

Etter min mening hadde det vært bedre å ha mennesker som har en mer spesialisert kunnskap. Ja, jeg vil ha flere eksperter inn på Stortinget fordi de i det minste kan det de holder på med. For det andre så gjenspeiler det befolkningen bedre: Det finnes ikke bare bønder, lærere og journalister i femtiårsalderen der ute. Det er kanskje unødvendig å si hvor smal dagens representasjonen er. Det norske samfunnet er ikke slik. Det er bedre tjent med å ha eksperter på sine fagområder både som stortingsrepresentanter og som ministre. Det sikrer en bredere representasjon av yrkesgrupper, samt at den faglige kompetansen vil bli høyere. På den måten vil risikoen for å ta de gale beslutningene blir redusert - de øker ikke.

Pressen i demokratiet

Nyheter er noe alle i landet hører, enten det er gjennom aviser eller på fjernsynskanaler. Og de er overalt - det er faktisk nesten umulig å slippe unna dem. Pressen har en stor politisk fordel i og med at det er dem som gir deg nyhetene. Det er dem som forteller hva som har skjedd, når det har skjedd og hvordan det har skjedd. Måten nyhetene legges frem på er slett ikke likegyldig, og pressen utnytter denne fordelene for alt den er verdt.

En kan godt sammenligne en avis som formidler nyheter med vårt eget sanseapparat. Det er journalistene som beskriver hva som skjer, måten det skjer på og hvilke følelser de sitter igjen med. Måten de beskriver dette på, er ikke uvesentlig. Det vi må være klar over er at nyhetene som blir formidlet oss ikke er nøytrale, faktiske hendelser på noen måte. Det vil hele tiden dreie seg om journalistenes egen subjektive forståelse av virkeligheten.

Som jeg har skrevet tidligere, er slike budskap de aller farligste fordi folk forventer at de skal være nøytrale, og at de også ser nøytrale ut ved første øyekast. Og selv om journalisten også har

forsøkt å være så nøytral som han bare kan, vil det ikke være mulig i praksis Journalistens meninger vil alltid bli overført til leseren i en eller annen form; enten det er ordvalg, spesielle vendinger eller beskrivelser av situasjonen. På denne måten vil det lettere skje en holdningsendring hos individet som leser enn dersom det hadde lest en leder i samme avis der meningene hadde kommet tydelig frem (forutsatt at leser ikke var enig i det som ble skrevet).

Men er det noen grunn til å tro at selv useriøse tabloidaviser vil ha reell innflytelse på hva folk flest mener? Jeg vil svare ja på dette spørsmålet. Folk kan være så kritiske som de har lyst til, og si at de danner sine egne meninger ut fra egen tankegang, og at de ikke trenger noen journalister til å gjøre dette for dem. Poenget er blant annet at når en leser noe i en avis, så har en hoppet over et ledd, og det er det som er så trist når en snakker om nyheter. Det må dessverre også være slik, for vi kan jo ikke være overalt på samme tid. En har hoppet over persepsjonen, for det er det du sanser selv er langt fra det samme som det folk skriver om den samme hendelsen. Det kan rett og slett ikke sammenlignes med noe en opplever selv: Dersom to mennesker ser samme hendelse, så er det jo ikke sikkert at de vil oppleve det på samme måte: Noen kan oppleve situasjonen som truende, mens andre vil oppleve den samme situasjonen som spennende. Og blir de bedt om å beskrive da de stod midt oppe i situasjonen, ville vi garantert få to vidt forskjellige historier.

Et eksempel på det forrige kan være en historie fra krigen. En mann kom fra Sverige, og etter å ha tatt en titt på Norske aviser, utbrøt han: «Dette her er jo ikke samme krigen!»

Poenget var jo at de tyskkontrollerte avisene hadde et litt annet syn på saker og ting enn hva som var vanlig i Sverige. Jeg sier ikke at noen av historiene svensken leste var løgn, for det er slett ikke sikkert. Men det som er sikkert er at de hadde en helt annen måte å forklare hendelsesforløpet på.

Et annet eksempel er norske FN-soldaters reaksjoner etter endt tjeneste i Libanon. De har vokst opp i et av de mest israelfvennlige landene i verden, noe deler av pressen, men også kristenfolket har ansvaret for. Den jevne FN soldat er mer kritisk til Israel når han kommer hjem enn da han dro. Grunnen til det er at de ikke opplever samsvar mellom det de har blitt fortalt og det de selv opplever.

Når en ikke opplever et slikt samsvar, stoler mennesker først og fremst på sine egne sanser, selv om opplevelsen av nye hendelser også blir påvirket av hva en allerede har fått vite. Dette er på grunn av at vi danner oss mentale kart som hjelper oss med å sette ting i system. Men av og til stemmer ikke kartene med virkeligheten, og da har selvsagt terrenget forrang! Det kan likevel ta tid før vi oppdaget feilen. Har en ført fått inntrykket av at en person er hyggelig, skal det mye mer til for at du opplever personen som usympatisk enn om det har vært samsvar mellom det en har hørt og hva en opplever. (Ekeland 1994)

Så tilbake til mediernes sterke sider: Kanskje den sterkeste siden er evnen til å nå frem til folket. En skulle kanskje tro at dette sikret et mer nyansert bilde av sannheten, men det er faktisk grunn til å tvile: For det første er det storkonsern, som for eksempel Schibsted, som kjøper seg inn i flere media samtidig. Det vil være en smule naivt å tro at dette ikke vil kunne påvirke hva som blir formidlet i dem. For det andre, er det stort sett storkonsern som betaler reklamen i dem. Og disse bør heller ikke avisen tråkke på tærne, for ellers kan det føre til at de taper inntekter. Pressens såkalte frihet finnes derfor ikke mer, for de må hele tiden ta hensyn til dem som eier dem og dem som gir dem inntekter.

En annen ting som kan være med på å hindre absolutt objektivitet, kan være at det finnes mange journalister med en kommunistisk fortid. Selv i en «konservativ» avis som Aftenposten, finnes det en uforholdsmessig stor andel mennesker med en fortid i RV i forhold til befolkningen forøvrig. Det er også grunn til å tro at en vil merke dette på avisens vinkling.

For de av dere som synes at dette ikke høres så farlig ut, og som mener at avisen havner i sentrum dersom det blir en blanding mellom to ytterpunkter; kommunisme og storkapital, bør tro om igjen. Grunnen er enkel: Oftere enn en skulle tro var rent tilfeldig er meningene sammenfallende mellom disse «fiendene». Og det er også slik at verken journalistene eller eierne har folket i ryggen når de har brukt pressen for politiske formål. La meg gi et eksempel: Personlig vet jeg ikke om en eneste norsk avis som klart har tatt avstand til norsk innvandringspolitikk og sagt at den er for liberal. Derimot finnes det mange som mener at den er for restriktiv, men det er en annen sak. Det er to grunner til denne konsensen, og at det er et flertall blant folket for en slik politikk er ikke en av dem. Interessene til eierne og sponsorer veier nok tyngst i denne saken. Det er ingen hemmelighet at storkapitalen for lengst har tonet flagg for økende internasjonalisering og økt innvandring for å øke antall mennesker på arbeidsmarkedet. De tjener på at det er stor konkurranse om arbeidsplassene, samtidig som de kan ta på seg større ordrer og utvide virksomheten uten at arbeidskraft blir en mangelvare. De liberale journalistene, som etter hva jeg forstår utgjør et stort flertall innen yrkesgruppen, er enige i denne politikken, men har andre motiver. Et velkjent argument fra de kanter har vært «kulturberikelse».

Da EU debatten var på det tøffeste høsten 1994, var det mange som tok stilling til EU i håp om å få flere over på sin side: Når det gjelder avisene, så valgte de altså nesten utelukkende å havne på motsatt side av flertallet i befolkningen, unntakene var som regel små aviser ute i distriktene. En kan altså begynne å lure på hva det er som gjør at en avisredaksjon eller en tv-kanal kommer til stikk motsatt konklusjon som majoriteten av befolkningen. Gjorde de det bare for å være sære? Det er nok ikke det som er grunnen; de må ha vært redde for sine egne eiere og sponsorer, og siden disse sitter i slike maktposisjoner, sier det seg selv at en ikke bare kan

blåse i deres interesser. Det er dem som gir journalistene arbeid - klart de vil ha noe tilbake! Og det får de også.

Jeg har observert at Dagbladet bruker to hele sider på en slags «reklame». Som overskrift står det «Norge for seigmenn!» med bokstaver som ser ut som de er klippet ut av en avis. På bildet under er det to mennesker; ei ung jente med nordisk utseende som omfavner en ung mann, som ser ut til å være en mulatt. Dette er vel for å minne oss om tidene som kommer. Det står ikke noe annet på bildet. Uansett hvordan jeg vrir og vender på det, kan jeg ikke se for meg at noen sponsor faktisk vil betale for å sette inn slik møkk i avisa. Jeg kan ikke tolke det på noen annen måte enn å kalle det en politisk demonstrasjon, hvor Dagbladets egentlige, moralsk forkastelige sider har manifestert seg.

Alt i alt kan en si at dagens system med såkalt «fri» presse ikke fungerer særlig godt. Som jeg har sagt, blir det ikke noen vakthund for de svakeste i samfunnet, og det blir heller ikke et redskap for den vanlige mann og kvinne i dette landet, i alle fall ikke dersom de og storkapitalen har motstridende interesser. På andre områder som ikke betyr noe for dem som sitter med pengesekken, kan en fri presse i ordets rette forstand fortsatt brukes. Men dette dreier seg altså bare om en begrenset del av den politiske agenda. Storkapitalens jerngrep om pressen, begrenser altså dens handlefrihet og reelle talefrihet til et minimum. Og dette foregår i et land hvor pressen er såkalt fri.

Vi ser med skrekk og gru på de landene der pressen er underlagt politisk kontroll og tenker på hvor «ufrie» de er. Men er det egentlig slik? Er vårt eget system så mye bedre?

Som et alternativ til dette uoversiktlige systemet, har jeg bare ett alternativ: Legg pressen inn under statlig kontroll! En kan godt si at dette er galt, og for å være ærlig så er dette ikke noen særlig god løsning, heller. Men den er i alle fall bedre enn den vi allerede har. I stedet for at det norske folk blir lurt trill rundt til å tro at de liberalekstremistiske media forteller en objektiv og ikke minst vanlig oppfatning blant folket, klarer en i alle fall å få orden. Det blir ikke noe kaos mer. Alle ville vite hvem som hadde kontrollen, og kunne danne seg meninger ut fra det, vel vitende om hvem det var som skrev nyhetene. For det andre, ville ingen storkonsern få spesialbehandling mer. De harde realiteter ville innhentet dem, og de måtte lære at ingen kan kjøpe seg popularitet, og at de må stille på lik linje med de andre.

Oppsummering:

Media er et mektig redskap for dem som kontrollerer dem. Grunnen til det er blant annet at det er dem som formidler nyhetene til oss slik *de* ser dem. Og som vi vet kan måten en ser en ting på variere sterkt.

Men avisene er forbausende like med hensyn til meninger. EU-debatten kan være et eksempel på dette. Avisene viste da at de ikke representerte folkeviljen på dette feltet, blant annet med sine

unasjonale holdninger. Årsakene kan være journalistenes egne politiske oppfatninger, men det er større grunn til å tro at pressens såkalte «frie» stilling tvinger dem til å representere interessene til alle som kan betale for det.

For å unngå at mediene blir brukt som et redskap for de mest pengesterke, bør media legges inn under statlig kontroll.

Litteratur:

Aschehoug og Gyldendals Multimedialeksikon 1996. Oslo: Kunnskapsforlaget.

Ekeland, T-J. (1994): *Skilte Foreldre*. Samlaget. Oslo.

Gjallarhorn nr. 3 1998: *Partiet og hverdagen*. Oslo: Nordisk Boktjeneste.

Machiavelli, N. (1994): *The Prince*. I: Wootton, D. *Selected Political Writings*. Cambridge: Hackett Publishing Company, Inc.

Waddel, L. (1929): *The Makers of Civilization*. USA: Angriff Press.

Weisman, C. (1990): *The Origins of Race and Civilization*. USA: SFA.

...et land som er villig til å betale for sin egen destruksjon - Norge og fremtiden...

Innvandringspolitikkenes mål er en *begrenset og kontrollert* innvandring til Norge, og fremme reell likestilling mellom bosatte innvandrere og nordmenn. (UDI)

Jeg vet nesten ikke om jeg skal le eller gråte. Dersom dette har vært målet, kan jeg i alle fall med sikkerhet si at UDI (Utlendingsdirektoratet) har gjort en svært dårlig jobb: Først til den begrensede og kontrollerte innvandringen: I 1998 fikk ca 7000 innvandrere oppholdstillatelse i Norge, noe som er skremmende høyt siden det er på størrelse med en norsk industrikommune. Tallene varierer litt fra år til år, men ligger gjerne mellom 6-7000. I tillegg kommer barna som blir adoptert fra utlandet. Disse blir av

en eller annen grunn regnet som norske! UDI har til min store skuffelse være lite villige til å si dette rett ut, fordi de blant annet har utelatt familieforeninger, noe som utgjør en ikke ubetydelig kilde til innvandring.

Norge er det landet som har høyest prosentvis økning i antall asylsøkere, i følge tall fra Internasjonal Konsultasjonsgruppe for Asyl-, Flyktning- og Innvandringspolitikk i Europa. (Aftenposten 17. des. 1998)

Det har også vært populært å si at Norge tar imot så få «flyktninger», og har hele tiden sammenlignet oss med Sverige. Akkurat i denne sammenhengen synes jeg at Sverige er et dårlig land å sammenligne seg med, nettopp siden de er blant de landene i verden som tar imot flest innvandrere i forhold til folketallet. De liberalekstreme har argumentert med at det er u-landene som tar imot flest innvandrere, og det er for såvidt sant også. Men det er bare det at innbyggerne i den vestlige verden utgjør bare en liten del av verdens totale befolkning, så det blir urimelig å forvente at Europa skal eller kan ta imot en så stor andel som de liberale ønsker (som nok helst ville tatt imot alle sammen). En må også ta med i betraktning at de aller fleste flykter til naboland, og ikke finner det nødvendig å dra til et land på motsatt side av kloden. I tillegg må en jo nevne at Europa fra før er verdens mest folketette kontinent, noe som gjør en massiv befolkningsøkning på sikt lite gunstig.

En kan heller ikke snakke om noen kontrollert innvandring til Norge. Dersom en ser på utviklingen de siste 30 årene, ser vi at Norge har gått fra å være et svært homogent land til et lite homogent land. Og dette er hva som har skjedd i løpet av litt mer enn 30 år. Hvordan vil Norge se ut etter 30 nye år? Etter 60? Da vil de i alle fall ikke være mye som minner om det homogene landet vi hadde tidligere, og som resten av verden misunte oss.

En må ikke tro at det både er mulig å ta imot så store antall innvandrere og samtidig mene at det først og fremst bør bo nordmenn i Norge. Hvis en bestemmer seg for å fortsette dagens politikk, har en samtidig tatt avgjørelsen om å tilintetgjøre nordmenn som etnisk gruppe på lang sikt. Det er det samme standpunktet Fremskrittspartiet har tatt, selv om det hadde tatt litt lengre tid hvis de hadde fått bestemme. En kan også bestemme seg for å bevare det norske folk, noe enhver tenkende nordmann bør være tilhenger av. Dette kan ikke kombineres med innvandring (hvis en ikke innfører segregering)! *Det beste er at hvert folk har sitt land!*

Og hvordan går det med den reelle likestillingen mellom nordmenn og innvandrere? Tydeligvis ikke så bra som myndighetene hadde håpet på. Innvandrere blir marginalisert som gruppe, og får kjennetegnene jeg har nevnt tidligere, som kjennetegner slike grupper. Dette gjelder blant annet tilknytning til arbeidsmarkedet, utdanning, bolig og helse. På alle disse punktene kommer de dårligere ut enn nordmenn.

Som et eksempel på målsettingen om å fremme reell likestilling, kan en nevne kvoteringen av innvandrere i Forsvaret og forslag om at innvandrere skal foretrekkes hvis de er like godt kvalifisert som nordmenn til jobb i staten. Således legitimerer de altså diskriminering av hvite menn og kvinner for å fremme «likestilling». Jeg synes det hele er latterlig. Grunnen til det er jo at en nedvurderer innvandrernes evner ved å gjøre dette. For ikke å snakke om hvordan det må føles for en innvandrer å bli foretrukket når han egentlig vet at han ikke var best kvalifisert. Forskjellsbehandling er ingen god start for å oppnå likestilling.

Men det er ikke bare innen tilknytningen til arbeidsmarkedet at nordmenn diskrimineres. Også lovverket diskriminerer oss i vårt eget land: Rasistisk motiverte lovbrudd blir vurdert skjerpene, men av en eller annen grunn gjelder den bare for nordmenn. Den gjelder for nordmenn og ingen andre. Domstolenes overfølsomhet for såkalte «rasistiske uttalelser» er også vanvittig. Bare hør på dette eksempelet fra Oslo: En pensjonert norsk kvinne stod tiltalt for å ha gitt en pakistansk gutt en ørefik, så vidt jeg husker på grunn av snøballkasting. Retten fant henne skyldig, som rett var. Men hennes «rasistiske uttalelse» etter at hun fiket til ham fant retten imidlertid skjerpene. Hun hadde sagt noe slikt som: «Slik oppfører vi oss ikke i Norge!» Jeg kan ikke kalle dette annet enn overfølsomhet; har ikke retten annet å bruke tiden på enn å tolke om det finnes noe rasistisk i et slikt utsagn? Er en derimot utlending er alt så mye enklere, siden den gjengse oppfatningen tydeligvis er at utlendinger ikke kan være rasister.

Men hva er det som tilsier at Loven har valgt å være mer følsom når det gjelder minoriteter? Er det snakk om en gruppe som blir utsatt for så mye vondt at de som gruppe trenger ekstra beskyttelse? Svaret må bli nei. USA har lang erfaring på dette feltet, og har praktisert forskjellsbehandling i årevis. Hvite menn blir nesten alltid dømt for rasistisk motiverte mord på sorte dersom motivet er uklart. Motsatt skjer det aldri, og jeg kan forsikre deg om at det ikke er fordi de sorte aldri dreper hvite: Statistikk fra USA tyder på at det er den hvite majoriteten som blir utsatt for uforholdsmessig mange overgrep fra de sorte: For det første gjelder det umotivert vold: Det er *femtiseks ganger* mer sannsynlig at en sort mann angriper en hvit enn omvendt. Det gjelder voldtektsforbrytere: Sorte voldtektsforbrytere velger hvite ofre over halvparten av gangene, *tretti ganger* så ofte som hvite velger sorte. Det gjelder drap: Også her rammer kriminaliteten de hvite hardest ved at de sorte dreper hvite i omtrent halvparten av tilfellene, mens hvite stort sett dreper andre hvite. (American Journal of Sociology, nr. 92 1992, American Renaissance, des. 1990, Taylor 1992, Social Forces, nr. 69 sept 1990)

Resultatene av denne uansvarlige politikken, kan en jo tenke seg selv. For det første mener jeg at det vil føre til kulturell ødeleggelse på sikt, ved vår egen kultur blir utsatt for så store forandringer på så kort tid at en bare kan bruke betegnelsen destruksjon om denne prosessen. Men vil ikke kulturen forandre

seg på sikt likevel? Det er åpenbart at «kultur» ikke er noe statisk, men er noe som er i forandring hele tiden. En bør likevel skille mellom den naturlige endringsprosessen en kultur er utsatt for over lang tid, på grunn av utvikling innad i landet og impulser som kommer fra naboland, og plutselige kulturforandringer på grunn av innvandring av mennesker som kommer fra kulturer som er vidt forskjellige fra vår egen.

Jeg skjønner at mange synes dette kan være spennende. En får ting tettere inn på livet - på godt og vondt - det en tidligere bare kunne se på tv. Samfunnet blir mindre konformt på grunn av at en får en slags norm om at alt er lov. En kan kle seg i sin egen personlige stil uten å være redd for å skille seg ut, og en kan se ut slik som en har lyst til. Dette blir de kortsiktige virkningene.

Du har kanskje skjønt at jeg ikke tilhører den mest liberale del av befolkningen. Min antiliberale gjør seg også gjeldende på dette feltet. Jeg har tidligere i boken gått gjennom hvorfor jeg synes det er galt å blande flere kulturer sammen, og jeg har sagt hvorfor dette fører til en innskrenkning av mangfoldet i stedet for å øke det. Men jeg er også opptatt av å konservere norsk kultur fordi jeg ser på den som verdifull og som en del av min (og andre nordmenns) identitet. Mister en sitt kulturelle særpreg, mister en også en del av seg selv. En mister arven fra sine forfedre, og en del av de verdier som har gått videre fra generasjon til generasjon. Undersøkelser som har blitt foretatt blant nordmenn, viser fantastisk nok at bare et *mindretall* mener at innvandring er skadelig for norsk kultur. Aner vi en viss kortsiktig tenkning?

Fordi antall innvandrere som har kommet til Norge har vært såpass høyt hvert år, har politikken med å integrere innvandrerne gått sakte. Grunnen til det er at store innvandrergrupper har søkt sammen (takke og pris) og resultatet har vært at de i større grad har vært i stand til å ivareta og opprettholde sin egen kultur og sitt eget språk. De har ikke tilpasset seg det norske samfunnet i så stor grad som de liberale har ønsket. Så i stedet for å redusere innvandringen, og konsentrere seg om å integrere de som allerede har kommet, fortsetter en i samme tempo. Det ser ikke ut til å spille noen rolle om barn av innvandrere som er født i Norge, bare behersker gatespråk eller sitt eget morsmål (ikke norsk). Det eneste som ser ut til å spille noen rolle er å få inn så mange som mulig så fort som mulig, mens integreringspolitikken blir neglisjert. Når antall innvandrere som blir tatt inn i Norge er større enn det antall en klarer å integrere, bør en heller redusere tempoet litt.

Jeg er faktisk ingen tilhenger av integrering. Så dersom det ikke er noen annen mulighet enn å bo i et land som har en betydelig andel mennesker med innvandrerbakgrunn, mener jeg at segregering vil være det beste. Dette holder forskjellige folkegrupper fra hverandre, hindrer kulturell vandalisme og sikrer det norske folks fortsatte eksistens. Jeg tror altså at homogene land er det beste, på grunn av færre konflikter. Vår historie har lært oss dette, men er vi villige til å lære av våre egne feil? Ved segregering kan alle folkegrupper ha sitt eget område under selvstyre, uten at

de behøver å bekymre seg over diskriminering fra noen andre. Hver gruppe kan realisere seg selv, uten at noen andre hindrer dem i å gjøre det. Så ville ikke dette vært det ideelle for de liberalekstreme? På den måten behøvde en i alle fall ikke å bekymre seg om diskriminering, som ser ut til å oppta dem så mye. Dette er omtrent så langt fra det ideelle for de liberale, hvis mål ser ut til å være å ødelegge vår etnisitet, vår stolthet, og til slutt - vårt folk. De har hele tiden snakket nedsettende om land som har forsøkt alternative løsninger, som for eksempel Sør-Afrika. De boikottet landet. Sosialdemokratiet i Skandinavia dolket vårt broderfolk, boerne, i ryggen. De var største bidragsyter til en bande marxistiske negere som arbeidet for å styrte deres politiske system. Sannhetskommisjonen har i ettertid avslørt at en rekke politiske drap, samt tortur, ble utført av ANC. Kona til Nelson Mandela, Winnie Mandela, både torturerte og drepte mennesker personlig etter ordre fra sin egen mann. I denne sammenheng blir jeg fristet til å sitere en bekjent av meg: «Så har norske skattepenger blitt brukt til det også.»

Siden det ikke finnes noen land i Vesten som driver med segregering mer, byr det ikke på store problemer å forutsi fremtiden hvis ikke noe blir gjort. Det er ganske enkelt. Noen vil kanskje si at jeg er en pessimist og at jeg overdramatiserer, siden folk flest ikke tar standpunkt i slike saker. Folk er som regel fornøyde så lenge de har mat på bordet og filmer på tv. De tenker fra dag til dag, og siden de fleste ikke merker noe direkte på kroppen, bryr de seg heller ikke.

En væpnet invasjon ville derimot fremprovosere voldsomme reaksjoner, selv om en slik ville ha mindre konsekvenser på lang sikt enn den massive innvandringen vi har i dag. Og personlig hadde jeg foretrukket det hvis jeg måtte velge mellom to onder, for en væpnet invasjon kan ikke vare evig - men det gjør virkningene av den politikken som blir ført i dag.

Folk har hele tiden flyttet på seg dersom de har hatt behov for det, men noe av det mest karakteristiske med dagens situasjon, er at folk flytter så fryktelig langt. Tidligere skjedde dette ikke, av den åpenbare grunnen at det ikke var så enkelt å flytte på seg. Men nå er Vesten bare en flyreise unna. Men stiller vi oss spørsmålet om hvorfor det er slik, er det fristende å trekke frem det økonomiske aspektet. Kan det tenkes at det blir spekulert i det? Der er faktisk en god del som taler for det. Det er som regel ikke nødvendig å flytte til den andre siden av jordkloden dersom det blir krig i et land. Det eneste som er nødvendig er at en kommer til et sted der en er trygg. Nabolandet er mer enn godt nok for de aller fleste. I tillegg til dette, er det mye mindre problematisk å dra til et naboland. Det koster ikke så mye å reise, siden interkontinentale flyreiser ofte er kostbare. De kulturelle forskjellene er mindre, noe som gjør det enklere å tilpasse seg samfunnet. Som regel er også språkbarrierene mindre. Så hva er det da som gjør at de likevel velger å dra til den andre siden av jordkloden? Det er jo den mest kompliserte og dyreste løsningen. Den eneste grunnen jeg kan

tenke meg for å gå igjennom alle disse problemene og ulempene frivillig - og attpåtil betale litt ekstra for det - må være at de langsiktige fordelene må være større enn ulempene. Så hva er det som gjør Vesten til et så fordelaktig sted å være? Snakker vi om vårt eget land, så har vi kanskje verdens best utbygde velferdssystem. Trygden er blant annet så høy at en kan leve av den. Den sosiale strukturen er relativt flat, som gjør risikoen for å bli svært fattig liten. Vi snakker altså om penger. Dette er den eneste grunnen jeg kan tenke meg. Jeg kan liksom ikke forestille meg at noen må dra halve jordkloden rundt for å finne et trygt sted - det er nok penger som i størst grad er motivet. Men hvordan kan vi vite om det er snakk om reelle flyktninger eller økonomiske flyktninger? En tidligere justisminister sa at «minst 95%» av flyktningene som kommer til Norge i realiteten er økonomiske flyktninger. Dette kan en se på de lave innvilgelsestallene for asyl. De som får denne innvilget, er faktiske flyktninger, mens de andre har i praksis blitt avslørt som løgnere av norske myndigheter. Prosentandel som fikk innvilget asyl ved førsteinstans (før klage) var i 1988 på 2,3%. I 1992 falt den til 1,6%, og i 1994 var den på 0,5! Men på tross av dette, fikk henholdsvis 64,5%, 26,2% og 31,2% oppholdstillatelse på humanitært grunnlag i samme tidsrom. I tillegg må en regne med at en del av de som fikk avslag påklaget denne, og fikk opphold etter at søknaden kom igjennom på nytt. Opphold på humanitært grunnlag er altså ikke noe annet enn en ren fabrikkasjon. Det er rett og slett bare en unnskyldning for å åpne grensene ytterligere for økonomiske flyktninger, som de allerede har avslørt som løgnere. (Eriksen & Sørheim 1994)

For å stoppe denne uheldige utviklingen, som i realiteten ikke gjør annet enn å ødelegge for dem som søker asyl i et annet land fordi de trenger det, mener jeg at det nåværende systemet bør revurderes. Det som må gjøres er at en gjør det litt mindre attraktivt å være økonomisk flyktning. For å stoppe dette helt eller i alle fall delvis, bør en innføre et slags sonesystem. Regelen bør være at dersom det bryter ut en krig innen en sone, og det finnes trygge land innad i sonen, så bør disse landene ha ansvaret for å ta hånd om eventuelle flyktninger. Fordelen dette har er at det rydder opp i et system som både er uoversiktlig og lite fordelaktig med hensyn til ressursbruk. Jeg sier ikke at alle land utenom den nevnte sonen bare kan fraskrive seg alt ansvar. De har i høyeste grad et ansvar for å hjelpe dem som er på flukt. Likevel vil besparelsene bli store i et slikt system, fordi de fleste flyktningene befinner seg i fattige land med et lavere kostnadsnivå. En kan derfor hjelpe flere mennesker med færre ressurser. Landene i Vesten ser ut til å prioritere annerledes: Økonomiske flyktninger som har kommet på tvilsomt grunnlag blir tildelt de største ressursene, mens de som virkelig kunne trenge denne hjelpen blir sittende igjen i sine nærområder uten at noe blir gjort.

Innvandringen til Norge har gått svært raskt hittil; på bare litt over tretti år har det kommet et stort antall innvandrere til Norge. Siden denne utviklingen har gått så raskt, og det ikke er tegn til at

denne utviklingen skal stoppe, så må vi stille oss selv følgende spørsmål mens det ennå er tid: Skal det bo nordmenn i Norge? Dersom svaret er nei, så vil det gå i oppfyllelse dersom ikke noe helt spesielt skjer i løpet av noen generasjoner. Det er bare å fortsette med det en holder på med. Dersom spørsmålet er ja, må en spørre seg selv hvilke tiltak som må settes i verk for å oppnå dette målet.

Jeg har sett mange forslag til hvordan en skal løse dette problemet, men for en gang skyld er jeg enig med Eriksen & Sørheim (1994) i at det å hindre innvandring gjennom å stenge grensene er svært usannsynlig. Der finnes overhodet ingen politisk vilje til å gjøre dette, og det finnes overhodet ingen respekt for hva det norske folk har ment om denne saken. Så det vi må gjøre er å bevege oss videre, og slutte å late som om vi lever i Norge slik det var for tretti år siden. Selv om grensene hadde blitt stengt for innvandring i dag, ville det fremdeles finnes en ikke ubetydelig andel innvandrere i Norge, og mange annengenerasjons innvandrere. Det ville også være tusenvis av adoptivbarn. Og dersom målet var repatriering, så ville en ikke ubetydelig del ikke ha noe land å dra tilbake til. For en del har begynt å se på seg selv som norske - adoptivbarna har gjort det hele tiden. De har mistet kontakten med sitt eget land. En stor del av innvandrerne har også stiftet familie med «nordmenn». Og hva med barna av disse? Hvilket land skal de repatrieres til? Svaret må bli at det ikke finnes noe annet land enn Norge for dem. Dette må vi bare arbeide ut fra. En kan ikke arbeide for å oppnå noe som er tilnærmet umulig, med tanke på at vi som er motstandere av en slik politikk har liten politisk innflytelse. Vi er riktig nok mange, men vi sitter ikke i de posisjonene der beslutningene fattes. Så da er en like langt. For det tredje, så ser den jevne nordmann ikke ut til å bry seg. Så dersom et stort flertall i befolkningen ikke er villige til å gjøre noe som helst for å unngå den genetiske utslettelsen av det norske folk slik vi kjenner det, føler jeg ingen sympati overfor dem!

Vi kan tenke oss følgende fremtidsscenarier:

Scenario 1.

I dette scenarioet kan en tenke seg at Norge stanser all innvandring og begynner med tvungen repatriering for innvandrerne som har kommet til landet. Dette er blant annet målet til Hvit Valgallianse. Målet er å bevare Norge norsk med de midler som er nødvendig for å få dette til, gjennom å forhindre at Nordmenn blir en minoritet i eget land.

Å få flertall for en slik politikk kan imidlertid se vanskelig ut.

Scenario 2.

I dette scenariet er grensene åpne, og det blir ikke lagt noen planer om tvungen repatriering. Det blir opprettet en etnostat for nordmenn som ikke vil være med på det flerkulturelle samfunnet. Det blir også opprettet en stat for innvandrere som ikke vil være med på dette. En slik stat setter valgfrihet til enkeltindividet høyt og viser også at ulikheter kan ha egenverdi. Det flerkulturelle samfunnet kan selvsagt fortsette for dem som ønsker det - nordmenn og innvandrere. Den eneste forskjellen er at to grupperinger bryter ut.

Scenario 3.

Dette scenariet er likt det første, med unntak av at det ikke vil foregå tvungen repatriering. Resultatet blir at innvandringen stoppes helt opp, og at innvandrerne blir absorbert i det norske genbassenget over tid. Norge vil igjen bli et homogent land, men den kulturelle og etniske egenarten vil bli borte - det samme vil det flerkulturelle samfunnet på sikt.

Scenario 4.

I dette scenarioet fortsetter utviklingen som på samme måte som den har gjort de siste årene ved at noen tusen innvandrere kommer til Norge hvert år, samt at barn fortsatt blir adoptert fra utlandet. På grunn av dette, vil det bli færre og færre som kan kalle seg etnisk norske. Etter hvert som innvandrerne forsvinner i en mer og mer homogen gruppe, kommer det stadig flere innvandrere til landet. Disse vil også i sin tur forsvinne, mens genbassenget vil ligne mer og mer på dem. Alle spor av nordmenn som folkegruppe, vil forsvinne på sikt.

Fremtiden?

Jeg ser dessverre ikke så mange lyspunkter når jeg ser fremover. Grunnen kan kanskje være at jeg ser lenger fremover enn det som er vanlig for de liberale. Det vanligste blant dem, er bare å se på de umiddelbare virkningene, men ikke bry seg om de langsiktige konsekvensene som er langt mer alvorlige enn kulturelt mangfold.

Dersom jeg skal kommentere scenariene jeg skrev, må jeg si at jeg finner scenario 1 lite sannsynlig: Det finnes liten politisk vilje til å sette en slik plan i verk, og det er også så vidt jeg vet ikke særlig stor vilje blant folket for å gjennomføre det.

Repatriering

Noe en kanskje burde satse mer på er økonomisk støtte til repatriering. Det bør gies en høy engangssum for å oppmuntre utenlandske kvinner og menn til å dra tilbake til hjemlandet. Med tanke på at UDI har avslørt de fleste som løgnere, er dette et svært sjenerøst tilbud. Men det er likevel å foretrekke fremfor permanent bosetting.

Jeg sier løgnere på grunn av at ca åtti prosent av innvandrerne som kommer til Norge kommer uten pass eller med forfalskede pass. Og nei - det er ikke mulig å sette seg på et interkontinentalt fly uten pass samme hvor en er i verden, så en ikke ubetydelig del har altså «mistet» passet i toalettet underveis. En har også erfart at enkelte av historiene de har å fortelle fra hjemlandet ligner mistenkelig mye på hverandre!

Personlig ser jeg på scenario to og fire som de mest sannsynlige. Scenario fire vil vi få hvis den nåværende utvikling får lov til å fortsette. Det er lite som tyder på at denne utviklingen vil forandre seg i årene som kommer.

Men opp i det hele, vil vi kanskje oppleve noe positivt: Innvandrerne som kommer til Norge er som oftest i besittelse av mange konservative og tradisjonelle verdier. Og de kommer ofte fra land som ikke tolererer liberale mennesker eller holdninger - som bare blir tolerert i Vesten! En majoritet av innvandrerne ser ut til å være - holdningsmessig - de liberales strake motsetninger. Disse holdningene er heller ikke noe de kvitter seg med umiddelbart etter at de krysser norskegrensen, men noe mange har livet ut. Det er kanskje også noe de fører videre til sine barn. Det vi i alle fall kan slutte av dette, er at de liberale kan få motbør etter hvert som innvandrerbefolkningen øker, og at en stadig større andel av befolkningen vil få øynene opp for tradisjonelle verdier. Så selv om mine verste antakelser skulle slå til, og at nordmenn ikke vil få status som urbefolkning og forsvinner til slutt, så finner jeg i alle fall trøst i at de liberale graver sin egen grav.

Sammendrag:

Målet med den norske innvandringspolitikken skal være en begrenset og kontrollert innvandring til Norge, og å fremme reell likestilling mellom bosatte innvandrere og nordmenn. Det er grunn til å tro at en ikke har nådd dette målet av to grunner: Det kommer såpass mange til Norge hvert år at nordmenns fysiske eksistens blir truet på sikt. For det andre, er innvandrerne i ferd med å bli en marginalisert gruppe.

Dessverre har målet om å fremme reell likestilling ført til at nordmenn diskrimineres på grunn av etnisk opprinnelse i sitt eget land. Ett eksempel er arbeidsmarkedet, men det er også lett å se utslag av rasisme mot nordmenn i domstolene. Selv om menneskene som har vært med på å sette slik diskriminering ut i

livet kan ha hatt gode motiver, tyder alt på at det er nordmenn som er *ofrene* for kriminalitet - ikke utøverne av den.

Proessen med å integrere innvandrere i det norske samfunnet har gått sakte, og har vist seg å være relativt mislykket, siden de store gruppene av innvandrere har søkt sammen.

Segregering er etter mitt syn den beste løsningen. Det er den eneste måten en unngår etnisk og kulturell utslettelse, sikrer frihet fra marginalisering, diskriminering, og rasemessig motivert kriminalitet. Dessverre er denne samfunnsformen misforstått.

Det er dessverre grunn til å tro at det blir spekulert i oppholdstillatset i Norge. Hele 80% av dem som kommer hit, kommer uten eller med falske papirer. En tidligere justisminister sa at så mye som 95% i realiteten var økonomiske flyktninger. Systemet bør derfor revurderes, og et sonesystem bør innføres slik at det ikke lenger blir like fordelaktig å være økonomisk flyktning.

Det kan bevises at nordmenn har vært like lenge - eller lenger i Norge enn samene har. Nordmenn bør derfor få status som urbefolkning i Norge. Det må bygges reservater for å bevare vårt etniske og kulturelle særpreg, siden vi vet at vi kommer til å bli en minoritet i dette landet innen få generasjoner. Hvis en ikke bygger reservater, kan resultatet bli at de amerikanske indianernes tragedie gjentar seg - i Norge.

Litteratur:

American Journal of Sociology, nr 92

American Renaissance des 1990

Aschehoug og Gyldendals Multimedialeksikon 1996. Oslo:
Kunnskapsforlaget

Social Forces, nr 69 sept 1990

Taylor, J. (1992): *Paved with Good Intentions: The Failure of Race Relations in Contemporary America*. USA: Carrol & Graf.

Utlendingsdirektoratet: <http://www.udi.no/>

Vedlegg: **Adolf Hitlers Politiske Testamente:**

My political testament.

More than thirty years have passed since 1914 when I made my modest contribution as a volunteer in the First World War, which was forced upon the Reich.

In these three decades love and loyalty to my people have guided all my thoughts, actions and my life. They gave me the strength to make the most difficult decisions ever to confront mortal man. In these three decades I have spent my strength and my health.

It is untrue that I or anyone else in Germany wanted war in 1939. It was wanted and provoked solely by international statesmen either of Jewish origin or working for Jewish interests. I have made too many offers for the limitation and control of armaments, which posterity will not be cowardly enough always to disregard, for responsibility for the outbreak of this war to be placed on me. Nor have I ever wished that, after the appalling First World War, there would ever be a second against either England or America. Centuries will go by, but from the ruins of our towns and monuments the hatred of those ultimately responsible will always grow anew against the people whom we have to thank for all this: international Jewry and its henchmen.

Only three days before the outbreak of the German-Polish war I proposed a solution of the German-Polish problem to the British Ambassador in Berlin - international control as in the case of the Saar. This offer, too, cannot be lied away. It was only rejected because the ruling clique in England wanted war, partly for commercial reasons and partly because it was influenced by the propaganda put out by international Jewry.

I have left no one in doubt that if the people of Europe are once more treated as mere blocks of shares in the hands of these international money and finance conspirators, then the sole responsibility for the massacre must be borne by the true culprits: the Jews. Nor have I left anyone in doubt that this time millions of European children of Aryan descent will starve to death, millions of men will die in battle, and hundreds of thousands of women and children will be burned or bombed to death in our cities without the true culprits being held to account, albeit more humanely.

After six years of war which, despite all setbacks, will one day go down in history as the most glorious and heroic manifestation of the struggle for existence of a nation, I cannot abandon the city which is the capital of this Reich.

Since our forces are too meager to withstand the enemy's attack and since our resistance is being debased by creatures who are as blind as they are lacking in character, I wish to share my fate with that which millions of others have also taken upon themselves by remaining in this city. Further, I shall not fall into the hands of the enemy who requires a new spectacle, presented by the Jews, for the diversion of the hysterical masses.

I have therefore decided to stay in Berlin and there to choose death voluntarily when I determine that the position of the Fuhrer and the Chancellery itself can no longer be maintained. I die with a joyful heart in the knowledge of the immeasurable deeds and achievements of our peasants and workers and of a contribution unique in the history of our youth which bears my name.

That I am deeply grateful to them all is as self-evident as is my wish that they do not abandon the struggle but that, no matter where, they continue to fight the enemies of the Fatherland, faithful to the ideals of the great Clausewitz. Through the sacrifices of our soldiers and my own fellowship with them unto death, a seed has been sown in German history that will one day grow to usher in the glorious rebirth of the National Socialist movement in a truly united nation.

Many of our bravest men and women have sworn to bind their lives to mine to the end. I have begged, and finally ordered, them not to do so but to play their part in the further struggle of the nation. I ask the leaders of the Army, the Navy and the Air Force to strengthen the National Socialist spirit of resistance of our soldiers by all possible means, with special emphasis on the fact that I myself, as the founder and creator of this movement, prefer death to cowardly resignation or even to capitulation.

May it become a point of honor of future German army officers, as it is already in our Navy, that the surrender of a district or town is out of the question and that, above everything else, the commanders must set a shining example of faithful devotion to duty unto death.

Before my death, I expel former Reichs-Marshal Hermann Goring from the party and withdraw from him all the rights that were conferred upon him by the decree of 29 June, 1941 and by

my Reichstag statement of 1 September, 1939. In his place I appoint Admiral Donitz as President of the Reich and Supreme Commander of the Armed Forces.

Before my death, I expel the former Reichsfuhrer of the S.S. and the Minister of the Interior Heinrich Himmler from the party and from all his state officers. In his place I appoint Gauleiter Karl Hanke as Reichsfuhrer of the S.S. and Head of the German Police, and Gauleiter Paul Giesler as Minister of the Interior.

Apart altogether from their disloyalty to me, Goring and Himmler have brought irreparable shame on the whole nation by secretly negotiating with my enemy without my knowledge and against my will, and also by attempting illegally to seize control of the State.

In order to provide the German people with a government of honorable men who will fulfill the task of continuing the war with all the means at their disposal, I, as Fuhrer of the nation, appoint the following members of the new cabinet:

President of the Reich: Donitz
Chancellor of the Reich: Dr Goebbels
Party Minister: Bormann
Foreign Minister: Seyss-Inquart
Minister of the Interior: Gauleiter Giesler
Minister of War: Donitz
Supreme Commander of the Army: Schorner
Supreme Commander of the Navy: Donitz
Supreme Commander of the Air Force: Greim
Reichsfuhrer of the S.S. and Head of the German Police: Gauleiter Hanke
Trade: Funk
Agriculture: Backe
Justice: Thierack
Culture: Dr Scheel
Propaganda: Dr Naumann
Finance: Schwerin-Crossigk
Labor: Dr Hupfauer
Munitions: Saur
Leader of the German Labor Front and Minister without Portfolio: Dr Ley.

Although a number of these men, including Martin Bormann, Dr Goebbels and others together with their wives have joined me of their own free will, not wishing to leave the capital under any circumstances and prepared to die with me, I implore them to grant my request that they place the welfare of the nation above their own feelings. By their work and loyal companionship they will remain as close to me after my death as I hope my spirit will continue to dwell among them and accompany them always. Let them be severe but never unjust and let them never, above all, allow fear to preside over their actions, placing the honor of the

nation above everything that exists on earth. May they, finally, always remember that our task, the consolidation of a National Socialist state, represents the work of centuries to come, so that every individual must subordinate his own interest to the common good. I ask of all Germans, of all National Socialists, men and women and all soldiers of the Wehrmacht, that they remain faithful and obedient unto death to the new government and its President.

Above all, I enjoin the government and the people to uphold the race laws to the limit and to resist mercilessly the poisoner of all nations, international Jewry.

Berlin, 29 April, 1945, 4 a.m.

Adolf Hitler

Witnesses:

Dr Joseph Goebbels
Martin Bormann

Wilhelm Burgdorf
Hans Krebs

(The Adolf Hitler Historical Museum)